Gemeente Heerde

cittaslow

2019 Jaarstukken

www.heerde.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **4**
Leeswijzer **6**
Kaders **7**
Voorwoord **10**
Rekening op hoofdlijnen /analyse exploitatieresultaat **11**
Resultaatbestemming **15**
Impact coronacrisis **17**
Jaarverslag **18**
1. Bestuur 19
Collegeprogramma Bestuur 19
Bestuur 31
Veiligheid 33
BBV-indicatoren programma Bestuur 36
2. Bedrijfsvoering 37
Collegeprogramma Bedrijfsvoering 37
Financiën 49
Uitvoering Grondbeleid 50
Burgerzaken 52
Basisregistratie 54
Streekarchivariaat 54
3. (Openbare) ruimte, ondernemen en wonen 56
Collegeprogramma (Openbare) ruimte, ondernemen en wonen 56
Duurzaamheid 86
Economie 87
Toerisme 88
Bouwen en wonen 89
Ruimtelijke ontwikkeling 91
Accommodaties 93
Gebiedsontwikkeling 95
Beheer en onderhoud 95
Bosbeheer 103
BBV-Indicatoren programma (Openbare) ruimte, wonen en ondernemen 104
4. Sociaal maatschappelijk 107
Collegeprogramma Samenleving 107
Preventie 122
Onderwijs en educatie 122

Onderwijshuisvesting....124
Kunst, cultuur en media....126
Sport....127
Accommodaties SMV....129
Informatie en toegang sociaal domein....130
Jeugdhulp individuele voorziening....132
Jeugdhulp overige voorzieningen....133
Participatie en werk....135
Inkomen....136
Wmo maatwerkvoorzieningen....138
Wmo algemene voorzieningen....141
BBV-indicatoren programma Sociaal maatschappelijk....143
Overzicht overhead....149
Algemene dekkingsmiddelen....152
Onvoorzien....157
Paragrafen....158
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing....159
Paragraaf Grondbeleid....171
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen....177
Paragraaf Verbonden partijen....179
Paragraaf Lokale heffingen....183
Paragraaf Financiering....184
Paragraaf Bedrijfsvoering....189
Jaarrekening....193
Grondslagen voor waardering....194
Onzekerheden omtrent het sociaal domein....197
Balans....198
Toelichting op de balans....203
Niet uit de balans blijkende verplichtingen....220
Gebeurtenissen na balansdatum....221
Overzicht van baten en lasten....222
Overzicht mutaties reserves en voorzieningen....224
Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma....227
Wet normering bezoldiging topfunctionarissen en semi publiek sector (WNT)....228
Overzicht SiSa....230
Overzicht Taakvelden....235
Bijlagen....237

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 **'kaders**' is ingegaan op de vorm en de inhoud van de jaarstukken.

De **'controleverklaring van de accountant'** is opgenomen in hoofdstuk 3.

In hoofdstuk 4 **'rekening op hoofdlijnen / analyse exploitatieresultaat'** is op hoofdlijnen een toelichting gegeven op de financiële stand van zaken en is voor de grotere afwijkingen een analyse van het exploitatieresultaat opgenomen (richtlijn: afwijkingen > € 100.000,-).

Bij hoofdstuk 5 '**resultaatbestemming**' is aangegeven hoe er wordt omgegaan met het positieve resultaat van 2019.

In de daaropvolgende onderdelen komen de **'programma's'** en de **'paragrafen'** aan de orde (jaarverslag).

Tenslotte is bij de jaarrekening de **'balans plus toelichting'** en de voorgeschreven financiële onderdelen en bijlagen opgenomen.

Kaders

Financiële kaders

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat dat de raad de jaarstukken opstelt die bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit de door de raad gedefinieerde en bij de 'leeswijzer' genoemde programma's en paragrafen.

De programma’s zijn een samenhangende verzameling van producten en activiteiten, die gericht zijn op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke doelen en effecten. Hieraan zijn prestatie-indicatoren gekoppeld (bron: Waarstaatjegemeente.nl). Het programmaplan bevat ook een overzicht van de baten en lasten. De eisen hiervoor zijn opgenomen in artikel 8 van het Besluit Begroting en Verantwoording. Daarnaast heeft de gemeenteraad een financiële verordening vastgesteld waarin nadere kaders zijn gesteld ten aanzien van planning, budgetbewaking en rapportage. Jaarlijks wordt voorafgaand aan de begrotingsvoorbereiding een perspectiefnota vastgesteld waarin het nieuw/gewijzigd beleid en de financiële uitgangspunten zijn opgenomen. Tevens vinden op dat moment budgetbijstellingen plaats (realistisch ramen) indien noodzakelijk.

Indeling jaarstukken

Jaarverslag
Het jaarverslag is ingedeeld in vier programma's en zeven verplichte paragrafen. Deze indeling is afgestemd op het collegeprogramma. Het jaarverslag is verder onderverdeeld in producten en subproducten. Op subproductniveau wordt er een toelichting gegeven op (financiële) afwijkingen ten opzichte van de raming. Doordat nu op een lager niveau wordt gerapporteerd kan met één boekwerk worden volstaan.
De programma's zijn gekoppeld aan de portefeuilles van de burgemeester en wethouders en zijn respectievelijk:
1. Bestuur;
2. Bedrijfsvoering;
3. Ruimte, ondernemen en wonen;
4. Sociaal Maatschappelijk.

Tezamen vormen deze het programmaplan, dat zowel de inhoud (doelen en middelen) van de begroting als de verdeling van baten en lasten bevat. Binnen dit plan is een totaal van enkele honderden maatregelen gedefinieerd: investeringen, lopende activiteiten, projecten en klussen die u op de beleids- en beheersagenda heeft geplaatst. Over deze maatregelen zal met regelmaat gerapporteerd worden aan management, college en raad, binnen ieders respectievelijke verantwoordelijkheden en informatiebehoefte.

Met ingang van het begrotingsjaar 2017 gelden er nieuwe BBV-richtlijnen. Een van de aanpassingen is dat de apparaats- en personeelskosten die niet direct betrekking hebben op het primaire proces niet meer mogen worden verwerkt in het uurtarief maar als 'overheadkosten' apart inzichtelijk moeten worden gemaakt. Een andere wijziging is dat de 'algemene dekkingsmiddelen' en de raming voor 'onvoorzien' ook afzonderlijk moeten worden getoond.

Deze onderdelen zijn toegevoegd na de programma's:
• Overzicht overhead;
• Algemene dekkingsmiddelen;
• Onvoorzien.

Naast de verplichte paragrafen zijn er een viertal niet verplichte paragrafen toegevoegd op de gebieden duurzaamheid, handhaving dienstverlening en deregulering. Deze paragrafen geven elk vanuit een ander perspectief een doorsnede van de begroting. Op

punten zijn de paragrafen tamelijk technisch van aard. Het zijn:
• Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
• Grondbeleid;
• Onderhoud kapitaalgoederen;
• Verbonden partijen;
• Lokale heffingen;
• Financiering;
• Bedrijfsvoering.

Jaarrekening
De jaarrekening is hoofdzakelijk financieel van aard en bestaat uit de balans van de gemeente plus een uitgebreide toelichting hierop. Verder is een overzicht van baten en lasten opgenomen en is een onderbouwing gegeven op de mutaties van de reserves en voorzieningen. Tenslotte is een aantal verplichte bijlagen toegevoegd.

Overzicht programma's en producten

Bestuur

Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Bestuur	L. Liefers	J. Koops - Scheele
Veiligheid	M. Siliakus	J. Koops - Scheele

Bedrijfsvoering

Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Financiën	L. Liefers	W.I. Meijer
Uitvoering grondbeleid	L. Liefers	W.I. Meijer
Burgerzaken	R. v.d. Veen	J. Koops - Scheele
Basisregistratie	I. Bron	Y. Cegerek
Streekarchivariaat	I. Bron	J. Koops - Scheele

Ruimte, ondernemen en wonen

Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Duurzaamheid	M. Siliakus	W.I. Meijer / Y. Cegerek
Economie	M. Siliakus	W.I. Meijer
Toerisme	M. Siliakus	W.I. Meijer
Bouwen en wonen	M. Siliakus	H.J. Berkhoff
Ruimtelijke ontwikkeling	M. Siliakus	H.J. Berkhoff
Accommodaties	W. Blankvoort	Y. Cegerek
Gebiedsontwikkeling	W. Blankvoort	W.I. Meijer
Beheer en onderhoud	W. Blankvoort	Y. Cegerek
Bosbeheer	W. Blankvoort	Y. Cegerek

Sociaal Maatschappelijk

Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Preventie	H. Pander	H.J. Berkhoff
Onderwijs en educatie	H. Pander	H.J. Berkhoff
Onderwijshuisvesting	L. Liefers	H.J. Berkhoff

Kunst, cultuur en media	H. Pander	Y. Cegerek
Sport	H. Pander	H.J. Berkhoff
Accommodaties SMV	L. Liefers	H.J. Berkhoff
Informatie en toegang sociaal domein	H. Pander	H.J. Berkhoff
Jeugdhulp individuele voorzieningen	H. Pander	H.J. Berkhoff
Jeugdhulp overige voorzieningen	H. Pander	H.J. Berkhoff
Participatie en werk	H. Pander	Y. Cegerek
Inkomen	H. Pander	Y. Cegerek
Wmo maatwerkvoorzieningen	H. Pander	H.J. Berkhoff
Wmo algemene voorzieningen	H. Pander	H.J. Berkhoff

Overhead

Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Dienstverlening ambtelijke organisatie	L. Liefers	Y. Cegerek
Huisvesting	L. Liefers	Y. Cegerek
Facilitair	L. Liefers	Y. Cegerek
Personeel en organisatie	L. Liefers	Y. Cegerek
Informatisering en automatisering	I. Bron	Y. Cegerek
Financiën	L. Liefers	Y. Cegerek
Elektronische dienstverlening	I. Bron	Y. Cegerek
Overheadtoerekening	L. Liefers	Y. Cegerek

Algemene dekkingsmiddelen

Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Algemene dekkingsmiddelen	L. Liefers	W.I. Meijer

Onvoorzien

Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Onvoorzien	L. Liefers	W.I. Meijer

Prestatie-indicatoren

Landelijk is er een set van prestatie-indicatoren ontwikkeld die verplicht in de jaarstukken is opgenomen. Door het verplichte karakter wordt de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten verbeterd. Genoemde prestatie-indicatoren zijn hoofdzakelijk opgenomen bij de desbetreffende programma's (34 in totaal) en zijn afkomstig van de website Waarstaatjegemeente.nl. Bij de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn financiële indicatoren toegevoegd en bij de paragraaf Bedrijfsvoering zijn indicatoren opgenomen voor de formatie en bezetting (onderdeel personeelsbeleid) en voor het overheadpercentage (onderdeel planning & control).

De indicatoren zijn ontwikkeld door de commissie BBV en de commissie Depla en zijn voor iedere gemeente gelijk. Deze indicatoren worden regelmatig gecontroleerd en geactualiseerd.

Voorwoord

Het leven wordt voorwaarts geleefd en kan slechts achterwaarts begrepen worden – zo ongeveer luidt een uitspraak van de Deense filosoof Kierkegaard. Die wijsheid schoot door het hoofd bij het afronden van de Jaarrekening 2019 die wij bijgaand presenteren. Misschien is die wel van toepassing op deze jaarrekening. Een jaar lang zijn we druk in de weer om mooie dingen voor Heerde te realiseren. Onderaan de streep resteert een flinke plus, waarvan het merendeel incidenteel is. Daarom stelt het College voor het merendeel van het jaarrekeningoverschot voor actuele zaken te bestemmen en een deel toe te voegen aan de reserves. Dat verbetert onze financiële positie enerzijds en biedt ruimte voor actuele vraagstukken. Als de boeken sluiten, blik je terug en maak je de balans op. Wat is er goed gegaan, wat kon beter, wat laten we achter ons. Dat hebben we als College ook gedaan.

Ondertussen lijkt 2019 ver weg. De Corona-crisis en de stikstofcrisis slokken alle aandacht op. In het Haagse wordt druk gesleuteld aan een nieuw verdeelmodel van het Gemeentefonds, dat een jaar later wordt doorgevoerd, omdat zowel het klassiek, als het sociaal domein niet goed uit de verf kwam.

De Jaarrekening is zoals gebruikelijk opgezet volgens de bekende voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De financiële overzichten worden – zoals de raad dat graag ziet – op product- en subproductniveau gepresenteerd. Bovendien presenteren we deze rekening volledig digitaal in de inmiddels vertrouwde app.

Wij zien uit naar een plezierig en constructief debat met uw raad over deze jaarrekening 2019.

Namens het College van BenW,
Wolbert Meijer
Wethouder Financiën.

Rekening op hoofdlijnen /analyse exploitatieresultaat

Tot in het najaar van 2019 was het beeld van de uitputting van de budgetten stabiel; er waren geen grote mee- of tegenvallers en het zag er lange tijd naar uit de realisatie niet veel zou gaan afwijken van de oorspronkelijk opgestelde begroting. Bij de najaarsnota werd nog een positief resultaat van €104.000,- verwacht. Op dat moment is er wel aandacht gevraagd voor de ontwikkelingen en mogelijke risico's bij de personeelsbudgetten, gemeenschappelijke regelingen en het sociaal domein. De personeelsbudgetten en de gemeenschappelijke regelingen zijn keurig binnen de begroting gebleven. De werkelijke kosten bij het sociaal domein wijken bij diverse beleidsterreinen wel behoorlijk af van de ramingen, echter, in totaliteit is minder geld uitgegeven dan was voorzien. Opvallende tegenvaller hierbij is de individuele jeugdzorg (ZIN/PGB); hiervoor is uiteindelijk €575.000,- meer besteed. Van de resterende budgetten van de nieuwe taken die in 2015 naar de gemeenten zijn overgedragen (re-integratie en Wmo) is wel geld overgehouden (€393.000,-); dit is ook het geval voor de al langer bestaande taken binnen het sociaal domein (€507.000,-). Als gevolg van de goed draaiende economie is er voor bijstandsverlening ook minder geld uitgegeven; van dit budget is €263.000,- overgebleven.

Het resultaat van de grondexploitaties was wel onverwacht fors negatief. De uitgestelde verkoop van een gemeentelijke kavel, vertraging bij andere complexen en een verkeerde aanname bij een verliesvoorziening resulteren tezamen in een nadeel van €461.000,-.

Over het algemeen is er in de openbare ruimte minder geld besteed. Investeringen voor materieel (vrachtauto, tractor, pick-up's en overige vervoermiddelen) zijn uitgesteld in afwachting van volwaardige duurzame alternatieven of omdat het huidige materieel nog prima functioneert. Er is bespaard op onderhoud en er is minder uitgegeven aan gladheidsbestrijding (totaal voordeel €175.000,-). Het tijdig opheffen van de stikstofbeperkingen heeft €74.000,- aan extra legesinkomsten opgeleverd. Uitstel van de Omgevingswet en een niet volledige besteding van de subsidies voor gemeentelijke monumenten zorgen samen voor een onderbesteding van €151.000,-. Tegenslag was er ook bij dit programma; de verkoopopbrengst van De Hank is bijna volledig tenietgedaan door de hoge kosten voor asbestsanering aan dit pand; een nadeel van €160.000,- voor het jaar 2019.

Bij de decembercirculaire werd duidelijk dat er nog een aanvulling van €375.000,- zou worden ontvangen op de algemene uitkering van het rijk. Een groot deel van dit extra budget is bestemd voor de gemeentelijke taken in de energietransitie.

Tenslotte is er €189.000,- voordeel behaald op de bedrijfsvoeringskosten. Er is minder geld uitgegeven aan reis-, verblijf- en studiekosten €84.000,- en door de verdergaande digitalisering is er minder papier verbruikt en zijn de kopieerkosten lager dan vooraf ingeschat (totaal €72.000,-). De resterende post van €33.000,- bestaat uit meerdere kleinere afwijkingen die hier niet toegelicht.

Bovenstaande ontwikkelingen, die veelal pas aan het eind van het jaar plaatsvonden of waarover niet eerder duidelijkheid bestond, resulteren uiteindelijk in een positief exploitatieresultaat van **€920.000,-** voor 2019.

Hieronder zijn de bovengenoemde positieve- en negatieve afwijkingen > €150.000,- uitgebreider toegelicht. Bij de desbetreffende programma's/onderdelen zijn naast deze verklaringen ook de overige afwijkingen toegelicht.

Positieve afwijkingen

Beheer en onderhoud (incidenteel €175.000,-)
De gemeente Heerde vervangt niet snel het rijdend materieel maar maakt altijd de (goedkoopste) afweging; vervangen of laten repareren. Hierdoor is er veel investeringsruimte ontstaan met een besparing op de kapitaallasten van €80.000,- tot gevolg. Daarbij moet nu ook de keuze worden gemaakt of elektrische voertuigen een goed alternatief zijn of dat hier (nu nog) teveel nadelen aan kleven. Deze afwegingen zorgen ervoor dat het materieel niet snel wordt vervangen en dat er terughoudend met het onderhoud (besparing €40.000,-) wordt omgegaan. Door de zachte winter van het afgelopen jaar is er €40.000,- minder aan gladheidsbestrijding uitgeven; op dienstkleding en overige posten is €15.000,- bespaard.

Legesinkomsten WABO/Omgevingswet (incidenteel €153.000,-)
Op het moment van het opstellen van de najaarsnota was niet duidelijk hoe lang de stikstofbeperkingen nog zouden standhouden; er is daarom veiligheidshalve beperkt bijgeraamd. Achteraf is dit meegevallen en konden weer vergunningen worden afgegeven; een extra inkomst van €74.000,-. Voor de Omgevingswet zijn in 2019 minimaal kosten gemaakt; de raad zal worden voorgesteld om het resterende budget van €79.000,- naar 2020 over te hevelen. In dat jaar is er meer duidelijkheid over de (concrete) invulling ervan.

Bijstandsverlening/minimabeleid (deel incidenteel/deels structureel €263.000,-)
Op dit onderdeel is over de volle breedte budget overgehouden. Dit komt door de goedlopende economie; het gemiddeld aantal uitkeringsgerechtigden was in werkelijkheid lager (162) dan geraamd (174). Hierdoor zijn er minder uitkeringen verstrekt (€123.000,-) en is er minder geld uitgegeven aan minimabeleid en bijzondere bijstand (€59.000,- respectievelijk €24.000,-.). Verder is er minder besteed aan de uitkeringsadministratie Oldebroek en aan schulddienstverlening (€33.000,-) en is er €24.000,- afgelost op leningen/terugvorderingen.

Algemene uitkering (incidenteel €375.000,-)
Afwijkend van voorgaande jaren zijn de mutaties in de decembercirculaire fors geweest. Het rijk heeft op de valreep €237.000,- beschikbaar gesteld voor klimaatmiddelen. Een maatstaf van het sociaal domein (ouders psychisch medicijngebruik) is verhoogd waardoor €94.000,- extra is ontvangen. Het restant van €44.000,- betreft een afrekening van voorgaande jaren. Omdat de decembercirculaire altijd zo laat beschikbaar komt kunnen deze mutaties niet meer worden meegenomen in de najaarsnota.

Negatieve afwijkingen

Pensioenvoorziening (ex)bestuurders (incidenteel -/- €264.000,-)
Als gevolg van de extreem lage rekenrente van 0,29% moet er een extra toevoeging aan de pensioenvoorziening worden gedaan van €304.000,- om de waardevastheid van de pensioenen te behouden. Bij de begroting was rekening gehouden met een toevoeging van €40.000,-; dit betekent een extra toevoeging van €264.000,- voor dit jaar.

Grondexploitatie (incidenteel nadeel-/- €461.000,-; en incidenteel voordeel €54.000,- vrijval verliesvoorziening bedrijventerrein H2O totaal nadeel -/- €407.000,-)
Het negatieve resultaat bij de grondexploitatie is grotendeels ontstaan doordat de verwachte vrijval van een verliesvoorziening van €297.000,- in werkelijkheid niet kon plaatsvinden. Deze voorziening was nodig om de resterende boekwaarde van het complex af te boeken; hierdoor kon er geen voordeel worden ingeboekt. Daarnaast was de verwachting dat er nog een gemeentelijke kavel in 2019 verkocht zou gaan worden; dit is niet meer gelukt in dit jaar waardoor het complex niet (winstgevend) kon worden afgesloten. Tenslotte spelen tegenvallers bij de andere complexen een rol bij het uiteindelijke verlies.

Verkoopopbrengst De Hank (incidenteel -/-€160.000,-)
De verkoopopbrengst van €160.000,- die bij de najaarsnota was opgenomen voor de verkoop van de Hank is in werkelijkheid niet gehaald. Door de forse extra kosten van de asbestverwijdering is de opbrengst uiteindelijk gereduceerd tot €37.000,-. Dit geld is pas

in 2020 ontvangen omdat het verwijderen van de asbest langer duurde dan verwacht. Hierdoor heeft de overdracht later plaatsgevonden.

Individuele Jeugdzorg (ZIN/PGB) (deels incidenteel/deels structureel -/-€575.000,-).
De overschrijding van €575.000,- op de Jeugdzorg heeft meerdere oorzaken. Jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn dit jaar vaker ingezet dan voorheen. De verklaring van deze toename is de stijging van het aantal (v)echtscheidingen, complexe gezinssituaties en uithuisplaatsingen. In sommige gevallen is er ook duurdere zorg ingezet omdat lichte zorg niet altijd toegankelijk was, waardoor ongewenst lange wachtlijsten zouden ontstaan. Verder heeft de gemeente Heerde meerdere keren te maken gehad met zorginstellingen die niet (meer) aan de kwaliteitscriteria konden voldoen; hierdoor moest er soms naar duurdere partijen worden uitgeweken. Aan PGB's is €20.000,- minder uitgegeven; het beleid van de gemeente Heerde is erop gericht om deze indicaties terug te dringen en/of over te hevelen naar Jeugdzorg ZIN. Tenslotte is de balanspost van voorgaande jaren met €141.000,- overschreden. Dit komt omdat er achteraf toch nog door een enkele zorgaanbieder (forse/onvoorziene) facturen over 2018 zijn ingediend.

Resultaat najaarsnota 2019	€104.000
Onderhoud wegen (incl. materieel)	€175.000
Omgevingswet/legesinkomsten WABO	€153.000
OAB-gelden/volwasseneneducatie/kwalificatieplicht	€65.000
Monumentenzorg	€72.000
Jeugdzorg overig (verzamelpost)	€187.000
Re-integratie	€91.000
Bijstandsverlening/minimabeleid	€263.000
Opvang en beschermd wonen	€116.000
Vervoerskosten	€94.000
Algemene voorziening schoon en leefbaar huis	€104.000
Wmo overig (verzamelpost)	€243.000

Algemene uitkering	€375.000
Overhead	€189.000
Pensioenvoorziening (ex)bestuurders	-/- €264.000
Grondexploitatie	-/- €407.000
Verkoopopbrengst De Hank	-/- €160.000
Individuele Jeugdzorg (ZIN/PGB)	-/- €575.000
Overige afwijkingen	€95.000
Totaal	**€920.000**

Buiten exploitatieresultaat, wel in reserve (precariobelasting)
In 2019 is er €655.000,- toegevoegd aan de algemene reserve grondexploitatie als gevolg van de aanslagoplegging voor de precariobelasting; hiervoor was €652.000,- geraamd.

Deze toevoeging aan de reserve is aanmerkelijk lager dan voorgaande jaren omdat er in 2019 €230.000,- van de inkomsten uit precariobelasting als dekkingsmiddel voor de begroting is ingezet. Verder is het niet invoeren van de hondenbelasting en de gefaseerde verhoging van de toeristenbelasting (€60.000,- respectievelijk €72.000,-) hieruit gedekt. Dit geldt ook voor de uitbreiding van de Griffie; deze meerkosten bedroegen €50.000,-.

Kostendekkende exploitaties

Begraven
De stand van de reserve begraven was op 1 januari 2019 €1.094.523,-; hiervan is in 2019 €21.863,- onttrokken (geraamd €42.858,-). Het saldo op 31 december 2019 is €1.072.660,-.

Reiniging
De stand van de reserve afvalstoffenheffing was op 1 januari 2019 €743.538,-; hiervan is in 2019 €304.044,- onttrokken (geraamd €178.154,-). Het saldo op 31 december 2019 is €439.494,-.

Riolering
De stand van de voorziening riolering was op 1 januari 2019 €4.484.370,-; hiervan is in 2019 €10.353,- onttrokken (geraamd €66.417,-). Het saldo op 31 december 2019 is €4.474.018,-.

Resultaatbestemming

Het jaar 2019 is afgesloten met een positief resultaat van **€919.912,-.** Dit resultaat bestaat voor €1.380.573,- uit een positief resultaat van de reguliere exploitatie en voor -/- €460.661,- uit een negatief resultaat van de grondexploitatie.

Over te hevelen (restant)budgetten

1. Rekenkamercommissie (€5.000,-)
Er loopt nog een onderzoek dat door de Rekenkamercommissie zelf wordt uitgevoerd maar waarvoor de kosten nog moeten worden gedeclareerd. Daarnaast is de afspraak gemaakt dat het resterende budget wordt overgeheveld naar het volgende jaar. Voorgesteld wordt daarom om het restantbudget van 2019 van €5.000,- over te hevelen naar 2020.

2. Duurzaamheid (€37.000,-)
Voorgesteld wordt om het resterende budget van Duurzaamheid naar 2020 over te hevelen. Dit budget kan in dit jaar worden ingezet voor externe advisering van de Regionale Energiestrategie (RES) en de transitievisie Warmte; beide vinden in 2020 plaats.

3. Omgevingsvisie (€79.000,-)
Op 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Om met de Omgevingswet te kunnen werken moeten gemeenten hiervoor software aansluiten op het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Aan het college is gevraagd om de aanbesteding voor de VTH-software (VTH=vergunningen, toezicht en handhaving) uit te stellen en de aansluiting op het DSO tijdelijk te regelen door middel van het afsluiten van een overbruggingsovereenkomst met de huidige softwareleverancier. Dit wordt samen met de gemeenten Hattem en Oldebroek gedaan. De implementatiekosten voor deze software bedragen €45.000,-. Het resterende, niet bestede budget ad. €34.000,- is in 2020 nodig om de Omgevingsvisie op te stellen met hulp van een extern bureau. De raad wordt daarom voorgesteld om het gehele niet bestede budget voor de Omgevingsvisie over te hevelen.

4. OAB-gelden/Kwalificatieplicht/Volwasseneneducatie (€87.000,-)
De budgetten en de uitnutting van de OAB-gelden lopen niet synchroon met de boekjaren; in 2019 is €63.000,- niet uitgegeven. Conform advies van het Ministerie van OCW wordt de raad voorgesteld om dit onbenutte budget mee te nemen naar een volgende begrotingsjaar zodat fluctuaties in de OAB-uitgaven kunnen worden opgevangen. Verder wordt voorgesteld om het restantbudget van de Kwalificatieplicht ad. €9.000,- over te hevelen zodat dit kan worden ingezet om het samenwerkingsniveau van de RMC/VSV-regio op te kunnen schalen. Tevens is in 2019 €15.000,- minder uitgegeven aan Volwasseneneducatie; voorgesteld wordt om dit geld in 2020 in te zetten voor het continueren van de taallessen in Wapenveld.

5. Noodhuisvesting Jenaplanschool (€67.000,-)
Bij de najaarsnota 2019 is er €67.000,- beschikbaar gesteld voor noodhuisvesting bij de Jenaplanschool. Omdat dit project vertraging heeft opgelopen is er in 2019 nog geen aanspraak op dit budget gemaakt. Voorgesteld wordt daarom m dit budget naar 2020 over te hevelen zodat in dit jaar alsnog de noodhuisvesting kan worden gerealiseerd.

6. Monumentenzorg (€73.000,-)
De ontvangen provinciale subsidie voor Monumentenzorg is in 2019 maar voor een klein deel besteed en heeft betrekking op meerdere jaren. Dit geldt ook voor de toegekende subsidieaanvragen; de uitvoering mag over meerdere jaren plaatsvinden. Voorgesteld wordt daarom om zowel de niet bestede provinciale subsidiegelden van €29.000,- als het restant van het toegekende subsidiebudget van €44.000,- naar 2020 over te hevelen.

7. Minimabeleid (€40.000,-)
Gevraagd wordt om van het resterende budget van Minimabeleid €40.000,- over te hevelen naar 2020. Een deel hiervan wordt ingezet voor de bestrijding van armoede (o.a. Kindpakket en Winterpakket). Verder is er een plan van aanpak armoedebestrijding en schulddienstverlening ontwikkeld die in 2020 verder wordt vormgegeven; in 2019 ontbrak hiervoor de ambtelijke capaciteit. Tenslotte is het budget wat in de najaarsnota 2019 is bijgeraamd voor de verhoging van het taalniveau bij statushouders nog niet besteed; ook hiervoor wordt toestemming aan u gevraagd om dit budget over te hevelen naar 2020.

8. Jeugdreclassering (€46.000,-)
In 2019 is er gestart met de pilot ouderbetrokkenheid in Wapenveld. Doordat de pilot aanvankelijk klein is gehouden, zijn de kosten laag gebleven. Het is de bedoeling om in 2020 deze pilot te intensiveren naar de kern van Heerde. Daarnaast is er de behoefte om de pilot 'Kansen in de Klas' te prolongeren. De raad wordt daarom voorgesteld om het resterende budget van €46.000,- naar 2020 over te hevelen zodat beide projecten kunnen worden voortgezet.

9. Re-integratie (€45.000,-)
De raad wordt voorgesteld om het resterende budget voor re-integratie van €45.000,- over te hevelen naar 2020. Met dit geld kan de in 2019 opgestarte 'Werkclub Statushouders' worden gecontinueerd en uitgebreid.

10. Pilot GGZ/MO/BW (€110.000,-)
Bij de najaarsnota 2019 is er €257.000,- ingeboekt voor de bijdrage die vanuit de gemeente Apeldoorn is ontvangen voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen (MO/BW); hiervan resteert nog €110.000,-. De raad wordt voorgesteld om dit geld naar 2020 over te hevelen en in te zetten voor de pilot GGZ en voor MO/BW. Binnen de pilot GGZ wordt er een geschikte vorm van dagbesteding ontwikkelt die aan de behoeftes van de doelgroep voldoet. Samen met de lokale partijen zal er een aanbod worden gecreëerd voor deze doelgroep. De kosten voor deze pilot zijn €45.000,-. Het restant van €65.000,- kan worden ingezet voor het sociaal domein met als doel een algemene voorziening te creëren voor de doelgroep jong volwassenen met LVB en GGZ-problematiek.

Resultaatbestemming
Wanneer bovengenoemde restantbudgetten, in totaliteit €589.000,-, naar 2020 worden overgeheveld, dan resteert er nog een te bestemmen resultaat van €330.912,-. Voorgesteld wordt om:

- De middelen die door het rijk in de decembercirculaire beschikbaar zijn gesteld ten behoeve van de gemeentelijke taken in in de energietransitie (€237.000,-) toe te voegen aan de reserve 'Duurzaamheid';
- Het in 2019 vrijgevallen saldo van de verliesvoorziening bedrijventerrein H2O ad. €53.500,- toe te voegen aan de 'reserve afrit A28 bedrijventerrein H2O'. Met deze dotatie bedraagt het saldo van deze reserve €1.000.000,-;
- Het resterende positieve resultaat van €40.412,- toe te voegen aan de 'algemene reserve Grondbeleid'.

Impact coronacrisis

Impact coronacrisis

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende maatregelen. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijke maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijke continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen.

De intern uitgevoerde corona impactanalyse heeft niet geleid tot een bijstelling van de continuïteitsgrondslag in de jaarrekening.

Jaarverslag

1. Bestuur

Toelichting op programma Bestuur

Dit programma gaat over het besturen van de gemeente en de veiligheid van de inwoners. De raad en het college, bestuurlijke samenwerking, communicatie en rechtsbescherming van inwoners maar ook over openbare orde en veiligheid, de lokale regels in de Algemene Plaatselijke Verordening en de lokale uitvoering van de drank- en horecawet en handhaving, vallen onder dit programma. Ook komt in dit programma inclusief denken aan de orde, om het inclusieve gemeentebrede karakter hiervan te benadrukken.

Collegeprogramma Bestuur

Regionale bestuurlijke samenwerking

- Regionale samenwerking op de Noord-Zuid as waarbij Heerde volop op alle domeinen mee doet. Wij willen omgevingsbewust inspelen op ontwikkelingen waarbij we zien dat de speerpunten van Cleantech Regio Stedendriehoek, de Regio Zwolle en de provincies Gelderland en Overijssel steeds meer in elkaar schuiven.
- Wij willen daarin een verbindende rol spelen. Gemeentegrenzen mogen daarbij geen belemmering vormen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

De gemeente via media, ondernemersevenementen en bestuurlijke en ambtelijke contacten profileren als woonomgeving voor forenzen en voor vestiging van bedrijven in de business-to-businessmarkt.

Kwaliteit

Dit is onderdeel van ons economisch beleid en marketing-profilering via communicatie, in samenwerking met externe partners.

De praktische, organisatorische en financiële consequenties van onze ambities voor samenwerking verder verkennen.

Kwaliteit

Bestuurlijk en ambtelijk doen we nu volop mee in zowel de Regio Zwolle als de Cleantechregio. Deelname in twee regios's stelt eisen aan onze bestuurlijke en ambtelijke spankracht. Daarom wordt per strategisch onderwerp de keus gemaakt of we voor een onderwerp primair meedoen in Zwolle of Apeldoorn. Dit is ook mogelijk omdat beide regio's het principe van 'coalitions of the willing' hanteren. Door het maken van heldere keuzes wordt geprobeerd te voorkomen dat we bestuurlijk, ambtelijk als financieel onze inzet beheersbaar te houden.

Nadrukkelijke samenwerking met onze buurgemeenten Hattem en Epe. Actief inzetten om Heerde samen met Epe en Hattem een rol te laten spelen in de samenwerking tussen Zwolle, Apeldoorn en Deventer.

Kwaliteit

De praktijk leert dat de samenwerking met Epe groeit op inhoudelijke thema's, omdat we elkaar tegenkomen in de Cleantechregio. Daar staat tegenover dat de samenwerking Heerde en Epe op het niveau van bedrijfsvoering (phiofa-taken) gering is, omdat Epe daarop al nauw samenwerkt met Apeldoorn (uitbesteed) terwijl Heerde zoals bekend op bedrijfsvoeringstaken samenwerkt in H2O-verband.

De samenwerking met Hattem ligt vooral het niveau van bedrijfsvoeringstaken (H2O), terwijl er met Hattem en Epe wordt samengewerkt op sociaal domein (jeugd, Wmo, MOBW, basismobiliteit), wonen en streekarchivaat.

Voor nieuwe gemeentelijke taken polsen we de samenwerkingsbehoefte bij beide buurgemeenten. Zo bereiden we de Omgevingswet voor in nauwe samenwerking met Hattem, terwijl voor de WRNA (personeelszaken) de inhoudelijke afstemming met o.a. Epe heeft plaatsgehad.

Regio Stedendriehoek is onze toekomstige thuisbasis.

Kwaliteit

Sinds eind 2018 participeert Heerde ook volwaardig in deze Gelderse regio. Dit wil niet zeggen dat we alle strategische thema's in deze regio doen. Zo blijven we EZ en human capital primair in de Regio Zwolle doen. Deze volwaardige deelname aan de Cleantechregio (=regio Stedendriehoek) komt ook tot uiting doordat wij desgevraagd per 1 januari 2020 formeel zijn overgegaan van arbeidsmarktregio (van Zwolle naar Apeldoorn) enerzijds en anderzijds doordat Heerde de 2e helft 2019 de ambtelijke kwartiermaker geleverd voor de organisatorische herinrichting van het samenwerkingsconstruct Cleantechregio.

Uitbreiden van de samenwerking met onderwijs, ondernemers, andere overheden en maatschappelijke organisaties op de Noord-Zuid as.

Kwaliteit

Het samenwerken in deze triple helix doen we primair in beide regio's. Zowel de Regio Zwolle als de Cleantechregio kennen een triple helix model doordat beide regio's werken met een (strategische of economische) Board waarin de 3 O's nadrukkelijk participeren. Deze ontwikkeling is ook onvermijdbaar omdat de strategische opgaven te omvangrijk zijn om die enkel vanuit de overheden te realiseren.

Lokale samenwerking met maatschappelijke partners

- De gemeente zoekt actief de samenwerking met maatschappelijke partners die lokaal werkzaam zijn en streeft naar duurzame verbindingen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Een vervolgconvenant opstellen met dorpsraad Wapenveld waarbij nieuwe kaders opgesteld kunnen worden.

Kwaliteit

Een conceptversie van het geactualiseerde convenant voorzien van financieel kader, is in de maand januari 2020 voorgelegd aan de dorpsraad Wapenveld. De dorpsraad gaat akkoord met het convenant en de voorgestelde bijdrage.

Gemeente een regisserende of faciliterende rol in het streven naar duurzame verbindingen met en tussen maatschappelijke instellingen en organisaties die lokaal werkzaam zijn.

Kwaliteit

Dit betreft een reguliere activiteit. In 2021 wordt verder invulling gegeven aan de aanpak 0-100, waarvoor in 2019 de contouren zijn vastgesteld. In deze aanpak zijn diverse maatschappelijke partners betrokken. Hierbij wordt specifiek ingezet op de onderlinge verbinding, verbinding met de gemeentelijke organisatie en verbinding met de lokale samenleving, vanuit het oogpunt van preventie.

Geregeld bestuurlijke en ambtelijke contacten onderhouden met maatschappelijke instellingen en organisaties die lokaal werkzaam zijn.

Kwaliteit

Dit betreft een reguliere activiteit. Met (maatschappelijke) organisaties die actief zijn binnen de gemeente Heerde wordt samengewerkt. Daar waar beleidsmatige ontwikkelingen zijn, zijn partijen zoveel mogelijk aan de voorkant in de ontwikkeling betrokken. Bijvoorbeeld bij de ontwikkeling aanpak 0-100.

Inwoners en ondernemers of andere partijen die overleg willen over de belangen van groepen inwoners of ondernemers vinden bij de gemeente een luisterend oor.

Partijen dienen te bestaan uit vertegenwoordigers van of namens groepen inwoners of ondernemers.

Kwaliteit

Partijen konden zowel ambtelijk als bestuurlijk een afspraak maken om hun plannen toe te lichten en tijdens werkbezoeken van het college of collegeleden was er ruimte om plannen te bespreken. Een luisterend oor betekent overigens niet dat wensen van inwoners, ondernemers of andere partijen in alle gevallen tot uitvoer leiden. Er vindt altijd een afweging plaats van het individuele belang ten opzichte van het algemene belang en de beschikbare middelen (geld, wet- en regelgeving et cetera).

Voor dorpsraad Veessen en Vorchten i.o. een convenant opstellen wanneer duidelijk is dat zij de inwoners breed vertegenwoordigen.

Kwaliteit

Er is veelvuldig contact met de dorpsraad i.o.. Via een in december 2019 gehouden enquete onder de bewoners van Veessen en Vorchten is gepeild welke werkvorm de dorpsraad zou moeten hebben. Uitkomst hiervan is dat de dorpsraad in de vorm van een vereniging wordt opgericht. Op dit moment wordt de structuur die een dergelijke vereniging dan moet hebben verder uitgewerkt. Medio 2020 verwachten we dat de dorpsraad formeel is opgericht en dat er een bestuur is aangesteld.

Inclusief denken

- Iedereen met of zonder (functie)beperking kan mee doen in onze lokale samenleving. Inclusief denken is de norm in ons denken en handelen (Agenda 22).

Wat hebben we ervoor gedaan?

Bij gemeentelijke beleidsvorming, -plannen en –uitvoeringsprogramma's wordt zichtbaar getoetst of rekening is gehouden met mensen met een (functie)beperking.

Kwaliteit

Het format voor het college-advies en voor het raadsvoorstel is hierop aangepast. Onder Inclusiviteit moet toegelicht worden hoe rekening wordt gehouden net verschillende doelgroepen waaronder mensen met een beperking.

Inclusief denken agenderen wij standaard in onze overleggen met maatschappelijke partners en ondernemers.

Inclusief denken maakt deel uit van ons denken en handelen in overleggen en in besluitvormingsprocessen. We hebben aandacht voor SROI. Ook hebben we ons in 2019 meer gericht op de doelgroep Beschut Werk. Vanuit het Rijk krijgen wij een taakstelling om aantal Beschut Werk te realiseren. Dit is voor ons 7. We hadden begin 2019 1 Beschut Werker, eind 2019 was dit 3.

Kwaliteit

Inclusief denken maakt deel uit van ons denken en handelen in overleggen en in besluitvormingsprocessen.

Inclusief denken wordt, waar mogelijk, onderdeel gemaakt van vergunningverlening door de gemeente.

Bij de vergunningverlening is er ten aanzien van mensen met een (functie)beperking extra aandacht voor het vergroten van de kansen om volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving.

Kwaliteit

Inclusiviteit is onderdeel in het beleidskader voor Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) en de nota Uitvoeringskaders VTH-taken 2019-2020, die op 21 mei 2019 is vastgesteld.

Openbare ruimte en publieke voorzieningen zijn voor iedereen toegankelijk en waar nodig worden verbeteringen doorgevoerd.

Kwaliteit

Deze maatregel heeft een relatie met de maatregel onder openbare ruimte en mobiliteit. Daarin is aangegeven dat wij met behulp van adviezen van de werkgroep Bereikbaarheid, Toegankelijkheid en Bruikbaarheid onze plannen voor (her)inrichting vormgeven. Voor publieke voorzieningen die vallen onder verantwoordelijkheid van de gemeente is de toegankelijkheid voorwaarde.

Het gemeentekantoor van Heerde is goed toegankelijk voor mensen met een fysieke beperking. Het Platform Gehandicaptenbeleid Heerde (PGH) heeft daarom in 2019 de toegankelijkheidssticker aan de gemeente toegekend.

Communicatie

- Gemeentelijke informatie is begrijpelijk en via verschillende kanalen te verkrijgen. Dienstverlening wordt digitaal aangeboden maar moet voor iedereen bereikbaar blijven.

Wat hebben we ervoor gedaan?

De gemeentebegroting en jaarstukken leesbaar maken op niveau B1.

Kwaliteit

Het B1-niveau is, gezien de aard van de stukken, niet gehaald. Dit wordt ondervangen met een publieksversie van de begroting. Deze publieksversie is in de Schaapskooi gepubliceerd. Dit gebeurt jaarlijks

Inwoners vragen om mee te denken over de leesbaarheid van gemeentelijke informatie (tegenleesgroep).

Kwaliteit

Er is in 2019 een groep 'tegenlezers' geformeerd vanuit de adviesraad SD, omdat daar de belangrijkste doelgroep zit die meer moeite heeft met lezen. Deze groep gaat de komende jaren brieven en teksten beoordelen en hier feedback op geven, zodat de organisatie daaruit lering kan trekken voor volgende publicaties/brieven. De eerste ronde is geweest. Vanuit de resultaten van de leesgroep zijn adviezen geformuleerd door de communicatieadviseur, welke zijn beslag moeten krijgen in de organisatie.

Onze gemeentelijke website publieksvriendelijk beheren.

Hattem, Heerde en Oldebroek hebben gezamenlijk één centrale webredactie. Deze is eindverantwoordelijk voor de kwaliteit, het beheer en de doorontwikkeling van de gemeentelijke websites.

Het gaat voor Heerde om de volgende websites: www.heerde.nl en www.zorgvraagheerde.nl.

De taken en verantwoordelijkheden van de centrale webredactie staan beschreven in het (jaarlijks te actualiseren) beheerplan. De centrale webredactie bestaat uit medewerkers van de drie gemeenten met de functie van webredacteur, webregisseur of adviseur nieuwe media. Het beheer door de medewerkers richt zich primair op de websites van de eigen gemeente.

Kwaliteit

- De websites zijn digitaal toegankelijk en beschikken over een (bijbehorende) verklaring op de website;
- De websites zijn ingericht op basis van het toptakenprincipe en zijn, waar mogelijk, vormgegeven volgens de huisstijl;
- De websites beschikken over de volgende authenticatiemiddelen: DigiD, eIDAS en eHerkenning;
- De websites zijn ook bereikbaar via IPv6 (internet protocol);
- De websites bieden een veilige omgeving voor het afnemen van producten en diensten, door o.a.
    - het maandelijks updaten van de de software van de website;
    - een beveiligde verbinding tussen de server en de bezoeker (te herkennen aan https);
    - gebruik te maken van de landelijke standaard voor DigiD en het daarvoor jaarlijks uitvoeren van een ICT-beveiligingsassessment DigiD. Jaarlijks leggen wij daar verantwoording over af via een zelfevaluatievragenlijst (ENSIA);
- De websites passen zich aan aan het formaat van 'elk' apparaat (pc, tablet, smartphone) en zijn geschikt voor de meest gebruikte browsers;
- De content is (waar mogelijk) leesniveau B1 en wordt gearchiveerd volgens de Archiefwet.

Publieksversie van de begroting op de gemeentepagina in huis-aan-huis blad.

Kwaliteit

In 2019 is er een publieksversie van de begroting gepubliceerd in de Schaapskooi. Dit wordt jaarlijks herhaald

Uitzenden van raads- en commissievergaderingen via de gemeentelijke website.

Kwaliteit

Het is de bedoeling om raads- en commissievergaderingen te streamen via de gemeentelijke website, zodat deze live gevolgd kunnen worden door de inwoners van onze gemeente. Dit project is gekoppeld aan de renovatie van het raadhuis. De gemeenteraad heeft hiervoor aanvullend budget beschikbaar gesteld.

Waar mogelijk digitale producten aanbieden en waar nodig inwoners helpen om digitale formulieren in te vullen.

Waar mogelijk producten online aanbieden, waar mogelijk formulieren als e-formulieren (online in te vullen en te verzenden formulieren) aanbieden en waar nodig inwoners helpen om e-formulieren in te vullen.

Kwaliteit

- De websites worden maandelijks voorzien van nieuwe software, zodat een veilige online omgeving wordt aangeboden, oplossingen voor bugs en nieuwe functionaliteiten sneller beschikbaar zijn;
- Het aantal e-formulieren op de websites wordt verder uitgebreid, met minimaal 5 e-formulieren. Daarnaast worden e-formulieren ingezet voor tijdelijke aanvragen of aanmeldingen.
- DigiD, eIDAS en eHerkenning zijn als authenticatiemiddel beschikbaar;
- Voor de producten van Burgerzaken kan online aan afspraak worden ingepland, via de afsprakenmodule;
- Medewerkers publiekscentrum kunnen zowel telefonisch als aan de informatiebalie mensen ondersteunen bij het invullen van de e-formulieren;
- Door de implementatie van het nieuwe systeem voor burgerzaken is de basis gelegd voor verdere digitalisering richting inwoners maar bijvoorbeeld ook uitvaartverzorgers.

Algemene Plaatselijke Verordening/Drank- en Horecawet

- Onze Algemene Plaatselijke Verordening (APV) is duidelijk voor onze inwoners en handhaafbaar.
- Para-commerciële organisaties krijgen meer mogelijkheden om ontmoetingsmomenten voor gerelateerde activiteiten te organiseren, binnen de kaders van de drank- en horecawet, veiligheid en geluid.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Bij de actualisatie van de APV is het uitgangspunt dat de regels duidelijk zijn voor onze inwoners en handhaafbaar.

Kwaliteit

Elk jaar publiceert de VNG in de zomer een aanpassing van de Model APV met daarin verwerkt nieuwe wetgeving en jurisprudentie. De eerstvolgende actualisatie van de APV is geagendeerd voor de tweede helft van 2020. Dan wordt weer aansluiting gezocht bij de actualisatievoorstellen van de VNG die van toepassing zijn voor Heerde.

In overleg met para-commerciële (vrijwilligers)organisaties komen we tot een nieuw beleidskader voor ontmoetingsmomenten.

Kwaliteit

In het derde kwartaal van 2019 voerde de Burgemeester gesprekken en is het compromis gesloten dat (sport)verenigingen twaalf maal per jaar in de kantine een clubgerelateerd feest/evenement mogen organiseren in het weekend. Privéfeesten zijn hiervan uitgezonderd en mogen niet georganiseerd worden. Hierop is een uitzondering gemaakt voor MFC Vorchten.

In het eerste kwartaal van 2020 zetten wij dit compromis om in een beleidsregel en bij de herziening van de APV (Q3/4 20202) leggen we de nieuwe regels aan de gemeenteraad voor, om die op te nemen in de APV.

Uitvoering APV Gemeente Heerde 2017.

Kwaliteit

In 2019 is binnen de kaders van het VTH-beleid uitvoering gegeven aan de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van de APV-taken. Programmatische uitvoering van de APV wordt ook weer opgenomen in de uitvoeringsprogramma's 2020-2021.

Openbare orde en veiligheid

- Inwoners voelen zich veilig in onze dorpen. We hebben daarbij speciale aandacht voor de sociale veiligheidsgevoelens van kwetsbare inwoners, onder wie ouderen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Beoordelen of de pilot buurtbemiddeling aan de verwachtingen beantwoordt en of continuïteit gewenst is.

In de pilot buurtbemiddeling werken politie, gemeente en Triada samen. Burenkwesties/burenruzies worden aan afgevaardigde van politie, gemeente en Triada voorgelegd en beoordeeld of deze voor buurtbemiddeling in aanmerking komt.

Kwaliteit

De pilot buurtbemiddeling is in 2019 uitgevoerd en zal deels voortgezet worden in 2020. In 2020 volgt een evaluatie.

Blijvende aandacht voor de aanpak van de overlast van drank- en drugsmisbruik.

Aanpak zowel preventief als ook repressief.

Alcohol: de gemeente Heerde sluit aan bij de integrale aanpak die de GGD in samenwerking met Tactus en Halt heeft ontwikkeld voor Heerde en Epe.

Drugs: we voeren een streng beleid als het gaat om het sluiten van woningen en bedrijven bij het aantreffen van meer dan gebruikershoeveelheden drugs in de woning of in andere panden. Uiteraard vervolgt de politie (justitie) het gebruik van drugs. Zij hebben goed zicht op de gebruikers en overlastlocaties worden in gezamenlijkheid met gemeente (sociaal domein, veiligheid) en Triada aangepakt.

Kwaliteit

De burgemeester heeft uitvoering gegeven aan het beleid om woningen en bedrijfspanden, waar productie of handel van drugs plaatsvindt, tijdelijk te sluiten. Er zijn grenzen aan alcoholgebruik in het vergunningenbeleid, er is ontheffingenbeleid en misbruik in de horeca en in de openbare ruimte is via handhaving tegen gegaan.

We proberen steeds meer zicht te krijgen op het drugsgebruik (met name de middelen GHB en Speed) in de gemeente. En hoe de samenwerking is tussen gemeente en andere partners en wat we meer en anders kunnen doen aan preventie. Derde kwartaal 2019 is gestart met een onderzoek door het Trimbosinstituut. De eerste resultaten en een plan van aanpak voor de komende jaren wordt verwacht in het tweede kwartaal van 2020.

De mogelijkheden van social media benutten om overlastsituaties zichtbaar te maken.

Sociale media wordt meer en meer gebruikt om in te spelen op actuele thema's. Dit kan twee richtingen op werken. Gemeente kan actuele thema's inbrengen. Burger kan ook gemakkelijker 24/7 meldingen doen van schade/problemen in de openbare ruimte.

Kwaliteit

In 2019 is social media niet voor dit doel ingezet.

De witte voetjesprojecten (doorgang door de wijk of bewoners hun huizen zorgvuldig afsluiten) willen wij voortzetten.

De witte voetjes is een preventieproject waarbij door agenten en boa's particuliere erven onaangekondigd worden geschouwd in hoeverre deze inbraak proof zijn. Dit gebeurt vaak in de donkere maanden van het jaar.

Dit blijft nodig want na 2018 zien we in 2019 weer een gematigde stijging van het aantal woninginbraken.

Kwaliteit

Op een avond in december 2019 zijn er bij 70 woningen die helemaal donker (en verlaten waren) preventie-folders in de bus achter gelaten om te wijzen op de risico's van woninginbraak.

Deelname aan Burgernet stimuleren door media te benutten om inwoners te informeren.

Deelname stimuleren door bestaande inwoners en nieuwe inwoners het bestaan van en de functie van Burgernet onder de aandacht te brengen.

Kwaliteit

In 2019 is periodiek aandacht besteed via sociale media en de Schaapskooi voor deelname aan Burgernet. Momenteel bezet onze gemeente de 6de plaats van dichtheid van Burgernetgebruikers in de regio Noord en Oost Gelderland (22 gemeenten).

Door middel van publiekscampagnes inwoners activeren om drank- en drugsgebruik te signaleren.

Kwaliteit

Door middel van publiekscampagnes is in 2019 gevraagd aan inwoners om overlast als gevolg van het gebruik van drank en drugs tijdig te signaleren en dit te melden bij de politie.

Een structureel overleg leefbaarheid en veiligheid initiëren met betrokken partners.

Kwaliteit

Er is in 2019 gestart met een periodiek 6-wekelijks overleg met portefeuillehouders zorg en veiligheid, ambtenaren en betrokken ketenpartners. Gelet op de meerwaarde zal dit ook in 2020 een structureel karakter krijgen maar met een iets lagere frequentie.

Faciliteren en stimuleren van AttentieBuurtpreventie (Whatsapp) en samen met de wijkagent afspraken maken met de bewoners.

Straten, wijken en buurten hebben een eigen buurtpreventie app waarmee een oogje in het zeil wordt gehouden als het gaat om criminaliteit in de directe woon- en leefomgeving.

Kwaliteit

De gemeente heeft ook in 2019 de initiatieven rondom buurtpreventie gestimuleerd. De gemeente heeft initiatieven tot het oprichten van Whatsapp groepen met raad en daad bijgestaan door kennisdeling en het ophangen van preventieborden. Ook het gesubsidieerd ter beschikking stellen van preventiestickers, de koppeling met Burgernet, en een app waar de politie direct contact heeft met alle beheerders van de verschillende groepen zijn middelen die zijn ingezet. De gemeente Heerde kent eind 2018 een totaal van 26 actieve Whatsapp groepen. Eind 2019 is het aantal groepen opgelopen tot 31.

Ideeën van jongeren om de overlast te beperken worden beloond.

Kwaliteit

In 2019 hebben ons geen ideeën bereikt van jongeren om overlast tegen te gaan.

In overleg met onze boa's stevig inzetten op overlast op straat.

Naast het Handhavings Uitvoerings Plan (HUP), dat telkens voor een jaar wordt opgesteld, is er maar geringe capaciteit beschikbaar om ad hoc overlast situaties aan te pakken.

Kwaliteit

Er is in 2019 prioriteit gegeven, binnen de mogelijkheden, aan beperking van de overlast op straat. In 2019 is gestart met het meer projectmatig acteren op (opkomende) overlast situaties. Dit wordt in 2020 voortgezet. Daar waar overlast wordt gemeld (bijvoorbeeld rondom scholen of horeca, bij hangplekken van jeugd, overlast door honden) wordt een plan van aanpak gemaakt en een rooster opgesteld om intensief aandacht te schenken aan de (opkomende) overlast.

In overleggen met de politie bepleiten we de zichtbare inzet van wijkagenten en een lokale politiepost.

De politie gebruikt ook sociale media om het werk en de bereikbaarheid van de politie en de wijkagenten kenbaar en zichtbaar te maken.

Kwaliteit

Per 1 oktober 2019 is er een politiesteunpunt geopend in MFA de Heerd. Hier kan op afspraak met de wijkagent gesproken worden. Daarnaast zijn er diverse mogelijkheden om met de lokale politie/wijkagent in contact te komen.

Lokaal en in regionaal verband aandacht blijven houden voor ondermijning.

Ondermijning wordt bij politie, justitie en bij de gemeente(n) genoemd als één van de lokale en regionale veiligheidsprioriteiten.

Kwaliteit

Ondermijning wordt een prioriteit binnen het Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2023. Een onderdeel hiervan is het opstellen van een ondermijningsbeeld voor onze gemeente. In het derde kwartaal van 2019 is er een ondermijningsbeeld voor de gemeente Heerde opgesteld. Er is gewerkt aan een plan van aanpak voor de komende jaren.

Veroorzakers van vernielingen worden uitgenodigd voor een gesprek met de burgemeester.

Betreft (moedwillige) vernielingen in de openbare ruimte .

Kwaliteit

Wanneer veroorzaker bekend is, kan op vrijwillige basis een gesprek plaatsvinden. In 2019 hebben geen gesprekken plaatsgevonden, aangezien veroorzakers van vernielingen niet bekend waren.

Brandweer

- De opkomsttijd van de brandweer is gemeentebreed geborgd en de (vrijwillige) brandweermensen kunnen hun werk naar behoren doen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Bij de VNOG de belangen van de vrijwillige brandweermensen en instandhouding van het duikteam behartigen.

Kwaliteit

In het perspectief van de financiële situatie van de VNOG besloot het Algemeen Bestuur van de VNOG begin 2020 om de beschikbaarheid van mensen en materieel binnen haar werkgebied te veranderen en te ontwikkelen. Binnen de regio wordt daarvoor materieel herplaatst dan wel opgeheven,. Daarbij geldt het principe dat niet wordt ingeleverd op de veiligheid (aanrijtijden). Doel hiervan is om tot een sluitende begroting te komen, zonder dat dit leidt tot hogere bijdragen voor de aangesloten gemeenten.

In die zin lag ook de keuze voor het in stand houden van slechts één vrijwillig duikteam in de veiligheidsregio voor. Een onafhankelijke adviescommissie heeft op basis van een onderzoek dat was gericht op risicobeeld, toekomstbestendigheid, incidentgegevens en maatschappelijke impact geadviseerd om als standplaats voor het enige duikteam in de regio te kiezen voor Harderwijk en daarmee het duikteam Heerde geleidelijk op te heffen. Het dagelijks bestuur van de VNOG stelt het AB voor om dit advies over te nemen. Tegen dit voorstel hebben raad en college gezamenlijk bedenkingen op papier gezet. Deze bedenkingen worden behandeld in het AB van 25 juni 2020.

Brandweerkazernes in Heerde en Wapenveld in stand houden en de huidige inspanningen voor onze (vrijwillige) brandweermensen continueren.

Kwaliteit

2019 was een bewogen jaar voor de VNOG. Een omvangrijk pakket van maatregelen voor het herstel van financiële stabiliteit is tot ontwikkeling gekomen. Op 15 januari 2020 stelde het Algemeen Bestuur van de VNOG de Toekomstvisie vast. Binnen die visie is het in stand houden van de brandweerkazernes in zowel Heerde als Wapenveld gegarandeerd. Wel is ingeleverd op materieel, maar de VNOG garandeert handhaving van het huidige veiligheidsniveau. Komende maanden wordt een implementatieplan uitgewerkt. Daarin worden investeringen en besparingen opgenomen die de komende jaren gefaseerd worden uitgevoerd. Het belang van lokale betrokkenheid en nabijheid van de brandweer blijven we benadrukken vanuit het uitgangspunt dat de wettelijke aanrijdtijden blijvend moeten worden gerealiseerd.

Handhaving

- Regels zijn er voor iedereen. We handhaven het nakomen er van.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Handhaving op basis van het uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving, (VTH).

De resultaten van het uitvoeringsprogramma VTH worden niet alleen in tijd en aantallen maar ook in effecten beschreven. De prioritering van het uitvoeringsprogramma wordt geadviseerd door de raadscommissie.

Kwaliteit

Onze richtlijn is de nota "Kaders voor de uitvoering van de VTH-taken 2019-2022". Deze nota is vastgesteld op 21 mei 2019. Jaarlijks wordt het uitvoeringsprogramma vastgesteld.

De verantwoording van de uitvoering van de VTH-taken in 2019 vindt plaats in het jaarverslag waarvan de gemeenteraad in zomer van 2020 kennis kan nemen. Dat is later dan afgesproken; er is voorrang gegeven aan het nodige toezicht en handhaving voor de coronacrisis waardoor vertraging is ontstaan.

Handhaving wanneer de toegankelijkheid van de openbare ruimte in gevaar komt.

Kwaliteit

Dit is als deeltaak opgenomen in het uitvoeringsprogramma voor de VTH-taken.

In de dorpscentra is in 2020 gericht handhavingscapaciteit ingezet op toezicht op de inrichting en toepassing van uitstallingen en terrassen. Bij beperking van de toegankelijkheid openbare ruimte door bijvoorbeeld de plaatsing van terrassen, uitstallingen en/of reclameborden is handhavend opgetreden. Ook voor de periode 2020-2021 wordt voor dit onderwerp toezichts- en handhavingscapaciteit geprogrammeerd en daarmee gereserveerd.

Handhaving wanneer sprake is van uitkeringsfraude.

Kwaliteit

Wij hebben structurele afspraken met de Sociale Recherche(SR) in Apeldoorn. Onze inkomensconsulenten en gespreksvoerders zijn alert op fraudesignalen en stemmen die af met de SR. In elke voorkomende situatie wordt een zorgvuldige afweging gemaakt of de inzet van de SR in deze situatie het juiste middel is.

Bestuur

Toelichting op product Bestuur

Het product Bestuur bestaat uit de subproducten college, raad, griffie en rekenkamerfunctie. Hoofdzakelijk gaat het hier om kosten voor salarissen en vergoedingen, opleidingskosten en representatie. Verder bestaat het product uit de volgende subproducten: (bestuurlijke) samenwerking, inclusief denken, internationale contacten, rechtsbescherming en communicatie.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
506050 Communicatieplan	12.392	20.420	-5.000	15.420	13.557	1.863
521000 Raad	252.716	195.597	80.000	275.597	267.574	8.023
521050 Griffie	147.159	104.331	50.000	154.331	149.929	4.402
521100 Rekenkamerfunctie	25.546	19.150	3.000	22.150	17.043	5.107
521150 College	560.681	658.310	-13.500	644.810	842.355	-197.545

521300 Best. samenwerking	90.265	154.650	10.800	165.450	171.866	-6.416
521350 Internationale contacten	10.925	1.760	0	1.760	-727	2.487
521400 Rechtsbescherming	34.987	42.170	0	42.170	40.480	1.690
Totaal Lasten	**1.134.671**	**1.196.388**	**125.300**	**1.321.688**	**1.502.078**	**-180.390**
Baten						
521000 Raad	-600	0	0	0	0	0
521101 Reserve Rekenkamerfunctie	-10.000	0	0	0	0	0
521150 College	-2.898	0	0	0	-970	970
521400 Rechtsbescherming	-60.000	0	0	0	0	0
Totaal Baten	**-73.498**	**0**	**0**	**0**	**-970**	**970**
Resultaat	**1.061.173**	**1.196.388**	**125.300**	**1.321.688**	**1.501.108**	**-179.420**

Toelichting op de lasten en baten product Bestuur

Lasten

De lasten zijn bij het product Bestuur ruim **€180.000,-** hoger dan de raming. De belangrijkste oorzaken van dit verschil worden hieronder toegelicht.

Lagere vergoeding en overige kosten raadsleden, griffie, en rekenkamer	€18.000
Dotatie pensioenvoorziening (ex) wethouders	-/- €264.000
Geringe besteding nieuw beleid collegeprogramma	€67.000
Contributies bestuurlijke samenwerking	-/- €6.000
Overige (geringe) onderschrijdingen (geen toelichting)	€5.000
Totaal	**-/-€180.000**

521000 Raad, 521050 Griffie en 521100 Rekenkamerfunctie
Voor bovengenoemde onderdelen geldt dat bij diverse posten in het algemeen iets minder is uitgegeven dan geraamd. Bij het onderdeel Raad was dit ruim €8.000,-; grotendeels het gevolg van een geringere uitnutting van de salarispost en onderschrijdingen bij excursies en raadsfractieondersteuning. Bij de griffie is bijna €5.000,- bespaard op salarissen; de rekenkamer heeft ruim €5.000,- minder aan onderzoeken uitgegeven.

521150 College
Een eis van het BBV (financiële richtlijnen waarin gemeenten moeten voldoen) is dat de pensioenvoorziening voor (ex) wethouders jaarlijks wordt geactualiseerd. Bij de begroting wordt structureel rekening gehouden met een toevoeging van €40.000,-; in werkelijkheid moet er €304.000,- worden toegevoegd. Met deze hoge extra toevoeging

van €264.000,- wordt de extreem lage rekenrente van 0,29% gecompenseerd en blijft de waardevastheid van de pensioenen behouden.

Voor het nieuw beleid uit het collegeprogramma en het versterken van de (dorps)kernen was voor 2019 €100.000,- geraamd. Van dit budget zijn alleen de kosten van de Human Capital Agenda (€33.000,-) betaald; het resterende budget van €67.000,- is niet besteed.

521300 Bestuurlijke samenwerking
De overschrijding bij dit onderdeel is het gevolg van een hogere doorbelasting van regio Stedendriehoek voor het project 'Slimme en schone Mobiliteit en Fiets'. Daarnaast zijn de bijdragen voor de VNG en GGU meer gestegen dan de geraamde indexering.

Het resterende verschil van €5.000,- bestaat uit meerdere kleine onderschrijdingen bij de onderdelen ' Internationale contacten' en 'Rechtsbescherming' en wordt niet verder toegelicht.

Baten

Het verschil bij de baten is gering en is niet verder toegelicht.

Veiligheid

Toelichting op product Veiligheid

Het product Veiligheid bestaat uit de subproducten brandweer, crisisbeheersing, openbare orde en veiligheid, opvang huisdieren, APV, drank en horecawet en handhaving. De lasten op dit product hebben voor een groot deel betrekking op de brandweertaken in VNOG-verband. Daarnaast worden legesopbrengsten binnen dit product verantwoord.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
502020 Brandweergarage Heerde	596	0	61.032	61.032	57.070	3.962
502040 Brandweergarage Wapenveld	31.549	26.392	0	26.392	24.783	1.609
523000 Brandweer	942.161	936.471	27.094	963.565	958.172	5.393
523050 Crisisbeheersing	29.490	38.073	0	38.073	33.295	4.778
523100 Openbare orde & Veiligheid	106.623	106.686	7.500	114.186	130.635	-16.449
523150 APV	135.945	143.736	0	143.736	164.604	-20.868
523200 Drank- en horecawet	36.232	37.693	0	37.693	44.085	-6.392
545150 Handhaving Bouwen	176.863	185.792	0	185.792	212.658	-26.866

545300 Handhaving Milieubeheer	7.267	7.684	0	7.684	8.799	-1.115
551300 Opvang huisdieren	4.229	10.240	-5.000	5.240	5.945	-705
Totaal Lasten	**1.470.955**	**1.492.767**	**90.626**	**1.583.393**	**1.640.046**	**-56.653**
Baten						
523000 Brandweer	-8.261	0	0	0	-8.261	8.261
523100 Openbare orde & Veiligheid	-5	0	0	0	-11.450	11.450
523150 APV	-12.078	-21.730	8.500	-13.230	-18.309	5.079
523200 Drank- en horecawet	0	0	0	0	0	0
545150 Handhaving Bouwen	-2.000	0	0	0	-10.000	10.000
551300 Opvang huisdieren	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	**-22.344**	**-21.730**	**8.500**	**-13.230**	**-48.020**	**34.790**
Resultaat	**1.448.611**	**1.471.037**	**99.126**	**1.570.163**	**1.592.026**	**-21.863**

Toelichting op de lasten en baten product Veiligheid

Toelichting op de lasten en baten bij product Veiligheid

Lasten

Bij dit product is **€57.000,-** meer uitgegeven dan de raming. Hieronder worden de grootste afwijkingen toegelicht.

Lagere onderhoudskosten brandweerkazerne Heerde	€4.000
Lagere onderhoudskosten brandkranen	€5.000
Hogere doorbelasting salarissen	-/- €69.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	€1.000
Totaal	**-/- €57.000**

502020 Brandweerkazerne Heerde
De brandweerkazerne in Heerde is eind 2018 teruggekocht van de VNOG. De (onderhouds)budgetten voor deze kazerne zijn weer in eigen beheer genomen en bleken in werkelijkheid iets te hoog ingeschat.

523000 Brandweer
Voor het onderhoud van de brandkranen is €5.000,- minder uitgegeven dan geraamd; het was niet nodig om naast het reguliere onderhoud extra onderhoud uit te voeren. Voor dit extra onderhoud wordt jaarlijks een (gering) budget geraamd.

Doorbelasting salarissen afdeling ROW (diversen)
De afdeling ROW heeft in 2019 extern personeel ingehuurd; deze kosten worden naast de reguliere salariskosten evenredig doorbelast naar de producten. Hierdoor zijn de werkelijke kosten hoger dan de raming.

Baten

De werkelijke ontvangsten zijn bij dit onderdeel **€35.000,-** hoger dan de raming. Hiervoor zijn 3 belangrijke oorzaken voor aan te wijzen.

Opbrengst inspectie brandkranen	€8.000
Opbrengst project buurtbemiddeling	€11.000
Hogere leges APV/kapvergunningen	€5.000
Ontvangen dwangsom	€10.000
Overige afwijkingen (afrondingen; niet toegelicht)	€1.000
Totaal	**€35.000**

523000 Brandweer
Het inspecteren van de brandkranen voor de gemeenten Elburg, Hattem en Oldebroek wordt door de gemeente Heerde uitgevoerd. Hiervoor wordt een vergoeding van ruim €8.000,- ontvangen; deze vergoeding was niet begroot.

523100 Openbare orde & Veiligheid
Voor het project 'buurtbemiddeling' is een niet geraamde vergoeding van €11.000,- ontvangen.

523150 APV
In 2019 is er €5.000,- meer ontvangen aan leges voor APV- en kapvergunningen.

545150 Handhaving bouwen
Bij dit subproduct is een niet geraamde, ontvangen dwangsom van €10.000,-, verantwoord.

BBV-indicatoren programma Bestuur

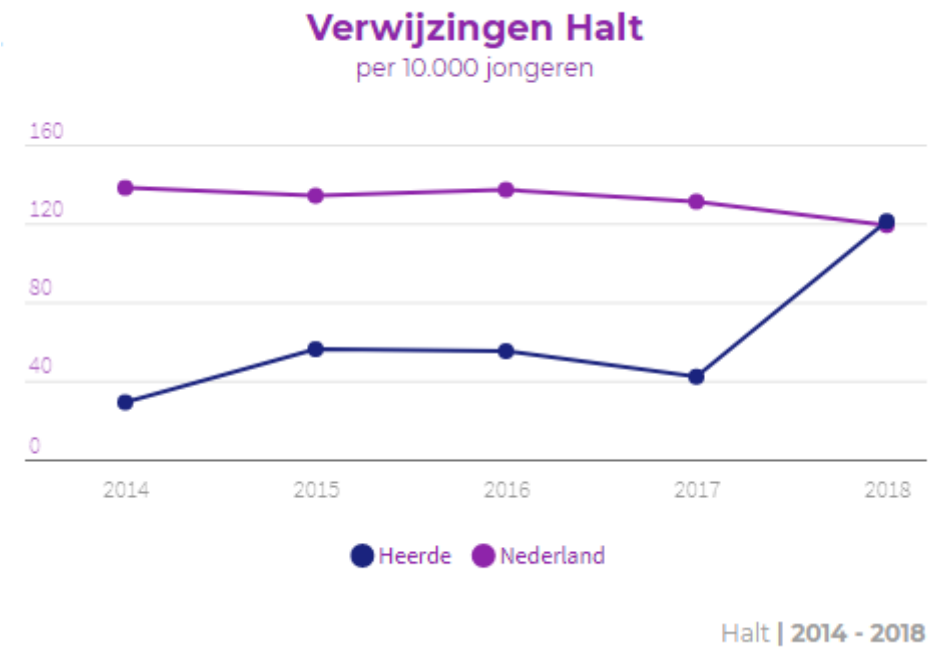

Halt | **2014 - 2018**

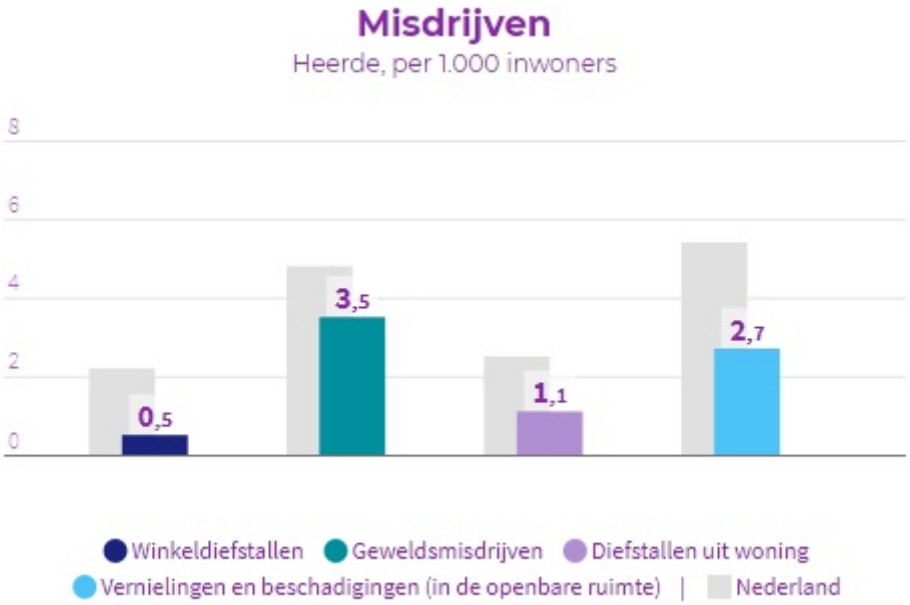

meerdere bronnen | **2018**

2. Bedrijfsvoering

Toelichting op programma Bedrijfsvoering

De gemeente is een betrouwbare rentmeester van de publieke middelen. Uitgangspunt is dat de exploitatie op orde is om jaarlijks te kunnen voldoen aan de voorwaarde van een sluitende begroting. Naast financiën en de financiële uitvoering van het grondbeleid, vallen onder dit programma de gemeentelijke organisatie, de accommodaties voor gemeentebestuur en ambtelijke organisatie, burgerzaken, het streekarchivariaat, basisregistraties, informatisering en automatisering en elektronische dienstverlening.

Collegeprogramma Bedrijfsvoering

Wat hebben we bereikt?

Financiën

- Een gezonde financiële huishouding.
- Een evenwichtige schuldpositie, met nadruk op verlaging.
- Subsidies worden geïndexeerd onder voorwaarde van een sluitende gemeentelijke meerjarenbegroting.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Binnen het sociaal domein zijn de verplichtingen in beeld en zijn er afspraken over de wijze waarop de raad gebruik en kosten kan monitoren.

Kwaliteit

- De afgelopen jaren is er een nieuwe berekeningswijze ontwikkeld voor de jaarlastbepaling Jeugd en Wmo. Deze gaat grotendeels uit van de daadwerkelijk gefactureerde kosten. Er wordt ingezet op het snel afstemmen met de zorgaanbieders wanneer afwijkingen worden geconstateerd.

- De raad wordt twee keer per jaar geïnformeerd via een themabijeenkomst over de ontwikkeling van kosten en aantallen voorzieningen in het sociaal domein.

- Kosten en ontwikkelingen worden op de gebruikelijke momenten in de p&c-cyclus gemonitord en gerapporteerd.

De dienstverlening van de gemeente (onder andere leges) is zoveel mogelijk kostendekkend.

Kwaliteit

Het kostendekkingspercentage van de legesverordening ligt op circa 97%. Bij de andere kostendekkende belastingen (begraafrechten, rioolheffing, afvalstoffenheffing) zijn 100% kostendekkende tarieven al jaren het uitgangspunt. In 2020 en 2021 wordt een nieuw legesmodel ontwikkeld in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Deze wet heeft aanzienlijke gevolgen voor de (soorten en aantallen) vergunningsplichtige activiteiten. Om die reden zal het huidige legesmodel voor kostendekking op de schop moeten.

De financiële risico’s zijn inzichtelijk en er komt een midzomeranalyse

De financiële risico's zijn in de reguliere Planning en Control producten inzichtelijk gemaakt, waaronder in de midzomeranalyse.

Kwaliteit

In 2019 is er veel aandacht besteed aan de monitoring van de salarisbudgetten; de uitputting hiervan is maandelijks in het managementteam besproken en waar nodig is er actie ondernomen. Daarnaast is er sterk ingezet op het realiseren van de bezuinigingsopgaaf (incl. de taakstelling van 300.000,-- op Bedrijfsvoering). De verantwoording over de financiële voortgang naar het bestuur heeft plaatsgevonden middels een voorjaarsnota, midzomeranalyse en najaarsnota.

De lokale lastendruk stijgt in principe niet meer dan de inflatiecorrectie.

Kwaliteit

Voor 2019 is de onroerende zaakbelasting voor zowel woningen als niet woningen met het inflatiepercentage van 2,4% verhoogd.

Inwoners met een minimuminkomen en geen vermogen komen in aanmerking voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.

Kwaliteit

Inwoners met een inkomen op bijstandsniveau en zonder vermogen kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding. Inwoners die al eerder kwijtschelding kregen, wordt via bestandsvergelijking met onder meer de Belastingdienst en het RDW automatisch getoetst of zij automatisch kwijtschelding kunnen krijgen. Kwijtschelding is mogelijk voor de onroerende-zaakbelasting en voor de afvalstoffenheffing (vastrecht en maximaal 9 ledigingen). De kwijtscheldingsaanvraag moet worden ingediend bij het GBLT. Zij toetsen deze aanvraag aan normen van de gemeente en van het waterschap, zodat inwoners slechts één formulier hoeven in te vullen. Een toelichting over 2020 is gegeven onder de paragraaf Lokale Heffingen.

Inzetten op versterking van de financiële positie van de gemeente om tegenvallers op te kunnen vangen en noodzakelijke investeringen te kunnen doen.

Kwaliteit

Voor het meerjarenperspectief 2019-2022 is een structureel sluitende begroting gepresenteerd. Voorwaarde hierbij is wel dat de vastgestelde bezuinigingen worden gerealiseerd.

In 2019 zijn 3 burgerparticipatieavonden georganiseerd waarbij burgers, bedrijven en instellingen hun mening konden geven over de voorgestelde bezuinigingen en zelf ook met ideeën konden komen. Een tweetal bezuinigingen zijn naar aanleiding van deze avonden aangepast: het voorstel van het college om subsidies < € 1.000,- af te schaffen is vindt geen doorgang en de bezuiniging op de cultuursector is voor de helft naar het programma Sociaal Maatschappelijk overgeheveld. Tevens heeft de raad via een amendement besloten om af te zien van het invoeren van hondenbelasting. In het najaar van 2019 is de raad geïnformeerd over de voortgang van de te realiseren bezuinigingen.

Slim gebruik maken van financieringsmogelijkheden bij rijk en provincie om ambities in te vullen.

Kwaliteit

De financieringsmogelijkheden bij het rijk of provincie worden bij elk project uitvoering geanalyseerd en mogelijk aangesproken.

De gemeentelijke organisatie is alert op de mogelijkheid tot het aanboren van (externe) financieringsbronnen. In 2019 is dit succesvol geweest voor de renovatie van het raadhuis; de provincie heeft hiervoor een subsidiebedrag van €745.000,- toegezegd.

Dienstverlening ambtelijke organisatie

- Onze gemeentelijke dienstverlening aan inwoners en ondernemers is vriendelijk, betrokken, adequaat, tijdig en deskundig.

Wat hebben we ervoor gedaan?

De begrippen omgevingsbewust en ondernemend staan centraal in de gemeentelijke organisatie. De betekenis hiervan voor het dagelijks handelen en de dienstverlening aan inwoners en ondernemers is blijvend onderwerp van gesprek.

Doel van deze begrippen is dat de gesprekspartner zich gehoord voelt en zo mogelijk tevreden wordt gesteld.

Kwaliteit

De afgelopen jaren is thematisch gewerkt aan de kernwaarden "omgevingsbewust en ondernemend". Dit jaar (2020) vindt er een evaluatie plaats van de uitgangspunten m.b.t. ordening, sturing en gedrag en of dit in de praktijk werkt zoals beoogd is.

Duidelijkheid wat de rol van inwoners is bij inwoners- en overheidsparticipatie en de mogelijkheden die zij hebben.

De participatieladder voor inwonersparticipatie (initiatief gemeente) en overheidsparticipatie (initiatief inwoners) is bekend bij bestuur en organisatie en wordt gebruikt bij plannen en processen.

Kwaliteit

Bekendheid met de participatieladder is belangrijk, maar zegt nog onvoldoende over de wijze waarop inwonerparticipatie vorm wordt gegeven. Bij de bezuinigingsvoorstellen zijn gericht inwoners uitgenodigd om mee te denken en te reageren op voorstellen. We kennen ook inloopavonden en informatieavonden bij ruimtelijke projecten. Bij de voorbereiding van de locatie 0-100 zijn medewerkers de straat opgegaan om gesprekken met inwoners te voeren. Ook binnen het proces om te komen tot een omgevingsvisie staat inwonerparticipatie hoog op de agenda. Onze trainees hebben als groepsproject het onderwerp inwonerparticipatie. De onderzoeksresultaten zijn aan u als raad via een memo ARI bekend gemaakt. Momenteel bewandelen we verschillende sporen: een corporate communicatie visie, inwonerparticipatie op diverse terreinen en verandermanagement. Deze houden verband met elkaar en keuzes bij de een hebben effect op een andere invalshoek. Wij blijven u informeren over de rode draad in deze sporen als het gaat om inwonerparticipatie.

Inwoners en ondernemers mogen rekenen op een ambtelijke organisatie die denkt in kansen binnen wet- en regelgeving en financiële mogelijkheden.

Onze visie "naar een omgevingsbewuste en ondernemende organisatie" is zodanig dat onze gesprekspartner zich gehoord voelt en zo mogelijk tevreden wordt gesteld.

Kwaliteit

Medewerkers :

- Stellen de klant centraal en weten wat dit voor hun werk betekent;
- Hebben het zelfvertrouwen, lef en durf om hierin ondernemend op te treden;
- Voelen eigenaarschap wat betreft hun werkzaamheden
- Kunnen zich met elkaar verbinden door het uitspreken van behoeftes waardoor het samenwerken wordt gestimuleerd

Dit is blijvend onderwerp van gesprek tussen leidinggevende en medewerker.

Inwoners en ondernemers mogen rekenen op een tijdige behandeling van hun (aan)vragen binnen de gestelde termijnen.

Kwaliteit

De bewaking van de juridische kwaliteit van al het handelen is, als een normaal onderdeel van de bedrijfsvoering, systematisch ingebed in de organisatie en de werkprocessen van de gemeente Heerde. Bestuursondersteuning en –advisering biedt structurele en duurzame waarborgen voor de juridische houdbaarheid van gemeentelijk handelen. Bij binnenkomst van aanvragen of vragen wordt binnen twee werkdagen een ontvangstbevestiging verstuurd. Afhankelijk van het type aanvraag/vraag wordt zo snel mogelijk binnen de gestelde termijn van de wet/servicenormen gereageerd. Lukt dit niet dan stellen wij de burger adequaat en tijdig hiervan op de hoogte.

Inwoners en ondernemers zijn, ook ambtelijk, altijd van harte welkom met hun vragen en ideeën.

Vragen en ideeën van inwoners en ondernemers worden serieus opgepakt door de organisatie.

Kwaliteit

Vragen en ideeën van inwoners en ondernemers zijn serieus opgepakt door de organisatie. Daarnaast proberen wij op diverse manieren inwonersparticipatie te stimuleren en vorm te geven.

Transparante servicenormen van de gemeentelijke organisatie die inzichtelijk zijn voor inwoners en ondernemers.

Kwaliteit

De servicenormen moeten een reëel beeld geven over wat de burger of een bedrijf mag verwachten van de gemeente. In 2019 zijn de servicenormen geëvalueerd en aangepast. Natuurlijk vraagt dit vervolgens ook aanpassing van de achterliggende processen om de realisatie van de servicenormen te borgen. In 2020 zal opnieuw een evaluatie plaatsvinden, zodat de resultaten van de doorgevoerde verbeteringen bekeken kunnen worden. De uitkomsten van de evaluatie worden verwacht in juni 2020. De servicenormen zijn beschikbaar op de website van de gemeente.

Personeel en Organisatie

- Een goede werkgever zijn en voldoende interne en externe uitdagingen bieden voor personele ontwikkeling en het opdoen van werkervaring.
- Investeren in onze medewerkers door hun ontwikkeling te koppelen aan de organisatiedoelen (investor in people).
- Onze personele samenstelling is een afspiegeling van de inclusieve samenleving en biedt ook plek aan mensen die (langdurig) werkloos zijn.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Actief deelnemen in de Talentenregio.

Binnen dit samenwerkingsverband werken 27 overheidsorganisaties samen aan werving, training, talentontwikkeling en loopbaanontwikkeling van personeel. Daarnaast wordt kennis en ervaring uitgewisseld binnen het werkveld HRM.

Kwaliteit

Door gebruik te maken van de Talentenregio hebben we een groter bereik voor de werving van kwalitatieve medewerkers. Onderlinge mobiliteit tussen deelnemende organisaties wordt beter. Daarnaast kunnen medewerkers workshops, training en opleidingen volgen die met name gericht zijn op loopbaan- of persoonlijke ontwikkeling. Bij de werving van de trainees heeft Talentenregio ondersteuning geboden door hun ervaringen die al eerder opgedaan waren. De trainees hebben het ontwikkel- en opleidingsprogramma onder verantwoording van Talentenregio uitgevoerd. De p&o-adviseurs hebben geparticipeerd in verschillende werkgroepen waardoor kennis en informatie van/voor andere gemeenten is uitgewisseld. Gezamenlijk is aan grotere p&o thema's gewerkt. Ook nemen medewerkers deel aan diverse trainingen en workshops die worden georganiseerd door Talentenregio. Medewerkers krijgen de kans hun talenten volop te ontdekken, benutten en ontwikkelen en doen daardoor met plezier en bevlogenheid hun werk.

Bij vacatures benadrukken dat wij een inclusieve organisatie (willen) zijn.

Inclusie is meedoen en er voor zorg dragen dat de personele samenstelling een afspiegeling is van een inclusieve samenleving. Ook voor bijvoorbeeld langdurig werklozen en arbeidsongeschikten. Minimaal moeten we voldoen aan de quotum regeling.

Kwaliteit

Bij werving en selectieprocedures benadrukken wij dat wij een inclusieve organisatie willen zijn.

Bij elke vacature is 2019 is de volgende tekst opgenomen:

‘Wij geloven dat medewerkers het beste tot hun recht komen in een inclusieve werkomgeving waar respect, samenwerking en aandacht voor individuele kwaliteit en (talent)ontwikkelmogelijkheden voorop staan. We streven als organisatie naar een personele samenstelling die een afspiegeling is van de inclusieve samenleving’.

Als we de regels van de huidige quotum wetgeving volgen, voldoen we ruimschoots. Dit is hoofdzakelijk ingegeven door de medewerkers van Lucrato die werkzaam zijn in de buitendienst.

De HR-visie voor de organisatie in praktijk brengen

Het realiseren van strategisch beleid op HR-gebied leidt onder andere tot goed werkgeverschap en ontwikkeling van personeel.

Kwaliteit

De HR-visie verwoordt de organisatievisie. In 2019 is de overgang gerealiseerd naar een nieuw generiek functiewaarderingssysteem HR21. Daarnaast zijn producten in voorbereiding rondom strategische personeelsplanning, (hernieuwd) beleid over in- door en uitstroom, opleiden en ontwikkelen, gezondheidsbeleid en de gesprekscyclus. Verdergaande HR-digitalisering is een doorlopend speerpunt.

Investeren in jonge medewerkers.

Doel is om een betere balans te krijgen in de leeftijdsopbouw van het personeelsbestand, nieuwe dynamiek en het reduceren van kosten voor inhuur van externen.

Kwaliteit

Het beleid is erop gericht om de leeftijdsopbouw in balans te krijgen. In 2018 is het generatiepact (jong voor oud) ingevoerd. Er zijn in 2019 6 trainees (22-28 jaar) geworven en aan de slag gegaan binnen de gemeente Heerde. In 2019 zijn onder andere hierdoor de kosten voor externe inhuur fors gedaald. In 2020 zijn drie trainees uitgestroomd, twee trainees hebben een formatieplek intern bemachtigd en een trainee heeft vrijwillig gekozen voor vertrek. Dat betekent dat heroverwogen gaat worden of en hoe we de trainee pool gaan aanvullen. Daarnaast hebben bijna alle medewerkers die aan de voorwaarden voldoen gebruik gemaakt van de generatiepact regeling. Deze regeling loopt tot 1 maart 2021 en zal worden geevalueerd.

Jong talent vasthouden en zorgen dat wij ook een aantrekkelijke woongemeente voor hen zijn.

We willen een goede, moderne werkgever zijn die ontwikkeling stimuleert. In het verlengde van investeren in jonge medewerkers stellen we ons de vraag: hoe zorgen we ervoor dat jonge medewerkers zich uitgedaagd blijven voelen, binnen onze kaders, en wat is daar exact voor nodig. In het verlengde van de HR-visie is beleid ontwikkeld wat bijdraagt aan het zijn van een moderne en inspirerend werkgever waarvoor het aantrekkelijk is om te werken.

Kwaliteit

Hiervoor kan aangesloten worden bij de uitgamgspunten van de HR-visie en het investeren ion jonge medewerkers. Voor ons als gemeente is het essentieel rekening te houden met vergrijzing, ook in het personeelsbestand. De gemiddelde leeftijd is, onder andere door de trainee-pool, gedaald. We geven young potentials een kans en stimuleren zoveel mogelijk ontwikkeling naar gelang de behoeften en ontwikkelingen. Zodra medewerkers bijna met pensioen gaan wordt op tijd bekeken of er een (jonge) medewerker aan te koppelen valt die de kennis overgedragen kan dragen zodat dit niet verloren gaat.

Onderzoeken of het mogelijk is om vacatures tegelijkertijd voor de doelgroep (mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt) en bij de Talentenregio uit te zetten.

Voldoen aan de quotum regelgeving. Een gemeente willen zijn die ook mensen met afstand tot de arbeidsmarkt kansen biedt.

Kwaliteit

Interne vacatures worden bij de Talentenregio uitgezet. Daarnaast verzoeken we specifiek aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, te reageren op vacatures.

Inkoop

- Duurzaam en circulair inkopen.
- We verwachten social return on investment en maatschappelijk verantwoord ondernemerschap van de markt.
- Binnen de wettelijke aanbestedingsregels worden lokale ondernemers uitgenodigd en hebben daardoor een kans om mee te doen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Bij aanbestedingen worden lokale/regionale ondernemers de mogelijkheid tot deelname geboden. We benutten de inkoopkaders ten volle en laten het aan lokale ondernemers over om zich zo te organiseren, dat zij de dienst of het werk uit kunnen voeren.

Kwaliteit

We hebben waar mogelijk,binnen de wettelijke kaders, rekening gehouden met lokale en regionale ondernemers en het MKB. Uitgangspunt is dat alle ondernemers gelijke kansen moeten krijgen zonder dat dit mag leiden tot enigerlei vorm van discriminatie van ondernemers. Daarnaast houden we rekening met lokale ondernemers door, bij onderhandse aanbestedingen, waar mogelijk minimaal één offerte bij lokale ondernemers aan te vragen. Lokale ondernemers zijn ondernemers gevestigd in de gemeenten Heerde, Hattem en Oldebroek.

Binnen de wettelijke kaders is er de mogelijkheid om opdrachten/contracten bij Lucrato in te besteden.

Ook wordt er bij aanbestedingen invulling gegeven aan Social Return.

Bij bouwprojecten van de gemeente is het een voorwaarde om leerling bouwplaatsen in te richten en uit te voeren.

Bij opdrachten tot bouw of verbouw van een substantiële omvang zal de gemeente de voorwaarde tot het inrichten van een leerling bouwplaats stellen. Datzelfde geldt wanneer sprake is van subsidieverlening voor bouw of verbouw van een substantiële omvang.

Kwaliteit

Bij opdrachten tot bouw of verbouw van een substantiële omvang heeft de gemeente de voorwaarde gesteld tot het inrichten van een leerling bouwplaats. Datzelfde geldt wanneer sprake is geweest van subsidieverlening voor bouw of verbouw van een substantiële omvang.

Eind 2019 is een actieplan maatschappelijk verantwoord inkopen gereed.

Kwaliteit

Een actieplan maatschappelijk verantwoord inkopen zal in 2020 opgesteld worden.

Er worden zo veel mogelijk fairtrade producten ingekocht en duurzame materialen gebruikt.

Kwaliteit

We willen als gemeente een voorbeeldrol hebben op het gebied van fairtrade. We onderzoeken en verkennen de voorwaarden en haalbaarheid om fairtrade producten in te kopen. Daarbij bekijken we welke productgroepen hiervoor in aanmerking komen. We willen als gemeentelijke organisatie voldoen aan het fairtrade imago om vervolgens ook winkels, bedrijven en maatschappelijke organisatie in de gemeente te stimuleren.

In 2019 is een werkgroep gestart om Fairtrade gemeente te gaan worden. Doelstelling is om in 2020 dit te realiseren. Daarnaast worden intern steeds meer keuzes gemaakt om Fairtrade of Cittaslow producten in te kopen.

Eén van de doelstellingen van ons inkoopbeleid is bijdragen aan het creëren van maatschappelijke waarde. We willen als gemeente een voorbeeldrol hebben. Ons inkoopbeleid is daarom gericht op zoveel mogelijk duurzaam en circulair inkopen, waarbij we participeren in samenwerkingsverbanden en de mogelijkheden in de Cleantech regio verkennen. We passen in aanbestedingen de duurzaamheidscriteria van PIANOo toe.

Daarnaast kopen we zoveel mogelijk in bij marktpartijen die maatschappelijk verantwoord ondernemen. Hieronder wordt verstaan dat een ondernemer elke vorm van dwangarbeid verwerpt en de regelgeving van de Verenigde Naties over mensenrechten en de rechten van kinderen respecteert.

Basisregistratie/ Informatisering/ elektronische dienstverlening

- Kwalitatief hoogwaardige digitale dienstverlening.
- Data- en gegevensbeheer zijn op orde en worden veilig beheerd.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Basisregistratie Grootschalige topografie (BGT) is voor iedereen beschikbaar.

Kwaliteit

De Basisregistratie Grootschalige Topografie, de BGT, is de geometrische database van de objecten die in de fysieke leefomgeving voorkomen. De BGT is openbaar en voor iedereen te raadplegen. Voor bepaalde objecten is de gemeente verantwoordelijk, wij zijn daarvoor bronhouder van de BGT. Voor 2020 is het beheer tijdelijk extern geregeld om zo grip te houden op de actualiteit in de kaart. Het beheer van de BGT wordt in de loop van 2021 intern geregeld. Een koppeling met het softwarepakket voor beheer openbare ruimte maakt deel van de invoering. Op die manier wordt het 'centraal' beheer van geometrie nog beter benut.

Data gedreven werken door informatie uit internet en sociale media te halen.

Kwaliteit

Om de stap te kunnen maken naar data gedreven werken moet gegevensmanagement verder vorm gegeven worden en de datakwaliteit betrouwbaar zijn. In 2020 zijn stappen gemaakt op het gebied van gegevensmanagement: intern zijn gegevens met de brongegevens vergeleken en opgeschoond. Ook zijn geautomatiseerd bijvoorbeeld sterftecijfers en productiecijfers in kaart gebracht als hulpmiddel voor sturing. Op basis van behoefte zal dit verder uitgebouwd worden.

Informatie uit internet en sociale media kunnen ontwikkelingen signaleren waarop de gemeente kan/moet inspringen. Social media worden (nog) handmatig gevolgd en gevoed. Dit wordt ondersteund door digitale hulpmiddelen die het signaleren en reageren vereenvoudigen.

De data die wij generen, beheren en delen is volledig, betrouwbaar en geïntegreerd voor alle taakvelden, eenvoudig benaderbaar voor inwoners, ondernemers en organisaties en uitwisselbaar met andere (semi)overheden.

Kwaliteit

Het stelsel van basisregistraties wordt verplicht door de gemeente gebruikt. Het is een belangrijke taak om de kwaliteit van deze data op orde te brengen en te houden. De toepassing van gegevensmanagement en gegevensbeheer is een belangrijke voorwaarde hiervoor. Door voor de gegevenssets verantwoordelijken binnen de ambtelijke organisatie aan te wijzen en hen te ondersteunen in het beheer en de samenhang van de data wordt de borging van de kwaliteit bij de bron belegd. Binnen de organisatie zijn bronhouders aangewezen: medewerkers die verantwoordelijk zijn voor het inwinnen, registreren, bijhouden en het borgen van de kwaliteit van een specifieke set gegevens. Het aanwijzen van bronhouders is slechts ten dele uitgevoerd: alleen bij de basisregistraties is dit doorgevoerd.

De digitale agenda 2020 als leidraad volgen.

De digitale agenda 2020 van de VNG is opgegaan in het programma GGU van VNG Realisatie. Deze vormt de leidraad voor de samenwerking op het vlak van techniek en informatie tussen de gemeenten.

Kwaliteit

De onderwerpen uit de Digitale Agenda 2020 zijn geïntegreerd in het jaarprogramma van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) van VNG Realisatie. Hieraan wordt stap voor stap invulling gegeven bij informatie-management, het project M2A en bij specifieke initiatieven vanuit de organisatie(s). De gemeente-eigen initiatieven en de actuele ontwikkelingen in de informatiesamenleving en de Common Ground activiteiten van de VNG worden continue op elkaar afgestemd.

Naleven van de Algemene Verordening Gegevensbescherming en privacy wetgeving.

Kwaliteit

Een van de producten van de AVG is het opstellen en beheren van een verwerkingsregister. In 2020 is de bewustwording in de organisatie verder uitgebouwd voor de onderwerpen gegevensbescherming en privacy. Dat is in de vorm van e-learning aangeboden aan de medewerkers. In 2021 wordt de inzet van deze e-learning gecontinueerd. Vooral de bewustwording van de medewerkers speelt namelijk een belangrijke rol in het succesvol naleven van de wetgeving. Daarom is er blijvend veel aandacht voor ondersteunen, informeren en enthousiasmeren. Samen met het management en medewerkers wordt uitwerking gegeven aan het actieplan Privacy. Tevens is er op diverse gebieden beleid (verder) ontwikkeld op het vlak van informatieveiligheid. De inzet van de Privacy Officer (PO) en van de Concern Information Security Officer (CISO) hebben hier positief aan bijgedragen.

Ons zaaksysteem is efficiënt en toegerust voor de (digitale) dienstverlening.

Kwaliteit

De implementatie van het nieuwe zaaksysteem zal in 2021 doorlopen. Bij de (verdere) inrichting worden processen geoptimaliseerd ten behoeve van een efficiënte bedrijfsvoering en een betrouwbare dienstverlening. De controle op voortgang en voorspelbaarheid van de processen wordt hiermee vergroot.

Samenwerken met ketenpartners in de uitwisseling van gegevensbeheer.

Kwaliteit

Het uitwisselen van gegevens met ketenpartners neemt nog steeds toe. Niet alleen via bestandsuitwisseling maar juist via koppelingen. Het uitwisselen van de noodzakelijke gegevens zal op een veilige manier aan de hand van standaarden vorm gegeven worden. Ook bij het project M2A worden de koppelingen naar buiten meegenomen. Het uitwisselen van gegevens leggen we ook vast in de vorm van een verwerkersovereenkomst: wie krijgt voor welk doel welke gegevens van de gemeente ten behoeve van welke verwerking. Het gebruik van verwerkersovereenkomsten neem toe, dit om risico's van datalekken te voorkomen.

Waar nodig optimaliseren van de (digitale) dienstverlening aan inwoners en ondernemers.

Kwaliteit

Waar mogelijk wordt naast het fysieke kanaal ook een digitale mogelijkheid geboden voor het aanvragen van een dienst, bijvoorbeeld via de website conform de visie op dienstverlening van de gemeente Heerde.

Nog steeds neemt het aantal diensten dat digitaal aangevraagd/afgenomen kan worden toe. De nieuwe wettelijke mogelijkheden voor bijvoorbeeld digitale geboorte aangifte worden benut. Ook is de website aangepast om bedrijven nog beter te kunnen bedienen. Het zaaksysteem wordt in 2021 verder ingericht en zal het digitaal werken optimaal ondersteunen via resultaatgerichte processen. Daardoor wordt de informatiestroom van een zaak bewaakt, kan de voortgang van een zaak gemonitord worden en kan die voortgang gedeeld worden met alle belanghebbenden. Denk hierbij aan een koppeling met MijnOverheid of persoonlijke internetpagina (PIP) voor inwoners.

Overhead (gemeentebestuur en ambtelijke organisatie)

- Het raadhuis is toekomstbestendig functioneel bruikbaar en energetisch duurzaam in gebruik, binnen de mogelijkheden van het bestaande pand.
- Waar mogelijk vindt aanbesteding plaats op basis van het principe van circulariteit.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Besluiten welke maatregelen genomen moeten worden om het raadhuis toekomstbestendig functioneel bruikbaar en energetisch duurzaam in gebruik te maken.

De aannemer die de gunning voor de bouwteamfase, met de intentie om te komen tot een aannemingsovereenkomst, die betrekking heeft op de renovatie van het raadhuis heeft gekregen is Prins Wonink Bouw uit Vorchten. Prins Wonink Bouw is als beste beoordeeld op de criteria visie op bouwteam en samenwerking, risicodossier, kansendossier en budget bewaking.

Kwaliteit

In december 2018 heeft de raad een besluit genomen om het raadhuis te renoveren. Uitgangspunt hierbij is om het raadhuis voor de toekomst functioneel en energetisch duurzaam te maken. Het raadhuis wordt volgens trias energetica verduurzaamd. Bouwkundig worden de buitenwanden, dak en daar waar mogelijk de vloeren nageïsoleerd om de energievraag te reduceren. Daarnaast zal er een laag temperatuur verwarming aangebracht worden door gebruik te maken van een warmtepomp in combinatie met een regelbare luchtverversing (verwarmen/koelen). Daarnaast zal de verlichting energiezuinig worden uitgevoerd door het toepassen van led verlichting en sturingen op 'aanwezigheid'.

De renovatie van het raadhuis is meervoudig onderhands aanbesteed waarbij iedere inschrijver een visie moest weergeven op bouwteam en samenwerken, risico- en kansen dossier en budgetbewaking. De voorbereidingen daarvoor hebben in 2019 plaatsgevonden. Op basis van de uitgevoerde beoordeling is de economisch meest voordelige inschrijving op basis van de beste kwaliteit in 2020 gegund. Er wordt met deze aannemer een bouwteam overeenkomst aangegaan om te komen tot een aannemingsovereenkomst waarna de uitvoering van de renovatie kan worden uitgevoerd.

Financiën

Toelichting op product Financiën

Het product Financiën bestaat uit de subproducten accountantskosten, belastingen en diverse saldi.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
531000 Accountantskosten	115.760	72.400	0	72.400	72.400	0
531700 Forensenbelasting	2.698	0	0	0	0	0
531751 Reserve Precariobelasting	1.067.253	903.510	-252.000	651.510	694.718	-43.208
531800 Saldo van kostenplaatsen	0	0	0	0	0	0
531850 Saldo voor bestemming	0	35.767	67.852	103.619	0	103.619
531900 Saldo na bestemming	1.883.432	0	0	0	919.912	-919.912
531901 Reserve saldo na bestemming	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	**3.069.143**	**1.011.677**	**-184.148**	**827.529**	**1.687.030**	**-859.501**
Baten						
531450 Reserve investeringen en eigen vermogen	-48.026	-51.090	0	-51.090	-51.167	77
531800 Saldo van kostenplaatsen	0	0	0	0	-1	1

531901 Reserve saldo na bestemming	0	0	-253.000	-253.000	-253.000	0
Totaal Baten	**-48.026**	**-51.090**	**-253.000**	**-304.090**	**-304.168**	**78**
Resultaat	**3.021.117**	**960.587**	**-437.148**	**523.439**	**1.382.862**	**-859.423**

Toelichting op de lasten en baten product Financiën

Lasten

De werkelijke kosten zijn bij het product Financiën **€860.000,-** hoger dan de raming. Dit verschil komt door onderstaande twee afwijkingen.

Hogere toevoeging precariobelasting aan de reserve	-/- €44.000
Voorlopig rekeningsaldo 2019	€104.000
Definitief rekeningsaldo 2019	**-/-**€920.000
Totaal	**-/-€860.000**

531751 Reserve Precariobelasting
De inkomsten uit precariobelasting zijn in werkelijkheid €44.000,- hoger dan de raming. Afgesproken is dat deze inkomsten worden toegevoegd aan de algemene reserve. Deze toevoeging wordt bij dit subproduct verantwoord.

531850 Saldo voor bestemming
De najaarsnota 2019 is afgesloten met een voorlopig rekeningsaldo van €104.000,-.

531900 Saldo na bestemming
Het definitieve rekeningsaldo is inmiddels geboekt op deze post en bedraagt €920.000,-.

Baten

Geen opmerkingen.

Uitvoering Grondbeleid

Toelichting op product uitvoering Grondbeleid

Op dit product vindt de afwikkeling plaats van de uitvoering van de 6 grondexploitaties van de gemeente.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
539000 Grondbeleid	0	142.977	0	142.977	87.228	55.749
539001 Voorziening Grondbeleid	430.000	0	0	0	0	0
539014 Complex Ind.terrein	26.622	0	0	0	20.182	-20.182

Eeuwlandseweg noord						
539015 Complex ind.terrein Eeuwlandseweg zuid	34.700	0	0	0	4.336	-4.336
539018 Complex Ossenkamp 1	0	0	0	0	0	0
539025 Complex Gemeentewerf Veldweg	0	0	0	0	0	0
539026 Gebiedsontwikkeling Veldweg	1.325	0	0	0	18.526	-18.526
539027 Complex Bovenkamp 2	905.393	0	0	0	668.091	-668.091
539028 Complex De Kolk	61.150	0	0	0	1.522.041	-1.522.041
539031 Complex Zwarteweg	0	0	0	0	0	0
539032 Complex werf Dorpsstraat	0	0	0	0	0	0
539034 Complex Wezeweg 4	261.657	0	0	0	240.094	-240.094
539100 Grondexpl. niet bedrijventerreinen	0	14.453	0	14.453	0	14.453
Totaal Lasten	**1.720.847**	**157.430**	**0**	**157.430**	**2.560.497**	**-2.403.067**
Baten						
539000 Grondbeleid	-282.000	-196.873	-445.200	-642.073	-87.228	-554.845
539001 Voorziening Grondbeleid	-430.000	0	0	0	-53.500	53.500
539014 Complex Ind.terrein Eeuwlandseweg noord	-26.622	0	0	0	-20.182	20.182
539015 Complex ind.terrein Eeuwlandseweg zuid	0	0	0	0	-21.012	21.012
539018 Complex Ossenkamp 1	0	0	0	0	0	0
539026 Gebiedsontwikkeling Veldweg	-115.825	0	0	0	-35.666	35.666
539027 Complex Bovenkamp 2	-1.281.593	0	0	0	-615.576	615.576
539028 Complex De Kolk	-224.550	0	0	0	-1.541.647	1.541.647
539034 Complex Wezeweg 4	-236.557	0	0	0	-223.726	223.726
Totaal Baten	**-2.597.147**	**-196.873**	**-445.200**	**-642.073**	**-2.598.536**	**1.956.463**
Resultaat	**-876.300**	**-39.443**	**-445.200**	**-484.643**	**-38.039**	**-446.604**

Toelichting op de lasten en baten Grondbeleid

Algemeen

Op dit product vindt de afwikkeling plaats van alle uitgaven en inkomsten van 6

complexen van de grondexploitatie. Het gerealiseerde saldo van -/-€1.865.542,- is de afname van de boekwaarden van de complexen. In het jaar 2019 is dus voor dit bedrag meer grond verkocht dan aan kosten gemaakt. Het resultaat van het jaar 2019 is €15.461,- negatief. Dat is de optelsom van winstnemingen en verliesnemingen van de 6 complexen. Dit resultaat wijkt behoorlijk af van de raming in de Perspectiefnota en Najaarsnota dat we € 445.200,- winst zouden gaan nemen. Hoofdoorzaak is dat er uitgegaan is van een foute aanname dat bij het afsluiten van het complex Eeuwlandseweg Zuid in het jaar 2019 ook de verliesvoorziening vrij gaat vallen van € 297.400,-. Dat klopt ook wel, maar deze vrijval van de voorziening is nodig om de boekwaarde van dit complex dat overblijft, van ook €297.400,- af te boeken. Er is dus geen sprake van een winst. Daarbij was lange tijd de gedachte dat de enige gemeentelijke kavel in 2019 verkocht zou gaan worden en het complex afgesloten kon worden, maar dat is toch niet gelukt. Verder spelen nadelen in de andere complexen een rol bij het uiteindelijke verlies. De detaillering van dit product vindt u in de paragraaf Grondexploitatie (het openbare deel) en in het MeerjarenPrognoseGrondexploitatie, MPG (voor het besloten deel).

Tevens is op dit product de vrijval van de verliesvoorziening van het Bedrijventerrein H2O geboekt (niet geraamd voordeel van €53.500,-). Bij de resultaatbestemming wordt voorgesteld om dit bedrag over te hevelen naar de 'reserve afrit A28 bedrijventerrein H2O'.

Burgerzaken

Toelichting op product Burgerzaken

Burgerzaken draait om mensen en in de eerste plaats om hun identiteit. Met hun identiteit hebben burgers recht op allerlei voorzieningen en diensten van de overheid. Burgerzaken vervult de rol van ‘poortwachter’ door het vaststellen en vastleggen van de identiteit bij geboorte of bij binnenkomst van elke nieuwe inwoner van de gemeente. Daarnaast is burgerzaken door de afgifte van reis- en rijksdocumenten een belangrijke speler in de keten van identiteitsvaststelling, identiteitscontrole en identiteitsbescherming.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
525000 Burgerzaken	247.695	251.453	10.000	261.453	238.300	23.153
525050 Secretarieleges	136.375	54.150	0	54.150	76.364	-22.214
525100 Verkiezingen	42.194	45.802	15.000	60.802	63.555	-2.753
525150 Vaccinatie & doodschouw	7.539	11.710	0	11.710	9.500	2.210
Totaal Lasten	**433.802**	**363.115**	**25.000**	**388.115**	**387.719**	**396**
Baten						
525000 Burgerzaken	-462	0	0	0	0	0
525050 Secretarieleges	-329.487	-179.020	-30.000	-209.020	-223.103	14.083
Totaal Baten	**-329.949**	**-179.020**	**-30.000**	**-209.020**	**-223.103**	**14.083**

Resultaat	**103.854**	**184.095**	**-5.000**	**179.095**	**164.616**	**14.479**

Toelichting op de lasten en baten product Burgerzaken

Lasten

De lasten bij het product Burgerzaken zijn nagenoeg conform begroting, echter, er zijn wel verschillen tussen de onderdelen 'Burgerzaken' en 'Secretarieleges' die hieronder zijn toegelicht.

Lagere doorbelasting salarissen	€13.000
Lagere kosten GBA-netwerk	€8.000
Hogere doorbetaling rijksleges	-/- €22.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	€1.000
Totaal	**€0**

525000 Burgerzaken
De afdeling DIB had in 2019 minder werkelijke loonkosten dan geraamd; hierdoor is de doorbelasting naar dit product €10.000,- lager. Tevens is er minder uitgegeven aan de ambtenaren van de burgerlijke stand (€3.000,-)

De kosten voor het netwerk van de gemeentelijke basisadministratie (GBA) zijn betaald door automatisering omdat deze tot de software worden gerekend. Deze post kan bij de begroting 2021 worden afgeraamd.

525050 Secretarieleges
In 2019 zijn er meer paspoorten, rijbewijzen, ID-kaarten etc. uitgegeven dan was geraamd. Een deel van deze ontvangsten zijn rijksleges en worden op deze post verantwoord en doorbetaald aan het rijk. Zowel aan de uitgaven- als aan de inkomstenkant is de overschrijding €22.000,-.

Baten

Hogere rijksleges	€22.000
Lagere secretarieleges	-/- €8.000
Totaal	**€14.000**

525050 Secretarieleges
De inkomsten zijn **€14.000,-** hoger dan geraamd. Dit komt door €22.000,- hogere rijksleges zoals hierboven is toegelicht. Daarnaast is er uiteindelijk €8.000,- minder aan secretarieleges ontvangen, bij de najaarsnota was dit budget met €30.000,- (achteraf gezien te hoog) bijgesteld.

Basisregistratie

Toelichting op product Basisregistratie

Gemeente Heerde is (wettelijk) verplicht haar informatievoorziening te baseren op het stelsel van basisregistraties. Basisregistraties borgen een eenmalige invoer en meervoudig gebruik van gegevens. De meest bekende zijn de basisregistraties Personen (BRP), adressen en gebouwen (BAG), basisregistratie WOZ en de basisregistratie voor bedrijven (NHR). In deze basisregistraties staan de algemene gegevens zoals persoonsgegevens, adressen en bedrijfsnamen. In applicaties gebruiken we deze basisgegevens en vullen die aan met taakspecifieke gegevens.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
521450 Basisregistratie	13.135	45.820	36.800	82.620	50.170	32.450
Totaal Lasten	**13.135**	**45.820**	**36.800**	**82.620**	**50.170**	**32.450**
Baten						
521451 Res. Basisregistratie	-22.594	0	0	0	0	0
Totaal Baten	**-22.594**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**-9.459**	**45.820**	**36.800**	**82.620**	**50.170**	**32.450**

Toelichting op de lasten en baten product Basisregistratie

Lasten

521450 Basisregistratie

Voor de basisregistratie is **€32.000,-** minder uitgegeven dan geraamd. Dit komt doordat de oplevering van de Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld in de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) langer op zich heeft laten wachten dan verwacht. Hierdoor is er in 2019 slechts een begin gemaakt met het aansluiten van de omliggende topografie uit de BGT op de projectgrens van de hoogwatergeul. De verwachting was dat dit in 2019 geheel uitgevoerd zou worden. Een tweede punt is dat de aanbesteding van een BGT-toepassing vanuit het project M2A is doorgeschoven naar 2020. Hierdoor is de koppeling tussen de BGT- en de BOR-toepassing (Beheer Openbare Ruimte) niet in 2019 gerealiseerd.

Streekarchivariaat

Toelichting op product Streekarchivariaat

De statische archieven van de drie gemeenten (Heerde, Epe en Hattem) zijn samengebracht in één bewaarplaats. Het streekarchief bevindt zich bij het gemeentehuis van Epe. De streekarchivaris voert ook beheertaken als behoudswerkzaamheden uit en verzorgt de inzagemogelijkheid in de studiezaal. Heerde heeft zitting in het bestuur

van de gemeenschappelijke regeling. Tevens huurt de gemeente Heerde in Epe ruimte die aan de gestelde eisen voldoet voor het dynamische archief.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
521550 Streekarchivariaat	64.634	66.411	8.000	74.411	55.072	19.339
Totaal Lasten	**64.634**	**66.411**	**8.000**	**74.411**	**55.072**	**19.339**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**64.634**	**66.411**	**8.000**	**74.411**	**55.072**	**19.339**
Gerealiseerd resultaat	**64.634**	**66.411**	**8.000**	**74.411**	**55.072**	**19.339**

Toelichting op de lasten en baten product Streekarcivariaat

Lasten

521550 Streekarchivariaat

In 2019 is er **€19.000,-** minder uitgegeven aan het streekarchief. Dit komt doordat het onderzoek naar het ontwikkelen en in stand houden van het e-depot is doorgeschoven naar 2020; hiervoor zijn geen kosten gemaakt. Verder is er nog €6.000,- terugontvangen als gevolg van de eindafrekening van het streekarchief over 2018.

3. (Openbare) ruimte, ondernemen en wonen

Toelichting op programma (Openbare) ruimte, ondernemen en wonen

Dit programma gaat over duurzaamheid, het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het bos, ruimtelijke ontwikkelingen, economie, recreatie en toerisme en bouwen en wonen. Onder dit programma valt ook het opstellen van de omgevingsvisie, een instrument in het kader van de nog vast te stellen omgevingswet. Met het toepassing van uitnodigingsplanologie hebben we ons al voorbereid op deze wet. Onze rol bij ruimtelijke vraagstukken is daarmee veranderd. De omgevingsvisie maken we samen.

Collegeprogramma (Openbare) ruimte, ondernemen en wonen

Wat hebben we bereikt?

Leefbaar buitengebied

- Behoud van de kwaliteiten van het (agrarisch) landschap en leefbaarheid van de buitengebieden van de gemeente.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bestaande agrarische bedrijven krijgen ruimte voor ontwikkelingen voor zover deze bijdragen aan het behoud en verbetering van de kwaliteit van het landschap en aan een schone en gezonde leefomgeving.

Onder voorwaarden ontwikkelingsruimte geven aan bestaande agrarische bedrijven.

Kwaliteit

Gericht op de ambities in de toekomstvisie geven we op basis van de structuurvisie 2025 via uitnodigingsplanologie uitvoering aan deze taakstelling. Onder de nieuwe Omgevingswet worden de toekomstige kaders voor ontwikkelingsmogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven opgenomen in de Omgevingsvisie.

We bereiden de gemeentelijke Omgevingsvisie voor met daar in een vitaal en leefbaar platteland.

Vanuit onze eerste analyse voor de Omgevingsvisie leggen we de focus op een circulair en natuurinclusief systeem met multifunctioneel en duurzaam landgebruik. In de Omgevingsvisie betrekken we de actuele ontwikkelingen van de agrarische sector.

De agrarische belangen en belangen van natuur en milieu mogen niet los van elkaar gezien worden. Wij overleggen hierover met bewoners en agrariërs.

Kwaliteit

De voorbereidingen voor de gemeentelijke omgevingsvisie zijn begonnen met als integraal onderdeel een vitaal en leefbaar platteland.

Vanuit de eerste analyse leggen we de focus in de omgevingsvisie op een circulair en natuurinclusief systeem met multifunctioneel en duurzaam landgebruik. Bewoners en agrariërs worden in Q1 en Q2 van 2020 langs de weg van participatie betrokken.

Onze bermen houden we vrij van jonge opslag om de aantrekkelijkheid voor wild te verkleinen.

De bermen in het bosgebied worden vrij gehouden van jonge opslag. De aantrekkelijkheid voor wild wordt daardoor verkleind.

Kwaliteit

In 2019 zijn de bermen van een deel van de Kamperweg geschoond van opslag.

We beheren bermen en slootkanten ecologisch en communiceren waarom we dat doen.

De kwaliteit van het landschap en de leefbaarheid van het buitengebied behouden door het uitvoering van ecologisch beheer van de bermen.

Kwaliteit

In 2019 is een aanvang gemaakt met de inventarisatie waar bermen ecologisch kunnen worden beheerd en wat daar voor nodig is om dit uit te voeren. Ecologisch bermbeheer vraagt om ander materieel. Dit wordt in 2020 verder uitgewerkt in een kosten-baten berekening.

We gaan duurzaam om met de natuurlijke kwaliteiten, onder andere door invulling te geven aan het bestaande landschapsontwikkelingsplan (LOP). Landschapsontwikkeling wordt onderdeel van de omgevingsvisie.

Kwaliteit

We gaan vanuit de ambities uit de toekomstvisie, de structuurvisie 2025 en het landschapsontwikkelingsplan (LOP) op een verantwoorde manier om met natuur en landschap. We sturen op het behoud en op de ontwikkeling van de landschappelijke samenhang.

De voorbereidingen voor de gemeentelijke omgevingsvisie zijn begonnen. De landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van Heerde worden hierin integraal opgenomen.

Vanuit de eerste analyse blijkt dat de kernkwaliteiten van Heerde (in casu het DNA van Heerde) onder andere tot uiting komen in de diversiteit van het landschap. Heerde kent een afwisseling van fraaie landschappen (Veluwe tot IJssel) met een rijke cultuurhistorie, die we koesteren. We leggen de focus in de omgevingsvisie dan ook op behoud en versterking van de landschappelijke kwaliteiten en het inbedden van maatschappelijke opgaven (energietransitie, biodiversiteit, circulariteit, compenserende maatregelen en natuurinclusief landgebruik).

We werken samen met andere partijen in de uitvoering van het klimaatadaptatieplan (waterrobuustheid en klimaatbestendigheid).

De effecten van klimaatverandering houden zich niet aan bestuurlijke grenzen. Deze samenwerkingsvorm past bij de regionale en lokale schaal van de opgave en de behoefte aan regionale samenwerking. Immers: in de trits weten-willen-werken zijn we samen sterker, kunnen we van elkaar leren én kunnen we samen slimmer investeren.

Kwaliteit

Wij gaan, in nauwe samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties, in drie stappen te werk:

1. ‘weten’: analyseren wat de gevolgen van klimaatverandering voor de diverse functies in een gebied in de periode tot 2050 zijn;
2. ‘willen’: concrete doelen stellen voor het verbeteren van de waterrobuustheid en klimaatbestendigheid in de periode tot 2050 en een daarbij passende strategie formuleren;
3. 'werken’: de doelen en de strategie vastleggen in beleidsplannen, wetten en regels en programma's voor uitvoering, beheer en ‘groot’ onderhoud.

Stap 1 is een regionale stresstest light die in samenwerking met diverse belanghebbende partijen uitgevoerd.. In de gemeente Heerde is er een verdiepingsslag gemaakt op dorpskern niveau. Om een beter beeld te krijgen wat klimaatverandering betekent in Heerde. De uitkomsten zijn in 2019 gedeeld en besproken. Er volgt nog een risicodialoog. Stap 2 moet in 2020 worden gezet.

In 2019 hebben we samen binnen het SWOV met gemeenten op de Oost Veluwe (Apeldoorn, Brummen, Epe en Voorst), Vitens en het Waterschap Vallei en Veluwe samengewerkt aan de opgave die we hebben op basis van het Regionaal Manifest Ruimtelijke Adaptatie dat in december 2017 is ondertekend. In december 2019 heeft de Klimaattop Vallei en Veluwe plaatsgevonden, waarin gemeenten in het gebied van Waterschap Vallei en Veluwe, Vitens en het waterschap resultaten en uitdagingen hebben laten zien. In deze bijeenkomst is ook de opmaat naar het Regionale Adaptatie Plan (de regionale uitwerking van het nationale Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie) gegeven.

We werken samen met partijen in het project Hattemerpoort (inclusief herontwikkeling Ennerveld) en aan de visie Hoenwaard.

Hattemmerpoort is een ecologische verbindingszone tussen Veluwe en IJsseluiterwaarden en Wapenveld en Hattem. Het provinciale project bestaat uit deelprojecten.

Voor investeringen in natuur en waterbeheersing in de Hoenwaard is behoefte aan een toekomstbeeld en aan duidelijkheid bij de bewoners van het gebied. De visie Hoenwaard 2030 voorziet daarin.

Kwaliteit

Deelprojecten Hattemerpoort zijn: Ennerveld, natuurrealisatie in uiterwaarden, doorgang over Berghuizer Papier Fabriek (BPF)-terrein en 't Kromholt. De projectleiding berust bij Gelderse Natuur en Milieu Federatie.
De visie Hoenwaard vormt een bouwsteen voor de omgevingsvisie. De projectleiding voor deze visie berust bij waterschap. Het project Ennerveld is in ontwikkeling.

De sloop van de warmtekrachtcentrale op het terrein van de BPF is afgerond. De natuurrealisatie in de uiterwaarden is in uitvoering. De volgende fase van de Visie Hoenwaard is in procedure. Dit moet leiden tot een gebiedsplan waarin de te nemen maatregelen zijn opgenomen en waarin de ruimte wordt gedefinieerd voor ontwikkelingen. Hierover is een samenwerkingsovereenkomst aangegaan.

We werken volgens de gedragscode bestendig beheer groenvoorzieningen, bosbeheer en natuurbeheer.

De gedragscode is geen wetgeving, maar is wel een hulpmiddel voor beheerders, eigenaren en aannemers om reguliere werkzaamheden uit te voeren zonder in strijd te handelen met Flora- en Faunawet.

Kwaliteit

De gemeente werkt, binnen het beschikbare budget, zo veel mogelijk volgens de gedragscode en verplicht waar mogelijk haar opdrachtnemers om volgens de gedragscode te werken.

Openbare ruimte en mobiliteit

- Inwoners, ondernemers, bezoekers en toeristen kunnen rekenen op goed onderhouden en veilige wegen, fiets- en voetpaden en openbare ruimte, die voldoende verlicht zijn.
- Bij herinrichting wordt de openbare ruimte inclusief ingericht.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

(Her)inrichting van de openbare ruimte vindt, in overleg met aanwonenden en ondernemers, plaats binnen de wettelijke kaders en het gemeentelijk beleid.

Inwoners worden uitgenodigd om mee te denken bij herinrichting van de openbare ruimte en worden betrokken bij onderhoud van de openbare ruimte.

Kwaliteit

Doelstelling is een gedragen plan voor aanwonenden en ondernemers. Bij het realiseren van een (her)inrichtingsplan betrekken we bewoners voor het vaststellen van een definitief ontwerp. Het conceptplan wordt tijdens een inloopavond gepresenteerd. Iedereen kan op het conceptplan reageren via een reactieformulier en krijgt persoonlijk antwoord. Ons uitgangspunt is om zo veel mogelijk aan reacties tegemoet te komen als dat past binnen de richtlijnen van CROW, de parkeernota, het afvalwaterketenplan, het beleidsplan Verlichting en binnen het beschikbare budget.

In 2019 zijn een tweetal inloopavonden georganiseerd voor belangstellenden. Eén voor de herinrichting van de Zwaaikolk in Wapenveld en de andere voor de herinrichting Kloosterakker/Distelakker in Veessen. Op beide avonden was de opkomst groot en de reacties op de conceptplannen over het algemeen positief.

Bij herstructureringsprojecten in de openbare ruimte afwegen of auto’s te gast kunnen zijn.

Kwaliteit

De afweging of auto's te gast kunnen zijn, wordt bij elk herstructureringsplan gemaakt.

In 2019 zijn onder meer werkzaamheden uitgevoerd in de Bomenbuurt in Heerde, de Groteweg in Wapenveld, de Oenerweg in Heerde en de Zwaaikolk in Wapenveld. De functie van autoverkeer wordt per project bekeken en waar nodig aangepast. Zo is op de Groteweg de weg ingericht voor 60 kilometer in plaats van 80 kilometer.

De beheerplannen voor de openbare ruimte zijn actueel.

Er zijn beheerplannen voor wegen, kunstwerken, riolering en speelvoorzieningen. De beleidsvisies voor openbare verlichting, bos en groen bieden voldoende kader voor de uitvoering. Het afvalwaterketenplan is kaderstellend voor riolering.

Kwaliteit

De beheerplannen voor de openbare ruimte zijn voorzien van het juiste areaal en jaarlijkse kosten om dit areaal te onderhouden en worden tijdig geactualiseerd. Een toelichting wordt gegeven in de paragraaf Kapitaalgoederen.

Aan de beheerplannen is in 2019 gewerkt om het areaal actueel te houden en het geplande onderhoud uit te voeren. Het beheerplan kunstwerken is in 2019 geactualiseerd. Het areaal is doorgerekend om de onderhoudskosten voor de komende vijf jaar te bepalen. Voor riolering wordt het afvalwaterketenplan naar verwachting begin 2020 geactualiseerd.

De werkgroep Bereikbaarheid, Toegankelijkheid en Bruikbaarheid (BTB) van het Platform Gehandicaptenbeleid wordt standaard uitgenodigd voor advies bij herinrichtingsprojecten.

Optimaal gebruik van de openbare ruimte voor alle verkeersdeelnemers.

Kwaliteit

Bij reconstructie en/of herinrichtingsplannen wordt de werkgroep Bereikbaarheid Toegankelijkheid en Bruikbaarheid (BTB) van het Platform Gehandicaptenbeleid gevraagd om advies uit te brengen over de voorgenomen plannen.

In 2019 zijn de werkgroepleden BTB persoonlijk uitgenodigd voor de inloopavonden van de reconstructie en/of herinrichtingsplannen.

Het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) actualiseren.

Kwaliteit

In 2020 is het GVVP deels geactualiseerd. Begin 2021 wordt dit verder uitgewerkt in een mobiliteitsplan en zal te zijner tijd worden opgenomen in de omgevingswet.

Samen met de regiogemeenten bij de provincie aandringen op maatregelen op de kwaliteit van het openbaar vervoer op peil te houden en waar nodig te verbeteren.

Samen met de regiogemeenten bij de provincie aandringen om maatregelen te nemen om de kwaliteit van het openbaar vervoer peil te houden en waar nodig te verbeteren.

De uitdaging ligt er om technisch en financieel het busvervoer volledig zonder uitstoot van schadelijke stoffen te laten rondrijden bij het gelijk houden van het exploitatiebudget.

Kwaliteit

De huidige lijnvoering en dienstregeling van het openbaar vervoer willen we behouden en waar nodigte verbeteren. In de nieuwe vervoersconcessie is het de inzet om het openbaar vervoer volledig rond te laten rijden zonder uitstoot van schadelijke stoffen.

In 2019 heeft er een aanbesteding plaatsgevonden voor het openbaar vervoer. Op 24 september 2019 hebben de provincies Flevoland, Overijssel en Gelderland de uitkomst van het aanbestedingstraject voor de concessie IJssel-Vecht bekend gemaakt waarbij Keolis als winnaar uit de bus is gekomen. Dit houdt in dat Keolis tot december 2030 het openbaar vervoer behorende tot dit concessiegebied mag verzorgen, hetgeen zal gebeuren onder de merknaam RRReis. RRReis bussen bieden een hoog comfort en dragen bij aan een schonere leefomgeving dankzij de inzet van elektrisch aangedreven voertuigen.

Samen met de regiogemeenten dringen we bij provincie en rijk aan op maatregelen om filevorming op de A50 te voorkomen.

Kwaliteit

Wij vragen aandacht om een betere doorstroming van het verkeer op de A50 tussen Zwolle en Apeldoorn v.v. te bevorderen in betreffende overlegsituaties.

In 2019 is er een concept Bereikbaarheidsvisie Regio Zwolle opgesteld. In dit concept is aandacht gevraagd voor de A50. Daarnaast is in de Cleantech Regio besloten om een lobby traject op te starten voor een betere doorstroming op de A50.

Samen met inwoners, ondernemers en VVN inventariseren van verkeersonveilige situaties in de gemeente.

Een inventarisatie uitvoeren onder de inwoners, ondernemers en VVN over de verkeersonveilige situaties in de gemeente Heerde. Deze inventarisatie gaat onderdeel worden van de actualisatie van het gemeentelijk verkeer en vervoerplan.

Kwaliteit

We hebben een prioritering van objectieve onveilige verkeerssituaties in de gemeente Heerde. Ieder jaar wordt deze lijst geactualiseerd.

In het Gemeentelijke Verkeer- en Vervoers Plan (GVVP) is standaard een lijst opgenomen met subjectieve onveilige verkeerssituatie die samen met bewoners, ondernemers en VVN is samengesteld. Deze wordt opnieuw geactualiseerd en maakt deel uit van het uiterlijk in 2020 vast te stellen GVVP.

We staan open voor initiatieven die de beleefbaarheid van het Apeldoorns Kanaal stimuleren

Door de beleefbaarheid van het Apeldoorns Kanaal te stimuleren wordt het recreatieve product in de gemeente vergroot.

Kwaliteit

Beleef het Apeldoorns Kanaal heeft door de samenwerking met de aanliggende gemeenten en de provincie een duidelijk profiel gekregen en een eigen website met evenementen in en aan het kanaal. De provincie is bereid tot co-financiering van 50% voor het ophogen van de Kloosterbrug en de Flessenbergerbrug om ze daarmee ook voor te bereiden op beweegbaarheid. De gemeenteraad heeft bij de begrotingsvaststelling in november haar bijdrage van € 600.000,- beschikbaar gesteld.

We vervangen bruggen wanneer ze afgeschreven zijn en de (verkeers)veiligheid in gevaar komt.

De bruggen in de gemeente Heerde worden vervangen op het moment dat de (verkeers)veiligheid in gevaar komt. In het beheerplan kunstwerken is de onderhoudsstaat van alle bruggen in beeld gebracht. Komende periode wordt het beheerplan geactualiseerd.

Kwaliteit

Het gebruik van de bruggen dient veilig te zijn voor de gebruikers. Het beeldkwaliteit voor de bruggen is niveau C van het CROW.

In 2019 is het beheerplan kunstwerken geactualiseerd. Aan het beheerplan is een onderhoudsbudget gekoppeld om de kunstwerken te onderhouden op niveau C. Er zijn in 2019 geen bruggen vervangen.

Omgevingsvisie

- Een integrale toekomstbestendige omgevingsvisie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoering geven aan het plan van aanpak omgevingsvisie.

Kwaliteit

In 2019 is door de projectgroep verder gewerkt aan de voorbereiding op de implementatie van de Omgevingswet die op 1 januari 2022 in werking treedt. De eerste deelresultaten voor de Omgevingsvisie werden in 2019 zichtbaar en zijn toen gedeeld met College, Raad en netwerkpartners. Inzet is nu om in 2020 een goed met de Raad afgestemd participatietraject af te lopen. Inzet is om uiterlijk Q-4 2020 de concept Omgevingsvisie aan de Raad aan te kunnen bieden. In deze voorbereiding wordt voor de Omgevingsvisie samengewerkt met de gemeente Hattem en voor het onderdeel Digitaal Stelsel Omgevingswet met de gemeenten Hattem en Oldebroek. Ook is een eventuele samenwerking met de gemeente Epe onderzocht, wat niet tot een vervolg leidde.

Voor de implementatie binnen de gemeente Heerde is eind 2019 een aangepast programmaorganisatie ingericht en zijn de meer uren en meerkosten voor 2020 in beeld gebracht die kunnen worden gedekt op de opbrengst van de bouwleges. Tegenover de benodigde kosten staat geen vergoeding van de rijksoverheid.

We passen uitnodigingsplanologie toe bij robuuste ontwikkelingen.

Kwaliteit

Heerde werkt vooruitlopend op de Omgevingswet met het innovatieve instrument van de uitnodigingsplanologie. In deze werkwijze betrekken wij daar de uitkomsten van de evaluatie van de uitnodigingsplanologie in 2019 bij. De implementatie van de uitkomsten van dit onderzoek worden al actueel gebruikt (het zogenaamde laaghangende fruit.)

Centra Heerde en Wapenveld

- Inwoners, ondernemers, bezoekers en toeristen vinden onze centra in Wapenveld en Heerde bruisend.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Besluitvorming over versterking van het centrum van Wapenveld met Hof van Cramer.

Realisatie van een multifunctionele accommodatie in het centrum van Wapenveld.

Kwaliteit

Nadat de gemeenteraad op 15 april 2019 een voorbereidingskrediet beschikbaar heeft gesteld, is, na een meervoudige onderhandse aanbestedingsprocedure, abcnova samen met de kerngroep aan de slag gegaan om duidelijkheid te geven over de locatie, de samenwerkingsafspraken, eigendomsverhoudingen, financiering, schetsontwerp en opdrachtformulering voor een go of no-go besluit door de raad. De kerngroep bestaat uit vertegenwoordigers van dorpsraad Wapenveld, bestuur Hof van Cramer, woonstichting Triada en de gemeente. Er is gesproken met andere gegadigden voor deelname in de multifunctionele accommodatie en er zijn gesprekken gevoerd met omwonende inwoners, organisaties en bedrijven. De verwachting dat dit eind 2019 zou worden afgerond, is niet gehaald. Hiervoor zijn verschillende redenen: wijzigingen in het PvE vanwege het loket 0-100 jaar en milieuzoneringen die bij een verdieping op de quick scan naar voren kwamen. Op dit moment wordt het concept haalbaarheidsonderzoek gepresenteerd aan potentiële deelnemers , omliggende partijen en omwonenden. Het streven is in de raadsvergadering van oktober 2020 een voorstel te doen over de voortgang van het project.

De gemeente participeert in de Nieuwe Winkelstraat (DNWS).

De gemeente wil in het centrum van Heerde samen met ondernemers en vastgoedeigenaren de winkelbeleving versterken. De Ondernemersvereniging Heerde is trekker; de gemeente participeert.

Kwaliteit

Begin 2019 is het "Actieplan DNWS" opgeleverd aan de Ondernemersvereniging Heerde (versie februari 2019)en is de stuurgroep DNWS met daarin betrokken stakeholders in het centrum (ondernemers, vastgoedeigenaren, R&T, makelaar, gemeente) ingericht. Ons streven is om binnen twee jaar de acht aanbevelingen uit het actieplan in werking te hebben gezet. Daartoe zijn vier werkgroepen gestart met de eerste punten uit de aanbevelingenlijst. DNWS monitort de uitvoering van dit actieplan. Door de coronacrisis zijn actiepunten versneld, bijvoorbeeld door krachtenbundeling van winkeliers door promotie van Koop Lokaal, maar zijn ook andere acties in de tijd opgeschoven.

Duidelijkheid krijgen over de ruimtelijke economische opgave door onder andere actualisatie van het verkeerscirculatieplan centrum Heerde, inzicht in de parkeerbehoefte en afweging volgens de ladder voor duurzame verstedelijking.

Kwaliteit

De gepresenteerde ontwikkeling van het centrum van Heerde leidde op 16 juni 2020 tot een positieve grondhouding van het College. De onderzoeken naar verkeerscirculatie en de parkeerbehoefte zijn uitgevoerd, beschikbaar en gedeeld met betrokkenen. Dit jaar staat in het teken van het gesprek met de eigenaar van het pand 'Van Setten Van Loenen' over de ontwikkeling van deze locatie n relatie tot de ontwikkeling van de andere plandelen in het centrum.

Het autoluw maken van dorpscentrum Heerde (auto te gast) bij evenementen wordt, in overleg met ondernemers, uitgewerkt in een verkeerscirculatieplan.

Kwaliteit

Door het aantal motorvoertuigen in het dorpscentrum terug te dringen wordt de leefbaarheid en het winkelklimaat verbeterd.

Voor de afsluiting van het dorpscentrum tijdens evenementen is met ondernemers een verkeerscirculatieplan uitgewerkt en wordt dit plan uitgevoerd. In 2019 is tijdens de afsluiting van het centrum bij evenementen in overleg met de ondernemers de verkeerscirculatie aangepast.

Het verder autoluw maken van het dorpscentrum Heerde wordt in combinatie met de invulling van de voormalige gemeentewerf uitgewerkt.

Eind 2018 zijn verkeersonderzoeken uitgevoerd. Op basis van deze onderzoeken en de plannen voor de invulling van de voormalige gemeentewerf zijn voorstellen gedaan om het dorpscentrum verder autoluw te maken. Deze voorstellen volgen wanneer er duidelijkheid is over de invulling van het terrein.

Ondernemers in Heerde oriënteren zich op een ondernemersfonds; de gemeente wordt in dat geval het (wettelijke) heffingsorgaan.

Kwaliteit

Het ondernemersfonds is in 2019 opgericht en aan het werk gegaan en maakt collectieve investeringen door ondernemers en projecten mogelijk. De gemeente is heffingsorgaan voor het fonds.

Ondernemers worden in staat gesteld om de dorpscentra te laten bruisen. De gemeente benut de mogelijkheden om hen hierin te faciliteren.

Kwaliteit

Wij faciliteren dit in 2020 vanuit verschillende gemeentelijke beleidsterreinen. Hierbij focussen wij op het goed benutten van kansen die zich vanuit de samenleving aandienen.

Toepassen van de centrumvisie Heerde.

De visie heeft tot doel een duidelijk toekomstbeeld van het centrum voor alle betrokken partijen met als ambitie een comfortabel en herkenbaar winkelgebied met prettig ondernemersklimaat in 2025. Bij de beoordeling van initiatieven wordt de centrumvisie als uitgangspunt gehanteerd.

Kwaliteit

De maatregel Nieuwe Winkelstraat is een uitvloeisel van de Centrumvisie. Daarnaast zetten we in op het terugdringen van de leegstand in de aanloopstraten door toepassing van de maatregel Compact Centrum. In 2018 is er de inventarisatie geweest als basis voor het monitoren van de leegstand. Samen met stakeholders wordt bezien hoe leegstand kan worden gevuld. Dit is in 2019 en 2020 een doorlopend proces met in 2020 een evaluatie.

Voortvarende herontwikkeling van het hart van Heerde (gemeentewerf, Van Setten van Loenen).

Met uitnodigingsplanologie en kavelpaspoort overeenkomst bereiken met ontwikkelaar van aangrenzende gronden.

Kwaliteit

In 2018 is het plan van de projectontwikkelaar aan de gemeente gepresenteerd.

Een combinatie van een 'trekker', bijvoorbeeld in de vorm van een supermarkt, woningen, horeca, detailhandel en parkeren. Omdat het plan grote impact heeft op de positionering, het vermarkten en de ontwikkeling van het centrum van Heerde, werkt de ontwikkelaar nauw samen met de gemeente. Omdat dit plan ook betrekking heeft op percelen van derden is veel en regelmatig overlegd met de benodigde grond- en perceeleigenaren. Het is van belang dat zoveel mogelijk betrokken partijen zich committeren aan het plan . Dit vergt vooralsnog veel tijd en inzet. Er is inmiddels een breed draagvlak voor deze ontwikkeling. Inzet is om in deze ontwikkeling ook het pand Van Setten/Van Loenen te betrekken. Gesprekken over de ontwikkeling van deze (deel)locatie zijn gaande . Het college heeft in juni 2020 een positieve grondhouding aangenomen ten aanzien van het ingediende initiatief.

Toerisme

- Heerde staat bij (verblijfs)recreanten en toeristen bekend als gastvrij en natuurvriendelijk, een bloeiende gemeente op de overgang van Veluwe en IJsselvallei.
- Ecotoerisme in de natuurlijke omgeving, de keuze en beschikbaarheid van streekproducten en organisatie van kleinschalige evenementen benadrukken Natuurlijk Heerde.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Cittaslow-keurmerk ook digitaal promoten en Cittaslow-ambassadeurs benutten en verbinden om de gezamenlijke ambitie van Visit Heerde, (recreatie)ondernemers en gemeente te bereiken.

Kwaliteit

In de zomer van 2018 startte het project van de gemeenten Heerde, Epe en Voorst voor de ontwikkeling van Korte Ketens in de voedselvoorziening. In de loop van 2019 hebben zich een aantal producenten in dit kader verenigd. Ze richtten een coöperatie op voor die korte voedselketen: Coöperatie Boerenhart 2.0. Naast de organisatie van de logistiek keken we ook naar de beleidsmatige versterking van korte ketens en het verduurzamen van het voedselaanbod. Vanuit de kernwaarden van Cittaslow zijn streekproducten en de ontwikkeling van korte ketens alleszins relevant.

In 2019 organiseerden wij meerdere netwerkbijeenkomsten voor de Cittaslow supporters. Tijdens deze bijeenkomsten zijn afspraken gemaakt over deelname aan lokale activiteiten en over het in de markt zetten van een Cittaslow souvenir; een Cittaslow schaap, waarbij wol van de schaapskudde wordt gebruikt.

In het landelijke Cittaslow netwerk werken wij aan de wijze waarop Cittalsow als keurmerk verder en concreter kan worden uitgedragen. Vier thema's worden uitgewerkt die voor Cittaslow Nederland van belang zijn:

1) Noaberschap en fijnschaligheid

2) Landschap, duurzaamheid en toerisme

3) Bewustwording en jeugd en

4) Cultuur, erfgoed en lokale voeding.

Vanuit de eigen identiteit van Heerde gaan we invulling geven aan deze vier thema's, met en actieve rol voor Visit Heerde. Eén activiteit in dit kader is het project met de Noordgouw, waarbij leerlingen onderzoek doen naar de wijze waarop Cittaslow concreter kan worden uitgedragen, wat gepland staat voor het schooljaar 20/21.

De infrastructuur in het gemeentelijk bosgebied willen wij in stand en toegankelijk houden.

De infrastructuur in het gemeentelijk bosgebied in stand en toegankelijk houden.

Kwaliteit

In het kader van de zorgplicht is de gemeente in haar rol als boseigenaar verplicht om te zorgen voor een redelijk veiligheidsniveau voor de gebruikers van haar bossen. De openbare wegen en fietspaden in het bosgebied worden onderhouden op beeldkwaliteit C van het CROW.

In 2019 zijn de voegovergangen van de betonfietspaden in het bosgebied voor een deel hersteld. De fiets,- en wandelpaden zijn regelmatig geveegd om de veiligheid de toegankelijkheid te garanderen. Ook de laanbomen zijn onderhouden om de veiligheid voor de gebruikers in de bossen te borgen. In 2019 is de bebording van het hondenlosloopgebied bij de Renderklippen aangepast. Aan de overige verwijs,- verbods,- en gebodsborden is onderhoud gepleegd.

Met ondernemers die bijdragen aan het ondernemersfonds bespreken we hoe geld uit dit fonds gebruikt kan worden voor het verbeteren van de leefomgeving om recreanten en toeristen (nog meer) te verleiden tot een bezoek aan en verblijf in onze gemeente.

Kwaliteit

Het Ondernemersfonds gemeente Heerde is in 2019 opgericht, ingericht en "financieel gevuld". Er is een bestuur met een afspiegeling van de betalende branches aan het fonds. Het bestuur beoordeelt de aanvragen en beheert de financiën van het fonds, waarvan de financiële middelen door de gemeente worden geïnd. In het opgestelde convenant tussen de gemeente en Ondernemersfonds gemeente Heerde zijn afspraken gemaakt over de doelstelling van het fonds en over de financiën en controles. 2019 en 2020 zullen vooral gebruikt worden om de bekendheid en de doelstelling van het fonds verder uit te rollen bij de ondernemers: "gezamenlijk te werken aan een vitaal en sterke economie van de gemeente Heerde in alle branches."

Promotie en marketing van de gemeente financieel faciliteren wij via Visit Heerde (inclusief een betaalde kracht voor 2018-2020).

Kwaliteit

Voor de lokale marketing werd het contract in 2019 met Visit Heerde uitgevoerd en voor bovenlokale marketing en promotie werd voor de periode 2018-2021 het contract met Visit Veluwe uitgevoerd. De kostendekking van de Stichting Visit Heerde wordt in 2020 conform het raadsbesluit van 2018 ingezet. Onderdeel hiervan is het leveren van een bijdrage voor een betaalde kracht van Visit Heerde in de periode 2018-2020. In de perspectiefnota 2021 wordt een voorstel gedaan voor de financiële facilitering van de Stichting Visit Heerde vanaf 2021.

Door de coronacrisis kan door Visit Heerde mogelijk niet het volledige werkprogramma 2020 worden uitgevoerd. Denk hierbij vooral aan evenementen die niet door konden of kunnen gaan. Met Visit Heerde is afgesproken dat zij de financiële middelen die hierdoor eventueel overblijven, inzet om Heerde op grotere schaal op de kaart te zetten en zo de (recreatie)ondernemers te helpen in deze moeilijke periode. Bijvoorbeeld door (social) media campagnes en het ontwikkelingen van arrangementen in de ‘IJsselvalei’.

Promotie van cultuurhistorische lokale ‘parels ‘stimuleren.

Onderscheidende elementen binnen de gemeente meenemen in de lokale en bovenlokale marketing en promotie.

Kwaliteit

Voorbereidend op een nieuw te formuleren erfgoedbeleid voor de gemeente Heerde is in 2019 en wordt in 2020 onderzocht op welke wijze lokale cultuurhistorische parels van Heerde meer onder de aandacht kunnen worden gebracht. Ook vanuit Veluwe op 1 was hier aandacht voor. Veluwe op 1 deelt de Veluwe in meerdere belevingsgebieden in . Ons gebied kreeg hierbij het predicaat ambachtelijk. Vanuit het ambachtelijke DNA kijken we in 2020 welke cultuurhistorische parels in onze gemeente belicht, gestimuleerd en ondersteund kunnen worden.

Samen met Visit Veluwe, recreatiebedrijven, cultuurpartners en overige ondernemers dragen wij bij aan de ambitie van de Veluwe op 1 in de Veluweagenda.

Als verbonden partij aan de Samenwerkingsovereenkomst toeristische marketing Veluwe 2018-2021 uitvoering geven aan de agenda via een collectieve marketingaanpak en een duurzame groei in de vrijetijdseconomie op de Veluwe.

Kwaliteit

Samen met de Veluwe op 1 partners hebben wij in 2020 flinke stappen gezet in de verdere verwezenlijking van de ambities uit de Veluwe agenda 2030. Wij zetten in op de ontwikkeling van de IJsselvallei als verbindend element tussen Veluwe en Salland. De ontwikkeling van Korte Ketens in onze voedselvoorziening vanuit een systeem van circulaire landbouw is het uiteindelijk streven. Wij streven daarnaast naar evenwicht in de recreatieve belasting van de Veluwe en de natuurlijke vitaliteit en biodiversiteit. Realisatie, optimalisatie en instandhouding van een duurzaam regionaal recreatief routenetwerk voor verschillende takken van recreatief gebruik, in samenwerking met Veluwe op 1 partners en het Routebureau Veluwe.

Vanuit het proces tot intensivering van de samenwerking tussen de IJsselgemeenten en Marketing Salland, Visit Veluwe en de provinciale besturen is in 2019 is een aanzet gemaakt voor de realisatie van het Masterplan IJsselvallei vanuit de Veluwe samenwerking.

Ook is in 2019 ingezet op de verdere samenwerking binnen het programma De Veluwe op 1. Het meerjarenuitvoeringsprogramma is geactualiseerd en de Veluwe agenda 2030 is voorbereid.

De Veluwe en aansluitende randgebieden zijn opgedeeld in verschillende belevingsgebieden met een elk eigen thema, die in 2019 en 2020 verder worden uitgewerkt.

Met Visit Veluwe en lokale stichting Visit Heerde overlegden wij in 2019 over de intensivering van de lokale en bovenlokale marketing en promotie.

Wij nemen deel aan het Programma Vitale Vakantieparken met als doel vakantieparken te gebruiken waarvoor ze bedoeld zijn.

Deelnemen aan programma en als aandeelhouder toetreden tot Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken (OMVV).

Kwaliteit

Binnen de kaders van het programma is in 2019 de BV Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken Veluwe opgericht.

Heerde heeft zich aangesloten bij en neemt actief deel aan de uitvoering van het programma Vitale Vakantieparken dat in 2019 met de partners doorontwikkeld is. Met de uitvoering van een lokale vertaling van dit programma wordt in 2020 een start gemaakt. Het voornemen was om de gemeenteraad hierover in maart via een themabijeenkomst te informeren. Door de coronacrisis wordt deze bijeenkomst doorgeschoven naar het najaar.

Wij willen uitbreiding van verblijfsrecreatie en toerisme mogelijk maken, met name de vestiging van een hotel.

Het ruimtelijk faciliteren van de ontwikkeling voor de totstandkoming van een hotelaccommodatie in de gemeente Heerde.

Kwaliteit

Wij faciliteren (particuliere) initiatieven die betrekking hebben op de uitbreiding van bestaande dan wel nieuwe vormen van duurzame verblijfsrecreatie.

Wij spraken met verschillende initiatiefnemers over de ontwikkeling van nieuwe verblijfsaccommodatie (bed&breakfast/hotelvoorziening/campingbedrijven en bungalowpark).

Er zijn met ontwikkelaars in 2020 gesprekken gevoerd en stappen gezet voor de ontwikkeling van een tweetal hotelaccommodaties in 2020/2021 in Heerde. Inmiddels is het duidelijk dat één van de twee ontwikkelingen geen doorgang zal vinden.

Economie

- Ondernemers ervaren de gemeente als een partner die meedenkt en faciliteert en samen met hen bouwt aan een sterke, vitale en duurzame economie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De innovaties in energetische duurzaamheid, de energietransitie, de zorg en de circulaire economie zien we als mogelijkheden om lokaal en regionaal werkgelegenheid te creëren.

De innovaties zien als mogelijkheden om lokaal en regionaal werkgelegenheid te creëren voor inwoners van alle leeftijdsgroepen en opleidingsniveaus met en zonder beperkingen.

Kwaliteit

Dit is een regionaal en lokaal speerpunt op onze agenda.

Wij geven hieraan invulling door deel te nemen aan de regio Zwolle en de Cleantechregio waar we in overleg tussen overheid, ondernemers en onderwijs werken aan de Human Capital agenda.

Onze doelstelling is door deze samenwerking de werkgeversdienstverlening vast te houden en verder te versterken. Nadrukkelijk zoeken we het gesprek met ondernemers die op innovatieve wijze werken (voorbeelden Leadax, Lagemaat, Boverhof).

De verkeersverbindingen in en van de gemeente met de regio en daarbuiten zijn kwalitatief goed.

Kwalitatieve goede verkeersverbindingen in de gemeente en daarbuiten met de regio.

Kwaliteit

De wegen en fietspaden voldoen minimaal aan beeldkwaliteitsniveau C van het CROW.

In 2019 is de verbinding richting de gemeente Hattem (Groteweg) verbeterd. De rijbaan en de fietspaden zijn voorzien van nieuw asfalt. Gelijktijdig is op deze verbinding een 60 km/h limiet ingesteld en is de bebording en wegmarkering vernieuwd.

Een aangenaam vestigingsklimaat bieden zodat ondernemers naar de gemeente komen of hier blijven en dit faciliteren binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft.

Kwaliteit

Wij zorgden in 2019 voor een goed economisch perspectief voor Heerde en de regio en brachten vraag en aanbod goed bij elkaar. Zowel lokaal als regionaal wisten we wat er speelde door afstemming met de regio en onze buurgemeenten. Wij zorgden voor een goede infrastructuur/openbaar gebied en gemeentelijke voorzieningen als woon-/werkgemeente.

Ondernemers die vragen hadden, faciliteerden wij over dit vraagstuk. Wij leveren in 2020 wordt er een regionale investeringsagenda RPW Noord Veluwe op waarin dit het uitgangspunt is. Wij zorgen voor een goed economisch perspectief voor Heerde en de regio, waarin vraag en aanbod zoveel als mogelijk bij elkaar wordengebracht. Lokaal en regionaal zijn we op de hoogte van wat er speelt, mede door goede afstemming met de regio en onze buurgemeenten (noord-zuidas en G5). We werken samen met de G5 gewerkt aan een investeringsagenda voor het RPW NV, waarbij het uitgangspunt Toekomst Bestendige Bedrijventerreinen is. Hierover gaan we eind 2020/begin 2021 in gesprek met de ondernemers op de bedrijventerreinen.

Er worden bedrijfsbezoeken gebracht waarin verwachtingen ten aanzien van een duurzaam gezonde arbeidsmarkt met elkaar worden besproken.

Bedrijven uit verschillende branches werden door wethouder Economische Zaken en adviseur Economische Zaken bezocht, in afstemming met beleidsveld arbeidsparticipatie.

Kwaliteit

Wij bouwen in 2020 ons netwerk verder op door lokale overheid en ondernemers dichter bij elkaar te brengen. Actuele vraagstukken signaleren wij hierdoor op tijd en er ontstaat input voor de economische agenda op zowel lokale als regionale schaal.

Er werden vanuit in verschillende ambtelijke- en bestuurlijke samenstellingen bedrijfsbezoeken gebracht;

- Collegebreed,
- Economie met Werkgelegenheid,
- Duurzaamheid en Circulair
- of alleen vanuit portefeuille Economie.

Veel verschillende branches worden bezocht, zodat er een breed beeld ontstond over het ondernemersklimaat in de gemeente Heerde.

Uitkomsten van de bedrijfsbezoeken nemen wij mee in de gesprekken met het Georganiseerde Ondernemers Overleg (GOO) om te bespreken hoe we kunnen samenwerken in een gezamenlijke programma.

Het ondernemersloket willen we voortzetten.

Het ondernemersloket werd in 2019 voorgezet en verder ontwikkeld.

Kwaliteit

Wij hebben lokaal één loket voor ondernemers. Wij gaan uit van integrale samenwerking tussen verschillende beleidsterreinen en zetten in op optimale en eenduidige informatievoorziening over verschillende diensten voor ondernemers. Wij ontwikkelden in 2019 een nieuwsbulletin en zetten in 2019 en 2020 in op sociale media.

Wij houden de informatie op onze gemeentelijke website actueel, zowel vanuit economie als vanuit werkgelegenheid. Ook tijdens bedrijfsbezoeken treden wij met één gezicht naar buiten. Ondernemersvragen zetten we breed uit in de organisatie om een integraal antwoord te kunnen geven. Ons ondernemersloket is nog volop in ontwikkeling. Tijdens de coronacrisis is dit loket ingezet en zijn alle communicatietools ingezet om ondernemers te bereiken, waaronder een wekelijkse nieuwsbrief.

In de arbeidsmarktregio vragen we blijvend aandacht voor een goede aansluiting tussen onderwijs en ondernemers om jonge inwoners een goede kans te bieden op de arbeidsmarkt.

Kwaliteit

Met ingang van 2020 maakt gemeente Heerde onderdeel uit van de arbeidsmarktregio met centrumgemeente Apeldoorn. In deze arbeidsmarktregio blijven we aandacht vragen voor een goede aansluiting tussen ondernemers en onderwijs. Dit doen we door de ontwikkeling van de Doe-Agenda. We kijken naar de kansberoepen en werken samen met onze collega's op onderwijs. In 2021 willen we een verdere uitrol realiseren van het techniekpact, een samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijs om meer aandacht voor de techniekbranche te vragen.

Tevens zij we aangesloten bij de Human Capital vanuit de regio Zwolle. Het jaar 2020 wordt gebruikt als jaar om een actieplan op te stellen welke in 2021 ingezet kan worden. Vanuit dit actieplan wordt geïnvesteerd in menselijk kapitaal, zowel jongeren maar ook zijinstroom.

Lokaal participeert de gemeente in het GOO (Gezamenlijk Ondernemers Overleg), regionaal in de economische regio’s Zwolle en Cleantech Regio Stedendriehoek.

Kwaliteit

Zowel bestuurlijk als ambtelijk wordt deelgenomen aan deze overleggen. Uitkomsten hiervan zijn actiepunten voor de lokale en regionale economische agenda.

In de Regio Zwolle en de Cleantech Regio zijn agenda's opgesteld waarbij in Zwolle economie tot het centrale speerpunt is benoemd en in de Cleantech Regio energietransitie en circulaire economie. Dit wordt momenteel verder uitgewerkt. We onderzoeken in welke projecten en coalities wij vanuit Heerde deelnemen.

Met het ondernemersevent zetten ondernemers, onderwijs en overheid zich op de kaart, ontmoeten zij elkaar en wisselen zij informatie uit hoe zij elkaar kunnen versterken.

Uitwisselen en opdoen van kennis en ervaring. Netwerken op lokaal niveau.

Kwaliteit

In 2019 is door ons wederom een succesvol ondernemersevent georganiseerd. Het ondernemersevent keert in 2020 ook weer terug in november (week van de MKB-ondernemer). Jaarlijks wordt er samen met het Georganiseerd Overleg Ondernemers een actueel thema gekozen. Het programma bestaat uit verschillende sprekers vanuit overheid, ondernemers en andere organisaties, afhankelijk van het thema. Om dit event ook financieel dekkend te krijgen, wordt er niet alleen bijgedragen door de gemeente en het GOO, maar worden er onder de ondernemers ook sponsoren gezocht.

Samen met gemeenten en provincies (blijven) zorgen we voor voorwaarden en condities om het H2O bedrijventerrein zo snel mogelijk te vullen met daarbij oog voor onze eigen positie.

Kwaliteit

Namens de H2O gemeenten en de H2O BV was er in 2019 periodiek contact met de regionale acquisiteur voor bovenregionale terreinen regio Zwolle. In 2019 is het Regionaal Programma Werklocaties vastgesteld door de gemeenten SNV (Noord Veluwe). Daarnaast vond er vanuit het RPW periodiek afstemming plaats op bovenlokaal niveau met gemeenten H2NEO.

Wij houden vast aan de zondagsrust voor winkels (detailhandel) en stimuleren dat op werkdagen de openstelling van winkels zo veel mogelijk uniform is.

Kwaliteit

In onze contacten met ondernemers stimuleren wij uniforme winkeltijden, onder andere via De Nieuwe Winkelstraat. Het college heeft in 2019 besloten om het huidige coalitieakkoord en collegeprogramma te volgen en niet over te gaan tot zondagopenstelling van detailhandel. In 2020 is tijdens de coronacrisis de vraag voor openstelling supermarkten op zondag nog aan de orde geweest in het College op verzoeken van supermarkteigenaren in Heerde. Besloten is deze vraag niet te honoreren en het bestaande beleid de continueren.

Wij nemen deel aan een regionaal werkgeversservicepunt.

Kwaliteit

De gemeente Heerde is per 1 januari 2020 aangesloten bij de arbeidsmarkt Stedendriehoek en Noord-Veluwe. In deze regio wordt er vanuit het regionale werkbedrijf FactorWerk gewerkt aan een eenduidige werkgeversdienstverlening in de arbeidsmarktregio. Elk jaar wordt er een marktbewerkingsplan geschreven waarin de ontwikkelingen van de arbeidsmarkt benoemd worden en waar de kansberoepen liggen. Lucrato voert voor de gemeente Heerde de werkgeversdienstverlening uit. Voor de gemeente Heerde blijft de samenwerking in de subregio H2O belangrijk. Onze werkzoekenden kunnen dus nog steeds participeren in de werkmarkten die Hattem en Oldebroek organiseren. De werkzoekenden uit Hattem en Oldebroek worden ook uitgenodigd voor onze werkmarkten.

Wij stimuleren de transitie naar duurzaam en circulair (agrarisch) ondernemerschap.

Kwaliteit

Wij attenderen onze ondernemers op de beschikbare subsidiestromen en regionale bijeenkomsten. In 2020 geven wij aandacht aan het actieplan Heerde circulair.

Onze benadering is integraal: duurzaamheid, circulariteit en economie. Er is afstemming tussen verschillende beleids- en uitvoeringsambtenaren op het gebied van circulariteit, korte ketens en duurzaamheid.

Diverse ondernemers hebben contact gelegd met Cleantech development om samen te kijken hoe hun bedrijf verduurzaamd kan worden.

Via Energieke regio en de ondernemersverenigingen is er de nodige aandacht voor verduurzaming.

Wij zijn gesprekspartner voor ondernemers over revitalisering van bestaande bedrijventerreinen.

Kwaliteit

Vanuit de portefeuille economische zaken werden gesprekken met (lokale) ondernemers gevoerd over de revitalisering van de Heerder bedrijventerreinen in het kader van Toekomst bestendige Bedrijventerreinen, conform de afspraak in het Regionale Programma Werklocaties.

Duurzaamheid

- Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties nemen we onze verantwoordelijkheid om binnen enkele decennia energieneutraal te wonen en zo min mogelijk afval te produceren, om ons duurzaam te verbinden aan de toekomst.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bewustwording bevorderen van de noodzaak om duurzaam voor onze aarde te zorgen, inwoners en ondernemers te prikkelen om hier een bijdrage aan te leveren en initiatieven te stimuleren en te faciliteren.

Duurzaamheid omvat tenminste energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie.

Kwaliteit

In het in juni 2019 overeengekomen klimaatakkoord is opgenomen dat de Regionale Energie Strategie (RES), waaraan wij als Heerde in Cleantech regio verband bijdragen, in ieder geval voor elektriciteit, gas en warmte geldt en dat wij als gemeente verantwoordelijk zijn voor een tijdige borging van de maatregelen die uit de RES voortkomen. De RES vormt input voor het nationaal programma RES van de rijksoverheid. De RES is bedoeld als startpunt van een uitvoeringsproces waarin samenwerkende partijen tot 2030 tot verdere concretisering en realisatie van projecten komen. Het aanbod van de regio ten aanzien van elektriciteit, gas en warmte moet voorzien zijn van de aanpassingen die nodig zijn aan de energie-infrastructuur om het opwekvermogen aan het net te koppelen en inzicht geven in de regionale warmtevraag en beschikbaarheid van warmtebronnen. De regio moet 1 maart 2021 deze RES 1.0 opleveren. Daaraan voorafgaand moet de concept-RES op 1 juni 2020 worden opgeleverd.

Er is gewerkt aan een lokaal actieplan Circulaire Economie, waarin aandacht is voor het verminderen en hergebruik van grondstoffen. In het najaar van 2019 is een bijeenkomst Circulaire Economie gehouden met sprekers, ondernemers, organisaties en inwoners. De uitkomsten van deze werkplaats gaan deel uit maken van het lokale actieplan dat in 2020 voor besluitvorming wordt aangeboden. Passend bij Circulaire Economie is in 2019 een pilot van de Radbouduniversiteit gefaciliteerd, waarbij inwoners goederen en menselijke energie konden inzetten of uitvragen, zonder dat sprake hoefde te zijn van een één op één uitruil.

Klimaatadaptatie is een voortgaand proces. De (hitte)stress test is al uitgevoerd in het werkgebied van Waterschap Vallei en Veluwe en er wordt de komende tijd een risicodialoog gevoerd. Vervolgens wordt in beeld gebracht hoe we als gemeente richting gaan geven aan Klimaatadaptatie. Het in 2019 ingezette proces krijgt een vervolg in 2020.

De kadernota lokaal klimaatbeleid 2017-2021 en de contourennota lokaal klimaatbeleid 2017-2021 geven inzicht in de bestaande situatie.

Kwaliteit

In 2020 gaven wij invulling aan doelstellingen voor klimaatbeleid. Wij focussen in de kadernota op verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed, begeleiding in verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en het faciliteren duurzame mobiliteit.

Wij droegen in 2020 dit beleid uit naar initiatiefnemers en gebruikten dit als uitgangspunt in onze gesprekken en contacten. Met name op gebied van verduurzaming van de bestaande woningvoorraad stimuleren we dit jaar woningeigenaren met subsidiemogelijkheden, concrete activiteiten en het verstrekken van informatie.

Deelname aan de uitvoering van het Gelders Energie Akkoord inclusief het Energieloket Veluwe Duurzaam.

Kwaliteit

Het Regionaal Energieloket voorziet inwoners van persoonlijk duurzaamheidsadvies en draagt bij aan concrete woningverduurzaming. De gemeente nam in een aantal programma's actief deel in de uitvoering van het Gelders Energie Akkoord (GEA). Het uitvoeringsprogramma van het GEA liep van 2016-2019. De onderwerpen rondom energie opwekking en warmte kregen door de introductie van de Regionale Energie Strategie verder gestalte en worden dit jaar en in 2021 verder uitgewerkt.

Het (potentieel) gebruik van zonne-energie en andere duurzame energiebronnen wordt als meerwaarde meegewogen bij toepassing van uitnodigingsplanologie.

De meerwaarde van energie(opwekking) wordt bij uitnodigingsplanologie zwaarder gewogen.

Kwaliteit

Bij grotere initiatieven worden initiatiefnemers altijd gewezen op de gemeentelijke duurzaamheidsambities. Bij toetsing en besluitvorming door het college wordt in de tekst verwoord in hoeverre aan deze ambities kan worden tegemoet gekomen.

In adviesgesprekken en bij beoordeling van conceptaanvragen wordt duurzame energie als meerwaarde betrokken en afgewogen.

Bij nieuwe initiatieven/ontwikkelingen worden in adviesgesprekken gestuurd op duurzame energiemogelijkheden. Vanaf 1 juli 2018 is gas in bebouwde omgeving in principe niet meer toegestaan. Daardoor ontstaat er automatisch een gesprek met initiatiefnemers over alternatieven en is gebruik van deze alternatieven voor initiatiefnemers noodzaak geworden.

Inwoners en ondernemers vragen we om mee te denken over een communicatieplan om een duurzame gemeente vorm te kunnen geven en dit plan vervolgens uit te rollen.

Kwaliteit

In 2020 worden inwoners, maatschappelijke partners, energiecoöperatie en ondernemers onder meer betrokken bij communicatie en informatie over Omgevingsvisie, Omgevingsplan met als onderdelen energie, circulariteit en gebouwverduurzaming.

Mogelijkheden bij rijk, provincie, ontwikkelingsmaatschappij Oost-Nederland en anderen benutten om duurzaamheidsambitie in te vullen en actieve deelname in de Cleantech Regio.

Kwaliteit

Wij nemen in 2020 actief deel in de Cleantech Regio (CTR). Dit uit zich onder andere in onze deelname aan de RES. Mogelijkheden bij andere overheden worden onderzocht, maar hiervoor zijn voor nu geen concrete projecten aangemerkt of onderzoeken naar gestart. De expertise van Cleantech Development wordt gebruikt bij de ondersteuning van concrete projecten, waaronder de verkenning van een warmtenet op bedrijventerrein Europaweg dat in 2020 wordt onderzocht met de betrokken bedrijven.

Revolving fund Duurzaamheidslening particulieren en Stimuleringslening voor verenigingen/instellingen en non-profit organisaties instellen, voor zover de markt geen vergelijkbaar alternatief heeft.

Duurzaamheidslening tot stand brenen bedoeld om investeringen in duurzame energie en het treffen van isolatiemaatregelen te ondersteunen.

Kwaliteit

Samen met een regeling van de provincie Gelderland is de duurzaamheidsregeling voor inwoners uitgewerkt. Voor maatschappelijke instellingen en commerciële ondernemingen bestaan in de markt al veel alternatieven. Er zijn dit jaar al meerdere aanvragen aan inwoners op deze duurzaamheidslening toegekend.

Samen met het bedrijfsleven, energiecorporatie(s) en inwoners een plan maken (gereed eind 2019) voor het toepassen van duurzame (wind- en zonne)energie in de gemeente of regio, waarin ook het draagvlak in potentiële gebieden is meegenomen.

Kwaliteit

Vanaf 1 september 2018 zijn wij via een participatietraject begonnen met het maken van een energievisie voor Heerde. Deze energievisie zou gaan werken als toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen in met name zon- en windenergie.

Dit plan werd ingehaald door de komst van de Regionale Energie Strategie (RES) in 2019. Ambitie in onze regio is om minimaal ons eigen energieverbruik regionaal op te wekken. Dit plan/aanbod wordt in samenwerking met de Cleantech regio ingevuld. In 2019 en 2020 is hier veel werk in gestoken. Dit jaar zal de conceptversie van de strategie worden vastgesteld en aan inwoners en maatschappelijke partijen worden voorgelegd ter consultatie. Het traject met de besluitvorming loopt door tot begin 2021.

Te streven naar 100% circulaire afvalinzameling in 2025.

Kwaliteit

In overleg met ROVA in 2019 is een vervolgstrategie ontwikkeld voor de verdere uitrol van het omgekeerd inzamelen. Ons uitgangspunt is het realiseren van de doelstellingen van het Landelijk Afvalstoffenplan en het programma VANG (Van Afval Naar Grondstof) en doorontwikkeling naar uiteindelijk een volledige circulaire inzameling van grondstoffen vanaf 2025.

Ons streven is 100% circulaire afvalinzameling in 2025. Als tussenstap is per 1 juli 2019 is een laagfrequente variant van het omgekeerd inzamelen ingevoerd. De inzamelingsfrequentie van het restafval is verlaagd van 1x per 4 weken naar 1x per 6 weken. De evaluatie van de effecten van het invoeren van deze lagere frequentie is opgestart. De resultaten worden naar verwachting later in 2020 bekend. In 2019 werd 83% van het afval in onze gemeente gescheiden aangeleverd.

Binnen het actieplan Heerde Circulair wordt nagedacht over de volgende stappen gericht op het scheiden van grondstoffen en het circulair maken van grondstoffen. Aandachtspunt hierin is het verbeteren van de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen.

Uitgangspunt is gasloos bouwen, tenzij.

Kwaliteit

Gasloos bouwen is per 1 juli 2018 een verplichting voor nieuwbouw.

Vanaf 1 juli 2018 sluiten we aan op bovenstaande landelijke wetgeving en toetsen wij bouwaanvragen voor nieuwe bouwlocaties hieraan.

Wij maken een actieplan Heerde circulair samen met inwoners, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties en betrekken de rijksambities daarbij.

Kwaliteit

Actieplan Heerde circulair is in 2019 in concept opgesteld en besproken in het College. Ondertussen is de stand van zaken van de in het actieplan benoemde acties in beeld gebracht. Voor veel acties geldt dat er al langere tijd aan gewerkt wordt. Vaak zijn dan geen extra middelen nodig omdat acties onderdeel zijn van de reguliere werkzaamheden. Voorbeeld hiervan is de actie ‘alle scholen doen mee met het project Mooi Schoon’.

Een aantal acties zijn wel echt ‘nieuw’; daarvoor zijn in de toekomst mogelijk wel extra middelen nodig. In 2020 wordt hiervoor een voorstel gedaan.

Bouwen en Wonen

- Voldoende betaalbare koop- en huurwoningen, verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en duurzame nieuw gebouwde woningen.
- Partijen die weten wat de woningbehoefte is, nemen deel aan het overleg om de woningbouwagenda te bepalen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Blijvend stimuleren en faciliteren van (kleinschalige) nieuwbouwprojecten in de dorpen op inbreidingslocaties met behoud van de identiteit van de dorpen.

Kwaliteit

Vooruitlopend op de Omgevingswet die per 1 januari 2022 ingaat, hanteert de gemeente Heerde de uitnodigingsplanologie. Om te voorzien in de behoefte aan nieuwe woningen zetten we eerst in op inbreiding in stedelijk gebied en transformatie en functieverandering van bestaande bebouwing. We voorzien vooralsnog geen nieuwe grootschalige uitleglocaties voor woningbouw. Bij nieuwe initiatieven dient, naast de maatschappelijke meerwaarde, aangetoond te worden dat er markt is voor de voorgestelde woningen. Uitgangspunt hierbij is het toevoegen van (leef- en woon)kwaliteit en het inzetten van woningen voor zoveel mogelijk doelgroepen. Wij werken aan een woningvoorraad die optimaal aansluit bij de behoefte. Met voldoende koop- en huurwoningen, verduurzaming van bestaande woningvoorraad en duurzame nieuwbouw. Nieuwbouw moet passen bij het karakter van de desbetreffende kern en moet leiden tot een verbetering van de woonomgeving en de lokale leefbaarheid.

De mogelijkheden voor het financieel stimuleren van het collectief particulier opdrachtgeverschap door de provincie worden verkend.

Provinciale stimuleringsregelingen voor financiering voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) worden onderzocht.

Kwaliteit

In de woonagenda is vastgelegd dat particulieren meer gestimuleerd moeten worden om met ontwikkelinitiatieven te komen. Dit naast de projectontwikkelaars. Om dit kracht bij te zetten is in de woonagenda de actie opgenomen dat we bij sociale projectontwikkelingen willen inzetten op een constructie van Collectief Opdrachtgeverschap (CPO).

De woonvisie en het woningbehoefteonderzoek worden operationeel gemaakt om als leidend beginsel te dienen voor afspraken met eigenaren van sociale woningbouw en initiatiefnemers voor nieuwbouw.

Volgens woningmarktonderzoek 2017 is er in periode 2017-2027 behoefte aan de bouw van 185 sociale huurwoningen. Dit betekent bij ontwikkelingsplannen dat we sturen op hoeveelheid van de bouw van sociale huurwoningen.

Kwaliteit

De woonagenda 2020 – 2023 is op 3 maart 2020 door het College vastgesteld en is een concrete uitwerking van de Woonvisie 2015 – 2025. In de woonagenda is een volkshuisvestelijke woningbouwrichtlijn (woningbouwprogramma) opgenomen die gehanteerd wordt als aanvulling op de Structuurvisie Heerde 2025 en als leidraad voor nieuwe initiatieven. Deze agenda is ook de basis voor de prestatieafspraken met de woningcorporatie(s). De woonvisie en de woonagenda worden integraal onderdeel van de Omgevingsvisie. Met de woonagenda hebben we een instrument ontwikkeld om aan de voorzijde sturing aan plannen en projecten te geven. Doelstelling is om een woningvoorraad te realiseren die voldoet aan de kwalitatieve en kwantitatieve behoeften van onze inwoners, rekening houdend met de demografische ontwikkelingen in Heerde.

In prestatieafspraken en contacten met ontwikkelaars aandacht vragen om levensloopbestendig betaalbaar te bouwen voor jonge en oude inwoner, inwoners met een beperking, statushouders en inwoners die beschermd moeten wonen.

Er worden per doelgroep prestatieafspraken gemaakt. Voorafgaand aan nieuw bod aan de woningcorporatie worden jaarlijks de afspraken geëvalueerd waardoor we kunnen

bijsturen. Ook worden afspraken gemaakt over te bouwen aantallen, levensloopbestendigheid en energetische maatregelen.

Kwaliteit

In de prestatieafspraken met Triada maken wij afspraken over betaalbaarheid, beschikbaarheid, kwaliteit, transformatie, jongeren, senioren en zorg, statushouders, leefbaarheid en participatie. Deze afspraken worden jaarlijks geëvalueerd en geactualiseerd, waarna de drie partijen (Triada, Huurdersraad en gemeente) de afspraken aan het eind van het kalenderjaar ondertekenen. Op 4 december 2019 zijn de afspraken voor 2020 en volgend ondertekend. Op 18 mei 2020 is de cyclus gestart om te komen tot prestatieafspraken voor 2021. Daarbij is afgesproken dat de uitkomsten van de inmiddels vastgestelde woonagenda, voor zover dit nog niet gebeurd was, verwerkt worden in de prestatieafspraken voor 2021. Ook is de woonagenda toegestuurd aan de woningbouwcorporaties Woonzorg Nederland en Habion die ook in onze gemeente actief zijn.

Inventarisatie (gereed eind 2019) van de inbreidings- en uitbreidingslocatie in alle kernen en het voortvarend oppakken van zoeklocaties.

Kwaliteit

Inbreiding gaat voor uitbreiding. Als er aantoonbaar onvoldoende inbreidingslocaties aanwezig zijn om in de woningbehoefte binnen de gemeente te voorzien, kunnen we gaan toestaan dat er nieuwe uitleggebieden ontwikkeld worden. Dit is als actie opgenomen in de woonagenda en wordt uitgevoerd bij het opstellen van de omgevingsvisie en/of het omgevingsplan.

Plannen voor andere (gemeenschappelijke) woonconcepten faciliteren.

Kwaliteit

Om te voorzien in de behoefte aan nieuwe woningen wordt ingezet op inbreiding in stedelijk gebied, transformatie en functieverandering van bestaande bebouwing. Bij nieuwe initiatieven dient, naast de maatschappelijke meerwaarde, aangetoond te worden dat het initiatief aansluit bij ons woningbouwprogramma. Uitgangspunt hierbij is kwaliteit en het inzetten van woningen voor zoveel mogelijk doelgroepen. Als dit aangetoond wordt, wordt medewerking verleend. Naast traditionele woningbouw vallen andere woonconcepten daar zeker onder. Om duidelijk te maken dat hiervoor ruimte geboden wordt staat in de woonagenda als actie benoemd dat de gemeente zelf een locatiestudie met kavelpaspoort gaat opstellen voor alternatieve, innovatieve woonvormen. Dit kunnen tiny house-concepten zijn, maar ook tijdelijke woonconcepten, bijvoorbeeld pauze woningen of flexwoningen voor spoedzoekers. Uitvoering hiervan staat gepland in 2021, met het nadrukkelijke voorbehoud dat hiervoor financiële middelen door de raad beschikbaar gesteld worden

Prestatieafspraken met eigenaren van sociale woningbouw maken.

De Woningwet schrijft voor dat er jaarlijks tussen gemeente, corporaties en huurders afspraken gemaakt moeten worden over de te leveren prestaties. Er zijn drie corporaties actief in de gemeente: Habion, Triade en Woonzorg Nederland.

Kwaliteit

Vóór 1 juli moet er een bod liggen van de corporatie. Aangezien Triada veruit de meeste woningen in bezit heeft, zijn de afspraken voor het nieuwe bod op 18 mei 2020 ambtelijk in breed verband voorbereid en besproken. In september staat, naast een ambtelijk vervolg overleg ook een bestuurlijk overleg over de prestatieafspraken op de planning. Ondertekening door huurdersraad, Triada en gemeente dient plaats te vinden in december. De prestatieafspraken moesten vóór 15 december worden verstuurd aan de minister.
Met Woonzorg Nederland is de afspraak gemaakt dat de prestatieafspraken voor vijf jaar gelden, tenzij er ontwikkelingen zijn die een actualisering van de afspraken rechtvaardigen. Afgesproken is om na de zomervakantie de woonagenda en de geldende prestatieafspraken met elkaar door te spreken. Dan wordt duidelijk of de huidige prestatieafspraken geactualiseerd moeten worden.
Met Habion zijn in 2018 op regionaal niveau gesprekken gestart over de prestatieafspraken met de afzonderlijke gemeenten. Dit vanwege het feit dat het neergelegde bod van Habion in iedere gemeente te algemeen en nagenoeg gelijk is. De regio wilde in gesprek met Habion om meer maatwerk prestaties op te stellen. Dit is niet gelukt, waardoor er door de afzonderlijke gemeenten geen prestatieafspraken getekend zijn voor 2019. Voor de prestatieafspraken 2020 geldt hetzelfde. Nogmaals wordt gepoogd om met Habion in gesprek te komen over de prestatieafspraken voor 2021.

Starterslening aanbieden.

De subsidiegelden stimulering goedkope woningbouw worden volledig ingezet voor verstrekken startersleningen, waarmee starters mogelijkheid wordt geboden om net een beetje extra te lenen waardoor men kan kopen. De lening overbrugt verschil tussen huizenprijs en eerste hypotheek. Maximumhoogte starterslening 20% van verwervingskosten met maximum van € 20.000,-. Maximum verwervingskosten vastgesteld op € 200.000,-.

Kwaliteit

In 2013 en 2015 heeft de gemeenteraad besloten om de van de provincie ontvangen subsidiegelden op grond van de Stimuleringsregeling Goedkope Woningbouw 2007-2010 (de SWG-gelden) volledig in te zetten voor het verstrekken van startersleningen. Bij raadsbesluit van 6 juli 2015 is de maximale hoogte van de starterslening vastgelegd op 20% van de verwervingskomsten met een maximum van € 20.000. De maximale verwervingskosten, inclusief meerwerk, zijn vastgelegd op € 200.000. Ondanks de aantrekkende economie is er weinig interesse voor de starterslening. In 2019 is er één lening verstrekt. In totaal zijn er nog zo'n 24 geldleningen voor onze gemeente in omloop. Deze leningen worden beheerd door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN). In juni 2020 zijn er nog vijftien geldleningen voor onze gemeente in omloop en staat er nog één in aanvraag. Het is de bedoeling dat wanneer alle vragen die nu uitstaan bij diverse instanties beantwoord zijn, er eind 2020 een evaluatie wordt uitgevoerd.

Vervangende nieuwbouw in het buitengebied mogelijk maken voor zover het de kwaliteit van het gebied verbetert.

Kwaliteit

Vervangende nieuwbouw in het buitengebied wordt zoveel mogelijk ondersteund en mogelijk gemaakt. Door combinaties te maken met duurzaamheidsmaatregelen kunnen voor eigenaren op termijn besparingen in kosten mogelijk zijn. Vooralsnog zijn hier regelingen als "rood voor rood" en "geen nieuwe woningen in het buitengebied" nog wel van toepassing.

Wij faciliteren plannen voor duurzame nieuwbouw of verduurzaming van bestaande woningen.

Binnen de kaders van de klimaatagenda worden verduurzamingsplannen gestimuleerd en gefaciliteerd.

Kwaliteit

Wij faciliteren duurzame initiatieven.

Duurzaamheid is als belangrijk toetsingscriterium voor ons onderdeel in de uitnodigingsplanologie en in het verlenen van omgevingsvergunningen.

Woningcorporaties en makelaars nemen deel aan het overleg om de woningbouwagenda te bepalen.

Het overleg vergroot de onderlinge betrokkenheid van de partijen en stimuleert de netwerk-werking. Samenwerking versterkt de zorg voor goede en betaalbare woningen voor diverse doelgroepen. Het gezamenlijk opstellen van de woonagenda vergroot draagvlak en betrokkenheid bij uitvoering.

Kwaliteit

In januari 2019 vonden twee marktconsultaties plaats als onderdeel van de Woonagenda. Wij spraken met partijen die zicht hebben op de ontwikkelingen in het particuliere markt segment (ontwikkelaars, banken en makelaars) en met partijen die zicht hebben op de ontwikkelingen in het Wonen en Zorg segment (zorgkantoren en zorgaanbieders). Beide bijeenkomsten zijn goed bezocht. Aangezien een Woonagenda een dynamisch stuk is, worden bij de actualisering deze partijen opnieuw betrokken. Daarnaast maakte Triada onderdeel uit van de projectgroep die samen een woonagenda opstelden. Er werd dus nauw samengewerkt tussen de gemeente en de grootste corporatie in onze gemeente. Ook Triada wordt betrokken bij de actualisering.

Woningsplitsing onder voorwaarden toestaan en hiervoor kaders maken.

Uitvoering geven aan de ruimte die de woonvisie biedt door gebruik te maken van nieuwe planologische regels waarbij wordt voorgesorteerd op de omgevingswet en de mogelijkheden die daarmee worden geboden.

Kwaliteit

Vanuit de woonagenda is een discussienota over woningsplitsing geschreven. Deze discussienota is eind 2019 besproken in de raadscommissie Ruimte. De commissie adviseerde woningsplitsing als instrument op de woningmarkt van de gemeente Heerde in te zetten en vraagt het college dit uit te werken. Deze uitwerking in de tweede helft van 2020 opgepakt.

Vliegveld Lelystad

- Herindeling van het luchtruim en zo min mogelijk overlast voor bewoners.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bestuurlijke bijdragen aan de lobby voor vervoer per internationale trein in Europa als alternatief voor het vliegverkeer.

Kwaliteit

Waar mogelijk kijken we welke vormen van vervoer een alternatief kunnen zijn voor het vliegen en of dit nog tijdig als argument kan worden ingebracht in het kader van de discussie. Dit is vooral van belang voor de in voorbereiding zijnde luchtvaartnota.

Wij nemen deel aan de zogenaamde luchtvaartgesprekken en leverden inbreng aan de provinciale notitie voor de luchtvaartnota 2020-2050. Ook gaven wij een reactie bij de internetconsultatie voor het invoeren van vliegtaks.

In de regio's Zwolle en Cleantech leveren wij inbreng op het onderwerp bereikbaarheid.

Bereikbaarheid staat op de regionale agenda's en op de gebiedsagenda Oost. Daarnaast is er een provinciaal netwerk (kerngroep) voor de luchtvaartnota en de herziening van het luchtruim die gezamenlijke reacties voorbereidt.

Het ontwerp van de Nationale Omgevingsvisie is in 2019 gepubliceerd. Wij hebben in Cleantech Regio-verband hierop een reactie gegeven. Het onderwerp vliegverkeer is in het ontwerp grotendeels doorgeschoven naar de Luchtvaartnota 2020-2040. Verder is aandacht gevraagd voor de treinverbindingen.

Het ontwerp van de Luchtvaartnota 2020-2050 is ter inzage gelegd. Met Elburg, Oldebroek en Hattem onderzoeken we of gezamenlijk een zienswijze kan worden ingediend. Ook onderzoeken we of er provinciaal een zienswijze kan worden ingediend. Daarbij geven we aandacht aan de mogelijke alternatieven voor vliegverkeer.

Op verzoek faciliteren van bestaande en nieuwe inwonersinitiatieven die verslechtering van het leefklimaat proberen te voorkomen.

Bewonersinitiatieven gericht op beperking verslechtering leefklimaat t.g.v. Lelystad Airport worden waar mogelijk ondersteund.

Kwaliteit

Het gemeentebestuur richt zich vooral op het bestuurlijke proces, vaak in de vorm van persoonlijke gesprekken met inwoners. Waar mogelijk en wenselijk worden dan maatschappelijke initiatieven ondersteund. Dit gebeurde onder andere door het verstrekken van onder de aandacht brengen van de mogelijkheid tot stuiting van de termijn voor nadeelcompensatie en het helpen bij de indiening van verzoeken daartoe.

Wij blijven tezamen met regiogemeenten het gesprek met de minister over vliegveld Lelystad voeren.

Minister is van mening dat Lelystad Airport in 2020 geopend kan worden voor vakantievluchten. Met Elburg, Oldebroek en Hattem is afgesproken dat nauw samengewerkt wordt en we solidair handelen.

Kwaliteit

Standpunt van gemeente Heerde is dat eerst een herindeling van het luchtruim moet plaatsvinden en dat na gedegen onderzoek Lelystad Airport pas in gebruik kan worden genomen.

Over de laatste niet gewenste aanpassing van de vliegroute, met een stijgende lijn op de route ter hoogte van Heerde/Wapenveld is een gezamenlijke brief aangeboden aan het ministerie.

Een overleg is opgezet tussen de burgemeesters van Elburg, Oldebroek, Hattem en Heerde. Later is deze aangevuld met portefeuillehouders uit de verschillende colleges. Onderwerpen: Lelystad Airport maar ook de herziening luchtruim en de luchtvaartnota 2020-2050. Dit netwerk heeft ook een ambtelijke component. Inmiddels zijn er ook contacten met de gemeenten Kampen en Zwolle. Dit heeft geleid tot het samen reageren op de routevoorstellen van de Minister. De Minister heeft in 2019 een route gekozen. Deze is in een ARI ter informatie naar de gemeenteraad gezonden.

Op provinciaal niveau wordt ook overleg gevoerd met provincie en andere regio's en gemeenten. Resultaat: een bestuurlijk overleg met het ministerie, afstemming van de bestuurlijke standpunten en vertegenwoordiging in de provinciale kerngroep.

Recentelijk is door de gezamenlijke vier gemeenten van de Noord-Veluwe nog een brief naar de desbetreffende Vaste Kamercommissie gezonden, waarin is aangegeven dat het in de situatie van dit moment (juni 2020) niet opportuun is om naar een opening van Lelystad Airport op 1 november 2021 te streven. Een afschrift van deze brief is aan de gemeenteraad gezonden.

Begraven

- Begraven moet betaalbaar en exploitabel blijven.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uiterlijk in 2019 worden nadere keuzes gemaakt over de toekomstbestendigheid van begraven in de gemeente.

Kwaliteit

In mei 2019 heeft een themaraad plaatsgevonden waarbij raads- en commissieleden zijn geïnformeerd over de complexiteit van tariefstellingen voor onderhoud en beheer van de begraafplaatsen in de gemeente. Het vervolg van 2019 is gebruikt om de vraagstukken die besproken zijn, verder uit te werken. Onlangs is een discussienota in de commissie besproken en in het vervolg daarop zijn fracties en verantwoordelijk portefeuillehouders met elkaar in gesprek over de inhoud van het raadsvoorstel en de raadsbesluiten die in het verlengde daarvan genomen moeten worden.

Voortgang geven aan het onderzoek om de tarieven voor begraven en beheer en onderhoud betaalbaar te houden.

Kwaliteit

In mei 2019 heeft een themaraad plaatsgevonden waarbij raads- en commissieleden zijn geïnformeerd over de complexiteit van tariefstellingen voor onderhoud en beheer van de begraafplaatsen in de gemeente. Het vervolg van 2019 is gebruikt om de vraagstukken die besproken zijn, verder uit te werken. De discussienota is besproken en het raadsvoorstel is in de maak.

Duurzaamheid

Toelichting op product Duurzaamheid

De kosten van de ambtelijke capaciteit, eventuele externe advisering en de bijdrage aan het energieloket en regiotaken.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
521600 Duurzaamheid	37.022	70.612	29.000	99.612	62.853	36.759
521601 Reserve Duurzaamheid	32.402	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	**69.424**	**70.612**	**29.000**	**99.612**	**62.853**	**36.759**
Baten						
521600 Duurzaamheid	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**69.424**	**70.612**	**29.000**	**99.612**	**62.853**	**36.759**

Toelichting op de lasten en baten product Duurzaamheid

Lasten

521600 Duurzaamheid

Op het product Duurzaamheid is **€37.000,-** van het beschikbaar gestelde budget overgehouden. Dit komt omdat de externe advisering voor de Regionale Energiestrategie (RES) en de transitievisie warmte pas in 2020 gaat plaatsvinden. De raad wordt daarom bij de resultaatbestemming voorgesteld om dit resterende budget naar 2020 over te hevelen.

Economie

Toelichting op product Economie

Ambtelijke capaciteit, externe advisering bijdrage vitale vakantieparken, bijdragen aan de Regio Zwolle en de Cleantech Regio, de huur van het plein van de Johanneskerk in Heerde en energieverbruik ten behoeve van de markt.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
533000 Economische zaken	91.174	106.495	184.164	290.659	285.231	5.428
533050 Markten	22.098	15.513	4.500	20.013	28.313	-8.300
533100 Festiviteiten	3.208	3.491	0	3.491	3.694	-203
Totaal Lasten	**116.481**	**125.499**	**188.664**	**314.163**	**317.237**	**-3.074**
Baten						
533000 Economische zaken	-2.900	0	0	0	0	0
533050 Markten	-6.761	-21.580	0	-21.580	-14.111	-7.469
533100 Festiviteiten	2.206	-1.230	0	-1.230	-1.840	610
533150 Marktgelden	-13.402	0	0	0	132	-132
Totaal Baten	**-20.857**	**-22.810**	**0**	**-22.810**	**-15.820**	**-6.990**
Resultaat	**95.623**	**102.689**	**188.664**	**291.353**	**301.417**	**-10.064**

Toelichting op de lasten en baten product Economie

Lasten

Bij het product Economie is **€3.000,-** meer uitgegeven dan de raming. De geringe afwijkingen worden hieronder kort toegelicht.

Bijdrage gemeenschappelijke regelingen	€11.000
Hogere doorbelasting salarissen	-/- €7.000
Bijdrage Ondernemersfonds	-/- €4.000
Hogere energiekosten markten	-/- €5.000

Overige afwijkingen (niet toegelicht)	€2.000
Totaal	**-/- €3.000**

533000 Economische zaken
Voorheen werd er aan de Regio Noord-Veluwe (RNV) een bijdrage betaald voor de sociaal economische ontwikkeling van de regio. Het gevolg van de overgang naar de Regio Stedendriehoek is dat deze regio op andere (beleids)terreinen activiteiten ontplooid; hierdoor is dit budget van € 11.000,- niet aangesproken in 2019.

De afdeling ROW heeft in 2019 extern personeel ingehuurd; deze kosten worden naast de reguliere salariskosten evenredig doorbelast naar de producten. Hierdoor zijn de werkelijke kosten €7.000,- hoger dan de raming.

De bijdragen voor het Ondernemersfonds worden middels de O.Z.B. geïnd en worden vervolgens doorbetaald. De werkelijke bijdragen en dus ook de doorbetalingen waren €4.000,- hoger dan de raming.

533050 Markten
De energiekosten voor de (mini)markten zijn €5.000,- hoger dan geraamd; ook voor 2018 waren de uitgaven hoger dan de raming. Bij de begroting 2021 e.v. wordt gekeken of dit budget naar boven moet worden bijgesteld. Daarnaast is ook bij dit subproduct bijna €4.000,- meer aan salarissen doorbelast.

Baten

533050 Markten
Als gevolg van het teruglopend aantal marktkramen is bij dit subproduct **€7.000,-** minder aan inkomsten ontvangen; het resterende verschil is gering en is niet verder toegelicht.

Toerisme

Toelichting op product Toerisme
Faciliteren van 'Wij zijn Heerde', Visit Veluwe, promotie van Cittaslow en toeristische infrastructuur.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
533200 Toerisme & Recreatie	273.766	374.962	21.736	396.698	366.399	30.299
533201 Reserve Toerisme & Recreatie	5.077	0	2.250	2.250	2.426	-176
Totaal Lasten	**278.844**	**374.962**	**23.986**	**398.948**	**368.824**	**30.124**
Baten						

533200 Toerisme & Recreatie	-21.547	0	-2.250	-2.250	-2.426	176
Totaal Baten	**-21.547**	**0**	**-2.250**	**-2.250**	**-2.426**	**176**
Resultaat	**257.297**	**374.962**	**21.736**	**396.698**	**366.399**	**30.299**

Toelichting op de lasten en baten product Toerisme

Lasten

De uitgaven zijn bij het product Toerisme **€30.000,-** lager dan de raming. Hiervoor zijn 2 oorzaken aan te wijzen.

Lagere kapitaallasten	€43.000
Hogere doorbelasting salarissen	-/- €13.000
Totaal	**€30.000**

533200 Toerisme & Recreatie
De kapitaallasten onderschrijden met €43.000,- de begroting. Dit komt doordat bij de begroting de investering van de gebiedsontwikkeling per abuis voor het dubbele bedrag was opgenomen. Daarnaast is de investering 'renovatie recreatieve fietspaden' nog niet uitgevoerd.

De afdeling ROW heeft in 2019 extern personeel ingehuurd; deze kosten worden naast de reguliere salariskosten evenredig doorbelast naar de producten. Hierdoor zijn de werkelijke kosten €13.000,- hoger dan de raming.

Baten
Geen opmerkingen.

Bouwen en wonen

Toelichting op product Bouwen en Wonen

Ambtelijke capaciteit, beheerkosten startersleningen, bijdragen aan externe onderzoeken en aan de regionaal woonruimteverdeelcommissie, kosten voor de woonwagens die op het terrein Krimpenbos staan en leges WABO voor bouwvergunningen.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
545000 Volkshuisvesting	87.189	74.204	18.000	92.204	104.415	-12.211
545050 Woonwagenkamp	970	10.265	0	10.265	3.858	6.407

545100 Vergunning & toezicht Bouwen	653.164	396.381	21.700	418.081	439.705	-21.624
545200 Leges WABO	4.659	0	0	0	0	0
545250 Milieubeheer	276.722	283.483	33.246	316.729	299.575	17.154
Totaal Lasten	**1.022.704**	**764.333**	**72.946**	**837.279**	**847.554**	**-10.275**
Baten						
545000 Volkshuisvesting	-6.496	0	0	0	-5.629	5.629
545050 Woonwagenkamp	-3.321	-5.060	0	-5.060	-3.692	-1.368
545200 Leges WABO	-676.936	-503.000	-56.250	-559.250	-633.865	74.615
545250 Milieubeheer	-57.887	-62.162	0	-62.162	-61.632	-530
Totaal Baten	**-744.639**	**-570.222**	**-56.250**	**-626.472**	**-704.818**	**78.346**
Resultaat	**278.065**	**194.111**	**16.696**	**210.807**	**142.737**	**68.070**

Toelichting op de lasten en baten product Bouwen en Wonen

Lasten

De uitgaven zijn bij het product Bouwen en Wonen **€10.000,-** hoger dan de raming. De verschillen zijn hieronder toegelicht.

Hogere doorbelasting salarissen/externe advisering	-/- €38.000
Lagere kosten woonwagenkamp	€6.000
Lagere kosten milieu uitvoeringsplannen/bijdrage Omgevingsdienst	€21.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	€1.000
Totaal	**-/- €10.000**

Algemeen
De afdeling ROW heeft in 2019 extern personeel ingehuurd; deze kosten worden naast de reguliere salariskosten evenredig doorbelast naar de producten. Hierdoor zijn de werkelijke kosten €38.000,- hoger dan de raming. Overigens is de loonsom van de totale organisatie niet overschreden in 2019; er is naast het volledig realiseren va de taakstelling van €300.000,-, een gering bedrag overgehouden.

545050 Woonwagenkamp
In 2017 is er groot onderhoud uitgevoerd bij het woonwagenkamp. Hierdoor kon het onderhoud voor 2019 worden beperkt. Daarnaast zijn de kosten van de Lucrato-medewerkers niet naar dit onderdeel doorbelast; in totaliteit een besparing van €6.000,-.

545250 Milieubeheer
Aan de Milieu Uitvoeringsplannen is €21.000,- minder uitgegeven dan geraamd; hiervoor zijn de volgende drie oorzaken aan te wijzen.

Voor de uitvoering van milieucontroles bij bedrijven die niet zijn overgedragen aan de Omgevingsdienst is in 2019 scherp ingeschreven en is een besparing van 50% op de geraamde kosten gerealiseerd.
Als gevolg van de in 2019 heersende onduidelijkheid over de inrichting van het landelijk bodembeleidskader onder de vlag van de toekomstige Omgevingswet en de PFAS-problematiek, is het budget van deze post bewust niet ingezet. Tenslotte is het budget voor noodzakelijk onderzoek als gevolg van handhavingszaken en handhavingsverzoeken voor ongeveer 60% ingezet.

Baten

De inkomsten zijn **€78.000,-** hoger dan de raming. Hoofdzakelijk komt dit door de leges WABO; hiervoor is €74.000,- meer ontvangen. Het oorspronkelijke budget van €500.000,- is in de najaarsnota 2019 'voorzichtig' bijgesteld met €56.000,- omdat op dat moment veel onzekerheid bestond over de gevolgen van de stikstofcrisis. Uiteindelijk zijn deze gevolgen meegevallen; het effect van de bouwstop op het aantal afgegeven bouwvergunningen was minimaal waardoor de werkelijke legesopbrengst aanzienlijk hoger is uitgekomen dan verwacht.

Het resterende verschil is een niet geraamde renteopbrengst van de starterslening.

Ruimtelijke ontwikkeling

Toelichting op product Ruimtelijke ontwikkeling
Ambtelijke capaciteit voor eigen plannen, initiatieven van derden en planschades en externe advisering hierover.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
547000 RO eigen plannen	138.157	211.089	0	211.089	213.401	-2.312
547050 RO initiatieven van derden	156.807	144.097	25.000	169.097	187.807	-18.710
547100 RO toezicht handhaving	2.422	2.561	0	2.561	2.933	-372
547150 Planschades	24.006	25.000	15.000	40.000	28.129	11.871
547250 Omgevingswet	0	0	79.125	79.125	415	78.710
Totaal Lasten	**321.393**	**382.747**	**119.125**	**501.872**	**432.685**	**69.187**
Baten						
547000 RO eigen plannen	-19.014	-33.710	0	-33.710	0	-33.710
547050 RO initiatieven van derden	-108.087	-48.980	0	-48.980	-39.330	-9.650
547150 Planschades	-1.800	-25.000	0	-25.000	-19.147	-5.853

Totaal Baten	**-128.901**	**-107.690**	**0**	**-107.690**	**-58.477**	**-49.213**
Resultaat	**192.492**	**275.057**	**119.125**	**394.182**	**374.208**	**19.974**

Toelichting op de lasten en baten product Ruimtelijke ontwikkeling

Lasten

Voor het product Ruimtelijke ontwikkeling is **€69.000,-** minder uitgegeven dan was geraamd. De belangrijkste verschillen zijn hieronder toegelicht.

Hogere doorbelasting personeel	-/- €17.000
Niet benut budget Omgevingswet	€79.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	€7.000
Totaal	**€69.000**

547050 RO initiatieven van derden
De afdeling ROW heeft in 2019 extern personeel ingehuurd; deze kosten worden naast de reguliere salariskosten evenredig doorbelast naar de producten. Hierdoor zijn de werkelijke kosten €17.000,- hoger dan de raming.

547250 Omgevingswet
In 2019 zijn er geen externe kosten gemaakt voor de Omgevingswet. De raad wordt voorgesteld om dit budget naar 2020 over te hevelen. Een deel van dit budget (€45.000,-) kan worden ingezet om, conform collegebesluit van 24 maart 2020, het huidige omgevingspakket te actualiseren/professionaliseren zodat dit de komende jaren nog kan worden gebruikt.

Baten

De inkomsten zijn bij dit onderdeel **€49.000,-** lager dan de raming. De oorzaken van deze geringere inkomsten zijn hieronder weergegeven.

Geen ontvangen inkomsten RO eigen plannen	-/- €34.000
Minder RO-procedures	-/- €10.000
Minder te verhalen planschades	-/- €6.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	€1.000
Totaal	**-/- €49.000**

547000 RO eigen plannen
De raming voor inkomsten uit eigen RO-plannen wordt in de praktijk niet of nauwelijks gerealiseerd. Deze post moet bij de voorjaars-/perspectiefnota worden afgeraamd.

547050 RO initiatieven van derden
In 2019 is de lagere inkomst van €10.000,- het gevolg van minder RO-procedures.

Tevens is door de stikstofproblematiek vertraging opgelopen in de afhandeling; sommige procedures liggen nog steeds stil. Ook dit is van invloed op de (lagere) inkomsten.

547150 Planschades
De inkomsten bij planschades zijn €6.000,- lager dan de raming. Voor deze post wordt jaarlijks €25.000,- geraamd; dit is de gemiddelde ontvangst van de afgelopen jaren. In 2019 zijn de werkelijke inkomsten iets lager, hiervoor is geen duidelijke oorzaak aan te wijzen.

Accommodaties

Toelichting op product Accommodaties
Betreft accommodaties die zichtbaar en hoorbaar zijn in de openbare ruimte en de vrijkomende locaties als De Hank, 't Honk en Willem-Alexanderschool.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
502060 Carillion	1.227	1.600	0	1.600	1.471	129
502080 Podiumvoorziening dorpsplein Heerde	0	1.040	0	1.040	0	1.040
502120 Muziekkoepel Veessen	0	100	0	100	128	-28
502180 Stalling werf	12.774	15.390	0	15.390	14.338	1.052
502640 Flessenbergerweg 39	21.311	22.215	0	22.215	26.808	-4.593
502680 Villa Jacoba	29.948	32.870	7.500	40.370	38.668	1.702
502740 Nachtegaalweg 48	29.757	21.547	0	21.547	45.185	-23.638
549150 Onderhoudsplan gem. accommodaties	146.608	150.392	0	150.392	142.377	8.015
549200 Vrijkomende locaties	343.360	48.500	0	48.500	31.121	17.379
549201 Reserve vrijkomende locaties	642.000	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	**1.226.984**	**293.654**	**7.500**	**301.154**	**300.096**	**1.058**
Baten						
502180 Stalling werf	-650	0	0	0	-600	600
502640 Flessenbergerweg 39	-11.773	0	-8.760	-8.760	-9.211	451
502680 Villa Jacoba	-17.796	-17.054	0	-17.054	-20.748	3.694
502740 Nachtegaalweg 48	-691	-1.800	0	-1.800	-394	-1.406

549150 Onderhoudsplan gem. accommodaties	-38.651	-36.060	0	-36.060	-34.921	-1.139
549200 Vrijkomende locaties	-1.051.643	-28.860	-160.000	-188.860	-29.959	-158.901
549201 Reserve vrijkomende locaties	-72.550	0	0	0	0	0
Totaal Baten	**-1.193.756**	**-83.774**	**-168.760**	**-252.534**	**-95.833**	**-156.701**
Resultaat	**33.228**	**209.880**	**-161.260**	**48.620**	**204.263**	**-155.643**

Toelichting op de lasten en baten product Accommodaties

Lasten

Bij het product accommodaties is **€1.000,-** minder uitgegeven dan geraamd. De afwijkingen kunnen als volgt worden verklaard.

Hogere kosten onderhoud Nachtegaalweg 48	/- €24.000
Lagere kosten onderhoud gemeentelijke accommodaties	€8.000
Lagere kosten onderhoud vrijkomende locaties	€17.000
Totaal	**€1.000**

502740 Nachtegaalweg 48
Bij de Nachtegaalweg zijn in 2019 extra onderhoudskosten gemaakt om een daklekkage te verhelpen; ook waren de energiekosten hoger dan de raming (€10.000,-). Daarnaast is er een vergoeding van €13.000,- betaald aan de voormalig huurder van het pand voor verbeteringen die deze gebruiker in de afgelopen jaren heeft aangebracht.

549150 Onderhoudsplan gemeentelijke accommodaties
Voor het onderhoud van de woningen die in eigendom zijn van de gemeente wordt jaarlijks een onderhoudsbudget geraamd voor extra kosten/calamiteiten. In 2019 is het niet nodig geweest om hiervan gebruik te maken; van dit budget is €11.000,- overgehouden. Het verzekeren van de woningen was daarentegen €3.000,- duurder dan de raming.

549200 Vrijkomende locaties
Na de bouw van de Rhijnsberg en de Heerd is er een aantal locaties vrijgekomen die opnieuw moeten worden ontwikkeld (uitnodigingsplanologie). De kosten en eventuele opbrengsten van deze locaties worden op dit subproduct verantwoord. Inmiddels zijn nog niet alle locaties verkocht; sommige worden nog verhuurd, andere worden nog in stand gehouden totdat deze zijn verkocht. Voor het onderhoud geldt dat hier terughoudend mee wordt omgegaan omdat het niet zinvol is om in panden te investeren die op de nominatie staan om te worden afgestoten. Dit is de reden dat er van het onderhoudsbudget €12.000,- is overgehouden. Het resterende voordeel van €5.000,- is behaald op een besparing van de schoonmaakkosten en het waterverbruik.

Baten

Bij de najaarsnota 2019 is er een ontvangst van €160.000,- opgenomen voor de verkoop van de Hank. In werkelijkheid was deze opbrengst fors lager doordat er nog meerkosten

moesten worden betaald voor asbestverwijdering; er is uiteindelijk €37.000,- ontvangen. De overdracht van deze locatie heeft echter pas in 2020 plaatsgevonden dus de opbrengst is ook in dat jaar in de boekhouding verwerkt. Dit is de verklaring van de lagere inkomsten van **€157.000,-** bij dit product (behoudens een klein verschil in de huurinkomsten).

Gebiedsontwikkeling

Toelichting op product Gebiedsontwikkeling

De afwikkeling van de projecten Gebiedsontwikkeling Veessen-Wapenveld vindt in 2018 plaats.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
537000 Gebiedsontwikkeling	1.414.605	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	**1.414.605**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Baten						
537000 Gebiedsontwikkeling	-1.663.775	0	0	0	0	0
537001 Reserve gebiedsontwikkeling	-38.294	0	0	0	0	0
Totaal Baten	**-1.702.068**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**-287.463**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting op lasten en baten product Gebiedsontwikkeling

Geen opmerkingen; dit project is in 2018 afgerond.

Beheer en onderhoud

Toelichting op product Beheer en Onderhoud

Beheer en onderhoud van kapitaalgoederen (wegen, fietspaden, groen, openbare verlichting, riolering, speeltoestellen) en grondzaken.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
502100 Zoutloods	27.341	0	5.000	5.000	37.721	-32.721
502500 Sportpark Molenbeek	8.094	7.950	0	7.950	46.852	-38.902
502520 Sportpark Eeuwlanden	9.890	5.120	0	5.120	8.320	-3.200
502540 Sportpark Monnikenbos	8.367	6.630	0	6.630	12.936	-6.306
502560 Sportpark Veessen	1.771	1.520	0	1.520	1.843	-323
502620 Aula en baarhuisjes	17.997	24.730	0	24.730	29.660	-4.930
515703 Schade persleiding meenseweg brandstraat	859	0	0	0	0	0

515801 Lichtmast Groteweg Wapenveld	1.262	0	0	0	0	0
515802 Elburgerweg aanrijding	1.063	0	0	0	0	0
515803 schade wegdek Zwolseweg 94	1.063	0	0	0	0	0
515804 Hoorneveenseweg hoek Veldweg	871	0	0	0	0	0
515806 Rova Kerkstraat	2.120	0	0	0	0	0
515809 Kerkdijk/Weteringdijk	6.300	0	0	0	0	0
515811 Beatrixweg brugleuning	1.963	0	0	0	0	0
549300 Buitensportaccommodaties	299.239	346.653	360.000	706.653	690.105	16.548
551000 Gemeentelijke gronden	106.891	67.291	0	67.291	64.126	3.165
551050 Erfpachten	11.082	9.890	0	9.890	9.920	-30
551100 Kadaster & Landmeten	30.443	50.908	0	50.908	31.925	18.983
551102 77-BB-FF Peugeot partner	1.032	0	0	0	110	-110
551150 Straatreiniging&Gladheidbestrijding	115.095	142.174	0	142.174	104.288	37.886
551200 Beheerplan Wegen	1.220.133	1.583.190	53.000	1.636.190	1.385.591	250.599
551201 Reserve Beheerplan Wegen	1.108.347	0	0	0	0	0
551202 35-VVG-5 Ford	6.044	0	0	0	3.138	-3.138
551203 34-VVG-5 Ford	3.190	0	0	0	3.957	-3.957
551204 BL-BH-33 Vrachtauto Mercedes	5.627	0	0	0	1.205	-1.205
551205 23-KBK-5 Peugeot partner	5.694	0	0	0	3.318	-3.318
551206 2-VDZ-49 peugeot partner	3.974	0	0	0	4.558	-4.558
551207 Tractor New Holland TR-AK-GH	21.651	0	0	0	17.100	-17.100
551208 5-VZL-60 Mitsubishi	6.010	0	0	0	10.877	-10.877
551209 BX-VD-29 vrachtauto Mercedes	18.341	0	0	0	17.715	-17.715
551210 5-VHF-05 Porter 1.3 kipper	2.236	0	0	0	1.341	-1.341
551211 T4-03-0 New Holland 40/30	7.058	0	0	0	14.167	-14.167
551212 Versnipperaar Schiesling 105MX	584	0	0	0	212	-212
551213 DI-VE-RS wegen bladblazers ed	9.382	0	0	0	8.165	-8.165
551214 Klepelmaaier	4.972	0	0	0	7.456	-7.456
551220 Gronddepot	32.080	54.659	0	54.659	44.100	10.559
551250 Huisnummering/straatnaamborden	1.925	1.790	0	1.790	982	808
551350 Herstel degeneratieschade	119.598	108.616	0	108.616	110.037	-1.421
551351 reserve Herstel degeneratieschade	43.000	0	0	0	0	0
551400 Beheerplan Kunstwerken	236.989	250.949	0	250.949	250.321	628
551450 Verkeersmaatregelen	106.360	117.556	6.000	123.556	100.777	22.779
551600 Beheerplan Water	81.416	96.725	0	96.725	70.573	26.152
551650 Verkeers- en vervoersplan	37.051	38.356	0	38.356	36.753	1.603
551750 Beheerplan Verlichting	171.982	230.187	0	230.187	233.295	-3.108
551800 Beheerplan Openbaar groen	1.062.496	1.073.891	35.000	1.108.891	1.050.974	57.917

551802 1-VKL-31 Mercedes	7.162	0	0	0	5.947	-5.947
551803 8-VTN-63 Mercedes	9.786	0	0	0	10.109	-10.109
551804 5-VZL-61 Mitsubishi	4.901	0	0	0	10.701	-10.701
551805 8-VJF-85 Mercedes	10.383	0	0	0	9.433	-9.433
551806 5-VZL-62 Mitsubishi	4.221	0	0	0	8.602	-8.602
551807 94-BV-ZB Porter 1.3 kipper	1.683	0	0	0	1.455	-1.455
551808 2-VFL-73 Mercedes	4.331	0	0	0	4.959	-4.959
551810 VB-868-H Mercedes	5.104	0	0	0	6.389	-6.389
551811 Versnipperaar Shiesling 400 ZX	0	0	0	0	157	-157
551812 56-BX-DD Mercedes	3.900	0	0	0	4.366	-4.366
551813 SA-BO John Deere	5.999	0	0	0	6.453	-6.453
551814 Di-Ve-RS bladblazer groen	12.182	0	0	0	18.590	-18.590
551815 BO-OM-ER	5.865	0	0	0	3.515	-3.515
551816 KU-BO-TA	3.050	0	0	0	3.653	-3.653
551817 RA-NS-OM	3.505	0	0	0	2.540	-2.540
551850 Beheerplan Speeltuinen	70.668	77.091	-5.000	72.091	57.961	14.130
551900 Onderhoudsplan Begraafplaatsen	332.690	393.340	0	393.340	396.377	-3.037
551901 Reserve Begraafplaatsen	0	0	16.308	16.308	0	16.308
551902 HA-ZA-A Hansa Kraan	7.184	0	0	0	13.851	-13.851
551903 DI-VE-RS Begraafplaats bladblazers ed	9.406	0	0	0	15.288	-15.288
552000 Onderhoudsplan Reiniging	1.401.056	1.466.328	84.667	1.550.995	1.475.363	75.632
552100 Onderhoudsplan Riolering	1.448.482	1.124.991	0	1.124.991	1.100.663	24.328
552102 DI-VE-RS ROM	1.878	0	0	0	1.090	-1.090
552200 Huisaansluiting riolering	12.344	1.858	0	1.858	8.078	-6.220
Totaal Lasten	**8.334.663**	**7.282.393**	**554.975**	**7.837.368**	**7.579.959**	**257.409**
Baten						
502540 Sportpark Monnikenbos	-1.166	0	0	0	0	0
502560 Sportpark Veessen	-369	0	0	0	-804	804
515703 Schade persleiding meenseweg brandstraat	-859	0	0	0	0	0
515801 Lichtmast Groteweg Wapenveld	-1.262	0	0	0	0	0
515802 Elburgerweg aanrijding	-1.063	0	0	0	0	0
515803 schade wegdek Zwolseweg 94	-1.063	0	0	0	0	0
515804 Hoorneveenseweg hoek Veldweg	-871	0	0	0	0	0
515806 Rova Kerkstraat	-2.120	0	0	0	0	0
515809 Kerkdijk/Weteringdijk	-6.300	0	0	0	850	-850
515811 Beatrixweg brugleuning	-1.963	0	0	0	0	0
549300 Buitensportaccommodaties	-42.182	-52.235	0	-52.235	-42.624	-9.611
549301 Reserve buitensportaccommodaties	0	0	-360.000	-360.000	-359.913	-87
551000 Gemeentelijke gronden	-46.677	-63.727	-55.000	-118.727	-172.939	54.212
551001 Reserve Gemeentelijke gronden	-22.363	0	0	0	0	0

551050 Erfpachten	-45.364	-38.899	0	-38.899	-53.986	15.087
551100 Kadaster & Landmeten	-1.375	-2.130	0	-2.130	-1.660	-470
551150 Straatreiniging&Gladheidbestrijding	0	0	0	0	-1.778	1.778
551200 Beheerplan Wegen	-1.108.347	0	0	0	-9.081	9.081
551201 Reserve Beheerplan Wegen	-138.158	0	0	0	0	0
551220 Gronddepot	-32.080	-54.659	0	-54.659	-44.100	-10.559
551350 Herstel degeneratieschade	-79.209	-8.750	0	-8.750	-85.376	76.626
551351 reserve Herstel degeneratieschade	-68.997	-85.000	-53.000	-138.000	-53.648	-84.352
551401 Reserve Beheerplan Kunstwerken	-164.313	-180.657	0	-180.657	-180.316	-341
551450 Verkeersmaatregelen	-153	0	0	0	0	0
551550 Inritvergunningen	0	0	0	0	-640	640
551650 Verkeers- en vervoersplan	-286	0	0	0	0	0
551750 Beheerplan Verlichting	-4.997	-4.830	0	-4.830	-4.409	-421
551800 Beheerplan Openbaar groen	0	0	0	0	0	0
551901 Reserve Begraafplaatsen	-77.885	-43.068	0	-43.068	-21.863	-21.205
551950 Inkomsten begraafplaatsen	-462.760	-497.493	-16.308	-513.801	-579.547	65.746
552001 Reserve Reiniging	-195.252	-140.608	-27.546	-168.154	-304.044	135.890
552050 Inkomsten reiniging	-1.686.344	-1.777.549	-38.861	-1.816.410	-1.653.697	-162.713
552100 Onderhoudsplan Riolering	0	-66.417	17.761	-48.656	0	-48.656
552150 Inkomsten riolering	-1.746.421	-1.389.476	-17.761	-1.407.237	-1.387.634	-19.603
552200 Huisaansluiting riolering	-1.680	-1.858	0	-1.858	-21.000	19.142
Totaal Baten	**-5.941.879**	**-4.407.356**	**-550.715**	**-4.958.071**	**-4.978.209**	**20.138**
Resultaat	**2.392.784**	**2.875.037**	**4.260**	**2.879.297**	**2.601.750**	**277.547**

Toelichting op de lasten en baten Beheer en Onderhoud

502100 Zoutloods

In de najaarsnota is €5.000,- opgenomen voor onderzoeken bodem, flora en fauna ivm overdracht terrein. De uitgaven zijn met bijna €7.000,- overschreden. Er bleken nadere onderzoeken noodzakelijk naar aanleiding van een uitgevoerde quick scan. Ook moest er een aanvullende uitwerking gebeuren van een bodemonderzoek die nodig was in het kader van het bestemmingsplan. Beide zaken waren vooraf bij de raming niet voorzien.

Verder is bij de bezuinigingsvoorstellen de kapitaallast van de zoutloods afgeraamd omdat de zoutloods in 2019 verkocht zou worden. In werkelijkheid zijn nog steeds kapitaallasten geboekt voor een bedrag van €24.100,-.

502500 Sportpark Molenbeek

In verband met herstellen van problemen met de riolering op dit sportpark (bijna €31.000,-) en een niet geraamd bedrag voor afboeking energiekosten Molenbeek €8.200,- zijn de kosten hier met bijna €39.000,- overschreden. De problemen met de riolering waren groot. De boomwortels drukten voor 80% de riolering uit elkaar. Van te voren was niet in te schatten hoe groot dit probleem was.

502620 Aula en baarhuisjes

Deze kostenplaats maakt onderdeel uit van de exploitatie van begraafplaatsen, die hieronder als één geheel is toegelicht. In totaal is hier bijna €5.000,- meer uitgegeven onder andere door meer schoonmaakkosten en ledigen van containers.

549300 Buitensportaccommodaties
De kapitaallasten zijn €18.500,- lager uitgevallen dan geraamd. Er zijn nog diverse investeringen niet uitgevoerd (vervangen beregeningsinstallatie / 2 x renovatie sportvelden) en dat geeft een besparing op de kapitaallasten.

551100 Kadaster en Landmeten
De budgetten voor het kadaster en landmeten zijn in beperkte mate uitgegeven omdat het aanbod van werkzaamheden beperkt was. Verder zijn er kosten betaald via de investeringen. Op dit product is hierdoor bijna €19.000,- minder uitgegeven.

551150 Straatreiniging en gladheidbestrijding
Vanwege de zachte winter zijn de kosten voor het strooien beperkt gebleven. Hierop werd €24.800,- op bespaard. Ook op de kosten van de post onkruidbestrijdingen op verhardingen is voor een bedrag van €18.500,- minder uitgegeven dan geraamd omdat door de droge zomer veel minder onkruid is gegroeid. Dit bedrag was gereserveerd voor bestrijding van de Japanse duizendschoon, maar er wordt nog uitgezocht op welke manier dit het beste bestreden kan worden.

551200 Beheerplan wegen
De kapitaallasten zijn bijna €81.000,- lager uitgevallen dan geraamd. Dat is het gevolg van uitgestelde investeringen. De budgetten voor brandstof, belastingen, verzekeringen en onderhoud voor de tractiemiddelen zijn begroot op dit beheerplan wegen maar gerealiseerd op de afzonderlijke tractie. Dat geeft een vertekend beeld op dit product. Verder zijn aan uitgaven derden (zonder de tractie) €20.000,- minder uitgegeven dan geraamd. De reden hiervan is dat de uitgaven voor kleding en uitrusting en opleiding en ontwikkeling hier gebudgetteerd worden maar op de afdelingskostenplaatsen worden uitgegeven. Het gaat hier om 2 x een budget van €13.000,-

551202 55-VVG-5 Ford tot en met 551214 Klepelmaaier
Op deze onderdelen staan de tractiemiddelen waarop in 2019 €93.200,- is uitgegeven. Op product beheerplan wegen is voor brandstof, belastingen, onderhoud en verzekeringen €94.000,- geraamd, dus geen opmerkingen.

551220 Gronddepot
Uitgangspunt van het eigen gronddepot is dat het depot zichzelf kosten neutraal in stand moet kunnen houden. Tegenover de lasten van €10.559,- staat eenzelfde bedrag aan baten.

551450 Verkeersmaatregelen
Op de kapitaallasten van de investeringen is bijna €14.000,- minder uitgegeven. Onder andere de plaatsing van VRI Brinklaan en aanpassen conflictsituaties GVVP is nog niet uitgegeven.

Verder is op de post materieel en onderhoud €19.600,- gebruikt voor de tractiemiddelen die apart wordt geadministreerd. (zie ook toelichting op wegen en groen).

551600 Beheerplan water
De onderhoudskosten van sloten en grift en de verwerkingskosten hiervan zijn €22.700,- lager uitgevallen dan begroot. Door de droogte is er minder vegetatie in de sloten gegroeid. Tevens is er in 2019 niet gebaggerd. Dat zal dit jaar wel weer gebeuren, samen met het schoonmaken van de duikers.

551800 Beheerplan Openbaar groen
Op dit product is ongeveer €45.000,- minder uitgegeven aan derden. Een deel van het budget wordt gebruikt voor het materieel van Groen dat afzonderlijk wordt benoemd (zie volgende post). Die uitgaven staan dus niet hier. Voor veel beplantingsmateriaal is de inboet en omvorming niet doorgegaan in verband met PFAS. Ook is er minder boomcontrole geweest omdat het tijd heeft gekost (vertraging) om de maatregelen en inventarisatiemethodes aan te passen. De boomcontrole loopt deels door in het jaar 2020. Voor de Eikenprocessierups is nog een bijraming geweest, maar het is achteraf toch iets voordeliger uitgekomen; er is €25.000,- bijgeraamd; hiervan is €20.000,- nodig geweest. Daarnaast is de post salarissen €10.000,- meegevallen.

551802 tot en met 551817 Materieel groen
De kosten zijn afzonderlijk per voertuig geboekt. Deze uitsplitsing is gemaakt om de uitgaven per voertuig inzichtelijk te maken. Deze kosten zijn niet afzonderlijk geraamd. Er is dus bij elk voertuig een overschrijding in de kosten. De totale lasten van €96.900,- voor de voertuigen worden deels gedekt uit beheerplan Groen (zie vorige post) en uit het overgebleven saldo van het product Beheerplan Wegen.

551850 Beheerplan Speeltuinen
Er is ongeveer €14.000,- overgebleven op deze post. Het is elk jaar moeilijk in te schatten hoeveel de kosten zijn van reparaties en onderhoud van de speeltoestellen. Als deze zich voordoen moeten de kosten worden gemaakt in verband met de veiligheid. Het geraamde bedrag is een gemiddelde. Dit jaar is er geld overgebleven.

551000 Gemeentelijke gronden
De opbrengsten van huren en pachten zijn ongeveer €27.000,- hoger dan de raming. Verder is er grond verkocht aan de Eperweg aan een zorgpartij en grond verkocht aan de Zwolseweg aan een particulier. Ook is er tweemaal een vestiging geweest van een zakelijk recht van opstal met een opbrengst van bijna €10.000,-. Tezamen zijn er €22.000,- meer inkomsten ingeboekt dan geraamd.

551050 Erfpachten
Zoals ook op het product Bosbeheer is toegelicht is er een verschuiving geweest van opbrengsten erfpachten naar dit product. Daarom is hier €15.000,- meer verantwoord dan geraamd.

551350 Herstel degeneratieschade en 551351 Reserve herstel degeneratieschade
Er is een bedrag onttrokken aan de reserve ter hoogte van het verschil tussen de baten (inkomsten van derden vanwege de schade die zij veroorzaakt hebben) en de lasten (onkosten die gemaakt zijn op de schade te herstellen) op dit subproduct.

Exploitatie begraafplaatsen

551900 Onderhoudsplan begraafplaatsen en 551950 inkomsten begraafplaatsen en 551901 Reserve begraafplaatsen
De overschrijding van de post personeel van €56.000,- en de onderschrijding van de post Lucrato van €50.300,- en de onderschrijding van de post personeel van derden van €7.270,- moeten in samenhang worden gezien en compenseren elkaar grotendeels.

De afrekening van de exploitatie begraafplaatsen van 2019 geeft aan dat in totaal de kosten € 61.500,- hoger waren dan waar rekening mee gehouden in de tarieven. (meer kosten tractie €29.100,- en meer overhead €24.400,- en overige verschillen €8.000,-). Deze kosten staan niet allemaal op "onderhoudsplan begraafplaatsen" maar ook op "overhead" en "tractie".

Er zijn 34 meer begrafenissen geweest dan geraamd waardoor er €48.500,- meer is binnengekomen.

In de berekening van afkoopsommen onderhoud graven werd rekening gehouden met 43 afkopingen. In werkelijkheid is er 49 keer afgekocht, waardoor er € 28.500,- meer is ontvangen dan geraamd.

De exploitatie begraafplaatsen eindigt met een klein positief saldo van bijna €5.000,- ten opzichte van de berekening van de tarieven. Er wordt daarom in werkelijkheid bijna € 22.000,- onttrokken aan de reserve in plaats van de €26.760,- .

Reserve begraafplaatsen	
Stand 1-1-2019	€1.094.523

Onttrekking 2019	-/- €21.863
Stand 1-1-2020	**€1.072.660**

Exploitatie riolering

552100 Onderhoudsplan Riolering + 552102 DI-VE-RS ROM + 552200 Huisaansluiting riolering + 552150 inkomsten riolering
Deze kostenplaatsen omvatten de exploitatie van riolering waar de tarieven van rioolheffing op gebaseerd zijn.

Op de kostenplaats 552100 Onderhoudsplan riolering zijn veel budgetten met onderschrijdingen en overschrijdingen, die elkaar deels compenseren.

Ten opzichte van de berekening van de tarieven van 2019 zijn de uitgaven aan kapitaallasten €42.000,- lager uitgevallen. Dat komt omdat er nog veel investeringen open staan om uitgevoerd te worden. Ook de doorberekeningen van van salarissen en overhead is mee gevallen voor een bedrag van €68.000,-. In de tarievenberekening werd er vanuit gegaan dat er bijna € 49.000,- onttrokken zou moeten worden aan de voorziening riolering. Dat had mede te maken met de € 300.000,- verschuiving van lasten voor de burger tussen rioolheffing en de OZB. Door de genoemde meevallers blijft er een bedrag over en kan er € 65.000,- worden toegevoegd aan de voorziening riolering.

Voorziening riolering	
Stand 1-1-2019	€4.484.369
Toevoeging 2019	€65.077
Rechtstreekse onttrekking 2019	-/- €75.429
Stand 1-1-2020	**€4.474.017**

Exploitatie Afvalstoffenheffing

552000 Onderhoudsplan Reiniging + 552001 Reserve Reiniging + 552050 Inkomsten Reiniging
Deze kostenplaatsen betreft de exploitatie van het huishoudelijk afval alwaar de tarievenberekening onder ligt.

Ten opzichte van de tarievenberekening van 2019 zijn de volgende verschillen ontstaan:

Toelichting	
Overhead	€27.413

ROVA	€26.541
Restafval inzameling	€16.128
Doorbelasting kosten	€12.241
Vegen van wegen	€12.064
Kwijtscheldingen	€10.155
Verwijderen zwerfafval	€4.530
Externe ondersteuning	€512
Totaal voordeel	**€109.586**

Vergoedingen plastic	-/- €100.715
BTW	-/- €54.612
Restafval 240 liter	-/- €53.182
Vast aandeel	-/- €11.150
Restafval 140 liter	-/- €6.161
Overige kleine verschillen	-/- €808
Totaal nadeel	**-/- €226.628**

Per saldo nadelig	**-/- €117.042**

In de exploitatie was per abuis ook het plaatsen van de ondergrondse containers geboekt voor een bedrag van €52.000,-. Aangezien dit investeringskosten zijn, zijn deze kosten overgeboekt naar de investeringen, waar er dan 10 jaar op afgeschreven kan worden.

Bij de tarievenberekening was rekening gehouden dat er een onttrekking uit de reserve afvalstoffenheffing plaats gaat vinden van €187.002,-. Door de nadelen van de exploitatie moet er in werkelijkheid €117.042,- meer onttrokken worden, dus een bedrag van €304.044,-.

Reserve afvalstoffenheffing	
Stand 1-1-2019	€743.538
Onttrekking 2019	-/- €304.044
Stand 1-1-2020	**€439.494**
Raming onttrekking 2020 (zie tarievenberekening)	-/- €226.101
Raming stand 1-1-2021	**€213.393**

Bosbeheer

Toelichting op product Bosbeheer

Het beheer en onderhoud van het gemeentelijk bos- en heidegebied.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
502200 Gebouwen Bosbedrijf	3.208	8.796	0	8.796	10.600	-1.804
555000 Bosbeheer	101.653	99.246	0	99.246	66.216	33.030
555050 Recreatiebeheer	11.880	4.129	0	4.129	4.040	89
Totaal Lasten	**116.741**	**112.171**	**0**	**112.171**	**80.856**	**31.315**
Baten						
502200 Gebouwen Bosbedrijf	-3.688	-4.475	0	-4.475	-7.795	3.320
555000 Bosbeheer	-142.854	-145.990	0	-145.990	-123.858	-22.132
Totaal Baten	**-146.542**	**-150.465**	**0**	**-150.465**	**-131.653**	**-18.812**
Resultaat	**-29.801**	**-38.294**	**0**	**-38.294**	**-50.797**	**12.503**

Toelichting op de lasten en baten Bosbeheer

Lasten

555000 Bosbeheer
Vanwege de tegenvallende houtopbrengst is bewust minder geld uitgegeven bij het onderhoud van het bos. Verder zijn er BTW- correcties verwerkt waarbij meer BTW teruggevraagd is naar aanleiding van een interne controle van de boekhouding.

Baten

555000 Bosbeheer
Door de enorme overvloed aan hout op de markt zijn de prijzen voor de verkoop van hout flink onderuit gegaan. Dit gaf een nadeel in de exploitatie van ruim €17.000,-. Verder is er een verschuiving van opbrengsten pacht van Bosbeheer naar product 551050 Erfpachten. Per saldo is €22.000,- minder opbrengst gerealiseerd.

BBV-Indicatoren programma (Openbare) ruimte, wonen en ondernemen

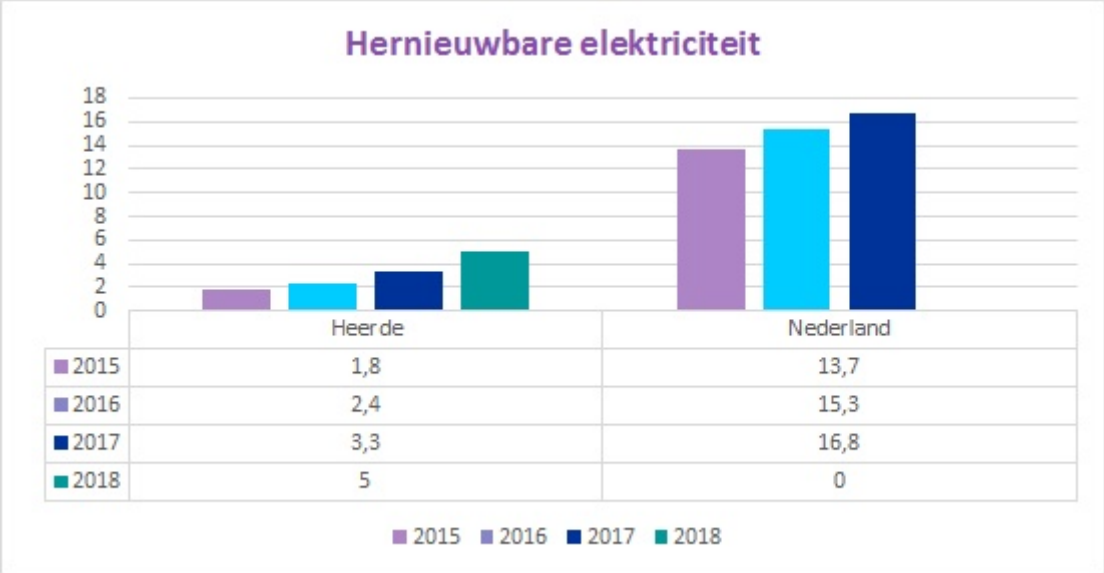

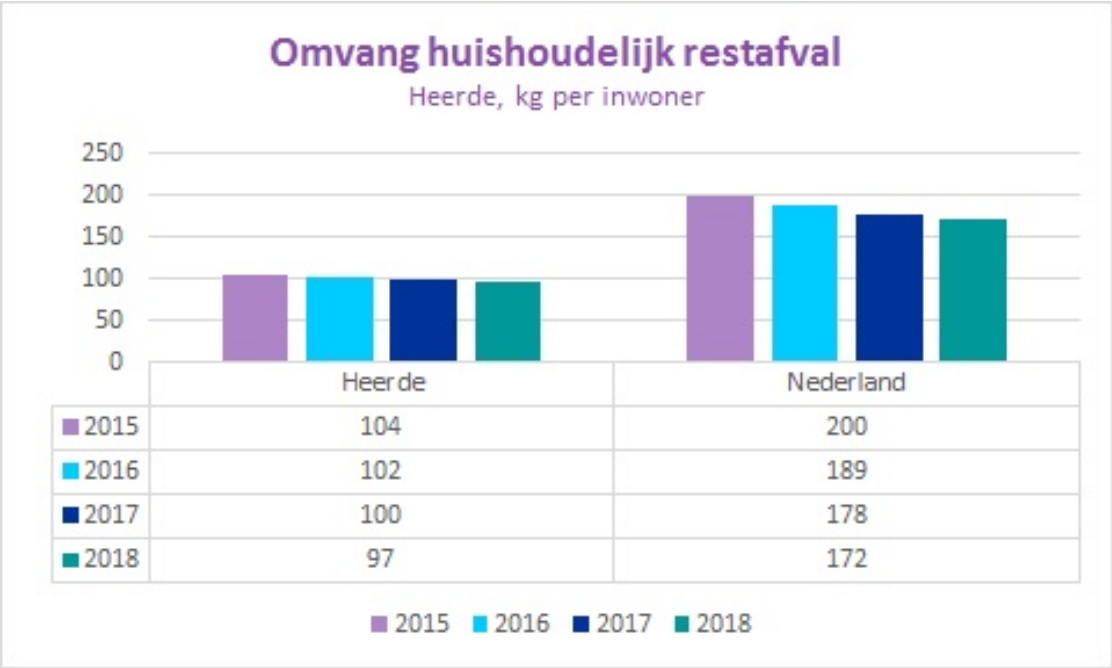
Omvang huishoudelijk restafval
Heerde, kg per inwoner
250
200
150
100
50
0
Heerde
Nederland
2015 104 200
2016 102 189
2017 100 178
2018 97 172
2015 2016 2017 2018

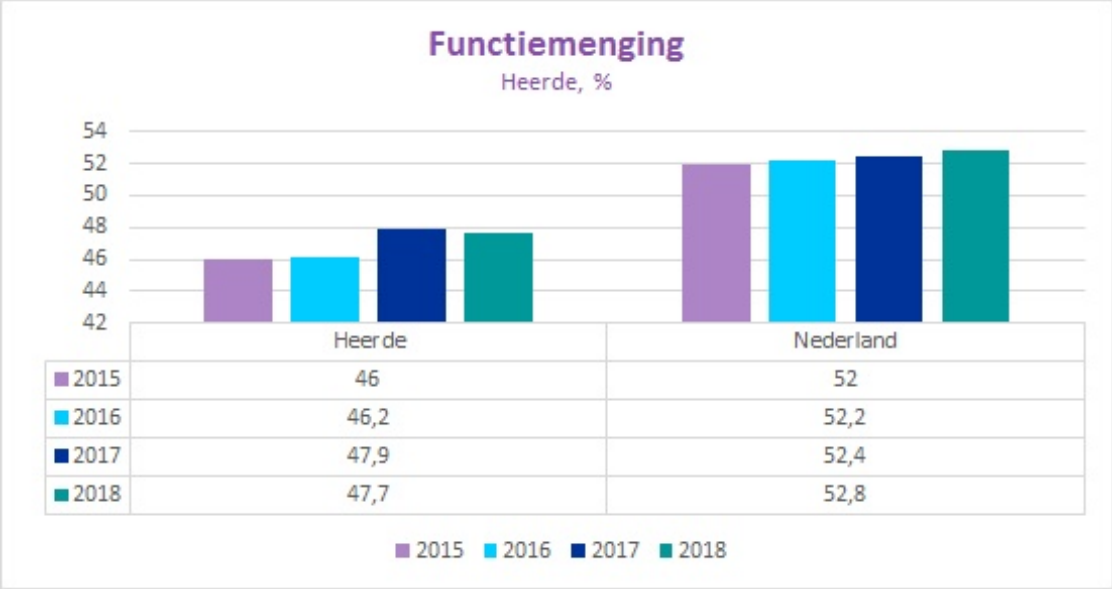
Functiemenging
Heerde, %
54
52
50
48
46
44
42
Heerde
Nederland
2015 46 52
2016 46,2 52,2
2017 47,9 52,4
2018 47,7 52,8
2015 2016 2017 2018

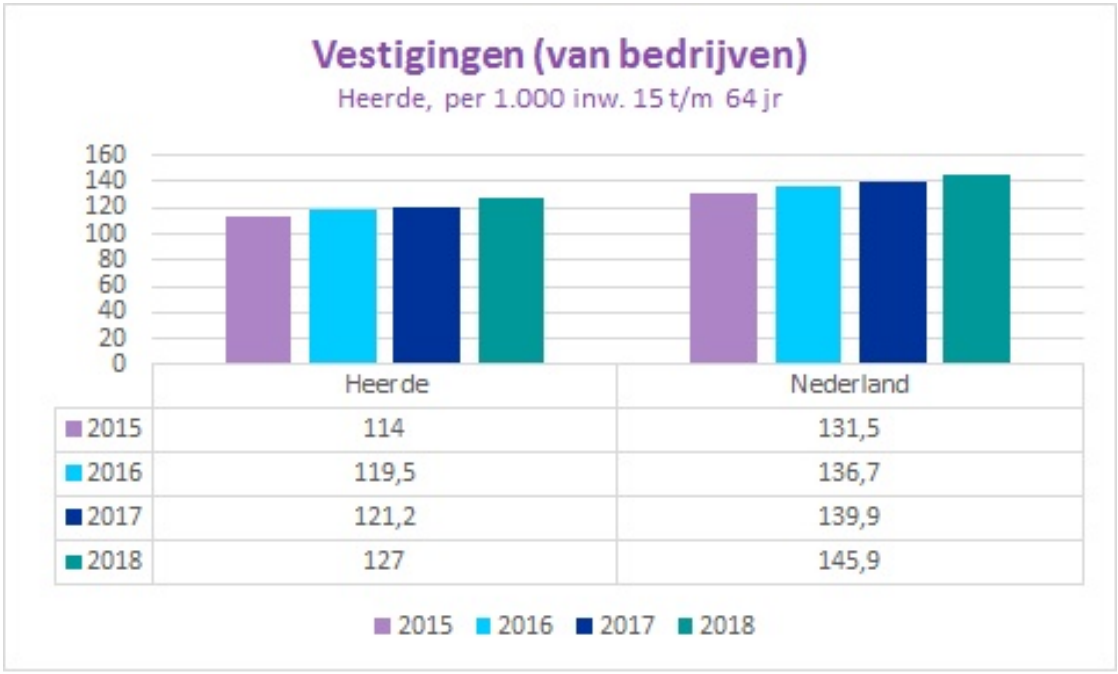

	Heerde	Nederland
2015	114	131,5
2016	119,5	136,7
2017	121,2	139,9
2018	127	145,9

4. Sociaal maatschappelijk

Toelichting op programma Sociaal Maatschappelijk

Het programma Sociaal Maatschappelijk gaat over alles wat mensen in hun directe bestaan raakt en heeft primair betrekking op zorg, welzijn, arbeid, onderwijs, volksgezondheid en vrijetijdsbesteding zoals sport en kunst en cultuur. Het gaat om mensen en de wijze waarop zij in staat zijn om deel te nemen aan de samenleving en invulling geven aan hun eigen verantwoordelijkheid.

Collegeprogramma Samenleving

Algemeen

- Niemand staat aan de kant.
- Ouderen zijn in beeld.
- Inwoners zijn betrokken en actief in hun buurt, in verenigingen en in vrijwilligersorganisaties. Zij zijn verantwoordelijk voor hun eigen welbevinden en houden zo lang mogelijk zelf de regie.
- Inwoners die dit niet kunnen worden ondersteund.

De gemeente heeft een vangnet voor inwoners en ondersteunt verenigingen en vrijwilligersorganisaties.

Kwaliteit

Reguliere taak. Jaarlijks kunnen (vrijwilligers)organisaties subsidie aanvragen. Het gemeentelijk vrijwilligerssteunpunt, de volwassenenwerker en de jongerenwerker ontvangen jaarlijks een subsidie om onder andere vrijwilligers te ondersteunen.

Initiatieven van inwoners faciliteren we zo nodig met een leefbaarheidsbudget.

Kwaliteit

2019 is vooral gebruikt om samen met inwoners en inwonersvertegenwoordiging (b.v. adviesraad sociaal domein) te onderzoeken en te verkennen hoe we inwonersinitiatieven snel kunnen signaleren en navenant ondersteunen. Bij sommige initiatieven wordt er om financiële steun gevraagd en bij andere meer om organisatorische begeleiding. Ook is er contact en afstemming over initiatieven met de leefbaarheidsalliantie van de provincie Gelderland. Zij bieden hiervoor diverse vormen van ondersteuning.

In 2020 wordt dit verder ontwikkeld. Daarbij wordt er gekeken hoe we als gemeente om willen gaan met inwonersinitiatieven (in het verlengde van de inwonerparticipatie) .

Inwoners ouder dan 75 jaar krijgen per brief het aanbod of zij een gesprek willen met een vrijwilliger en we organiseren het aanbod van vrijwilligers om ouderen te bezoeken.

Kwaliteit

Nog geen actie ondernomen. Uitvoering is voorzien in 2020

Verdere ontschotting van het sociaal domein ten behoeve van efficiënte en effectieve inzet van de middelen.

Kwaliteit

Ontschotting is onderdeel van de transformatie en wordt breed uitgevoerd. Bijvoorbeeld in 2019 en volgend voor de gezamenlijke inkoop van maatwerkvoorzieningen voor jeugd en maatschappelijke ondersteuning. Er is gewerkt aan het proces "aanpak van 0-100" om de toegang tot (collectief) gefinancierde zorg en ondersteuning integraal te benaderen met meer en betere samenwerking tussen professionals, ketenpartners, vrijwilligers, kerken, verenigingen en mantelzorgers. In 2021 werken medewerkers , zowel Wmo, jeugd als werk en inkomen, op 1 locatie.

Ontschotting is onderdeel van de transformatie en wordt breed uitgevoerd. Sinds 2019 werken we vanuit de gezamenlijk ontwikkelde zorgproducten voor Jeugd en Wmo en de integrale verordening.

Integraal werken rondom een casus staat centraal. Het gaat om ontschotting binnen de decentralisaties en om het versterken van de verbinding met ketenpartners en overige betrokken organisaties.

Preventie

- Familie, buurtbewoners en maatschappelijke instellingen en organisaties hebben oog voor problemen bij inwoners en weten waar ze bij problemen met hun signaal terecht kunnen.
- Algemene voorzieningen zijn bij inwoners bekend evenals mogelijkheden voor financiële ondersteuning om deel te kunnen nemen aan maatschappelijke activiteiten.
- Ambulante medewerkers zijn zichtbaar en bekend in de wijk en hebben goede contacten met partijen om vroegtijdig (financiële) problemen te signaleren.

Afspraken met partijen om het oplopen van (financiële) problemen te voorkomen en als gemeente het goede voorbeeld geven.

Kwaliteit

In 2021 geven we verder uitvoering aan het uitvoeringsplan armoedebestrijding zoals dat in 2019 is vastgesteld. We gaan verder werken aan het vroeg opsporen van (stille of verborgen) armoede of schulden.

Afspraken met woningcorporatie over verantwoordelijkheden van partijen bij huurschulden en overige sociale problematiek.

Kwaliteit

Woningcorporatie Triada is een partner in de ketensamenwerking armoedebestrijding van de gemeente Heerde. We hebben met hen afspraken gemaakt over de procedures in geval van schulden en betalingsachterstanden. Er zijn korte lijnen met en er wordt snel geschakeld tussen Triada en de medewerkers schulddienstverlening van de gemeente Heerde. Daarnaast is de samenwerking met Triada gericht op het zo snel mogelijk in beeld krijgen van zorgelijke woon- en leefsituaties waardoor er adequate hulp ingezet kan worden. Triada is kernpartner in de aanpak 0-100.

Algemene voorzieningen faciliteren waarbij de huidige eigen bijdrage voor de algemene voorziening schoon en leefbaar huis niet wordt verhoogd.

Een algemene voorziening is vrij toegankelijk, laagdrempelig zonder voorafgaand onderzoek naar persoonlijke omstandigheden en kan ingezet worden zonder tussenkomst van de gemeente. Voorbeelden zijn de mantelzorgcoördinator, de volwassenwerker, de jongerenwerker, de buurtcoaches, regieondersteuning (individuele begeleiding en dagbesteding) en maatschappelijk dienstverlening. De gemeente vraagt voor deze algemene voorzieningen geen bijdrage van de inwoner maar mag dat wel.

Kwaliteit

Voor de algemene voorziening schoon en leefbaar huis is in 2019 wel een eigen bijdrage gevraagd, deze is niet verhoogd ten opzichte van 2018.

Het abonnementstarief voor voorzieningen Wmo in 2019 zal in 2020 ook gelden voor de algemene voorziening schoon en leefbaar huis.

Frequentie, bij de beoogde ontvangers passende, voorlichting en communicatie om inwoners te prikkelen hun rol te nemen en hen te informeren welke preventieve sociaal maatschappelijke ondersteuningsmogelijkheden er zijn.

Kwaliteit

Dit is een reguliere activiteit. Via de gemeentepagina, internetsite en door het organiseren van, op de doelgroep gerichte, bijeenkomsten vestigen we, ook de komende jaren, de aandacht op de ondersteuningsmogelijkheden die er zijn en prikkelen we de inwoners hun rol te nemen.

Het aanbod van sociaal maatschappelijke ondersteuning en voorzieningen is zichtbaar in de dorpen en wordt waar nodig heroverwogen.

In 2021 wordt, binnen de aanpak 0-100, vorm gegeven aan een brede basisvoorziening.

Kwaliteit

Dit is onderdeel van de aanpak van 0-100 waarbij er onderzocht wordt hoe de fysieke vindplaats c.q. ontmoetingsplekken voor het sociaal domein voor inwoners ingericht moeten worden.

Onderzoeken of de Whatsapp buurtpreventie uitgebreid kan worden naar het sociaal domein om zo de zelfredzaamheid van inwoners in de groep te ondersteunen.

Kwaliteit

De uitvoering van het onderzoek zal plaatsvinden in 2021

Waar mogelijk wordt laagdrempelige opvang met hulp van de samenleving geboden in bestaande accommodaties.

De gemeente Heerde kent herkenbare accommodaties in de samenleving. Te denken valt aan De Heerd in Heerde en Hof van Cramer in Wapenveld maar ook aan verschillende locaties in de kleine dorpen zoals de Verbinding in Vorchten en de Noord in Veessen. We weten dat de kans van slagen voor laagdrempelige opvang wordt vergroot wanneer dit in een leefomgeving wordt geboden die veilig en leefbaar is, en waar men positieve sociale contacten kan opdoen.

Kwaliteit

Dit is onderdeel van de aanpak van 0-100 waarbij er onderzocht wordt hoe de fysieke vindplaats c.q. ontmoetingsplekken voor het sociaal domein voor inwoners ingericht moet worden.
In 2020 leidt dit tot het herstructureren van de algemene voorziening regieondersteuning: oriëntatie naar een brede dag voorziening in bestaande accommodaties in plaats van gefragmenteerde dagbesteding. Realisatie is in ontwikkeling waarbij er aangesloten wordt bij het scenario-onderzoek in het kader van de locatie 0-100.

Laaggeletterdheid

- Iedereen taal-, reken- en digitaal vaardig binnen de mogelijkheden van de inwoner.

Passend maatwerk aanbieden voor inwoners om hen taal-, reken- en digitaal vaardig te maken.

Kwaliteit

Vanuit de WEB-middelen (Wet Educatie Beroepsonderwijs) wordt aan inwoners de mogelijkheid geboden om formele taallessen te volgen. Daarnaast is er minimaal acht uur per week een Taalpuntdocent beschikbaar en heeft ondermeer Senior Web als ook Werkbedrijf Lucrato ondersteuning geboden in het aanleren van (digitale) basisvaardigheden. Dit is een reguliere activiteit. Vanaf 2020 verzorgt TopTaal de formele taallessen. Dit wordt in 2021 verder voortgezet.

Samen met Oldebroek en Hattem faciliteren we partijen in het Taalpunt.

Kwaliteit

In 2021 zitten we niet meer met Oldebroek en Hattem in dezelfde arbeidsmarktregio. Wel zitten we in dezelfde regio voor wat betreft de Bibliotheek. We blijven dan ook het Taalpunt verzorgen samen met deze gemeenten en overleg houden in H2O verband. Bij dit overleg zijn ook aangesloten de gemeenten Epe en Elburg om zo te komen tot een gezamenlijke aanpak en uitvoering van het Taalpunt en onderwerp Laaggeletterdheid.

Volwassen inwoners die een uitkering ontvangen faciliteren om deel te nemen aan trainingen om taal-, reken- en digitale vaardigheden te leren.

Kwaliteit

Is een reguliere activiteit. Wanneer geconstateerd wordt dat een inwoner met een uitkering een achterstand of beperking heeft op gebied van taal, rekenen of digitale vaardigheid wordt hij of zij doorverwezen naar een passende training/ondersteuning.

Informatie en toegankelijkheid sociaal domein

- Inwoners van 0 tot 100+ kunnen terecht bij één centraal loket en er is één regisseur per gezin.
- Er wordt integraal besproken wat inwoners zelf, met hulp van hun omgeving of algemene voorzieningen, kunnen. Als dit geen oplossing biedt, wordt samen met de inwoner in beeld gebracht welke ondersteuning nodig is. Huisgenoten, mantelzorgers en onafhankelijk cliëntadviseurs zijn welkom bij dit gesprek.

In stand houden bestaande toegang via Centrum voor Jeugd en Gezin en Zorgvraag Heerde totdat het centrale loket is gerealiseerd.

Kwaliteit

Bestaande voorzieningen worden in stand gehouden totdat de aanpak 0-100 heeft geleid tot een nieuwe locatie. Wel wordt bekeken waar in de uitvoering al stappen gemaakt kunnen worden in de meer integrale samenwerking, zowel intern als met ketenpartners (op basis van learning by doing). Vanaf 2021 werken CJG en Zorgvraag Heerde op 1 locatie .

Inwoners vinden bij het centrale loket een deskundig luisterend oor en een adequate aanpak van de vraag binnen een aanvaardbare termijn.

Kwaliteit

Er wordt onderzocht hoe we de informatie en toegankelijkheid sociaal domein zo optimaal mogelijk kunnen organiseren. In 2019 heeft besluitvorming plaatsgevonden rondom de aanpak 0 -100. Naar aanleiding van deze besluitvorming worden vervolgstappen gezet om te komen tot een centraal loket voor inwoners. Naast het onderzoek naar een locatie voor een fysiek loket, blijven we actief bezig om zowel intern als ook extern meer in te zetten op preventie en samenredzaamheid van onze inwoners. In de tussentijd worden via Zorgvraag Heerde inwoners zo adequaat mogelijk geïnformeerd of doorverwezen naar een inhoudelijk specialist. Dit proces wordt in 2020 en 2021 verder voortgezet. De aanpak 0-100 wordt in 2021 met een fysieke locatie gerealiseerd.

Waar mogelijk verdere ontschotting welzijn en zorg.

Transformatie van het sociaal domein met rol voor preventie hierin komt trapsgewijs tot stand. Dit vereist grote veranderingen in ons denken en handelen. Het betreft een verschuiving van het bestrijden van symptomen naar het versterken van de lokale samenleving, naar meer voorkomen van problemen en het gebruik maken van de eigen kracht. De gemeente wil dat welzijn en zorg integraler benaderd en uitgevoerd gaan worden. Het bundelen van de krachten geeft een sterker fundament waardoor er vroegtijdig (ter voorkoming) en beter kan worden aangesloten bij de vragen en signalen van inwoners. Ook kan hierdoor overbelasting van vrijwilligers of mantelzorgers worden voorkomen.

Kwaliteit

- Hervormen van algemeen maatschappelijk werk.
- Herstructureren algemene voorziening regieondersteuning: oriëntatie naar brede dagvoorziening in combinatie met welzijn in plaats van gefragmenteerde dagbesteding.
- Bovenstaande processen betrekken in aanpak 0-100.

De drie processen zijn in 2019 gang gezet. Algemeen maatschappelijk werk (individuele begeleiding voor psychosociale problemen) wordt onder de AVR uitgevoerd. De deelnemende aanbieders in de AVR zijn samen een opzet aan het maken voor het invullen van een brede dagvoorziening. De aanpak 0-100 probeert de signalen en initiatieven uit het werkveld te bundelen en door te geleiden; ook wordt gekeken welke aanvullende acties/doorontwikkelingen er vanuit de gemeente noodzakelijk zijn. De drie bovenstaande processen lopen ook in 2020 door en worden in 2021 samengebracht in de aanpak 0-100.

Wet publieke gezondheid / Volksgezondheid

- Inwoners kennen de gevaren van het overmatig gebruik van drank, drugs, medicijnen en gamen.
- Ze herkennen drank-, drugs-, medicijn- en gameverslaving en weten waar ze aan moeten kloppen voor hulp.

Frequentie, bij de beoogde ontvanger(s) passende, voorlichting en communicatie over verslavingsproblematiek.

Kwaliteit

In samenwerking met Tactus en de GGD wordt gewerkt aan een verbetering en verbreding van het preventieprogramma voor verslavingsproblematiek. Tevens kan op incidentele basis voorlichting en communicatie worden ingezet op actuele onderwerpen.

Preventieve activiteiten en begeleiding bij verslavingsproblematiek.

Kwaliteit

In samenwerking met Tactus en de GGD is wordt gewerkt aan een verbetering en verbreding van het preventieprogramma voor verslavingsproblematiek. Op incidentele basis kan voorlichting en communicatie worden ingezet op actuele onderwerpen.

Zorg bij verward gedrag

- Er is een 24/7 sluitende (zorg)keten voor (het signaleren van) inwoners met verward gedrag en afspraken over vervoer, crisisplekken, huisvesting en dagactiviteiten.

Een regionale en lokale sluitende aanpak, waarbij aandacht is voor de combinatie van problemen die tot verward gedrag leiden.

Kwaliteit

In 2019 is uitwerking gegeven aan afspraken zoals vastgelegd in de nota 'sluitende aanpak personen met verward gedrag.' Sommige acties zijn in regionaal verband opgepakt zoals bijvoorbeeld het 24 -uur meldpunt. Andere acties hebben een lokale invulling gekregen. Sommige acties zijn doorlopende trajecten.

In 2020 wordt uitwerking gegeven aan afspraken zoals vastgelegd in de nota 'sluitende aanpak personen met verward gedrag.'

Er zijn duidelijke afspraken wie de regie voert.

Kwaliteit

De afspraken over regievoering zijn in 2019 doorgevoerd.

In 2020 zullen naar aanleiding van een evaluatie van de speerpunten die genoemd zijn in de lokale paragraaf van de nota sluitende aanpak, indien noodzakelijk, nieuwe acties plaatsvinden. Deze worden opgenomen in het lokale uitvoeringsplan Beschermd Thuis.

We staan open voor vernieuwende vormen van zorg voor inwoners met verward gedrag.

Kwaliteit

De voorbereidingen voor aanpak 0 - 100 zijn in volle gang. Daarin hebben we meegenomen dat we een herkenbaar meldpunt voor mensen met onbegrepen/verward gedrag willen realiseren.

Vanuit de regio worden gelden beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen van algemene voorzieningen. Deze gelden zijn onderdeel van het convenant dat 27 mei 2019 door de raad is vastgesteld. Daarnaast is een brede basisvoorziening/inloop voor de doelgroep GGZ/LVB in ontwikkeling. Deze zal in maart 2020 formeel starten.

Zorg en veiligheid voor personen met verward gedrag worden integraal (bestuurlijk) besproken en waar mogelijk geïntegreerd aangeboden voor alle inwoners.

Kwaliteit

De Wet Verplichte GGZ is geïmplementeerd in januari 2020. Deze gaat het zorg- en veiligheidsdomein verder integreren rondom personen met verward gedrag. Vanaf 2020 is het mogelijk om een melding te maken bij het college van B&W en is de burgemeester gemachtigd om een crisismaatregel af te geven. Vanaf mei 2019 zijn de voorbereidingen van deze wet in gang gezet.

Participatie en Werk

- We willen dat zoveel mogelijk inwoners werken. Ook inwoners met een arbeidsbeperking.
- Wie geen werk maar wel een uitkering heeft, maakt een plan hoe hij of zij een waardevolle bijdrage aan de samenleving kan leveren.

Als scholing of arbeidservaring nodig is voor inwoners die een uitkering hebben, zijn daarvoor mogelijkheden.

Kwaliteit

Scholing wordt op de huidige arbeidsmarkt steeds belangrijker. Vanuit Lucrato is er een breed aanbod aan opleidingsmogelijkheden die aansluiten op de vraag uit de arbeidsmarkt. Daarnaast is er altijd sprake van maatwerk. In samenspraak met de kandidaten wordt gekeken wat nodig is om de aansluiting op de arbeidsmarkt te maken. Taalonderwijs, digitale vaardigheden en veiligheidstrainingen zijn voorbeelden van mogelijkheden. In 2020 zijn wij, vanwege de coronacrisis, ook gestart met het aanbieden van online trainingen en cursussen. We gaan onderzoeken of we dit in 2021 gaan voortzetten. Het aanbieden van opleidingen en trainingen is een reguliere activiteit die wij blijven voortzetten, hetzij digitaal hetzij fysiek.

Door de aantrekkende arbeidsmarkt richten we ons meer en meer op inwoners die langduriger ondersteuning nodig hebben om een (betaalde) baan te vinden.

Kwaliteit

Door uitbesteding van de activiteiten voor re-integratiekandidaten (binnen een jaar begeleidbaar naar werk) bij Lucrato, komt de focus bij onze interne gespreksvoerders Werk automatisch te liggen op de kandidaten met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Wij hebben onze bijstandsgerechtigden verdeeld in drie groepen: Re-integratie (binnen 1 jaar naar werk), Activering (1-3 jaar naar werk) en Participatie (>3 jaar naar werk).

De focus bij Lucrato ligt op de kandidaten vanuit deze doelgroepen die sneller door kunnen stromen naar werk. Daarnaast zien we dat door de eerder gerealiseerde uitstroom de groep re-integratie fors geslonken is. In 2021 zullen we ons tevens meer gaan richten op de groep statushouders. Dit doen we door het project Werkclub Statushouders, in samenwerking met Lucrato en het aanstellen van een sleutelpersoon Statushouders.

We moeten gaan monitoren wat het effect van de corona crisis gaat zijn op de arbeidsmarkt en de mogelijke toename in het bijstandsbestand. Dit is een actie voor 2021.

Inwoners worden persoonlijk ondersteund bij het vinden van een (betaalde) baan, waarbij de talenten van de persoon als uitgangspunt worden genomen.

Kwaliteit

Dit is een reguliere activiteit. Onze gespreksvoerders Werk ondersteunen de mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en bieden persoonlijke ondersteuning in de vorm van maatwerk aan bij het ontwikkelen van de nodige vaardigheden om de aansluiting op de arbeidsmarkt te kunnen maken. De doelgroep die dichter bij werk staat (re-integratie) wordt vanuit Lucrato bediend. Regelmatig wordt op casusniveau met de medewerkers van Lucrato en de gemeente overlegd, om de ondersteuning op persoonlijk niveau te optimaliseren.

Werkgevers worden actief benaderd voor vacatures, functiecreatie en geschikte werkzaamheden voor een bepaalde kandidaat.

Kwaliteit

Reguliere activiteit die sinds januari 2018 is belegd bij de GR Lucrato. Vanuit Lucrato worden bedrijven in Heerde en omgeving benaderd. Sinds januari 2018 is Lucrato ook de verantwoordelijke partij voor de re-integratiekandidaten. Door deze combinatie kunnen zij de gesprekken met de werkgevers toespitsen op de beschikbare kandidaten en op de wensen van de werkgevers. Ook vindt afstemming plaats met onze interne medewerkers, met oog op de ideale match tussen vraag en aanbod.

Vrijwilligers en Mantelzorg

In stand houden mantelzorgcompliment.

Kwaliteit

De werkwijze rondom het mantelzorgcompliment is in het najaar 2018 vastgelegd in de verordening Wmo en Jeugdhulp 2018.
Ieder najaar wordt een campagne gestart om inwoners te attenderen op het lokale mantelzorgcompliment. In nauwe samenwerking met de Plu wordt het mantelzorgcompliment jaarlijks in december uitgekeerd.

In 2019 zijn alle aanvragen beoordeeld en bij goedkeuring toegekend. We zien een daling in het aantal uitgegeven mantelzorgcomplimenten in 2019.

In het kader van de ombuigingsvoorstellen is het totaal beschikbare bedrag voor het mantelzorgcompliment verlaagd. Voor 2020 wordt daarom gekeken naar een andere vorm om mantelzorgers te complimenteren.

Initiatieven uit de samenleving benutten om mantelzorgers en vrijwilligers te ondersteunen.

Kwaliteit

Jaarlijks: subsidieverstrekking aan het gemeentelijke mantelzorg- en vrijwilligerssteunpunt en het volwassenenwerk, onder andere in de vorm van activiteitensubsidies.

In 2019 is ingezet op een betere samenwerking tussen de verschillende vrijwilligersorganisaties, waarbij het platform wordt uitgebreid met vrijwilligersorganisaties die buiten het sociaal domein actief zijn. Deze lijn zal ook in 2020 doorgezet worden. Daarbij zal er ook gekeken worden naar de activiteitensubsidies.

Door samenwerking met onder andere het platform vrijwilligers en het mantelzorgsteunpunt zijn er veel kleinere en enkele grotere projecten ondersteund. Denk daarbij aan Graag Gedaan (ondersteuning voor jonge mantelzorgers) maar ook aan ondersteuning van het Kerstmatinee van stichting Vier het Leven, waarbij er extra aandacht is voor kwetsbare ouderen.

Inzetten op het vinden, versterken en verbinden van mantelzorgers en vrijwilligers. Voor mantelzorgers zodanig dat zij ook mee kunnen doen in de samenleving

Kwaliteit

In mei 2019 is het uitvoeringsprogramma vrijwilligers 2019-2020 vastgesteld waarin een van de speerpunten: vrijwilligersmanagement 3.0: de 'nieuwe' vrijwilliger mobiliseren, centraal staat. Deze speerpunten zijn in 2019 besproken en in 2020 zal er een plan worden opgesteld waarna gerichte acties worden uitgezet. Het doel is om het vrijwilligerspotentieel van de gemeente Heerde meer te benutten en onderlinge samenwerking van vrijwilligersorganisaties te versterken. Concrete maatregel die in 2019 is uitgevoerd is het organiseren van een training voor vrijwilligersorganisaties om jongeren- en jongvolwassenen meer te betrekken bij vrijwilligerswerk.

In 2020 zal meer nadruk worden gelegd op ondernemers en bedrijven: zij zullen worden uitgedaagd om diensten, producten, talenten of tijd te investeren in de vorm van vrijwilligerswerk.

Lokale scholen stimuleren om mantelzorgvriendelijk te worden en aandacht te geven aan het belang van vrijwilligerswerk.

Kwaliteit

In het uitvoeringsprogramma mantelzorg 2019-2020 is 'de jonge mantelzorger vinden' een van de speerpunten. In de week van de jonge mantelzorger, die jaarlijks plaatsvindt, zijn activiteiten georganiseerd voor jonge mantelzorgers. Ook heeft de mantelzorg coördinator aan het begin van het schooljaar de scholen in de gemeente Heerde bezocht , waar aandacht is besteed aan het doen van vrijwilligerswerk (project Graag Gedaan) en jonge mantelzorgers. Naast het bezoeken van leerlingen is men ook met de scholen in gesprek gegaan over dit thema.

Respijtzorg voor mantelzorgers.

Het gebruik en de inzet van respijtzorg of vervangende zorg is lastig te meten, omdat er meerdere vormen zijn die ook niet altijd als respijtzorg geregistreerd worden: het kan gaan om dagbesteding (jeugd/volwassenen), dagverzorging en logeeropvang. Als gemeente zijn wij niet uitsluitend aan zet bij respijtzorg of vervangende zorg. Een inwoner kan respijtzorg soms/deels vergoed krijgen bij meerdere instanties zoals gemeente (wmo en/of jeugdwet), de wet langdurende zorg of zorgverzekeraar. Ook kan een inwoner het oplossen door middel van vrijwillige inzet (denk aan een buur die even oppast). Dit betekent dat inwoners vervangende zorg ook bij meerdere organisaties kunnen aanvragen.

Kwaliteit

In het kader van het programma langer thuis wonen heeft de gemeente Heerde in samenwerking met de gemeente Epe, Viattence en Groot Stokkert in 2019 de pilot logeerzorg uitgevoerd. De pilot loopt tot en met april 2020. In de pilot (die landelijk bij 10 gemeenten plaatsvindt) wordt ook praktisch onderzocht wat logeerzorg voor de gebruiker betekent als vorm van respijtzorg en welke vormen van respijtzorg als ontlastend worden ervaren.

Basismobiliteit

- Inwoners worden op tijd gehaald en gebracht in een passend vervoermiddel door een geschikte bestuurder.
- Het doelgroepenvervoer is financieel en organisatorisch in control.

Bezien of de doelgroepen de juiste vorm van vervoer hebben, er combinaties kunnen worden gemaakt en of vervoer door vrijwilligers kan bijdragen aan beperking van de kosten

In de basis is er voor elke doelgroep een mogelijkheid om zich te vervoeren of te laten vervoeren. Hierbij kunnen combinaties van vervoer van verschillende doelgroepen worden gemaakt. Vervoer door vrijwilligers kan bijdragen aan het beperken van de kosten.

Kwaliteit

Het gaat hier om een reguliere activiteit, die is uitbesteed aan PlusOV. In 2019 is gestart met een provinciaal programma op het totale veld van Basismobiliteit. Het doel hiervan is de inwoners zelfstandiger van bijvoorbeeld het openbaar vervoer gebruik te laten maken. De verwachting is dat dit een effect zal hebben op het vervoer in 2021 en verder. In 2021 en volgende jaren gaan we onderzoeken in hoeverre aanvullend vervoer via vrijwilligers mogelijk is.

Voor de doelgroep is er passend vervoer.

Kwaliteit

Uitvoering vindt plaats door de GR PlusOV. In samenwerking met de bestuurders, beleidsadviseurs en uitvoerende collega's, is en wordt continu gewerkt aan het verbeteren van het vervoer. In 2019 is ingezet op verbetering van de interne bedrijfsvoering van PlusOV. Een gewijzigde verevening leidt in 2020 tot een reductie in de vervoerskosten voor het leerlingenvervoer. Verder wordt op provinciaal niveau gewerkt aan een sluitend vervoersnet, extra vervoersmogelijkheden (OV-maatje etc.) en combinaties van vervoer binnen de gemeenten en tussen de gemeenten in de regio. Dit vindt zijn uitvoering in 2021.

Kunst en Cultuur/Sport

- Kunst en cultuur en sport hebben een samenbindende rol in onze samenleving en moet voor iedere inwoner bereikbaar blijven.

Het Kindpakket maakt het mogelijk dat kinderen, die in armoede leven, deelnemen aan sport-, kunst- en cultuuractiviteiten

Kinderen die in armoede leven worden ondersteund op gebied van onderwijs, sportieve en culturele activiteiten; dit is in het kindpakket geregeld. Het kindpakket is structureel onderdeel van de armoedebestrijding. Elk jaar wordt via de meicirculaire bekend gemaakt hoeveel financiële middelen we ontvangen voor de uitvoering van het Kindpakket. Op basis hiervan wordt een uitvoeringsplan ontwikkeld.

Kwaliteit

Kindpakket

De gemeente Heerde geeft, in samenwerking met Stichting Leergeld Noord-Veluwe, invulling aan het Kindpakket door kinderen in armoede te ondersteunen met vergoedingen in natura voor onder andere sport en cultuur (contributies, kleding en schoenen), zwemles, fietsen, onderwijs (laptop, schoolreis en schoolspullen), verjaardagbox, legitimatiebewijs en museumkaart Jeugd. Ook een zomerpakket en winterkledingpas behoren tot het Kindpakket.

Nadruk leggen op verbindende activiteiten en lokaal cultureel erfgoed in de vorm van gebruiken, gebouwen en activiteiten.

Kwaliteit

In 2021 wordt wederom deelgenomen aan het regionale cultuur en erfgoedpact. De onderdelen gebruiken, gebouwen en activiteiten worden hierin meegenomen.

Regionale samenwerking zoeken om culturele activiteiten te faciliteren

Kwaliteit

De gemeente Heerde werkt regionaal samen met acht andere gemeenten in het Erfgoedpact waarin we regionale erfgoedprojecten stimuleren en faciliteren.

Regionale samenwerking zoeken om sport activiteiten te faciliteren.

Kwaliteit

Er is een regionale samenwerking met de gemeente Hattem en de gemeenten van de voormalige Regio Noord Veluwe op gebied van sport, zowel op portefeuillehouderniveau als ambtelijk.

Deze samenwerking heeft geresulteerd in een Startnotitie Sporten en bewegen op de Noord Veluwe. Hierin zijn een aantal ambities opgenomen die we gezamenlijk oppakken als Regio. Het gaat om de volgende thema's:

-Inclusief Sporten en Bewegen

-Duurzame sportinfrastructuur

-Vitale sport- en beweegaanbieders

-(Top) sport die inspireert

In 2020 is een aanvang gemaakt met o.a. de regionale aanpak van inclusief sporten bewegen.

Daarnaast heeft iedere gemeente in 2020 een lokaal sportakkoord opgesteld. Er is inmiddels tijdelijk een regionale sportformateur aangesteld, die zal onderzoeken of en zo ja, welke zaken uit de lokalen sportakkoorden eventueel regionaal kunnen worden opgepakt.

Stimuleren en faciliteren van culturele activiteiten.

Kwaliteit

Via het Platform Kunst en Cultuur (PKC) worden culturele evenementen gestimuleerd. Via het erfgoedpact worden bijdragen geleverd aan diverse regionale evenementen,

Stimuleren en faciliteren van sport activiteiten.

Kwaliteit

Er zijn in 2019 verschillende overleggen geweest met het ingestelde Platform Sport. De bedoeling van dit Platform is de samenwerking tussen de diverse sportverenigingen te versterken en zodoende de daadkracht te vergroten. In 2020 is in gezamenlijkheid het Lokaal Sport en Beweegakkoord opgesteld. De bedoeling is dat de uitgangspunten die in dit akkoord zijn opgenomen in de loop van 2020 en in 2021 zullen worden uitgewerkt en gestalte worden gegeven.

Onderwijs / Jeugdhulp overige voorzieningen

Gezonde schoolaanpak vanuit de GGD.

Scholen in Heerde blijven actief benaderd worden om aan de slag te gaan met de gezonde school aanpak (van de GGD). We stellen ons faciliterend op ten opzichte van de verantwoordelijkheid die het onderwijs hierbij heeft. Mocht de afname in 2020 tegenvallen in verband met de coronacrisis, zal er in 2021 worden gekeken of er extra inzet kan worden gepleegd.

Onderwijs, maatschappelijke voorzieningen en (ambulante) ondersteuning signaleren vroegtijdig en er zijn afspraken dat benodigde ondersteuning tijdig wordt gegeven.

Kwaliteit

Ambulante ondersteuning in Heerde wordt geboden vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin. Het CJG werkt nauw samen met de binnen het onderwijs aanwezige expertise. Ook sluiten zij aan bij wat er vanuit maatschappelijk partners zoals kinderopvang en onderwijs wordt gesignaleerd. Aan elke school in Heerde is een gezinscoach gekoppeld als contactpersoon. Over signaleren en tijdigheid van acteren zijn afspraken gemaakt met scholen op strategisch en operationeel niveau. Buurtsportcoaches en jongerenwerkers denken mee in de wijze waarop signalering in de lokale samenleving vorm kan orden gegeven. Ook de jeugdgezondheidszorg en de leerplichtambtenaar zijn operationeel vanuit het CJG. Sinds 2018 wordt tevens het programma ouderbetrokkenheid vorm gegeven. Dit programma is met name gericht op vroegtijdige signalering en preventie.

Opvoeders hebben zelf de regie in de opvoeding, maar als zij hun verantwoordelijkheid niet (kunnen) nemen, worden zij ondersteund om dat wel te kunnen .

Kwaliteit

Binnen het CJG wordt gewerkt vanuit de overtuiging dat jeugdigen en opvoeders zelf de regie over hun leven en ondersteuning hebben. Wanneer dit niet mogelijk is, wordt de regie tijdelijk overgenomen en wordt eraan gewerkt dat jeugdigen en of opvoeders dit snel weer zelf kunnen.

Scholen, gemeente en maatschappelijke partners maken een jeugdagenda, waarin onder meer aandacht is voor gezondheid, natuur en voedselverspilling.

Kwaliteit

In het uitvoeringsprogramma Jeugd 2019-2021 is er aandacht besteed aan de thema's gezondheid, natuur en voedselverspilling. Deze thema's zijn in meerdere beleidsmaatregelen verweven. Bijvoorbeeld door de uitvoering van de projecten Cool-to-be-fit, gezonde school en #Opladers. De gemeente beoogt hiermee, samen met lokale samenwerkingspartners, te werken aan een positief en gezond opvoedklimaat in de gemeente Heerde. De bestaande programma's worden in 2021 gecontinueerd en ook zullen de onderwerpen gezondheid, natuur en voedselverspilling worden geagendeerd in het LEA.

Voldoende voorzieningenaanbod voor opvoeders en jeugd.

Regionaal ontwikkelen we samen met aanbieders van jeugdhulp aan innovatieve zorgvormen die een antwoord kunnen bieden op wachttijden in de residentiële zorg en die meer passend zijn bij de leefwereld van kinderen. Het gaat hier om voorzieningen die gezinsgericht zijn in plaats van individueel gericht. Lokaal dragen wij bij aan deze innovatie door het uitvoeren van de pilots '#Opladers' en 'Move It!'.

Kwaliteit

Regionaal ontwikkelen we continu samen met aanbieders van jeugdhulp door op innovatieve zorgvormen die een antwoord kunnen bieden op wachttijden in de residentiële zorg en die meer passend zijn bij de leefwereld van kinderen. Het gaat hier om voorzieningen die gezinsgericht zijn in plaats van individueel gericht.

We blijven in gesprek met stchting PrOo over openbaar onderwijs in De Heerd.

Kwaliteit

De rechter heeft inmiddels een uitspraak gedaan en de gemeente in het gelijk gesteld voor wat betreft beëindiging gebruik van de Horsthoekschool per 1 september 2020. Er is overleg gaande met Stichting Proo hoe hier daadwerkelijk invulling aan te gaan geven waarbij het uitgangspunt van het college is (conform het advies van de commissie Samenleving) verwijzing van de Horsthoekschool naar De Heerd.

Accommodaties (sociaal domein)

- De identiteit van de dorpen is zichtbaar.
- In alle vier dorpen is een toekomstbestendige accommodatie waarin inwoners elkaar kunnen ontmoeten.
- Gemeentebreed zijn er mogelijkheden voor het beoefenen en aanschouwen van (lokale en regionale) sport en kunst en cultuur.

Accommodaties worden zo veel mogelijk door inwoners en gebruikers onderhouden en beheerd en er zijn sluitende afspraken met gebruikers over de organisatie daarvan.

Kwaliteit

De laatste jaren zijn er forse stappen gezet m.b.t. privatisering van de diverse sportaccommmodaties als uitvloeisel van de Kadernota Accommodatiebeleid. Het streven is e.e.a. af te ronden voor 1-1-2021.

Wat betreft eventuele privatisering van de Villa Jacoba. Hier over zijn de gesprekken met de huurders weer opgepakt.

De gemeente heeft alleen eigendommen wanneer dit niet op een andere manier te realiseren is.

Kwaliteit

Accommodaties, die niet geprivatiseerd kunnen worden, zullen in eigendom en beheer/onderhoud bij de gemeente blijven. Het streven is wel om dit tot een minimum te beperken.

Momenteel wordt met de diverse belanghebbenden overleg gevoerd hierover.

Onderzoek en besluitvorming over een toekomstbestendige bestaande accommodatie in Veessen.

Kwaliteit

In 2019 en 2020 zijn constructieve gesprekken gevoerd met de gebruikers van de accommodatie De Noord om te kijken hoe we de huidige accommodatie toekomstbestendig kunnen maken. Streven is hier voor 2021 duidelijkheid over te hebben en een en ander door te voeren.

Preventie

Toelichting op product Preventie

Onder dit product vallen alle activiteiten die zich richten op preventie en de algemene voorzieningen en die als maatregel opgenomen zijn in het collegeprogramma, voor zowel jeugdigen als volwassenen. Deze producten maken financieel onderdeel uit van de overige producten.

Onderwijs en educatie

Toelichting op product Onderwijs en Educatie

Vanuit dit budget wordt het onderwijskansenbeleid, leerplichtfunctie en regionaal meld- en coördinatiepunt voortijdig schoolverlaters bekostigd. Daarnaast vallen ook de volwasseneneducatie en aanpak laaggeletterdheid onder dit product. De bekostiging hiervan komt voort uit de WEB-middelen die wij ontvangen vanuit het rijk via centrumgemeente Zwolle. Vanuit dit budget financieren wij formele taallessen, taalstages en de uren voor de Taalpuntdocent.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
563000 Lokaal onderwijsbeleid	118.736	97.767	0	97.767	139.342	-41.575

563050 Overig lokaal onderwijsbeleid	176.376	205.987	68.200	274.187	206.871	67.316
563150 Volwasseneneducatie	48.880	43.185	0	43.185	31.775	11.410
Totaal Lasten	**343.991**	**346.939**	**68.200**	**415.139**	**377.988**	**37.151**
Baten						
563050 Overig lokaal onderwijsbeleid	-190.501	-153.910	-119.268	-273.178	-255.801	-17.377
563150 Volwasseneneducatie	-47.265	-43.185	0	-43.185	-46.981	3.796
Totaal Baten	**-237.766**	**-197.095**	**-119.268**	**-316.363**	**-302.782**	**-13.581**
Resultaat	**106.226**	**149.844**	**-51.068**	**98.776**	**75.206**	**23.570**

Toelichting op de lasten en baten product Onderwijs & Educatie

Lasten

De uitgaven zijn bij het product Onderwijs & Educatie **€37.000,-** lager dan de raming. De afwijkingen worden hieronder toegelicht.

Niet geraamde bijdrage schoolgymnastiek	-/- €49.000
Lagere kapitaallasten lokaal onderwijsbeleid	€5.000
Afwijkingen onderwijsachterstandenbeleid/kwalificatieplicht/RMC	€72.000
Lagere uitgaven volwasseneneducatie	€11.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	-/- €2.000
Totaal	**€37.000**

563000 Lokaal onderwijsbeleid
In 2019 is er een interne overboeking gemaakt voor schoolgymnastiek; de kosten zijn op dit onderdeel verantwoord en de inkomsten zijn geboekt op de sporthallen/gymlokalen. Deze interne boeking van in totaliteit €49.000,- was niet geraamd maar verloopt budgettair neutraal.

De investeringen voor het renoveren van speeltoestellen en de het aanpassen van bouwkundige voorzieningen voor de scholen zijn niet aangewend; hierdoor waren de lasten van de kapitaallasten €5.000,-lager dan begroot.

563050 Overig lokaal onderwijsbeleid
Voor het onderwijsachterstandenbeleid is er €63.000,- minder uitgegeven dan geraamd. De oorzaak hiervan is dat aan deze post een meerjarig uitvoeringsprogramma is gekoppeld; de budgetten en de uitnutting ervan lopen niet synchroon met de boekjaren. Bij de resultaatbestemming zal de raad dan ook voorgesteld worden om dit onbenutte budget naar 2020 over te hevelen (conform landelijk OAB-beleid). In lijn met het advies van het Ministerie van OCW worden reserves in het OAB-budget van voorgaande jaren binnen de looptijd van de specifieke OAB-uitkering meegenomen naar een volgend

begrotingsjaar om fluctuaties in het OAB-budget op te vangen. Dit om aangekondigde beleidsinterventies ten uitvoer te brengen (uitvoeringsprogramma Onderwijskansen 2019-2021).

Kwalificatieplicht onderschrijdt de begroting met €9.000,-. De raad wordt voorgesteld om dit onbenutte budget in 2020 in te zetten voor het treffen van voorbereidingen om het samenwerkingsniveau van de de RMC/VSV-regio op te kunnen schalen.

563150 Volwasseneneducatie
In 2019 is €11.000,- minder uitgegeven aan volwasseneneducatie; de raad wordt voorgesteld om dit budget over te hevelen zodat deze middelen in 2020 ingezet kunnen worden voor continuering taallessen in Wapenveld. In verband met de switch van de arbeidsmarktregio dienen wij de taallessen in 2020 anders te gaan inrichten. Om een vloeiende overgang te bewerkstelligen en om te voorkomen dat onze inwoners een periode geen taalles ontvangen zijn deze middelen nodig.

Baten
De inkomsten bij dit product zijn bijna **€14.000,-** lager dan de raming. Dit is het gevolg van iets lagere (subsidie) budgetten voor de RMC, kwalificatieplicht en de Volwasseneneducatie dan geraamd.

Onderwijshuisvesting

Toelichting op product Onderwijshuisvesting

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
502325 OBS Pr. Beatrix (F 421)	17.763	17.499	0	17.499	14.868	2.631
502340 OBS De Horsthoek (F 420)	207.049	0	0	0	0	0
502345 OBS De Horsthoek (F 421)	-1.237	24.610	16.000	40.610	43.576	-2.966
502365 OBS J. Ligthart (F 421)	35.722	27.754	0	27.754	35.084	-7.330
502385 OBS De Heemde (F 421)	20.846	4.110	0	4.110	17.784	-13.674
549000 Huisvesting basisonderwijs	217.338	216.305	66.700	283.005	223.026	59.979
549001 Reserve Huisvesting basisonderwijs	0	126.580	0	126.580	126.580	0
549050 De Sprengen	63.727	61.118	0	61.118	89.208	-28.090
549100 De Noordgouw	90.426	99.963	0	99.963	104.027	-4.064
Totaal Lasten	**651.634**	**577.939**	**82.700**	**660.639**	**654.153**	**6.486**

Baten						
502340 OBS De Horsthoek (F 420)	-27.878	0	0	0	0	0
502345 OBS De Horsthoek (F 421)	-2.834	-33.060	0	-33.060	-33.310	250
549000 Huisvesting basisonderwijs	-5.824	-41.000	0	-41.000	-5.268	-35.732
549050 De Sprengen	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	**-36.536**	**-74.060**	**0**	**-74.060**	**-38.578**	**-35.482**
Resultaat	**615.098**	**503.879**	**82.700**	**586.579**	**615.575**	**-28.996**

Toelichting op de lasten en baten product Onderwijshuisvesting

Lasten

In totaliteit is er bij dit product **€6.000,-** minder uitgegeven dan de raming. Dit verschil is gering, echter, de afwijkingen op de onderliggende onderdelen is relatief fors. Hieronder volgt een toelichting.

Hogere gemeentelijke belastingen	-/- €46.000
Niet geraamde kapitaallasten De Heemde	-/-€14.000
Geen kosten noodhuisvesting Jenaplanschool	€67.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	-/-€1.000
Totaal	**-/- €6.000**

Algemeen
In 2019 is er fors meer (€46.000,-) betaald aan gemeentelijke belastingen. Deels komt dit door ramingen die moeten bijgesteld omdat deze te laag zijn door herziene waardebepalingen; deels zijn er nog kosten van 2018 in 2019 verantwoord.

502385 OBS De Heemde
De kapitaallasten voor De Heemde zijn niet verwerkt in de begroting; hierdoor is er geen dekking voor deze kosten en overschrijdt deze post met €14.000,-.

549000 Huisvesting basisonderwijs
Bij de najaarsnota 2019 is er €67.000,- beschikbaar gesteld voor noodhuisvesting bij de Jenaplanschool. In 2019 is er nog geen aanspraak gemaakt op dit budget omdat dit project vertraging heeft opgelopen. De raad zal daarom worden voorgesteld om dit bedrag naar 2020 over te hevelen zodat in dat jaar de noodhuisvesting kan worden gerealiseerd.

Baten

De lagere opbrengst van **€35.000,-** is het gevolg van een te hoge raming voor de te ontvangen bijdrage voor buitenonderhoud van de scholen. Voor de begroting 2020 e.v. is dit gecorrigeerd.

Kunst, cultuur en media

Toelichting op product Kunst, cultuur en media

Dit product omvat het (subsidie)beleid op gebied van bibliotheekwerk, Cultuurplein, cultuureducatie, muziek- zangverenigingen, Oranjeverenigingen, lokale radio en monumenten.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
565000 Bibliotheekwerk	270.255	270.255	0	270.255	270.255	0
565100 Kunst & Cultuur	236.698	243.219	5.000	248.219	249.077	-858
565150 Theater & Muziek	26.000	26.900	0	26.900	27.225	-325
565200 Lokale radio	5.100	9.114	0	9.114	8.946	168
565300 Monumentenzorg	68.920	78.429	15.162	93.591	48.905	44.686
Totaal Lasten	**606.973**	**627.917**	**20.162**	**648.079**	**604.408**	**43.671**
Baten						
565100 Kunst & Cultuur	1.500	0	0	0	0	0
565300 Monumentenzorg	-1.273	-2.500	0	-2.500	-29.649	27.149
Totaal Baten	**227**	**-2.500**	**0**	**-2.500**	**-29.649**	**27.149**
Resultaat	**607.201**	**625.417**	**20.162**	**645.579**	**574.758**	**70.821**

Toelichting op de lasten en baten product Kunst, cultuur en media

Lasten

Bij het product Kunst, cultuur en media is er **€44.000,-** minder uitgegeven dan was geraamd. Hieronder is deze afwijking toegelicht.

Lagere uitgaven (provinciale) subsidies	€45.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	-/- €1.000
Totaal	**€44.000**

565300 Monumentenzorg

Bij het onderdeel Monumentenzorg is €45.000,- minder uitgegeven dan de raming. Dit komt doordat de (provinciale) subsidies voor gemeentelijke monumenten maar voor een

heel klein deel zijn besteed. Voor drie monumenten is een aanvraag ontvangen voor 2019. Twee subsidieaanvragen zijn toegekend; de derde aanvraag is afgewezen, tegen deze afwijzing kan nog bezwaar worden ingediend. De raad wordt daarom voorgesteld om dit budget over te hevelen naar 2020; ook omdat de subsidieverleningsbeschikking is gewijzigd en de uitvoering in een later jaar mag plaatsvinden.

Baten

De ontvangst bij dit onderdeel is **€27.000,-** hoger dan de raming. Hiervoor zijn twee oorzaken aan te wijzen.

Niet ontvangen legesinkomsten archeologie	-/- €3.000
Ontvangen provinciale subsidie t.b.v. gemeentelijke monumenten	€29.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	€1.000
Totaal	**€27.000**

565300 Monumentenzorg
De afwijking bij de baten is het gevolg van een ontvangen subsidie van de provincie over de jaren 2018 en 2019 voor de gemeentelijke monumenten van €29.000,-. De raad wordt voorgesteld om dit subsidiebedrag naar 2020 over te hevelen; dit in verband met mogelijke verrekening/terugbetaling van niet aangewende subsidiegelden in de toekomst.

Sport

Toelichting op product Sport

Het product Sport omvat alle inzet, subsidies en bijdragen ten behoeve van sportstimulering. Hieronder vallen o.a. de binnen- en buitensport, de exploitatiebijdrage voor het zwembad en de combinatiefunctionaris sport.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
567150 Sportbeleid	144.506	125.287	18.070	143.357	107.271	36.086

567250 Zwembad	175.868	178.400	0	178.400	173.373	5.027
Totaal Lasten	**320.374**	**303.687**	**18.070**	**321.757**	**280.644**	**41.113**
Baten						
567150 Sportbeleid	-10.947	-16.500	-87.000	-103.500	-92.514	-10.986
567151 Reserve Sportbeleid	-25.000	0	0	0	0	0
567251 Reserve zwembad	-2.953	-4.953	0	-4.953	-2.953	-2.000
Totaal Baten	**-38.900**	**-21.453**	**-87.000**	**-108.453**	**-95.467**	**-12.986**
Resultaat	**281.474**	**282.234**	**-68.930**	**213.304**	**185.177**	**28.127**

Toelichting op de lasten en baten product Sport

Lasten

Voor sportbeleid is **€41.000,-** minder uitgegeven dan geraamd. Dit verschil bestaat uit de volgende afwijkingen.

Lagere bijstelling t.b.v. SPUK-uitkering	€18.000
Lagere uitgaven combinatiefunctionaris sport	€10.000
Geringere subsidieverstrekking aan sportverenigingen	€6.000
Lagere kosten zwembad	€5.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	€2.000
Totaal	**€41.000**

567150 Sportbeleid
Bij de najaarsnota 2019 is een bedrag van €87.000,- zowel aan de lasten- als aan de batenkant bijgeraamd voor kostenverhogende BTW die vervolgens weer als 'SPUK-uitkering' door het ministerie van VWS zou worden uitbetaald. De uitkering van VWS is ontvangen alleen de kosten blijken in werkelijkheid door deze regeling minder te stijgen dan verwacht; dit resulteert in een voordeel van €18.000,- bij dit onderdeel.

Bij het opstellen van de begroting 2019 was rekening gehouden met de kosten van een combinatiefunctionaris sport (sportcoach) voor een volledig jaar. Deze functionaris is echter pas in maart begonnen; hierdoor is er €10.000,- van het budget overgehouden.

In 2019 zijn er minder incidentele subsidieaanvragen geweest; hierdoor is er €6.000,- van dit budget niet uitgegeven.

567250 Zwembad
De exploitatiebijdrage voor het zwembad was €3.000,- te hoog begroot; tevens waren

de kapitaallasten €2.000,- lager; deze laatste kosten worden gedekt uit de reserve (zie de toelichting hieronder bij de baten).

Baten
De opbrengsten blijven bij dit product **€13.000,-** achter bij de raming; dit komt door een bijgestelde SPUK-uitkering van €8.000,-; iets lagere inkomsten van de sportcoach (€3.000,-; geen volledig jaar; zie ook de toelichting bij de lasten) en een geringere onttrekking aan de reserve zwembad (€2.000,-).

Accommodaties SMV

Toelichting op product Accommodaties SMV
Accommodaties die een sociaal maatschappelijke functie in onze gemeente hebben en waarvoor wij financieel verantwoordelijk zijn of een financiële bijdrage leveren.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
502390 De Heerd	285.227	363.441	50.430	413.871	422.283	-8.412
502395 De Rhijnsberg	460.655	388.889	0	388.889	431.602	-42.713
502440 Sportzaal Wapenveld	69.018	74.580	35.000	109.580	112.972	-3.392
502450 Binnensportacc2017	1.204	0	0	0	5.798	-5.798
502460 Sporthal Faberhal	161.032	197.467	5.000	202.467	201.958	509
502462 Kantine Faberhal	54.490	15.000	0	15.000	22.267	-7.267
502480 Dorpsacc.De Noord	48.963	66.365	0	66.365	63.422	2.943
502590 Hof van Cramer, Wapenveld	25.338	20.049	60.000	80.049	84.043	-3.994
549250 Binnensportaccommodaties	4.280	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	**1.110.207**	**1.125.791**	**150.430**	**1.276.221**	**1.344.345**	**-68.124**
Baten						
502390 De Heerd	-157.908	-170.830	0	-170.830	-164.420	-6.410
502395 De Rhijnsberg	-328.089	-335.530	0	-335.530	-328.698	-6.832
502440 Sportzaal Wapenveld	-26.056	-5.467	-13.305	-18.772	-34.880	16.108
502450 Binnensportacc2017	0	-74.820	74.820	0	0	0
502460 Sporthal Faberhal	-61.662	0	-49.419	-49.419	-78.399	28.980
502462 Kantine Faberhal	-15.751	0	0	0	-11.949	11.949
502480 Dorpsacc.De Noord	-14.155	0	-13.336	-13.336	-14.877	1.541
502590 Hof van Cramer, Wapenveld	-12.333	-12.071	0	-12.071	-12.592	521
502591 Reserve Hof van Cramer, Wapenveld	0	0	-60.000	-60.000	-63.294	3.294
Totaal Baten	**-615.954**	**-598.718**	**-61.240**	**-659.958**	**-709.110**	**49.152**
Resultaat	**494.253**	**527.073**	**89.190**	**616.263**	**635.235**	**-18.972**

Toelichting op de lasten en baten product Accommodaties SMV

Lasten

Bij het product Accommodaties SMV is **€68.000,-** meer uitgegeven dan geraamd. Hieronder zijn de grootste afwijkingen toegelicht.

Hogere uitgaven De Heerd	€8.000
Hogere uitgaven De Rhijnsberg	€43.000
Hogere uitgaven kantine Faberhal	€7.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	€10.000
Totaal	**€68.000**

502390 De Heerd
De kapitaallasten wijken met €10.000,- af van de raming. Dit komt omdat er bij de begroting rekening was gehouden met een groter voordeel als gevolg van de ingeboekte restwaarde. Daarnaast is het rentepercentage voor zowel lineaire als annuïtaire investeringen aangepast omdat er anders als gevolg van de dalende rentekosten, teveel rente naar de producten wordt doorberekend. Voor de grotere investeringen die annuïtair worden afgeschreven is dit nadelig.

502395 De Rhijnsberg
De Rhijnsberg heeft ook hogere kapitaallasten als gevolg van bovengenoemde oorzaken (€16.000,-). Het budget voor algemeen onderhoud aan het pand is met €13.000,- overschreden; vooral het onderhoud aan de WTB-installatie heeft meer geld gekost dan verwacht. Tenslotte waren de energiekosten €8.000,- hoger en is er €6.000,- meer aan gebruikerslasten betaald.

502462 Kantine Faberhal
De kantine van de Faberhal is in 2019 door vrijwilligers van de sportverenigingen (zaalvoetbal/badminton/volleybal) gerund. De overschrijding van €7.000,- is het gevolg van niet geraamde inkopen. Hiertegenover staan de niet geraamde ontvangsten uit kantineverkopen van €12.000,-.

Baten

De inkomsten zijn bij dit product **€46.000,-** hoger dan de raming. Dit is bijna volledig toe te schrijven aan de interne overboeking die is gemaakt voor schoolgymnastiek. Deze inkomsten, in totaal €49.000,- worden op dit product geboekt. De lasten worden bij het product Onderwijs & Educatie geboekt en veroorzaken daar een overschrijding omdat deze interne overboeking iet was geraamd.

Informatie en toegang sociaal domein

Toelichting op product Informatie en toegang sociaal domein

Onder dit product vallen de ambtelijke kosten van medewerkers die de toegang vormen, de kosten voor de Adviesraad Sociaal Domein, onafhankelijke cliëntondersteuning en kosten voor ICT.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
502592 project 0-100 jaar	0	0	0	0	0	0
571005 Informatie & Toegang	322.553	414.422	0	414.422	408.451	5.971
571055 Onafh. Clientondersteuning / -participa	29.357	48.672	0	48.672	21.859	26.813
571105 ICT	5.579	35.990	0	35.990	17.503	18.487
Totaal Lasten	**357.489**	**499.084**	**0**	**499.084**	**447.814**	**51.270**
Baten						
502592 project 0-100 jaar	0	0	-40.000	-40.000	-40.000	0
Totaal Baten	**0**	**0**	**-40.000**	**-40.000**	**-40.000**	**0**
Resultaat	**357.489**	**499.084**	**-40.000**	**459.084**	**407.814**	**51.270**

Toelichting op de lasten en baten product Informatie en toegang sociaal domein

Lasten

Bij dit onderdeel is er **€51.000,-** minder uitgegeven dan de raming. Hieronder zijn de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Lagere doorbelasting salarissen	€6.000
Lagere kosten onafhankelijke cliëntondersteuning	€10.000
Lagere kosten ICT/overige uitvoeringskosten	€35.000
Totaal	**€51.000**

571005 Informatie & Toegang
De afdeling SMV heeft in 2019 minder aan salariskosten uitgegeven dan geraamd; hierdoor is de doorbelasting naar de producten lager. Bij andere afdelingen zijn weer iets meer salariskosten gemaakt maar in totaliteit is de loonsom niet overschreden in 2019; er is naast het volledig realiseren van de taakstelling van €300.000,-, een gering bedrag overgehouden.

571055 Onafhankelijke cliëntondersteuning
Evenals in 2018 is er minder inzet nodig geweest voor onafhankelijke cliëntondersteuning (€10.000,-). Veel vragen worden afgehandeld via de website Zorgvraagheerde.nl en/of worden de problemen door de inwoners op een andere manier oplost.

571105 ICT
Bij de overdracht van de nieuwe taken van het sociaal domein naar de gemeenten zijn er initiële budgetten geraamd voor 'uitvoering sociaal domein' en voor 'ICT'. Inmiddels is het sociaal domein volledig geïntegreerd in de reguliere bedrijfsprocessen en worden deze budgetten nog maar gedeeltelijk benut; in 2019 is hiervan €35.000,-

overgehouden. Voor de begroting 2021 e.v. vindt er een herijking van deze budgetten plaats.

Jeugdhulp individuele voorziening

Toelichting op product Jeugdhulp individuele voorziening

Jongeren onder de 18 of 21 jaar krijgen op basis van een indicatie hulp in natura door één of meerdere aanbieders binnen de regionaal
afgesloten raamovereenkomst. Bepalend voor de uitgaven is het aantal jongeren dat gebruik maakt van jeugdhulp en de zorgzwaarte. Ook de PGB's vallen onder dit product. Daarnaast worden ook de regionale beschikbaarheidsvoorzieningen bekostigd binnen dit product, zoals Veilig Thuis.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
573005 Jeugdhulp PGB	174.434	150.000	0	150.000	130.000	20.000
573055 Jeugdhulp in natura	4.038.159	4.074.898	0	4.074.898	4.670.321	-595.423
573105 Veiligheid, jeugdreclassering en opvang	90.386	119.330	13.936	133.266	74.772	58.494
Totaal Lasten	**4.302.979**	**4.344.228**	**13.936**	**4.358.164**	**4.875.092**	**-516.928**
Baten						
573055 Jeugdhulp in natura	-86.824	0	0	0	0	0
Totaal Baten	**-86.824**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**4.216.155**	**4.344.228**	**13.936**	**4.358.164**	**4.875.092**	**-516.928**

Toelichting op de lasten en baten product Jeugdhulp individuele voorzieningen

Lasten

Voor de individuele jeugdhulp is er **€517.000,-** meer uitgegeven dan was geraamd. De belangrijkste afwijkingen zijn hieronder toegelicht.

Lagere uitgaven Jeugdhulp PGB	€20.000
Hogere kosten Jeugdhulp zorg in natura (ZIN)	-/- €595.000
Lagere uitgaven veilig thuis/spoedeisende zorg	€12.000
Minder uitgegeven transformatiebudget	-/- €46.000

Totaal	**-/- €517.000**

573005 Jeugdhulp PGB
De onderschrijding van €20.000,- komt doordat het beleid van de gemeente Heerde er op gericht is is om te sturen op zo min mogelijk PGB's. Als een PGB-indicatie is afgelopen dan wordt er geprobeerd om dezelfde PGB voor minder uren in te zetten of om jeugdhulp naar ZIN (zorg in natura) om te zetten. Met name de laatste maatregel gebeurd vaak.

573055 Jeugdhulp in natura
Deze afwijking in kosten van €595.000,- kan worden verklaard door verschillende redenen, die allen bij elkaar opgeteld dit tekort veroorzaken:

- Het product Jeugdbescherming en Jeugdreclassering is dit jaar vaker ingezet dan normaal. In 2019 is er vaker gebruik gemaakt van de Jeugdbeschermingstafel. Dit mondt meestal uit in een Jeugdbeschermingsmaatregel (voogdij of reclassering). Verklaringen van deze toename zijn het toegenomen aantal vechtscheidingen, complexe gezinssituaties en uithuisplaatsingen. Ook zorgen de Gezinshuizen in onze gemeente voor een aanzuigende werking van plaatsing van voogdijkinderen uit andere gemeenten.
- In sommige gevallen is er duurdere zorg ingezet omdat lichte zorg niet altijd toegankelijk is en er wachtlijsten ontstaan. Om toch de juiste kwaliteit van zorg te leveren moet er soms afgeweken worden van lichte passende zorg naar zwaardere zorg.
- Verder heeft de gemeente Heerde het afgelopen jaar meermaals te maken gehad met zorginstellingen die omvallen in verband met kwaliteitsissues. Om de continuïteit van zorg voor die kinderen te kunnen waarborgen, moet er soms ook naar duurdere partijen worden uitgeweken.

573105 Veiligheid, jeugdreclassering en opvang
In 2018 is er besluitvorming geweest in de regio om dit budget fors op te hogen voor 2019. Dit heeft te maken met de investering die is gedaan voor de verbetering van de meldcode en een nieuwe wettelijke taak die daar is neergelegd. Deels wordt dit budget uit regionale gelden betaald, maar die zijn niet toereikend. Daarom moet elke gemeente naar rato van inwoners bijbetalen. De lagere uitgaven in 2019 van €12.000,- waarschijnlijk te maken met de verdeelsleutel die mogelijk iets gunstiger heeft uitgepakt. Ook is er een prijsindexatie toegepast die nog wel uit het regionale budget betaald heeft kunnen worden.

In 2019 is er gestart met de pilot ouderbetrokkenheid in Wapenveld. Dat is dit jaar voor 8 uur per week geweest. Doordat de pilot aanvankelijk klein is gehouden, zijn de kosten ook laag gebleven. Het is de bedoeling om in 2020 deze pilot te intensiveren naar de kern van Heerde. Daarnaast willen we de pilot 'Kansen in de Klas' prolongeren. De raad zal daarom worden voorgesteld om het resterende budget van €46.000,- bij de resultaatbestemming over te hevelen naar 2020.

Jeugdhulp overige voorzieningen

Toelichting op product Jeugdhulp overige voorzieningen
Vanuit dit budget worden alle vrij toegankelijke voorzieningen en preventieve activiteiten voorliggend aan jeugdhulp bekostigd, zoals de ambulante hulpverleners die werkzaam zijn vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin. Daarnaast wordt binnen dit budget de jeugdgezondheidszorg 0-4 en 4-19 jaar bekostigd.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
575000 Jeugdzorg (overig)	80.983	99.516	0	99.516	98.082	1.434
575005 Jeugdhulp uitvoeringkosten	430.057	571.358	0	571.358	548.414	22.944
575200 Preventie	16.550	23.940	0	23.940	9.765	14.175
575250 Jeugdgezondheidszorg	414.994	415.669	35.382	451.051	465.790	-14.739
575300 Voorschoolse voorziening	53.183	74.554	35.000	109.554	117.401	-7.847
575350 Dec.uitkering peuterspeelzaalwerk	12.768	14.298	0	14.298	14.092	206
575400 Overige voorziening	100.684	101.039	0	101.039	100.651	388
575450 Buitenschoolse voorzieningen	8.550	5.100	0	5.100	3.375	1.725
575500 Kosten CJG	287.719	276.364	13.000	289.364	226.444	62.920
Totaal Lasten	**1.405.488**	**1.581.838**	**83.382**	**1.665.220**	**1.584.014**	**81.206**
Baten						
575300 Voorschoolse voorziening	-717	0	0	0	-1.614	1.614
575350 Dec.uitkering peuterspeelzaalwerk	-51.200	-41.650	41.650	0	0	0
575500 Kosten CJG	-4.896	0	0	0	-18.762	18.762
Totaal Baten	**-56.813**	**-41.650**	**41.650**	**0**	**-20.376**	**20.376**
Resultaat	**1.348.675**	**1.540.188**	**125.032**	**1.665.220**	**1.563.638**	**101.582**

Toelichting op de lasten en baten product Jeugdhulp overige voorziening

Lasten

Bij het product Jeugdhulp overige voorzieningen is **€81.000,-** minder uitgegeven dan geraamd. De belangrijkste verschillen zijn hieronder weergegeven.

Lagere uitgaven ambulante medewerkers / gezinscoaches	€23.000
Lagere uitgaven genotmiddelenpreventie	€14.000
Hogere kosten jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar	-/- €15.000
Lagere uitgaven zorgregio Midden-IJssel Oost-Veluwe	€38.000
Geringere kosten centrum Jeugd en Gezin	€15.000

Overige afwijkingen (geen toelichting)	€6.000
Totaal	**€81.000**

575005 Jeugdhulp uitvoeringskosten
Aan ambulante medewerkers / gezinscoaches is in 2019 €23.000,-minder uitgegeven. Dit komt omdat de gezinscoaches een deel van het jaar minder zijn ingezet als gevolg van het vertrek van één van de medewerkers en de (latere) invulling van de hierdoor ontstane vacature.

575200 Preventie
De scholen hebben minder beroep gedaan op de inzet van Tactus qua voorlichting. Hierdoor is er 14.000,- minder uitgegeven aan genotmiddelenpreventie.

575250 Jeugdgezondheidszorg
De oorzaak van de meerkosten van €15.000,- bij Jeugdgezondheidszorg is dat er meer consulten zijn geweest dan aanvankelijk was verwacht. Bij de voorjaarsnota is de raming naar boven bijgesteld, maar deze verhoging is niet voldoende geweest.

575500 Kosten CJG
De kosten voor de zorgregio Midden IJssel Oost-Veluwe waren voor 2019 38.000,- lager dan geraamd. Het grootste deel van deze kosten, €53.000,-, had betrekking op de Jeugdzorg, het restant betrof de Wmo. Verder zijn er geen (extra) kosten meer gemaakt voor de accountmanagers. Gelet op de feit dat de zorgregio nog continu in ontwikkeling is, is het ramen van deze post lastig. Voor het komende begrotingsjaar zal op basis van de recentste inzichten deze post indien nodig worden bijgesteld.

De kosten voor het CJG zijn €15.000,- lager dan de raming; dit komt doordat er minder scholing is geweest dan gepland. Daarnaast zijn er, rekening houdend met de geplande verhuizing, minder middelen aangeschaft.

Participatie en werk

Toelichting op product Participatie en Werk
Onder dit product vallen de sociale werkvoorziening (WSW), pilot participatievoorziening en werkzoekenden- en werkgeversdienstverlening. Belangrijke partner voor de uitvoering van dit product is de GR Lucrato. Zij geven invulling aan de sociale werkvoorziening, de werkgeversdienstverlening en de werknemersdienstverlening voor het deel re-integratie. Met de pilot participatievoorziening wil gemeente Heerde dat de onderdelen vanuit Zorg/Ondersteuning en Werk voor de inwoner meer met elkaar verbonden wordt.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
577050 WSW	2.300.887	2.166.690	41.361	2.208.051	2.194.557	13.494
577105 Werkzoekenden dienstverlening	338.123	438.431	-54.888	383.543	306.069	77.474
577150 Werkgeversdienstverlening	108.442	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	**2.747.451**	**2.605.121**	**-13.527**	**2.591.594**	**2.500.626**	**90.968**
Baten						
577101 Reserve Pilot Participatievoorziening	-33.000	0	0	0	0	0

Totaal Baten	**-33.000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**2.714.451**	**2.605.121**	**-13.527**	**2.591.594**	**2.500.626**	**90.968**

Toelichting op de lasten en baten Participatie & Werk

Lasten

Voor het product Participatie & Werk is **€91.000,-** minder uitgegeven dan geraamd. Hieronder is aangegeven waardoor deze afwijking is ontstaan.

Lagere uitvoeringskosten WSW	€10.000
Lagere kosten Werkzoekendendienstverlening	€45.000
Niet gerealiseerde taakstelling beschut werk	€30.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	€6.000
Totaal	**€91.000**

577050 WSW
De uitvoeringskosten voor de WSW zijn in werkelijkheid €10.000,- lager dan de raming. Als gevolg van de teruglopende WSW-doelgroep worden de uitvoeringskosten ook minder. Voor de begroting 2021 e.v. wordt een deel van dit budget naar Werkzoekendendienstverlening overgeheveld.

577105 Werkzoekendendienstverlening
In 2019 is op deze post €45.000,- geld overgehouden omdat er is ingezet op het opstarten van een 'Werkclub Statushouders'. Deze werkclub bestaat uit een consulent werkzoekendendienstverlening statushouders en een matcher (werkgeversdienstverlener) specifiek voor statushouders. Daarnaast zal er een sleutelfiguur in de vorm ven een buurtcoach ingezet worden voor statushouders. Dit is een ervaringsdeskundige die statushouders kan bijstaan in de ervaringen in de Nederlandse maatschappij, kan optreden als tolk, ambassadeur, vertrouwenspersoon etc. De raad zal worden voorgesteld om dit resterende budget naar 2020 over te hevelen zodat bovenstaande werkwijze kan worden opgestart.

Voor beschut werk is €30.000,- minder uitgegeven vanwege de niet gerealiseerde taakstelling die door het rijk was opgelegd.

Inkomen

Toelichting op product Inkomen

Het product Inkomen bestaat uit het ontwikkelen en uitvoeren van beleid op gebied van bijzondere bijstand, minimabeleid, bijstandsverlening (zelfstandigen), armoedebestrijding, het kindpakket en schulddienstverlening.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil

Lasten						
579000 Bijstandverlening	357.221	357.353	0	357.353	334.253	23.100
579050 Levensonderhoud	2.788.387	2.493.200	84.358	2.577.558	2.508.145	69.413
579100 Bijstandverlening zelfstandigen	48.353	81.040	0	81.040	27.817	53.223
579200 Inkomensondersteuningsbeleid	241.475	313.876	0	313.876	309.354	4.522
579250 Schulddienstverlening	35.211	78.261	-20.000	58.261	46.933	11.328
579300 Minimabeleid	95.426	150.424	63.655	214.079	155.293	58.786
579400 Kwijtscheldingen	40.644	30.000	10.000	40.000	19.845	20.155
579450 Bijzondere bijstand/leenbijstand	300.171	358.400	-25.000	333.400	309.849	23.551
Totaal Lasten	**3.906.888**	**3.862.554**	**113.013**	**3.975.567**	**3.711.488**	**264.079**
Baten						
579050 Levensonderhoud	-2.645.030	-2.425.827	-207.498	-2.633.325	-2.652.097	18.772
579100 Bijstandverlening zelfstandigen	-22.929	-43.478	0	-43.478	-5.603	-37.875
579300 Minimabeleid	-66.142	0	0	0	-996	996
579305 Minimabeleid deelfonds	0	-55.212	0	-55.212	-55.045	-167
579400 Kwijtscheldingen	-977	0	0	0	0	0
579450 Bijzondere bijstand/leenbijstand	-39.230	-3.080	0	-3.080	-19.819	16.739
Totaal Baten	**-2.774.309**	**-2.527.597**	**-207.498**	**-2.735.095**	**-2.733.561**	**-1.534**
Resultaat	**1.132.579**	**1.334.957**	**-94.485**	**1.240.472**	**977.927**	**262.545**

Toelichting op de lasten en baten product Inkomen

Lasten

Bij het product Inkomen is in 2019 **€264.000,-** minder uitgegeven dan was geraamd. Hieronder is toegelicht wat de reden is van deze afwijkingen**.**

Lagere kosten uitkeringsadministratie Oldebroek/sociale recherche	€12.000
Minder uitgaven abonnementen/aankoop boeken	€8.000
Lager aantal uitkeringsgerechtigden	€123.000
Geen kosten bewindvoering	€11.000
Minimabeleid	€59.000
Kwijtscheldingen/Bijzondere bijstand	€44.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	€7.000
Totaal	**€264.000**

579000 Bijstandsverlening
Bij de uitkeringsadministratie in Oldebroek zijn vorig jaar externe medewerkers vervangen door (goedkoper) intern personeel; dit is de voornaamste reden van de besparing van €9.000,- op de uitkeringsadministratie. Daarnaast is er €3.000,- minder aan de sociale recherche uitgegeven.

Door de verdergaande digitalisering en de check die jaarlijks plaatsvindt op nut en noodzaak van abonnementen/aankoop boeken is hiervoor fors minder uitgegeven.

579050 Levensonderhoud / 579100 Bijstandsverlening zelfstandigen
Op deze posten worden de kosten geboekt die betrekking hebben op de bijstandsuitkeringen (WWB, IOAW, IOAZ en BBZ); tegenover deze kosten staat het BUIG-budget. In totaliteit is er €123.000,- minder aan deze uitkeringen uitgegeven; dit komt doordat het aantal uitkeringsgerechtigden in werkelijkheid lager (162) was dan waarmee rekening was gehouden (174). De uitstroom naar (betaalde) banen was als gevolg van het goede economische tij hoger dan verwacht.

579250 Schulddienstverlening
Voor 2019 is er geen behoefte geweest aan bewindvoering; hierdoor is het totale budget van €11.000,- niet uitgegeven.

579300 Minimabeleid
Deze post laat een overschot zien van €59.000,- . Bij de bestrijding van armoede en kinderen is fors ingezet op het Jeugdfonds sport en cultuur, ouderbetrokkenheid, het reguliere Kindpakket en een Winterpakket. Hiervan resteert nog een bedrag van €22.000,- waarvan aan de raad wordt gevraagd om €8.000,- naar 2020 over te hevelen. Bij het tegengaan van armoede en schulden is €10.000,- overgehouden; ook hiervan wordt gevraagd om dit budget naar 2020 over te hevelen. Daarnaast is er een plan van aanpak armoedebestrijding en schulddienstverlening ontwikkeld die in 2020 verder wordt uitgerold. In beide gevallen ontbrak hiervoor de ambtelijke capaciteit. Bij de najaarsnota 2019 is €22.000,- bijgeraamd voor de verhoging van het taalniveau bij statushouders. De besteding van dit budget kon in 2019 niet meer plaatsvinden; vandaar dat ook hiervoor toestemming aan de raad wordt gevraagd om dit budget over te hevelen naar 2020. Tenslotte zijn er minder activiteitenbijdragen aangevraagd dan begroot. Dit levert een voordeel op van €5.000,-.

579450 Kwijtscheldingen/Bijzondere bijstand
De goed draaiende economie heeft er ook voor gezorgd dat er minder geld is uitgegeven aan kwijtscheldingen (€20.000,-) en aan bijzondere bijstand (€24.000,-).

Baten

De inkomsten zijn bij dit product **€2.000,-** lager dan geraamd. De geringere ontvangst voor de bijstandsverlening zelfstandigen is vrijwel volledig gecompenseerd door afgeloste leenbijstand en kapitaalverstrekkingen.

Wmo maatwerkvoorzieningen

Toelichting op product Wmo maatwerkvoorzieningen
Een maatwerkvoorziening is een voorziening die is afgestemd op de individuele omstandigheden en mogelijkheden van de ingezetene. Bij de maatwerkvoorziening moet rekening gehouden worden met de behoeften, persoonskenmerken en voorkeuren van de cliënt. Op deze manier wordt de cliënt in staat gesteld tot zelfredzaamheid en/of participatie, zodat hij zo lang mogelijk in zijn eigen leefomgeving kan blijven. Een voorziening die nodig is om de mantelzorger te ondersteunen of deze te ontlasten, kan onderdeel uitmaken van een maatwerkvoorziening. Maatwerkvoorzieningen kunnen materiele en/of immateriële zijn.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
581005 Wmo uitvoeringskosten incl externe advis	527.496	648.100	55.000	703.100	687.053	16.047
581055 Maatwerkvoorzieningen ZIN BG	776.262	1.317.153	-85.000	1.232.153	1.106.914	125.239
581155 Maatwerkvoorzieningen PGB BG	29.339	47.750	-9.000	38.750	14.937	23.813
581201 Reserve opvang, besch. wonen	0	0	196.583	196.583	196.583	0
581205 Opvang en beschermd wonen Wmo	20.429	22.877	110.000	132.877	22.548	110.329
581255 Doventolk	1.086	0	0	0	0	0
581750 Maatwerkvoorzieningen natura materieel v	383.246	424.016	30.300	454.316	566.484	-112.168
581800 Maatwerkvoorzieningen natura materieel w	307.395	110.910	143.000	253.910	192.893	61.017
Totaal Lasten	**2.045.253**	**2.570.806**	**440.883**	**3.011.689**	**2.787.413**	**224.276**
Baten						
581205 Opvang en beschermd wonen Wmo	0	0	-256.583	-256.583	-261.083	4.500
581750 Maatwerkvoorzieningen natura materieel v	-7.968	-1.120	0	-1.120	-16.976	15.856
581950 Eigen bijdragen Wmo bestaand	-55.166	-20.000	0	-20.000	-40.556	20.556
Totaal Baten	**-63.134**	**-21.120**	**-256.583**	**-277.703**	**-318.615**	**40.912**
Resultaat	**1.982.119**	**2.549.686**	**184.300**	**2.733.986**	**2.468.798**	**265.188**

Toelichting op de lasten en baten product Wmo maatwerkvoorzieningen

Lasten

Bij het product Wmo maatwerkvoorzieningen is in 2019 **€224.000,-** minder uitgegeven dan geraamd. Hieronder is toegelicht waarom er op de genoemde onderdelen minder geld is uitgegeven.

Lagere Wmo-uitvoeringskosten	€16.000
Lagere uitgaven Wmo zorg in natura	€125.000

Lagere uitgaven Wmo PGB	€24.000
Geen uitnutting budget Opvang en beschermd wonen	€110.000
Hogere uitgaven vervoersvoorzieningen	-/- €100.000
Lagere uitgaven woonvoorzieningen	€61.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	-/- €12.000
Totaal	**€224.000**

581005 Wmo-uitvoeringskosten
De afdeling SMV heeft in 2019 minder aan salariskosten uitgegeven dan geraamd; hierdoor is de doorbelasting naar de producten lager; voor dit product is dit een bedrag van ruim €7.000,-. De resterende onderschrijding van €9.000,- komt door geringere regionale uitvoeringskosten en advieskosten voor de Wmo.

581055 Maatwerkvoorzieningen ZIN
De kosten voor zorg in natura zijn nagenoeg gelijk aan de raming voor 2019. Hierbij is al rekening gehouden met nog te verwachten uitgaven door achterblijvende facturatie van de laatste periodes van 2019. Het voordeel van €125.000,- bij dit onderdeel wordt bijna volledig veroorzaakt door een te hoog geraamde balanspost uit 2018. Wel is er een stijging in de uitgaven te zien tussen 2018 en 2019. Dit heeft te maken met een combinatie van uitstroom vanuit de AVR en beschermd wonen en een stijging in verband met de vergrijzing en tariefsverhogingen binnen het regionale inkoopcontract. Mogelijk kan hierbij ook de invoering van het abonnementstarief een rol hebben gespeeld.

581155 Maatwerkvoorzieningen PGB
De uitgaven voor de PGB zijn €24.000,- lager dan de raming. Dit komt doordat de regionale inkoop is geregeld via een open raamcontract, waarbij nieuwe aanbieders eenvoudig kunnen toetreden en een PGB-constructie vaak niet meer noodzakelijk is. PGB-aanbieders moeten daarnaast aan dezelfde kwalitatieve eisen voldoen als aanbieders die voor het regionale raamcontract zijn ingeschreven.

581205 Opvang en beschermd wonen Wmo
Bij de najaarsnota 2019 is €257.000,- bijgeraamd voor het overschot van de rijksvergoeding voor beschermd wonen; dit geld is terugontvangen van de centrumgemeente Apeldoorn. Van dit bedrag is €147.000,- toegevoegd aan de reserve sociaal domein; €110.000,- is naar de exploitatie overgeheveld. In 2019 is dit budget niet uitgegeven; de raad wordt voorgesteld om dit budget naar 2020 over te hevelen zodat hiervoor de kosten voor de pilot inloop GGZ en een algemene voorziening voor jong volwassenen met LVB/GGZ problematiek kan worden opgestart.

581750 Rolstoel- en vervoersvoorzieningen
De uitgaven voor rolstoelen en vervoervoorzieningen overschrijden met €100.000,- de begroting; deze overschrijding heeft voor ongeveer de helft te maken met de nieuwe inkoop van hulpmiddelen. Deze nieuwe inkoop is gedaan tegen een reëel tarief waardoor de uitgaven voor aanschaf alsook onderhoud en reparatie, zijn toegenomen. We zien, naast de reguliere stijging, geen stijging in het aantal aanvragen voor vervoersvoorzieningen i.v.m. het invoeren van het abonnementstarief. De resterende overschrijding is het gevolg van het sterk aantal toegenomen vervoersbewegingen in het vraagafhankelijk vervoer (regiotaxi).

581800 Woonvoorzieningen
De uitgaven voor woonvoorzieningen zijn lager als de oorspronkelijk begrote uitgaven. Naar aanleiding van de voorjaarsnota zijn de verwachte uitgaven 2019 bijgeraamd naar €253.000,- (oorspronkelijke uitgaven van €103.000,- en verwachte uitgaven van €150.000,- (drie woningaanpassingen). In werkelijkheid zijn de verwachte uitgaven voor de woningaanpassingen lager dan verwacht. Mede door inzet van externe adviseurs (ombuigingsvoorstel) zijn de kosten voor woningaanpassingen €61.000,- lager.

Baten

De inkomsten zijn bij dit product **€41.000,-** hoger dan de raming. Hiervoor zijn drie oorzaken aan te wijzen die hieronder zijn toegelicht.

Overheveling regionaal budget Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen	€5.000
Hogere ontvangst leges invalidenkaart / verkoop hulpmiddelen	€16.000
Hogere eigen bijdragen Wmo	€20.000
Totaal	**€41.000**

581205 Opvang en beschermd wonen Wmo
In 2019 is €5.000,- ontvangen vanuit het regionale budget voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. Dit geld moet worden ingezet voor de implementatie van een nieuw verdeelmodel. Deze bijdrage was niet voorzien/geraamd.

581750 Rolstoel- en vervoersvoorzieningen
De hogere ontvangst van €16.000,- komt door een grotere afname voor invalidenparkeerkaarten en een niet geraamde verkoopopbrengst van afgeschreven rolstoelen/scootmobielen.

581950 Eigen bijdragen Wmo
Door de overgang van algemene voorzieningen naar maatwerkvoorzieningen (waarvoor een eigen bijdrage in rekening wordt gebracht) zijn deze inkomsten verdubbeld; hiervoor is €20.000,- meer ontvangen.

Wmo algemene voorzieningen

Toelichting op product Wmo algemene voorzieningen
Een algemene voorziening is een aanbod van diensten en activiteiten dat zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers toegankelijk is. Het is gericht op maatschappelijke participatie. Algemene voorzieningen worden gefaciliteerd door de gemeente. Het kan hierbij ook gaan om voorzieningen die door vrijwilligersorganisaties worden aangeboden, mits deze gefaciliteerd zijn door de gemeente. Belangrijk is dat de algemene voorzieningen bekend en beschikbaar zijn, zowel bij cliënten, vrijwilligers als bij professionals, en dat zij gericht zijn op maatschappelijke participatie.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil

Lasten						
585000 Volwassenenwerk	231.442	175.619	0	175.619	176.453	-834
585050 Maatschappelijk werk	174.637	6.881	0	6.881	6.867	14
585100 Volksgezondheid	124.876	148.600	0	148.600	147.727	873
585150 Vreemdelingen inburgering	27.981	47.400	-6.880	40.520	20.173	20.347
585200 Algemene voorzieningen regieondersteunin	926.700	903.393	0	903.393	842.086	61.307
585250 Basismobiliteit	774.160	544.336	266.230	810.566	687.377	123.189
585300 Algemene voorziening schoon en leefbaar	1.166.018	1.491.959	0	1.491.959	1.387.982	103.977
585350 Vrijwilligers	73.528	88.827	0	88.827	76.958	11.869
585400 Mantelzorg	88.728	88.672	0	88.672	94.281	-5.609
Totaal Lasten	**3.588.069**	**3.495.687**	**259.350**	**3.755.037**	**3.439.903**	**315.134**
Baten						
585000 Volwassenenwerk	-49.820	0	0	0	895	-895
585150 Vreemdelingen inburgering	0	-47.400	23.700	-23.700	-23.700	0
585250 Basismobiliteit	-29.883	-15.360	15.360	0	-12.838	12.838
Totaal Baten	**-79.703**	**-62.760**	**39.060**	**-23.700**	**-35.644**	**11.944**
Resultaat	**3.508.367**	**3.432.927**	**298.410**	**3.731.337**	**3.404.260**	**327.077**

Toelichting op de lasten en baten product Wmo algemene voorzieningen

Lasten

Bij het product Wmo algemene voorzieningen is **€315.000,-** minder uitgegeven dan de raming. De verklaringen voor deze onderschrijding zijn in onderstaande tekst opgenomen.

Lagere kosten inburgering vreemdelingen	€20.000
Lagere kosten regieondersteuning (AVR)	€34.000
Gedeeltelijke inzet van het transformatiebudget	€27.000

Lagere uitgaven PlusOV met name door verevening van 2018	€123.000
Lagere uitgaven algemene voorziening schoon en leefbaar huis	€104.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	€7.000
Totaal	**€315.000**

585150 Vreemdelingen inburgering
De onderschrijding op dit subproduct komt doordat er begroot wordt op basis van een aanname van het aantal mensen dat gehuisvest kan worden. Als gevolg van de huisvestingsproblematiek is dit aantal niet gehaald en is er €20.000,- minder op deze post uitgegeven.

585200 Algemene voorzieningen regieondersteuning
In 2019 zijn de uitgaven voor de AVR met €34.000,- teruggebracht. Dit komt door de uitstroom naar maatwerk en naar de Wet langdurige zorg en door het inzetten van een hoogwaardige intake door bij de instroom.

Van het transformatiebudget is €27.000,- overgehouden. Als gevolg van de werkdruk is het niet gelukt om alle nieuwe zaken op te pakken; hierdoor is dit budget maar deels besteed.

585250 Basismobiliteit
De kosten voor basismobiliteit blijven, ondanks een hoger aantal vervoersbewegingen dan waar rekening mee was gehouden, binnen de begroting. Het exploitatievoordeel van €123.000,- wat is behaald komt grotendeels doordat er nog een vereveningsbijdrage over 2018 is ontvangen van €92.000,-. Deze bijdrage is het gevolg van een gewijzigde kostentoerekeningssystematiek die voordelig heeft uitgepakt voor de gemeente Heerde. Verder zijn de kosten voor de dagbesteding iets hoger dan geraamd. PlusOV heeft de organisatie inmiddels in control, dit blijkt ook uit de jaarstukken over 2019, deze zijn afgesloten met een voordelig exploitatieresultaat.

585300 Algemene voorziening schoon en leefbaar huis
Voor de ondersteuning in de huishouding is in 2019 €104.000,- minder uitgegeven. Dit komt omdat bij de begroting rekening was gehouden dat de nieuwe CAO voor de huishoudelijke hulp aan het begin van het jaar zou ingaan; dit was in werkelijkheid halverwege het jaar. Daarnaast was de werkelijke salarisverhoging minder hoog dan was geraamd.

Baten

585250 Basismobiliteit
De extra inkomsten bij dit product van **€12.000,-** komen voor het overgrote deel van ontvangen reizigersbijdragen; deze waren niet geraamd.

BBV-indicatoren programma Sociaal maatschappelijk

Niet- sporters

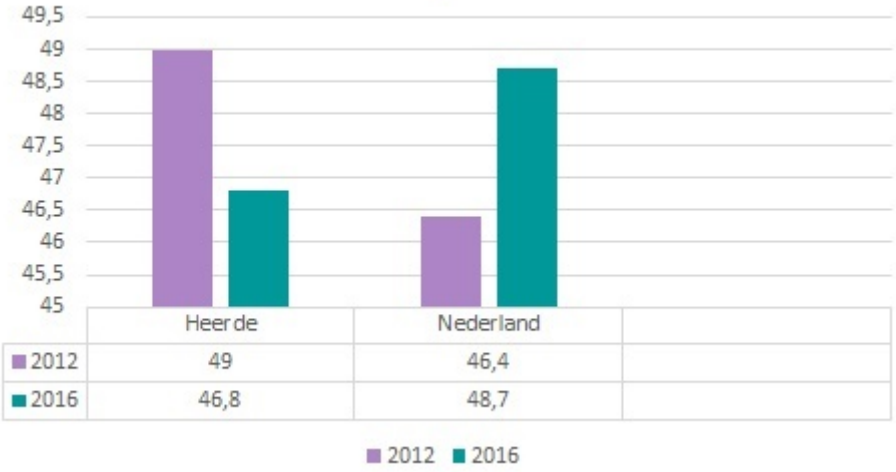

	Heerde	Nederland
2012	49	46,4
2016	46,8	48,7

2012 2016

Absoluut verzuim

per 1.000 leerlingen

	Heerde	Nederland
2015	1	2,3
2016	5,9	1,8
2017	4,5	1,8
2018	3,5	1,9

2015 2016 2017 2018

Relatief verzuim

per 1.000 leerlingen

	Heerde	Nederland
2015	17	29
2016	14	27
2017	17	27
2018	18	23

2015 2016 2017 2018

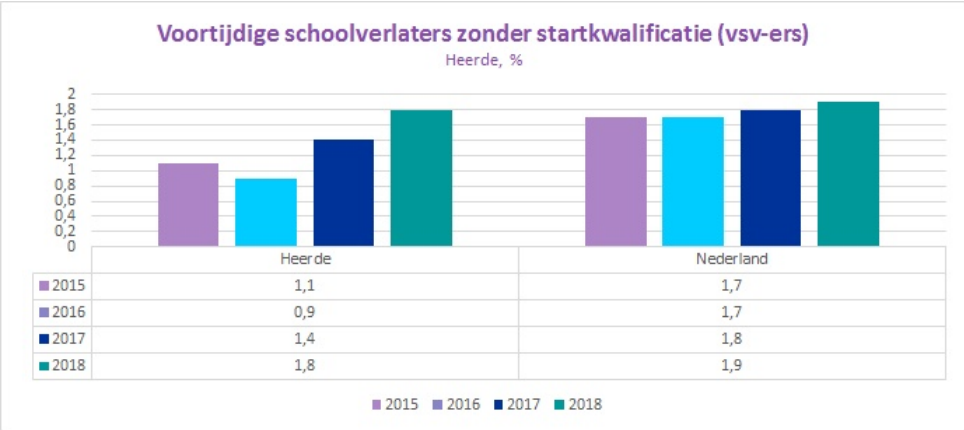
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)
Heerde, %
2
1,8
1,6
1,4
1,2
1
0,8
0,6
0,4
0,2
0
Heerde
Nederland
2015 1,1 1,7
2016 0,9 1,7
2017 1,4 1,8
2018 1,8 1,9
2015 2016 2017 2018

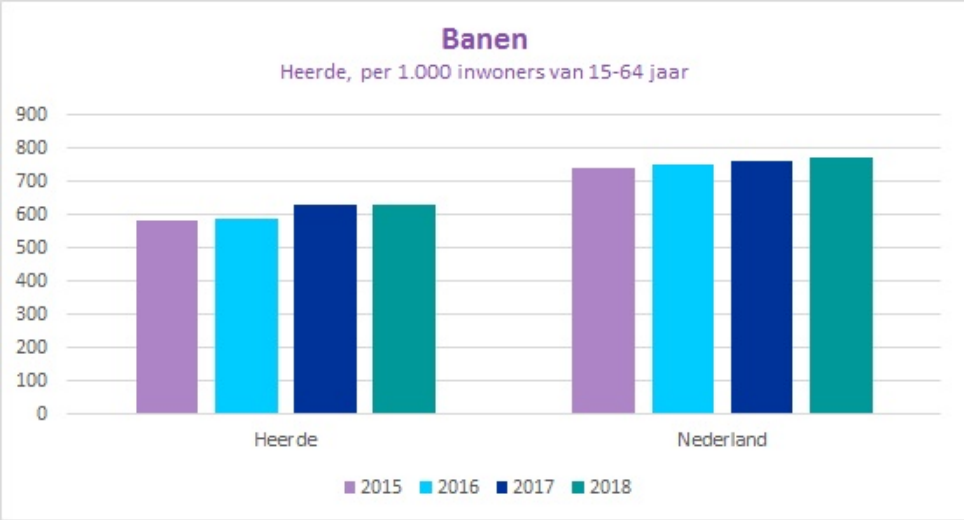
Banen
Heerde, per 1.000 inwoners van 15-64 jaar
900
800
700
600
500
400
300
200
100
0
Heerde
Nederland
2015 2016 2017 2018

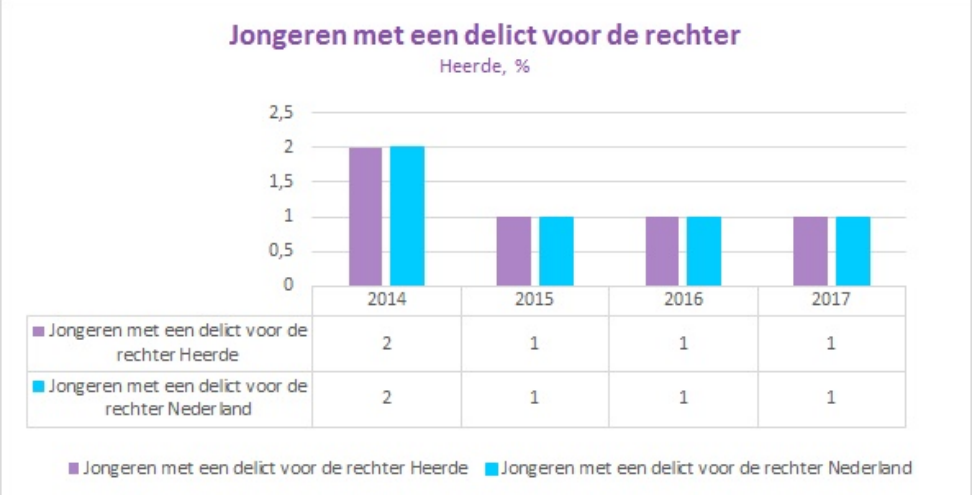
Jongeren met een delict voor de rechter
Heerde, %
2,5
2
1,5
1
0,5
0
2014 2015 2016 2017
Jongeren met een delict voor de rechter Heerde 2 1 1 1
Jongeren met een delict voor de rechter Nederland 2 1 1 1
Jongeren met een delict voor de rechter Heerde
Jongeren met een delict voor de rechter Nederland

Achterstand onder jeugd

Heerde,%

	Kinderen in uitkeringsgezin	Werkloze jongeren	
Achterstand onder jeugd Heerde	3	2	
Achterstand onder jeugd Nederland	7	2	

Achterstand onder jeugd Heerde Achterstand onder jeugd Nederland

Netto arbeidsparticipatie

Heerde, %

	Heerde	Nederland
2015	66,3	65,4
2016	67,4	65,8
2017	68	66,6
2018	69,2	67,8

2015 2016 2017 2018

Lopende re-integratievoorzieningen

Heerde, per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

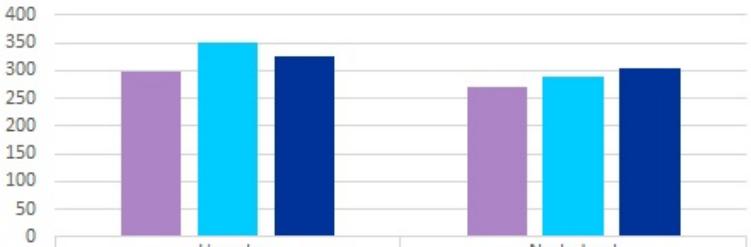

	Heerde	Nederland
eerste halfjaar 2017	298,6	271,3
tweede halfjaar 2017	351,3	290
eerste halfjaar 2018	326,4	305,2

eerste halfjaar 2017 tweede halfjaar 2017 eerste halfjaar 2018

Personen met een bijstandsuitkering

per 10.000 inwoners

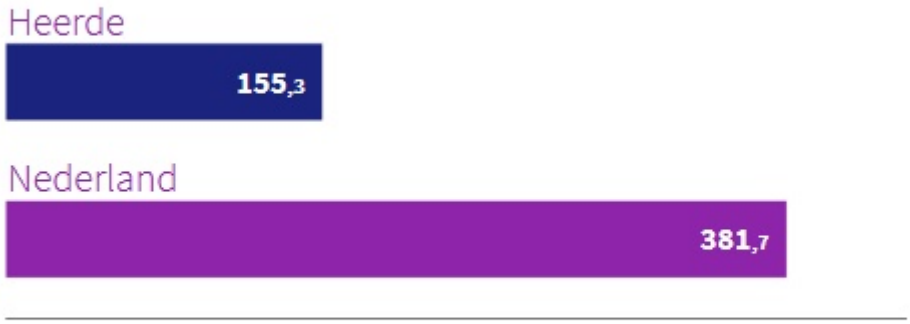

CBS | **eerste halfjaar 2019**

Jongeren met jeugdhulp

Heerde, % van alle jongeren tot 18 jaar

	Heerde	Nederland
tweede halfjaar 2017	14,2	9,9
eerste halfjaar 2018	14,3	9,7
tweede halfjaar 2018	15,4	10,4
eerste halfjaar 2019	15,7	10

tweede halfjaar 2017 eerste halfjaar 2018 tweede halfjaar 2018 eerste halfjaar 2019

Jongeren met jeugdbescherming

Heerde, %

	Heerde	Nederland
tweede halfjaar 2017	0,8	1
eerste halfjaar 2018	1,1	1
tweede halfjaar 2018	1,2	1,1
eerste halfjaar 2019	1,5	1,1

tweede halfjaar 2017 eerste halfjaar 2018
tweede halfjaar 2018 eerste halfjaar 2019

Jongeren met jeugdreclassering

Heerde,%

	Heerde	Nederland
eerste halfjaar 2015	0,6	0,4
tweede halfjaar 2015	0,4	0,4
eerste halfjaar 2016	0,4	0,4
tweede halfjaar 2016	0,4	0,4

eerste halfjaar 2015 tweede halfjaar 2015 eerste halfjaar 2016 tweede halfjaar 2016

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo

Heerde, per 10.000 inwoners

	Heerde	Nederland
tweede halfjaar 2017	160	570
eerste halfjaar 2018	150	590
tweede halfjaar 2018	290	600
eerste halfjaar 2019	300	610

tweede halfjaar 2017 eerste halfjaar 2018 tweede halfjaar 2018 eerste halfjaar 2019

Overzicht overhead

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten	18.525.720	7.490.618	2.064.520	9.555.138	9.017.763	537.375
Baten	-11.970.016	-651.275	-1.764.770	-2.416.045	-2.064.317	-351.728
Resultaat	**6.555.704**	**6.839.343**	**299.750**	**7.139.093**	**6.953.446**	**185.647**

Toelichting op product Overhead

In 2017 zijn nieuwe BBV-voorschriften ingevoerd. Hierin is de verplichting opgenomen om de overheadkosten van de ambtelijke organisatie apart inzichtelijk te maken.

Onder overhead wordt verstaan: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Concreet zijn dit de kosten van huisvesting, verzekeringen, facilitaire zaken, ICT en alle salariskosten en overige personeelskosten van het ondersteunende personeel. Een overzicht van de overheadkosten van de gemeente Heerde (zowel raming als realisatie voor 2019) met de berekening van het overheadpercentage is hieronder samengevat weergegeven.

	Primitieve raming 2019	Raming incl. wijz. 2019	Realisatie 2019	Verschil 2019
Raadhuis	129.633	107.633	99.356	8.277
Gemeentekantoor	259.083	278.583	280.078	-1.495
Gemeentewerf	92.670	92.670	94.707	-2.037
Facilitaire zaken	367.349	342.349	300.134	42.215
ICT	1.353.109	1.522.355	1.504.633	17.722
Overige algemene kosten	46.430	76.430	86.803	-10.373
Salariskosten overheadpersoneel	4.010.870	4.139.872	4.092.208	47.664
Overige personeelskosten	580.198	579.201	495.527	83.674
Totale overheadkosten	**6.839.343**	**7.139.093**	**6.953.446**	**185.647**
Salariskosten direct personeel	5.431.990	5.718.880	5.855.721	-136.841
Totale kosten primair proces	**5.431.990**	**5.718.880**	**5.855.721**	**-136.841**
Totale apparaatskosten	**12.271.333**	**12.857.973**	**12.809.167**	**48.806**
Percentage overhead	**55,73%**	**55,52%**	**54,28%**	

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de grootste verschillen zich voordoen bij 'Facilitaire zaken', 'salariskosten overheadpersoneel', 'overige personeelskosten' en 'salariskosten direct personeel'. Deze verschillen worden hieronder toegelicht.

<u>Facilitaire zaken (voordeel € 42.000,-)</u>
Bij dit onderdeel is op meerdere posten minder uitgegeven dan de raming. de verzekeringskosten zijn €13.000,- lager doordat de computerverzekering is overgeheveld naar automatisering. Verder zijn de kosten voor de WA-verzekering lager dan geraamd. Voor printers, kopieerapparaten en papier is, ondanks de neerwaartse bijstelling bij de najaarsnota, €19.000,- minder uitgegeven. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat het contract voor de kopieerapparaten opnieuw is afgesloten. Dit contract is nu gebaseerd op de veel lagere afname door het papierloos werken. Het vorige contract was gebaseerd op een hogere minimale afname als gevolg van het oude kantoorconcept. Ook de kosten van papier lopen nog steeds terug door de verdergaande automatisering. Tenslotte is er minder uitgegeven aan abonnementen (€3.000,- eveneens oorzaak digitalisering),

telefoonkosten (€5.000,- oude contracten zijn omgezet naar goedkopere nieuwe contracten) en schoonmaakartikelen (€2.000,-).

Salariskosten overheadpersoneel (voordeel €48.000,-) / salariskosten direct personeel (nadeel €137.000,-)
Zoals uit onderstaand staatje blijkt is het beschikbare salarisbudget (vacatureruimte) gebruikt om extern in te huren; op het budget voor vast personeel wordt €451.000,- overgehouden, het budget voor inhuur is echter met €564.000,- overschreden. Veelal is er ingehuurd voor specifieke, tijdelijke functies op het gebied van het sociaal domein en vergunningverlening of voor ziektevervanging. Deze kosten worden vaker direct toegerekend; de vervanging door extern personeel op bedrijfsvoeringsonderdelen (overhead) heeft minder vaak plaatsgevonden. Dit is de verklaring van de onderschrijding bij de salariskosten van overheadpersoneel (€48.000,-) en de forsere (duurdere inhuur) overschrijding bij het directe personeel van €137.000,-.

Overige personeelskosten (voordeel €84.000,-)
Het voordeel op deze post is hoofdzakelijk toe te schrijven aan lagere opleidingskosten en minder reis- en verblijfskosten. Ook is er minder geld uitgegeven aan dienst- en werkkleding.

Totaal Personeelskosten 2019 (excl. bestuur; totaal nadeel € 4.000,-)

Op de totale personeelskosten (vast personeel, inhuur, vervanging ziekte, bovenformatief personeel en overige personeelskosten) is in 2019 €4.000,- meer uitgegeven. In onderstaande tabel is dit verschil per onderdeel uitgesplitst. De taakstelling van €300.000,-op Bedrijfsvoering is volledig gerealiseerd.

	Raming 2019	Realisatie 2019	Verschil 2019
Vast personeel			
Management	998.876	867.131	131.745
Bestuursondersteuning en -advisering	1.028.648	1.088.309	-59.661
Bedrijfsondersteuning en -advisering	1.298.622	1.288.937	9.685
Dienstverlening en informatiebeheer	1.349.743	1.265.070	84.673
Realisatie, onderhoud en beheer	1.353.972	1.332.787	21.185
Ruimte, ondernemen en wonen	1.351.890	1.310.124	41.766
Sociaal maatschappelijke verbinding	2.254.965	1.993.112	261.853
Bovenformatief	107.860	147.922	-40.062
Totaal	**9.744.576**	**9.293.392**	**451.184**
Ingehuurd personeel			
Management	-	58.942	-58.942
Bestuursondersteuning en -advisering	-	132.038	-132.038
Bedrijfsondersteuning en -advisering	-	5.852	-5.852
Dienstverlening en informatiebeheer	59.000	22.369	36.631
Realisatie, onderhoud en beheer	22.800	333	22.467
Ruimte, ondernemen en wonen	21.700	262.880	-241.180
Sociaal maatschappelijke verbinding	146.000	331.327	-185.327
Overig			-
Bovenformatief			-
Totaal	**249.500**	**813.741**	**-564.241**
Vervanging ziekte	**109.448**	**195.290**	**-85.842**
Overige personeelskosten	**391.631**	**196.340**	**195.291**
Totaal	**10.495.155**	**10.498.763**	**-3.608**

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn vrij besteedbare inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel. Conform de nieuwe richtlijnen worden deze budgetten nu onder een separaat hoofdstuk opgenomen (voorheen programma 2 Financiën, Economie en grote projecten). De inkomsten die tot dit onderdeel behoren zijn de Algemene Uitkering en overige uitkeringen uit het gemeentefonds, OZB, Precariobelasting, Toeristenbelasting, bespaarde rente over het Eigen Vermogen en ontvangen rentes en dividenden.

De uitgaven die bij dit onderdeel zijn opgenomen hebben betrekking op de inning en verwerking van bovengenoemde inkomsten.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
531100 Deelnemingen nutsbedrijven	3.725	3.324	0	3.324	2.763	561
531150 Geldleningen < 1 jaar	-33.363	0	0	0	0	0
531200 Geldleningen > 1 jaar	8.574	842.102	-107.000	735.102	729.883	5.219
531300 Algemene uitkering	5.328	4.780	0	4.780	0	4.780
531510 OZB woningen	116.769	139.929	-10.000	129.929	145.499	-15.570
531560 OZB niet - woningen	105.682	109.160	10.000	119.160	128.173	-9.013
531610 Belastingen overig	21.814	21.800	0	21.800	17.392	4.408
531750 Precariobelasting	9.420	11.237	0	11.237	11.733	-496
Totaal Lasten	**237.949**	**1.132.332**	**-107.000**	**1.025.332**	**1.035.443**	**-10.111**
Baten						
531100 Deelnemingen nutsbedrijven	-52.876	-39.000	-1.400	-40.400	-40.430	30
531150 Geldleningen < 1 jaar	-22.909	0	0	0	0	0
531200 Geldleningen > 1 jaar	-46.470	-995.953	0	-995.953	-911.083	-84.870
531300 Algemene uitkering	-13.927.564	-15.063.482	-7.170.469	-22.233.951	-22.608.913	374.962
531510 OZB woningen	-3.754.764	-3.422.154	-65.000	-3.487.154	-3.474.658	-12.496
531560 OZB niet - woningen	-450.442	-1.162.374	-90.000	-1.252.374	-1.270.911	18.537
531610 Belastingen overig	-7.951	-25.670	15.000	-10.670	-13.358	2.688

531750 Precariobelasting	-1.065.843	-1.140.000	70.000	-1.070.000	-1.113.740	43.740
533250 Toeristenbelasting	-154.687	-270.000	72.000	-198.000	-198.456	456
567200 Integratie uitkering combinatie function	-72.697	-73.138	-6.100	-79.238	-78.797	-441
573305 Uitkering deelfonds	-5.862.826	-5.588.438	2.519.245	-3.069.193	-3.046.747	-22.446
577305 dec. Uitkering WSW/Reïntegratie	-2.394.718	-2.235.887	18.990	-2.216.897	-2.226.547	9.650
581355 dec.uitk. WMO nieuw	-2.576.657	-2.667.443	2.667.443	0	0	0
582050 Integratieuitkering Wmo verplaatsen en w	-328.496	-328.496	328.496	0	0	0
585500 Deelfonds Wmo HV	-1.206.110	-1.293.226	1.293.226	0	0	0
Totaal Baten	**-31.925.009**	**-34.305.261**	**-348.569**	**-34.653.830**	**-34.983.640**	**329.810**
Resultaat	**-31.687.061**	**-33.172.929**	**-455.569**	**-33.628.498**	**-33.948.198**	**319.700**

Toelichting op de lasten en baten product Algemene dekkingsmiddelen

Lasten

De lasten zijn bij het product algemene dekkingsmiddelen **€ 10.000,-** hoger dan geraamd. Hieronder wordt een toelichting gegeven op de belangrijkste verschillen.

Geldleningen	€ 5.000
Kosten algemene uitkering	€ 5.000
Invorderingkosten O.Z.B.	-/- € 20.000
Totaal	**€10.000**

531150 Geldleningen < 1 jaar
In 2019 is er opnieuw geld ontvangen als gevolg van de rentevergoedingen (negatieve rente) voor leningen met een korte looptijd (< 1 jaar). Bij de begroting en bijstellingen bij de voor- en najaarsnota was rekening gehouden met een voordeel op deze post van ruim € 107.000,-; de uiteindelijke renteontvangst was nog € 5.000,- hoger.

531300 Algemene uitkering
De kosten voor het het pakket waarmee de algemene uitkering wordt berekend (€5.000,-) zijn betaald door automatisering omdat dit pakket tot de software wordt gerekend. Deze post is bij de begroting 2020 afgeraamd.

531510 O.Z.B. woningen en 531560 O.Z.B. niet woningen
De kosten voor het innen van de O.Z.B. zijn dit jaar €20.000,- hoger doordat er

taxatiemodellen voor de O.Z.B.-bepaling naar gebruikersoppervlakte zijn gemaakt door een extern bureau. Tevens zijn er meer hertaxaties uitgevoerd.

Baten

De baten wijken **€330.000,-** in positieve zin af van de begroting; de belangrijkste afwijkingen zijn hieronder toegelicht.

Doorberekende rentelasten	-/- €83.000
Hogere algemene uitkering	€375.000
Hogere O.Z.B. inkomsten	€9.000
Hogere inkomsten uit Precariobelasting	€44.000
Uitkering deelfondsen	-/- €13.000
Overige afwijkingen (niet toegelicht)	-/- €2.000
Totaal	**€330.000**

531200 Geldleningen > 1 jaar
De totale werkelijk betaalde rentekosten worden aan de uitgavenkant van dit subproduct geboekt en zijn voor 2019 €728.000,-. De doorberekening van de rentekosten naar de diverse producten en het grondbedrijf wordt aan de opbrengstenkant van dit subproduct tegengeboekt en is in €83.000,- lager dan de raming; deze boekingen compenseren elkaar en zijn niet van invloed op het rekeningsaldo.

531300 Algemene uitkering
De mutaties uit de decembercirculaire zijn relatief fors en kunnen, doordat deze circulaire zo laat beschikbaar komt, niet worden meegenomen in de najaarsnota. Daarnaast is er in januari 2020 nog een budgetbijstelling geweest die ook niet in de budgetten is verwerkt. Hierdoor is het (positieve) verschil ten opzichte van de raming €375.000,-. In onderstaand staatje is een opsomming gegeven van dit verschil.

Klimaatmiddelen (decembercirculaire)	€237.000
Verlaging suppletieuitkering Sociaal Domein	-/- €103.000
Verhoging maatstaf Sociaal Domein (ouders psychisch medicijngebruik)	€197.000
Afrekening voorgaande jaren	€39.000

Overige kleine verschillen	€5.000
Totaal	**€375.000**

531510 O.Z.B. woningen en 531560 O.Z.B. niet woningen
Over 2019 is €9.000,- meer aan O.Z.B.-inkomsten en inkomsten uit aanmaningen ontvangen. Dit is een zeer geringe afwijking van de totale raming (€4.750.000,-) en is het gevolg van relatief weinig neerwaartse WOZ-bijstellingen van hertaxaties, daarnaast zijn er meer woningen/bedrijven waarover O.Z.B. kon worden geheven dan waarmee rekening was gehouden.

531750 Precariobelasting
De werkelijke inkomsten uit Precariobelasting zijn €44.000,- hoger dan de raming.

573305 Uitkering deelfonds Jeugd en 577305 Uitkering deelfonds WSW
De verschillen in de uitkeringen van de deelfondsen worden veroorzaakt door verrekeningen met voorgaande jaren en resulteren in een nadeel van €13.000,-.

BBV Indicatoren

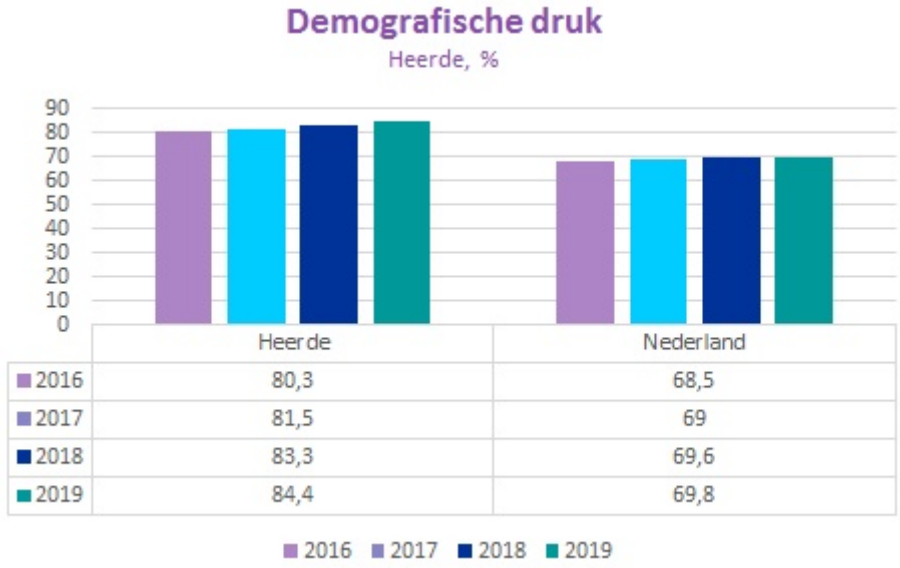

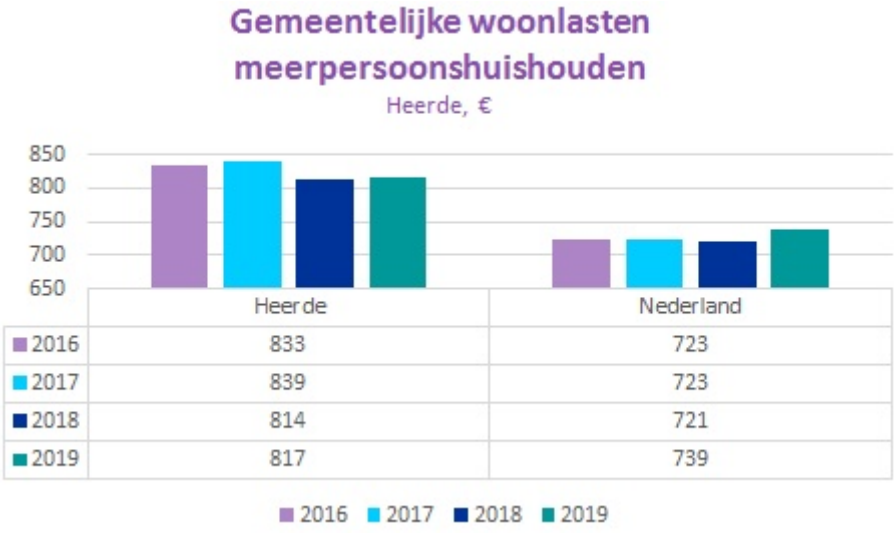

Nieuw gebouwde woningen

Heerde, per 1.000 woningen

	Heerde	Nederland
2015	3,6	6,4
2016	4,1	7,2
2017	2	8,2
2018	10,1	8,6

2015 2016 2017 2018

Gemiddelde WOZ waarde

x €1.000

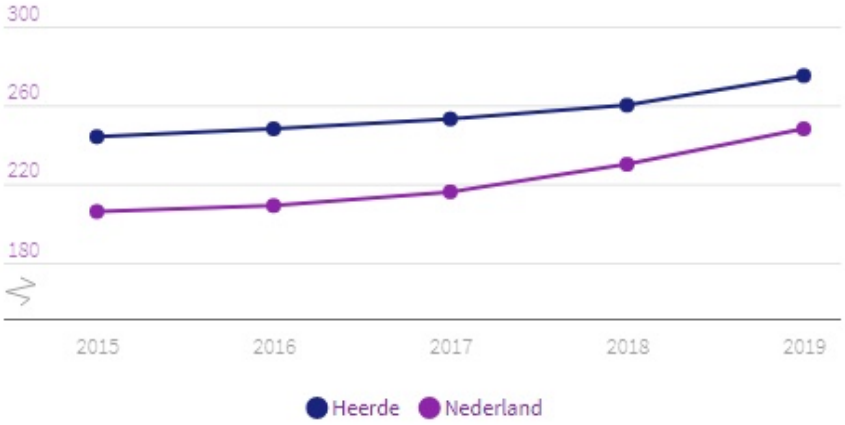

CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken | **2015 - 2019**

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

Heerde, €

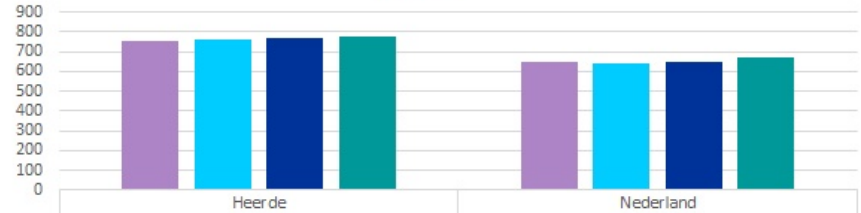

	Heerde	Nederland
2016	752	651
2017	760	644
2018	771	649
2019	777	669

2016 2017 2018 2019

Onvoorzien

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2018	Primaire begroting 2019	Begr.wijz. 2019	Begroting 2019 (P+W)	Realisatie 2019	Verschil
Lasten						
531400 Onvoorzien	0	50.000	-50.000	0	0	0
Totaal Lasten	**0**	**50.000**	**-50.000**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**0**	**50.000**	**-50.000**	**0**	**0**	**0**

Toelichting op de baten en lasten van Onvoorzien

Lasten

531400 Onvoorzien
In 2019 is door het college geen gebruik gemaakt van de post Onvoorzien. De oorspronkelijk opgenomen raming van €50.000,- is bij de najaarsnota weer afgeraamd.

Paragrafen

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is nodig om risico's in de exploitatie op te vangen: zonder weerstandsvermogen levert iedere tegenvaller een probleem op bij een sluitende begroting. Hoe hoger de risico's, hoe hoger de weerstandscapaciteit (bijvoorbeeld reserves of ruimte in tarieven) moet zijn. Het gaat hier dus om de robuustheid van de begroting.

Deze paragraaf beschrijft de risico's waarmee de gemeente geconfronteerd kan worden, welke financiële buffers daar tegenover staan en hoe de risico's beheerst kunnen worden.

De paragraaf bestaat uit de volgende delen:

1. Beleidskader;
2. Structurele weerstandscapaciteit;
3. Incidentele weerstandscapaciteit;
4. Conclusie weerstandscapaciteit;
5. Risicobeheersing;
6. Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit;
7. Weerstandsratio en kengetallen.

Beleidskader

Artikel 11 van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) beschrijft het volgende over het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat tenminste:

- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Een inventarisatie van de risico's;
- Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- Een kengetal voor de netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit;
- Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

De weerstandscapaciteit van een gemeente is de buffer die aanwezig moet zijn om mogelijke risico's af te kunnen dekken. Het gaat hierbij om het vermogen dat aanwezig is om risico's financieel af te kunnen dekken, zonder dat de bedrijfsvoering in gevaar komt.
Dit in de wetenschap dat de risico's zich nooit allemaal tegelijk zullen voordoen.
De vragen die we ons stellen zijn:

- Heeft de gemeente de mogelijkheid om bij een sterke daling van het eigen vermogen de tarieven te verhogen?

- Zijn er mogelijkheden om de kosten die nu binnen de bestemmingsreserves worden afgedekt binnen de reguliere begroting te dekken?

De gemeente Heerde wil daarbij structurele risico's afdekken met structurele weerstandscapaciteit en incidentele risico's afdekken met incidentele weerstandscapaciteit.

Bij de behandeling van de laatste nota van reserves en voorzieningen is afgesproken dat de beleidsuitgangspunten met betrekking tot het weerstandsvermogen overzichtelijk in beeld gebracht gaan worden. Deze worden hieronder opgesomd.

De basis van de grootte van ons structureel weerstandsvermogen is de ruimte die er nog is in de OZB tarieven tot aan de artikel 12 norm. Hierbij baseren wij ons op provinciale gegevens.

In afwijking van voorgaande jaren wordt vanaf de begroting 2020 en jaarrekening 2019 alleen de Algemene Reserve ingezet als weerstandscapaciteit. De provincie heeft in de begrotingsbrief van 2019 opmerkingen gemaakt dat het beter is om niet de bestemmingsreserves aan te wenden voor het opvangen van de risico's.

De post onvoorzien in de exploitatie wordt niet meegenomen als weerstandscapaciteit omdat deze post bedoeld is om de begroting op een soepele manier uit te voeren en in eerste instantie niet om risico's op te vangen.

Stille reserves worden alleen meegenomen als weerstandsvermogen als deze binnen 2 jaar liquide (dus in geld zijn om te zetten) zijn te maken.

De risico top 7 in deze paragraaf zullen worden toegelicht met:

- Een omschrijving van het risico;
- De hoogte van het risicobedrag (alleen boven de 50.000,-);
- Wijze van berekening van het risicobedrag;
- De maatregelen ter beheersing van het risico.

De weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's wordt zichtbaar gemaakt in een tabel en tevens uitgedrukt in een weerstandsratio.

De raad heeft op 9 maart 2015 bij de behandeling van de nota reserves en voorzieningen 2015 de beleidslijn uitgesproken dat bij toekomstige jaarrekeningoverschotten zo veel als mogelijk bedragen toegevoegd worden aan de Algemene Reserve, om zodoende het solvabiliteitspercentage toe te laten nemen. Het toevoegen aan de reserve zal steeds per expliciete besluitvorming worden voorgelegd aan de raad.

Weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit is het vermogen om onverwachte structurele tegenvallers in de begroting (bijvoorbeeld een hogere uitgave voor de WWB of een lagere Algemene Uitkering) op te vangen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de voortzetting van de taken.

De gemeente Heerde heeft op de OZB-heffing na, nagenoeg geen resterende structurele belastingcapaciteit meer. De afvalstoffenheffing, rioolheffing en begrafenisrechten zijn maximaal kostendekkend en kunnen niet meer worden verhoogd. Om de weerstandcapaciteit te beïnvloeden kan overwogen worden om de kosten te verlagen.
Er is geen maximum gebonden aan het tarief van de OZB, maar er is wel een macronorm om er voor te zorgen dat er landelijk niet boven de norm OZB geheven wordt. Er volgt dan mogelijk een korting op de Algemene Uitkering.

De structurele ruimte in de OZB-tarieven die er volgens de artikel 12 norm nog aanwezig is, is € 416.000,-. Deze gegevens zijn verstrekt door de provincie Gelderland en zijn gebaseerd op de begroting 2020.
De structurele risico's in deze paragraaf (zonder de grondexploitatie) zijn € 1.399.000,-. Afgezet tegen de € 416.000,- ruimte die we nog hebben, kan de conclusie getrokken worden dat wij onvoldoende structurele middelen hebben om de structurele risico's te dekken.
Maar, het ramen van deze risico's moet wel in het juiste perspectief worden gezien. Het is nog geen uitgaaf en niet alle risico's zullen zich naar verwachting op hetzelfde moment voordoen.

Onvoorzien
Soms wordt ook de post onvoorzien als structurele weerstandscapaciteit gezien. In Heerde was de post onvoorzien voor het jaar 2019 geraamd op € 50.000,-.
In feite is deze post bedoeld om de begroting op een soepele manier uit te voeren en in eerste instantie niet om risico's op te vangen. Voor bepaling van de weerstandscapaciteit is onvoorzien daarom niet meegenomen.

Incidentele weerstandscapaciteit
Incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om onverwachte eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken. De incidentele weerstandscapaciteit valt samen met de Algemene Reserve.
Deze Algemene Reserve is € 10,6 miljoen per 1 januari 2020 (waarvan € 5.748.200,- Algemene Reserve Grondexploitatie).

Ontwikkeling reserves

Hieronder volgt de ontwikkeling van de Algemene Reserve (in milj.)

	2016	2017	2018	2019
Reserves	10,4	10,6	11,1	10,6

Algemene reserve
De Algemene Reserve bestaat uit de Algemene Reserve en de Algemene Reserve Grondexploitatie. De Algemene Reserve is bedoeld om risico's in de gewone exploitatie op te vangen en de Reserve Grondexploitatie die van de grondexploitatie.

Stille reserves
De stille reserves vanuit de vrijkomende locaties worden vanaf nu niet meer meegenomen. De vrijkomende locaties zijn namelijk bijna allemaal "vergeven" voor ontwikkeling.

Conclusie weerstandscapaciteit
Structureel:
De totale structurele weerstandscapaciteit wordt bepaald op de ruimte die Heerde heeft in zijn OZB tarieven tot artikel 12 norm, zijnde € 416.000,-.
Incidenteel:
De incidentele weerstandscapaciteit heeft een omvang van € 10,6 miljoen en is aanwezig in de Algemene Reserve.

Risicobeheersing
Deze paragraaf bevat de top 7 risico's (volgorde van groot risico naar klein).

Hier is aangegeven:

- Omschrijving (van het risico);
- Hoogte van het risicobedrag (alleen boven de 50.000,-);
- Wijze van berekening;

- Beheersing van het risico.

  Voor sommige risico's is het moeilijk een risicopercentage te berekenen. Dat is dan aangegeven. Toch wordt er dan een risicobedrag berekend zodat voorzichtigheidshalve in de reservepositie wel rekening wordt gehouden met tegenvallers.

1. Bedrijvenpark Hattemerbroek BV
Omschrijving

De gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek hebben een samenwerkingsovereenkomst voor het realiseren en exploiteren van een bedrijvenpark. Het bedrijvenpark richt zich vooral op het aantrekken van bedrijven in de logistieke sector. Om dat te realiseren is het bedrijvenpark aangewezen als 'bovenregionaal' bedrijventerrein. De (nieuwe) bestemmingsplannen voor beide plandelen (Oldebroek en Hattem) en voor een nieuw open afrittenstelsel als aansluiting van het bedrijvenpark op de A28 zijn in september 2018
vastgesteld. De beroepstermijn is verstreken en de bestemmingsplannen zijn onherroepelijk.

Grondexploitatie en bestemmingsreserve
Jaarlijks wordt de grondexploitatieberekening geactualiseerd. De drie gemeenten hebben voor het negatieve saldo van de grondexploitatieberekening een verliesvoorziening. Via deze voorziening staat elk van de drie gemeenten garant voor een derde deel van het negatieve saldo. De concept uitkomst (contante waarde) van de in maart 2020 opgestelde berekening is positief. In de komende AVA van april zal de grondexploitatie worden vastgesteld. Vanwege de positieve uitkomst zal het voorstel zijn de huidige voorziening op te heffen en het bedrag van € 53.500,- via resultaatbestemming 2019 toe te voegen aan de reeds bestaande reserve "afrit A28 bedrijventerrein H2O". In de overeenkomst met de Provincie Gelderland, Rijkswaterstaat en de Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek BV, die op 14 maart 2019 is ondertekend is afgesproken dat wij bijdragen aan de financiering van het nieuwe op en afrittenstelsel. De bijdrage is € 1 miljoen. Door toevoeging van de voorziening aan de reserve is de € 1 miljoen beschikbaar geworden.

Garantstellingen
De gemeenten staan garant voor de leningen die door financiers aan het Bedrijvenpark H2O zijn verstrekt. De totale garantstelling is €39 miljoen. Elk van de drie gemeenten staat garant voor een derde deel van dat bedrag. Wij hebben het risico van de garantstelling bepaald op 10% van het bedrag waarvoor we garant staan.

Jaarstukken 2020 i.r.t. de Corona-crisis
Bij de jaarrekening 2019 van Ontwikkelingsmaatschappij Hattemerbroek BV heeft de accountant een goedkeurende controleverklaring afgegeven. De controleverklaring bevat een 'onverplicht toelichtende paragraaf'. In deze onverplicht toelichtende paragraaf wijst de accountant de lezer op de mogelijke gevolgen van de Corona-crisis voor de BV. In deze verwijzing geeft hij aan waar in de jaarstukken de BV dit risico heeft toegelicht. De toelichting is o.a. opgenomen in de paragraaf gebeurtenissen na balansdatum. Daarbij heeft het bestuur in het bestuursverslag een waarschuwing in verband met het Corona-crisis afgegeven. Zij beschouwd deze crisis als een risicovolle ontwikkeling, zonder dat daar op dit moment een concreet financieel effect aan is te koppelen. De accountant geeft aan dat deze situatie geen afbreuk doet aan zijn oordeel.

Realisatie van het risico 2019:

In de begroting 2019 werd dit risico ingeschat op € 1.870.000,-. De laatste ontwikkelingen zijn positief en het is daarom mogelijk om het bedrag van de voorziening Bedrijventerrein van € 53.500,- vrij te laten vallen. Bij bestemming resultaat 2019 zal de raad worden voorgesteld om dit bedrag toe te voegen aan de bestemmingsreserve afrit A28 bedrijventerrein H2O. Deze reserve komt hiermee op € 1.000.000,-.

Hoogte van het risicobedrag
Het risicobedrag is vastgesteld op € 1.300.000,-.

Wijze van berekening
Door elk van de drie gemeenten is voor een bedrag van € 13 miljoen aan garantstelling ten opzichte van financiers verleend. Het risicobedrag is 10% van deze € 13 miljoen.

Beheersing van het risico
Om de risico's te beheersen wordt er jaarlijks een risicomanagementrapportage opgesteld voor de betrokken gemeenten en wordt jaarlijks een grondexploitatieberekening en een liquiditeitsprognose gemaakt door het Bedrijvenpark.

2. Algemene Uitkering
Omschrijving
Een belangrijk risico vormt de stabiliteit van onze belangrijkste bron van inkomsten: De Algemene Uitkering. Deze Algemene Uitkering is een onderdeel van het gemeentefonds. Het gemeentefonds betreft 46% inkomsten inclusief de 3 decentralisaties, ten opzichte van het totaal baten in de exploitatie. Gemeenten zijn afgelopen jaren geconfronteerd met diverse opkomende taakstellende kortingen zoals de forse korting in verband met het niet doorgaan van de afschaffing van het BTW-Compensatiefonds en de korting Onderwijshuisvesting. En nog steeds zijn er diverse onzekerheden met betrekking tot het correct ramen van de algemene uitkering. We benoemen:

- Het ingebouwde plafond BTW-compensatiefonds van 3,2 miljard;
- Uitname uit het gemeentefonds oplopend tot € 975 miljoen voor lagere apparaatskosten in verband met opschaling tot 100-150 gemeenten in het jaar 2025;
- Steeds wisselende uitkeringsfactoren;
- Ontwikkelingen in accressen, afhankelijk van de uitgaven van het Rijk;
- Aanpassingen van maatstaven en bijbehorende tarieven. In het bijzonder kunnen hier de forse schommelingen van het aantal bijstandsontvangers en maatstaf medicijngebruik genoemd worden;
- Nieuwe definitie van het begrip woonplaatsbeginsel voor het budget Voogdij en 18+, ingaande 2021;
- Aanzuigende werking in het Sociaal Domein door verlaging van het abonnementstarief;
- De besluiten die genomen gaan worden naar aanleiding van het herijken van het gemeentefonds. De eerste berekeningen geven zodanige grote afwijkingen aan dat besloten is om nader onderzoek te doen. Dat heeft geleid tot uitstel van invoering van de herijking met 1 jaar (nu met ingang van het jaar 2022).

Realisatie van het risico 2019:

In de begroting 2019 werd dit risico ingeschat op € 444.000,-. Dit risico heeft zich achteraf gezien niet voorgedaan. Er is € 380.000,- meer ontvangen dan geraamd. Dat kwam voornamelijk vanwege ontvangen klimaatmiddelen in de decembercirculaire 2019 van € 237.000,- en toename van de middelen voor de maatstaf ouders psychisch medicijngebruik Ook wordt de begroting via Voorjaarsnota en Najaarsnota op tijd gewijzigd voor wijzigingen in de Algemene Uitkering.

Hoogte van het risicobedrag
Wij berekenen het risico voor het maken van een juiste raming op € 660.000,-, met de kanttekening dat het niet in te schatten is wat de herijking gemeentefonds voor onze gemeente gaat betekenen.

Wijze van berekening
Van veel van de bovengenoemde risico's is het niet mogelijk een reële schatting te maken. Het risicobedrag is daarom berekend door het risico te schatten op 3% van de

Algemene Uitkering van afgerond € 22,1 miljoen.
Dit percentage is een langjarig gemiddelde van het accres. Accres is de jaarlijkse toevoeging aan het fonds dat in de pas loopt met de ontwikkelingen in de rijksbegroting. Dit bedrag is hoger vastgesteld dan voorgaande jaren omdat een flink deel van het Sociaal Domein is overgeheveld naar de maatstaven en hiermee ook het risico van het "trap op trap af" systeem groter geworden is.

Beheersing van het risico
Een individuele gemeente kan nauwelijks invloed uitoefenen op de hoogte van de uitkering. Vrijwel maandelijks ontvangt de gemeente specificaties waarin wijzigingen in maatstaven en tarieven staan. Deze ontwikkelingen worden goed in de gaten gehouden. Waar nodig zal een verklaring voor verschillen gezocht moeten worden en anders actie ondernomen moeten worden. Verder worden er jaarlijks minimaal drie circulaires uitgegeven waarin de nieuwste gegevens en ontwikkelingen staan. Op basis van deze circulaires kunnen gemeenten een nieuwe berekening maken van de Algemene Uitkering. Voor deze berekening wordt gebruik gemaakt van het programma Pauw van Frontin Pauw. Via nieuwsbrieven geeft deze organisatie ook tips en belangrijke aandachtspunten mee voor de berekeningen. Naar aanleiding van deze nieuwe berekeningen wordt de begroting overeenkomstig aangepast.

3. Inkomensdeel van de Participatiewet
De WWB is vanaf 1 januari 2015 vervangen door de Participatiewet. De financieringssystematiek is vergelijkbaar en daarmee ook het risico (een open eind financiering).

Het inkomensdeel van de Participatiewet is een post die moeilijk is te beïnvloeden, al is ons proces zo ingericht dat inwoners die een beroep doen op bijstandsverlening voor levensonderhoud vanaf het eerste moment worden gestimuleerd om actief te (blijven) zoeken naar betaald werk. Wettelijk is bepaald dat alle bijstandsaanvragen in een jaar moeten worden gehonoreerd. Er kan geen invloed worden uitgeoefend op de hoogte van deze kosten.

Met ingang van 2015 wordt het budget niet langer alleen bepaald door de T-2 systematiek maar voor een deel ook door een objectief verdeelmodel, het zgn. BUIG budget. Op basis van objectieve factoren en een statistische analyse wordt een schatting gemaakt wat gemeenten uit gaan geven aan uitkeringen. Als een gemeente minder uitgeeft dan dit model dan mag een gemeente dit verschil houden, maar als er meer wordt uitgegeven is het tekort voor de eerste 7,5% voor eigen rekening en als blijkt dat er sprake is van een nog grotere overschrijding dan is nogmaals 2,5% van het BUIG budget voor eigen rekening. Als er sprake is van een grotere overschrijding wordt het meerdere vergoed door het Rijk wanneer de gemeente haar beleid om inwoners aan werk te helpen op orde heeft en de aanvraagprocedure zorgvuldig is doorlopen. Dit is de zogenaamde Vangnetuitkering. Jaarlijks wordt, indien van toepassing, de notitie Vangnetuitkering Participatiewet waarin dit beleid is vastgelegd is door de gemeenteraad vastgesteld.

Realisatie van het risico 2019:

In de begroting 2019 werd dit risico ingeschat op € 130.000,-. In werkelijkheid is er €123.000,- minder aan deze uitkeringen uitgegeven dan geraamd; dit komt doordat het aantal uitkeringsgerechtigden in werkelijkheid lager (162) was dan waarmee rekening was gehouden (174).

Hoogte van het risicobedrag
Het risicobedrag wordt vastgesteld op € 266.000,-.

Wijze van berekening
Het risico wordt gebaseerd op 10% van het voorlopig BUIG budget van het jaar 2020 van € 2.665.000,-.

Beheersing van het risico
Het beheersen van het aantal uitkeringsgerechtigden is alleen mogelijk door een intensief beleid gericht op uitstroom. Dit vindt plaats in de Pilot Werk.

4. Grondexploitatie
Omschrijving
De grondexploitatie is een onderdeel van de totale gemeentelijke exploitatie. Het is een activiteit waar veel geld in omgaat en veel risico's gelopen worden. In de begroting 2019 zijn 6 gemeentelijke complexen opgenomen die in uitvoering zijn. (zie ook de paragraaf Grondbeleid en het MPG dat vertrouwelijk bij de stukken ter inzage ligt).

Realisatie van het risico 2019:

In de begroting 2019 werd dit risico ingeschat op € 390.000,-. Zoals in de paragraaf Grondexploitatie is opgenomen is in het jaar 2019 een verlies op 6 complexen gerealiseerd van € 15.461,-.

Hoogte van het risicobedrag:
A. Risico's in complexen:

- reeds lopende complexen (vakterm is "IEGG in exploitatie genomen gronden") Over het totaal van de 6 complexen met een boekwaarde van ad. € 2.883.000,- wordt een risicobedrag berekend van gem. 4,3%. Het risicobedrag is € 123.000,-.

B. Overige risico's zoals:

- niet nakomen van verplichtingen door derden op grond van exploitatieovereenkomsten,
- gewijzigde omstandigheden na vaststelling exploitatiebijdragen,
- calculatierisico's,
- planschadevergoedingen.
- invoering Vennootschapsbelasting (VPB) dat vooral voor de grondexploitaties grote gevolgen kan hebben.

De overige risico's worden bepaald op € 100.000,-.
Benodigd weerstandsvermogen Grondexploitatie A + B is € 223.000,-.

Wijze van berekening
Bij grondexploitaties die in exploitatie zijn genomen (IEGG) wordt de geactualiseerde grondexploitatieberekening als basis genomen voor de risicoberekening. In deze exploitatieberekening wordt een reële schatting gemaakt van de kosten, verkoopprijzen en fasering van de verkoop van de gronden. Deze schatting wordt onder andere gemaakt door het uitgiftetempo van de te verkopen gronden te beoordelen, de ontwikkelingen van marktomstandigheden te bekijken zoals de doorstroming op de huizenmarkt, hoogte van hypotheekrente, maatregelen van hypotheekverstrekkers enz.
Het risico wordt bepaald met behulp van de Monte Carlo methode. De optelsom van alle risico's van alle complexen wordt hierboven onder "hoogte van het risicobedrag" vermeld. De berekeningen zijn om strategische redenen niet openbaar.

Beheersing van het risico
Om de risico's te beheersen is het beleid dat de grondexploitatieberekeningen elk jaar worden herzien. De resultaten van de berekeningen worden opgenomen in het MPG (Meerjaren Prognose Grondexploitatie). Dit verslag wordt u aangeboden bij het vaststellen van de jaarrekening.

5. Loon en prijspeil
Omschrijving
De begroting 2020 is gebaseerd op het loon- en prijspeil van het jaar 2019. Er wordt geraamd op basis van de meest actuele CAO. Voor 2020 betekent dit een stijging van 3,0% ten opzichte van 2019. Tevens is de werkkostenregeling in de raming opgenomen. Voor prijsstijgingen wordt het indexcijfer uit de Meicirculaire gehanteerd (1,4%).

Realisatie van het risico 2019:

In de begroting 2019 werd dit risico ingeschat op € 215.000,-. Omdat de gemeentelijke uitgaven zich anders voor kunnen doen dan waar het Centraal Planbureau Index percentage rekening mee houdt, is het niet mogelijk om achteraf een zuivere berekening te maken van het daadwerkelijke gelopen risico.

Hoogte van het risicobedrag
Het risicobedrag voor de loonkosten is € 107.000,- en voor prijsstijgingen is dit € 116.000,-.

Wijze van berekening
De berekening van het risicobedrag voor de loonkosten is gemaakt door 1% van de loonsom van € 10.700.000,- te nemen (incl. inhuur derden). De berekening voor die van de prijsstijgingen is gemaakt door 1% te nemen van de uitgaven aan derden, exclusief subsidies. Voor 2020 is dit een bedrag van € 11.600.000,-.

Beheersing van het risico
Op de hoogte van loonkosten en prijsstijgingen heeft de gemeente geen invloed. De begroting wordt gebaseerd op de indexcijfers die het rijk afgeeft in de Meicirculaire van de Algemene Uitkering. Bij het opstellen van de Voorjaars- en Najaarsnota wordt de vinger aan de pols gehouden met betrekking tot deze ontwikkelingen en zo nodig de begroting aangepast.

6. Wonen in een geschikte woning (onderdeel van de Wmo)
Omschrijving
Gemeenten hebben de wettelijke opdracht om de zelfredzaamheid en participatie van haar inwoners te bevorderen en ondersteunen, opdat de inwoner zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kan blijven wonen. De woning waarin de inwoner woont, moet geschikt zijn om in te wonen ondanks diens beperkingen.

Realisatie van het risico 2019:

In de begroting 2019 werd dit risico ingeschat op € 150.000,- In de Voorjaarsnota is € 70.000,- en in de Najaarsnota nog een keer € 73.000,- toegevoegd aan dit budget. In werkelijkheid zijn de verwachte uitgaven voor de woningaanpassingen lager uitgekomen. Mede door inzet van externe adviseurs (ombuigingsvoorstel) zijn de kosten voor woningaanpassingen €61.000,- lager uitgevallen.

Hoogte van het risicobedrag
Het risicobedrag wordt vastgesteld op € 150.000,-.

Wijze van berekening
Het risico wordt geschat op 2 dure woningaanpassingen van € 75.000,-.

Beheersing van het risico
Dit risico is niet te beheersen. De WMO 2015 verplicht gemeenten, in een situatie waarin een cliënt niet zelf zorg kan dragen voor een geschikte woning, ondersteuning te bieden bij het realiseren van een bouwkundige of woontechnische ingreep in of aan een woonruimte. De ondersteuning is erop gericht een cliënt in staat te stellen de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen uit te voeren en een gestructureerd huishouden te voeren. Er wordt uitgegaan van een 'wooncarrière', waarbij de woning wordt aangepast op de levensfase. Daarbij mag er van uit worden gegaan dat in redelijkheid rekening wordt gehouden met bekende beperkingen, ook wat betreft de voorzienbare ontwikkeling van die beperkingen.

Als uit de beoordeling van het college blijkt dat het wonen in een geschikt huis ook is te bereiken via een verhuizing, dan heeft dit de voorkeur. Dit is uiteraard alleen aan de orde als verhuizen de goedkoopst adequate oplossing is.

7. Omgevingsvergunningen (onderdeel van de WABO)
Omschrijving
De ontvangsten van leges bouwvergunningen (onderdeel van de WABO) hebben een

grillig verloop.
Het is moeilijk te voorspellen hoeveel bouwaanvragen er in een jaar binnen komen. Dit is erg afhankelijk van de woningbouw, het aantal verbouwingen en overige bouwprojecten.

Realisatie van het risico 2019:

Bij de begroting 2019 werd dit risico ingeschat op € 125.000,-. In werkelijkheid heeft zich het risico niet voorgedaan. Er werd een bedrag van bijna € 74.000,- (op een raming van € 559.250,-) meer aan leges ontvangen dan geraamd.

Hoogte van het risicobedrag
Wij stellen het risicobedrag voor de komende jaren vast op € 100.000,-.

Wijze van berekening
In de begroting 2020 is een bedrag geraamd van € 400.000,-. Het risicobedrag is berekend door 25% van deze € 400.000,- als risico te zien. Dit percentage is moeilijk te onderbouwen, maar op deze manier wordt er in de reservepositie van de gemeente wel rekening gehouden met tegenvallers op deze post.

Beheersing van het risico
Bij de Voorjaars- en Najaarsnota worden de resultaten en de ontwikkelingen in beeld gebracht en wordt er op basis van de beschikbare informatie een extrapolatie gemaakt van de verwachte inkomsten, waarop het budget wordt aangepast.

Voor een overzicht wordt hier een tabel met alle risico's gepresenteerd:

	Resumé risico's				% van totaal baten
1	bedrijvenpark Hattemerbroek	€	1.300.000	I	2,1%
2	algemene uitkering	€	660.000	S	1,1%
3	inkomensdeel Participatiewet	€	266.000	S	0,4%
4	grondexploitatie	€	223.000	I	0,4%
5	loon en prijspeil	€	223.000	S	0,4%
6	wonen in een geschikte woning	€	150.000	S	0,2%
7	omgevingsvergunningen	€	100.000	S	0,2%
		€	2.922.000		4,7%

I = incidenteel risico
S = structureel risico

totaal structureel	€	1.399.000
totaal incidenteel	€	1.523.000
	€	2.922.000
totaal baten	€	61.812.925

Resumé risico's
In totaal becijferen we het structurele risico op € 1.399.000,- en het incidentele risico op € 1.523.000,-.

Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit

Relatie tussen risico's en de weerstandscapaciteit
Hieronder wordt in een tabel aangegeven hoe de risico's in verhouding staan ten opzichte van de weerstandscapaciteit. De conclusie is dat de weerstandscapaciteit structureel niet en incidenteel wel afdoende is.

Risico's		Weerstandscapaciteit	
Structureel			
Structureel normale exploitatie	1.399.000	416.000	ruimte OZB tot art. 12 norm
Incidenteel			
grondexploitatie, bedrijventerrein Hattemerbroek	1.523.000	5.748.200	reserve grondexploitatie
		4.884.000	Algemene Reserve
totaal incidenteel	1.523.000	10.632.200	

Structurele weerstandscapaciteit:
De in deze paragraaf berekende structurele risico's zijn € 1.399.000,-. Afgezet tegen de € 416.000,- ruimte die we nog hebben in onze OZB tarieven tegen artikel 12 norm kan de conclusie getrokken worden dat wij die ruimte niet hebben.
Maar, het ramen van deze risico's moet wel in het juiste perspectief worden gezien. Het is nog geen uitgaaf en niet alle risico's zullen zich naar verwachting op hetzelfde moment voordoen.

Incidentele weerstandscapaciteit:
De in deze paragraaf berekende incidentele risico's zijn € 1.523.000,-. Deze risico's moeten afgedekt worden door de totale Algemene Reserve van € 10,6 miljoen (afgerond). Zoals het overzicht laat zien is dit voldoende.

Kengetallen en Weerstandsratio

Kengetallen
Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeente (BBV), geeft aan dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing kengetallen opgenomen worden. De op te nemen kengetallen zijn: netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, structurele exploitatieruimte, grondexploitatie en belastingcapaciteit. Doel is om het voor raadsleden eenvoudiger te maken om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente Heerde.

De kengetallen laten een verbetering zien voor de netto schuldquote, de structurele exploitatieruimte en het kengetal voor de grondexploitatie, en een verslechtering van het solvabiliteitspercentage.

Kengetallen jaarrekening 2019	Gelders gemiddelde begr. 2020	Jaarr. 2018	Begr. 2019	Jaarr. 2019
netto schuldquote	63%	63%	100%	56%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	54%	60%	98%	54%
solvabiliteitsratio	31%	27%	27%	25%
structurele exploitatieruimte	-0,04%	0%	0%	2%
grondexploitatie	9%	8%	14%	5%
belastingcapaciteit	103%	116%	116%	116%

Referentie kengetallentabel van de provincie GLD	Gelders gemiddelde begr. 2020	Categorie A	Categorie B	Categorie C
netto schuldquote	63%	<90%	90-130%	>130%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	54%	<90%	90-130%	>130%
solvabiliteitsratio	31%	>50%	20-50%	<20%
structurele exploitatieruimte	-0,04%	>0%	=0%	<0%
grondexploitatie	9%	<20%	20-35%	>35%
belastingcapaciteit	103%	<95%	95-105%	>105%

Categorie A gemeenten worden als minst risicovol gezien.
Categorie B gemeenten scoren gemiddeld.
Categorie C gemeenten worden gezien als meest risicovol.

Toelichting:

1a. Netto schuldquote

De netto schuld geeft de verhouding weer van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de baten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de zwaarte van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De schuldenlast is in 2019 iets gedaald en dat wordt zichtbaar in een verbetering van het kengetal..

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De manier waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dit verschil dat ook alle verstrekte leningen worden opgenomen. De verstrekte leningen betreffen doorgeleend geld aan Vitens en aan de ROVA. De schuldenlast is in 2019 iets gedaald en dat wordt zichtbaar in een verbetering van het kengetal..

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. In het algemeen wordt een getal onder de 20% als risicovol gezien en boven de 50% als veilig. Dit kengetal is iets gedaald. Dat komt niet omdat het Eigen Vermogen gedaald is, (deze is zelfs iets gestegen) maar het bedrag van het balanstotaal is met meer dan € 10 miljoen toegenomen vanwege het aangaan van een paar leningen. Dan daalt de verhouding Eigen Vermogen / Totaal Vermogen.

3. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Om de structurele lasten en baten te bepalen worden de incidentele lasten en baten van de totale lasten en baten afgetrokken.
De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Dit kengetal is een positief cijfer geworden omdat er een jaarrekeningoverschot is in 2019.

4. Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Voor de berekening van dit kengetal wordt de boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. Het risicopercentage in onze gemeente is laag en daalt nog verder doordat het einde van de grondcomplexen in beeld gaat komen. De deelname van Heerde aan het gezamenlijk bedrijventerrein is hier niet meegerekend. Dit is namelijk geen grondexploitatie van de gemeente zelf.

5. Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde, de rioolheffing en afvalstoffenheffing. Dit wordt afgezet tegen de gemiddelde woonlasten in Nederland in het voorafgaande jaar. Onze gemeente scoort een hoog kengetal voor de gemiddelde woonlasten.

Weerstandsratio

De weerstandsratio is een kengetal dat aangeeft in welke mate de gemeente in staat is om risico's op te vangen. Dit kengetal wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit. Eenvoudig gezegd betekent dit: welk bedrag is berekend aan risico's en welk bedrag is er om deze risico's af te dekken. In dit overzicht worden twee kengetallen gegeven. De eerste is het weerstandsratio in relatie tot de totale reservepositie en de tweede is het weerstandsratio in relatie tot alleen de reserve Grondexploitatie. De conclusie van beide kengetallen is dat de risico's ruim afgedekt worden door de reserves.

In dit overzicht worden conform advies rekenkamercommissie onderstaande twee kengetallen (en op advies van de audit over drie jaren) gegeven.
1. Dit weerstandsratio geeft de verhouding totale weerstandscapaciteit/het incidentele risico weer.
2. Dit weerstandsratio geeft de verhouding reserve Grondexploitatie/ het incidentele risico weer.

$$\text{Weerstandsratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

			2019	2018	2017
Weerstandsratio 1 =	10.632.200 / 1.523.000	=	7,0	6,9	3,3
Weerstandsratio 2 =	5.748.200 / 1.523.000	=	3,8	3,8	1,4

Waardering	**Ratio**	**Betekenis**
A	>2,0	uitstekend
B	1,4-2,0	ruim voldoende
C	1,0-1,4	voldoende
D	0,8-1,0	matig
E	0,6-0,8	onvoldoende
F	<0,6	ruim onvoldoende

Paragraaf Grondbeleid

Paragraaf Grondbeleid
Deze paragraaf gaat over de exploitatie van de (bouw)gronden die de gemeente in eigendom heeft –als ware de gemeente een bedrijf. De paragraaf hangt sterk samen met het programma Openbare Ruimte. In dat programma staan de beoogde maatschappelijke effecten en de lasten en baten. In deze paragraaf wordt het achterliggende beleid vanuit een meer financieel technisch perspectief beschreven, volgens de eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Daarnaast is er een relatie met de paragraaf Weerstandsvermogen. In die paragraaf staan onder andere de risico's van bouwgrondexploitatie in relatie tot het weerstandsvermogen.
Grondexploitatie is het proces waarbij grond wordt aangekocht, bouwrijp wordt gemaakt en rioleringen en wegen worden aangelegd, om vervolgens de grond te verkopen voor de bouw van woningen of bedrijven.

Het volgende is van groot belang:

- Beoordelen van financiële haalbaarheid;
- Scenarioanalyse;
- Analyseren knelpunten en risico's;
- Uitgangspunten voor beheersing en bewaking.

Omdat er grote sommen geld in grondexploitaties omgaan heeft het grondbeleid een groot financieel impact. De eventuele baten, maar vooral de bepaling van de financiële risico's zijn erg belangrijk voor de financiële positie van de gemeente.

Beleidskader
Het gaat in het grondbeleid om de ontwikkeling van gronden die in eigendom zijn van de gemeente. De mogelijkheden voor ontwikkeling worden beperkt door het planologisch kader, waarover meer in programma 3, (Openbare) ruimte, ondernemen en wonen. Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat de gemeente in de paragraaf Grondbeleid:

- De visie neerlegt op het grondbeleid;
- Een aanwijzing van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een prognose geeft van de resultaten van de grondexploitatie;
- De geraamde winstneming onderbouwt;
- Beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken formuleert in relatie tot de risico's.

Grondbeleid
Wat is "grondbeleid"?
Onder grondbeleid wordt verstaan: "het op een zodanige wijze handhaven van het bestaand grondgebruik, dan wel het realiseren van gewenste veranderingen in dit grondgebruik, dat dit past in de door de gemeente geformuleerde doelstellingen in het kader van ruimtelijke ordening".

Beleidsintenties college
In mei 2018 hebben de fractievoorzitters van de raad en de collegeleden het Collegeprogramma 2018-2022 "Samen duurzaam verbinden" ondertekend.
In dit programma is in het onderdeel Bouwen en Wonen de beleidsintenties opgenomen

met betrekking tot de uitvoering de paragraaf Grondbeleid. De volgende intenties zijn uitgesproken:

Wat willen we bereiken?

- Voldoende betaalbare koop- en huurwoningen, verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en duurzame nieuw gebouwde woningen
- partijen die weten wat de woningbehoefte is, nemen deel aan het overleg om de woningbouwagenda te bepalen.

Wat blijven we er voor doen?

- De woonvisie en het woningbehoefteonderzoek moet operationeel gemaakt worden om het leidend beginsel te zijn voor afspraken met eigenaren van sociale woningbouw en initiatiefnemers voor nieuwbouw;
- Plannen voor duurzame nieuwbouw of verduurzaming van bestaande woningen faciliteren.
- Starterslening aanbieden;
- Prestatieafspraken met eigenaren van sociale woningbouw maken;
- Vervangende nieuwbouw in het buitengebied mogelijk maken voor zover het de kwaliteit van het gebied verbetert.

Wat gaan we er nog meer voor doen?

- Inventarisatie (gereed eind 2019) van de inbreidings- en uitbreidingslocatie in alle kernen en het voortvarend oppakken van zoeklocaties;
- Blijvend stimuleren en faciliteren van (kleinschalige) nieuwbouwprojecten in de dorpen op inbreidingslocaties met behoud van de identiteit van de dorpen;
- In de prestatieafspraken en in contacten met ontwikkelaars specifieke aandacht vragen om levensloopbestendig betaalbaar te bouwen voor;
  - jonge inwoners
  - inwoners met een beperking
  - oudere inwoners
  - statushouders
  - inwoners die beschermd moeten wonen;
- Woningcorporaties en makelaars nemen deel aan het overleg om de woningbouwagenda te bepalen;
- Woningsplitsing onder voorwaarden toestaan en hiervoor kaders maken;
- Plannen voor andere (gemeenschappelijke) woonconcepten faciliteren;
- De mogelijkheden voor het financieel stimuleren van het collectief particulier opdrachtgeverschap door de provincie worden verkend.

Kwantitatieve Opgave Wonen

In september 2018 is de gemeente Heerde toegetreden tot de Cleantech Regio. In het najaar van 2018 is de Regionale Woonagenda Cleantech Regio vastgesteld waaraan de gemeente Heerde zich geconformeerd heeft. Deze woonagenda geeft aan welke woonthema's de komende periode regionaal worden opgepakt. Ook zijn er richtinggevende principes afgesproken voor nieuwbouwplannen. Dit om ervoor te zorgen dat nieuwe woningen een goede toevoeging zijn aan de bestaande voorraad. Op basis van de prognoses voor huishoudensgroei en de totale opgave zijn afspraken gemaakt over de behoefte aan nieuwbouwwoningen (met een bandbreedte). Voor de gemeente

Heerde is de prognose dat er in de periode 2018 en 2027 tussen de 350 en 400 extra woningen nodig zijn. Elke twee jaar wordt deze woonagenda herijkt. Eind 2018 is besloten om voor de gemeente Heerde een lokale woonagenda op te gaan stellen, zodat de kwantitatieve en kwalitatieve woningbouwprogrammering voor zowel huur- als koopwoningen in beeld gebracht wordt. Met name door de grote opgave die er ligt voor de bouw van sociale huurwoningen (woningmarktonderzoek gemeente Heerde – Triada) is de conclusie getrokken dat er vooraf bij planologische ontwikkelingen toch meer gestuurd moet worden. De Woonvisie 2015 – 2025 biedt hiervoor te weinig handvaten. Met de komst van de woonagenda is er een instrument ontwikkeld om meer sturing aan initiatieven te geven, om zo een woningvoorraad te realiseren die voldoet aan de kwalitatieve en kwantitatieve behoeften van onze (toekomstige) inwoners, rekening houdend met de demografische ontwikkelingen. Het proces voor het opstellen van een woonagenda is in de afrondende fase. In het eerste kwartaal van 2020 wordt de woonagenda vastgesteld door het college.

Notitie Grondzaken

De hoofdlijnen van het gemeentelijk grondbeleid zijn beschreven in de Uitvoeringsparagraaf. De Uitvoeringsparagraaf is een document, dat jaarlijks wordt vastgesteld door de gemeenteraad en de uitwerking van de Structuurvisie betreft. In de Notitie Grondzaken 2017, versie 2018 worden de hoofdlijnen uit de Uitvoeringsparagraaf praktisch vertaald. Dit document heeft als doel om bestuurders, de ambtelijke organisatie en burgers, inzicht te geven in de keuzes die de gemeente Heerde maakt ten aanzien van de grondeigendommen en het bijbehorende instrumentarium. Er wordt naar gestreefd om het beleidsdocument jaarlijks te evalueren en indien nodig te actualiseren.

Startersleningen

In 2013 en 2015 heeft de gemeenteraad besloten om de van de provincie ontvangen subsidiegelden op grond van de Stimuleringsregeling Goedkope Woningbouw 2007 – 2010 (de SGW-gelden) volledig in te zetten voor het verstrekken van startersleningen. Bij raadsbesluit van 6 juli 2015 is de maximale hoogte van de starterslening vastgelegd op 20% van de verwervingskosten met een maximum van € 20.000,-. De maximale verwervingskosten, inclusief meerwerk, zijn vastgelegd op € 200.000,-. Ondanks de aantrekkende economie is er weinig interesse voor de starterslening. In 2019 is één starterslening verstrekt en in 2020 nog niets. In totaal zijn er nog zo'n 24 geldleningen voor onze gemeente in omloop. Deze leningen worden beheerd door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn). In 2020 zal een evaluatie van de startersleningen plaatsvinden.

Financiële beschouwing

Eén van de financiële uitgangspunten bij grondexploitatie is naast het toerekeningbeginsel en het realisatiebeginsel het toepassen van het voorzichtigheidsbeginsel. Ook de BBV notitie grondexploitatie gaat ervan uit dat dit principe wordt toegepast bij het opstellen van de gemeentelijke begroting en jaarrekening. Baten en lasten moeten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Winsten worden pas verwerkt in de jaarrekening als deze met voldoende zekerheid vaststaan en dus zijn gerealiseerd. Verliezen worden direct volledig genomen als deze bekend zijn. Dit betekent dat bij de verwachting van een verlies direct een voorziening getroffen moet worden. Voor winstneming geldt de percentage of completion (Poc)-methode. Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

In de BBV notitie Grondexploitatie worden richtlijnen gegeven en stellige uitspraken gedaan.

Een paar stellige uitspraken zijn:

- Het startpunt van een nieuwe grondexploitatie gebeurt door een expliciet raadsbesluit met een grondexploitatiebegroting;
- De looptijd van een grondexploitatie is maximaal 10 jaar;
- Jaarlijkse herzieningen van grondexploitatiebegrotingen moeten door de raad worden vastgesteld;
- Er mogen alleen kosten aan de grondexploitaties worden toegerekend als die op de kostensoortenlijst staan van die van de BRO (Besluit Ruimtelijke Ordening);
- Er mag alleen werkelijke betaalde rente over het Vreemd Vermogen worden toegerekend aan de grondexploitaties. Toerekenen van rente over het Eigen Vermogen is niet meer toegestaan.

Vennootschapsbelasting (VPB)

Met ingang van 1 januari 2016 is de VPB-plicht gaan gelden voor onder andere de gemeentelijke grondexploitaties. Een belangrijke doelstelling van deze wet is een gelijk speelveld maken tussen de overheid en private ondernemingen. Wij hebben met de Belastingdienst overeenstemming bereikt over een vaststellingsovereenkomst (VSO). De aangiften over de jaren 2016 en 2017 zijn afgewikkeld en 2018 zal op korte termijn ook afgewikkeld zijn. Op basis van berekeningen van het jaar 2018 wordt geschat dat er in totaal € 65.000,- aan VPB betaald gaat worden tot en met het jaar 2026.

Reserve Grondexploitatie

Om weerstand te kunnen bieden aan risico's en tegenvallers etc. beschikt de gemeente over een reserve Grondexploitatie (zie hiervoor ook de paragraaf weerstandsvermogen). De reserve Grondexploitatie heeft na toevoeging van het jaarrekeningresultaat van het jaar 2019 en toevoeging van de opbrengst van precariorechten van 2019 een stand van € 5.748.200,- per 1 januari 2020.

Doorbelastingen naar de Grondexploitatie
Vanuit de exploitatie van de gemeente is een bedrag van € 57.000,- (incl. overhead) uitgegeven voor ambtelijke inzet voor de grondexploitatie.

Resultaten complexen:

Het jaar 2019 sluit met een verlies van € 15.461,-. Dit is het saldo van winst en verliesnemingen van de 6 complexen. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar het niet openbare MPG.

Boekwaarden van de complexen

Overzicht van de complexen:

Uitgaven van de complexen Grondexploitatie in 2019

Overzicht 1	Verwerving	Plankosten	Bouw- en woon rijpmaken	Rentekosten	Grond-verkopen	Overig (winst/ afwaarderingen, subsidies, expl. bijdragen etc.)	Mutatie boekw. per 31-dec-19
IEGG in exploitatie genomen gronden							
Gebiedsontwikkeling Veldweg	-	3.613,79	15.479,93	567,99-	-	17.140,00-	35.665,73
Bovenkamp II		71.580,07	315.766,34	10.977,75	613.083,53	52.515,00	267.274,37-
de Kolk		13.433,55	15.465,02	30.233,85	1.541.647,10	19.606,00-	1.462.908,68-
Wezeweg		2.295,95	2.311,18	7.806,83	223.725,62	16.368,00	227.679,66-
Industrieterr. Eeuwlandseweg Zuid	-	1.338,29-	1.722,24	3.951,56		16.676,00-	21.011,51
Industrieterr. Eeuwlandseweg Noor	-	3.415,64	354,00	16.412,41			20.182,05
totaal complexen in uitvoering	-	93.000,71	351.098,71	68.814,41	2.378.456,25	15.461,00	1.881.003,42-

Boekwaarden van de complexen Grondexploitatie per 31 december 2019

Overzicht 2	Verwerving	Plankosten	Bouw- en woon rijpmaken	Rentekosten	Grond-verkopen	Overig (winst/ afwaarderingen, subsidies, expl. bijdragen etc.)	Boekwaarde per 31-dec-19
IEGG in exploitatie genomen gronden							
Gebiedsontwikkeling Veldweg	6.923,67	186.285,32	211.470,88	76.542,26	880.186,35	385.240,00-	13.724,22-
Bovenkamp II	3.318.738,11	803.587,32	2.685.845,26	1.046.286,99	7.839.329,93	672.185,00-	687.312,75
de Kolk	2.387.814,75	786.973,10	2.348.170,56	838.516,74	5.210.719,49	4.240,00	1.146.515,66
af voorziening voor verlies						598.916,00	598.916,00
	2.387.814,75	786.973,10	2.348.170,56	838.516,74	5.210.719,49	603.156,00	547.599,66
Wezeweg	677.536,92	58.345,56	88.230,57	181.030,70	460.282,64	77.317,30	467.543,81
af voorziening voor verlies						319.937,00	319.937,00
	677.536,92	58.345,56	88.230,57	181.030,70	460.282,64	397.254,30	147.606,81
Industrieterr. Eeuwlandseweg Zuid	57.043,78	123.220,42	500.023,22	26.394,31	144.050,00	214.682,11	347.949,62
af voorziening voor verlies						280.724,00	280.724,00
	57.043,78	123.220,42	500.023,22	26.394,31	144.050,00	495.406,11	67.225,62
Industrieterr. Eeuwlandseweg Noor	762.739,89	249.708,34	14.378,07	420.522,23			1.447.348,53
totaal complexen in uitvoering	7.210.797,12	2.208.120,06	5.848.118,56	2.589.293,23	14.534.568,41	438.391,41	2.883.369,15

Toelichting op de complexen

Toelichting op de complexen

In exploitatie genomen gronden:

Voor de "in exploitatie genomen gronden" wordt, om de risico's te beheersen, bij het opstellen van de Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG) bij de jaarrekening, beoordeeld of de uitgangspunten, faseringen en de grondexploitatieopzet aangepast moeten worden. Omdat deze paragraaf openbaar is zijn de toelichtingen op de complexen minder uitgebreid dan in het niet openbare MPG.

Gebiedsontwikkeling Veldweg

In het noorden van de kern Heerde worden kavels uitgegeven met een woon-werk concept. Dit wil zeggen dat in dit gedeelte van Heerde bedrijfswoningen met kantoor aan huis worden ontwikkeld. Tegenover de gemeentewerf zijn een 7 tal bedrijfskavels gerealiseerd.
Aan de Eeuwlandseweg is voor ca 1,2 ha aan bedrijfskavels beschikbaar, deze zijn verdeeld over 5 kavels. Er zijn nog 4 kavels aan de Eeuwlandsweg vrij beschikbaar.

Bovenkamp II

Ten westen van de nieuwbouwwijk Bovenkamp I, realiseert gemeente Heerde in samenwerking met VOF Bovenkamp II (BPD, Van Wijnen en in een eerder stadium ook Triada Woondiensten) de nieuwe woonwijk Bovenkamp II. In totaal worden er 165 woningen gebouwd, waaronder 22 huurwoningen, 8 levensloopbestendige huurwoningen, 31 starterswoningen, 77 projectmatige woningen en 27 uitgeefbare kavels. Van de vrije kavels worden er 24 door de gemeente en 3 door VOF Bovenkamp II uitgegeven.
De projectmatige woningen worden in zijn geheel door de VOF Bovenkamp II verkocht. Deze zijn in uitvoering.

De Kolk

In het noordoosten van Wapenveld, nabij de wijk Ossenkamp bevindt zich de nieuwbouwwijk De Kolk. Het plangebied grenst aan de westzijde aan de woonwijk Ossenkamp. De oostzijde van het plangebied wordt omsloten door de waterloop Nieuwe Wetering en de Werverweg. Aan de noordzijde sluit het plangebied aan op agrarische percelen.
Op 20 september 2010 heeft de raad de grondexploitatie De Kolk vastgesteld. In totaal worden er 100 woningen gebouwd, waarvan 86 projectmatige woningen en 14 vrije kavels bestemd voor zowel vrijstaande als twee-onder-een-kapwoningen. De vrije kavels worden door de gemeente uitgegeven, de projectmatige woningen worden door de projectontwikkelaar (Geveke) verkocht.

Wezeweg 4
Ten zuiden van de in aanbouw zijnde nieuwbouwwijk Bovenkamp II worden door de gemeente bouwkavels uitgegeven ten behoeve van particulier opdrachtgeverschap. Het college heeft op 3 april 2012 de grondexploitatie van het complex Wezeweg 4 vastgesteld. De kavels aan de Wezeweg worden samen met de kavels in de Bovenkamp II te koop aangeboden ten behoeve van particulier opdrachtgeverschap. Eén kavel is in 2019 verkocht en één kavel is nog beschikbaar.

Eeuwlandseweg Zuid
In het noorden van de kern Heerde wordt aan de Eeuwlandseweg circa 3,0 hectare aan bedrijfskavels gerealiseerd. De grondexploitatie Eeuwlandseweg-Zuid is op 4 juni 2013 door het college vastgesteld. De gemeente biedt slechts één bedrijfskavel te koop aan, de overige gronden zijn van een externe partij en betreffen ca 9 percelen.

Eeuwlandseweg Noord
Dit complex betreft de ontwikkeling van een woon-werklandschap ten noorden van de Eeuwlandseweg. In de raad van 11 november 2013 is de grondexploitatie van deze gebiedsontwikkeling vastgesteld. In totaal zullen op termijn 13 woon-werkkavels worden gerealiseerd. Bij de vaststelling van de grondexploitatie Eeuwlandseweg-Noord is een variant gekozen waarin de ontwikkeling een aantal jaren wordt uitgesteld. Het uitstel is nog steeds actueel.

MPG (Meerjaren Prognose Grondexploitatie)
In een MPG worden de uitkomsten van de geactualiseerde grondexploitaties weergegeven. Het is een overzicht van de in exploitatie genomen projecten, uitgezet naar tijd, programma en geld. Doel is inzicht te verschaffen in:

- Uitgangspunten geactualiseerde grondexploitaties;
- De actualisatie van de exploitaties en prognoses;
- Afwijkingen ten opzichte van het programma;
- Financiële afwijkingen ten opzichte van het jaar ervoor;
- Verliezen, winsten en risico’s;
- Saldo;
- Tijdsplanning.

De MPG's zijn niet openbaar.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf beschrijft in hoofdlijnen de onderhoud– en beheerplannen voor de gemeentelijke kapitaalgoederen: wegen, riolering, gebouwen groen en water. In de beheerplannen staan de meerjarige onderhoudsprogramma's met de financiële middelen die daarbij horen, evenals het gewenste kwaliteitsniveau van de voorzieningen.
De gemeente Heerde beheert een groot oppervlak aan openbare ruimte, waarin wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Hiervoor zijn wegen, riolering, bruggen, openbare verlichting, watergangen, groen, speelplekken, bos en gebouwen nodig. De kwaliteit en het onderhoud van deze kapitaalgoederen is bepalend voor het voorzieningenniveau, het 'beeld' van de gemeente en de (jaarlijkse) lasten.
Het grootste deel van de werkzaamheden aan kapitaalgoederen komt voort uit de verantwoordelijkheden van de gemeente als eigenaar en beheerder van de publieke ruimte en van een aantal eigendommen.

Beleidskader
Paragraaf 12 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zegt dat de paragraaf over het onderhoud kapitaalgoederen in elk geval de kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouw moet bevatten. Daarvan moeten het beleidskader, de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling van de financiële consequenties in de begroting worden beschreven.

De beheerplannen
Riolering
In de gemeente Heerde ligt 248 kilometer hoofdriolering. Hiervan is 102 kilometer drukriolering of persleiding. De overige leidingen zijn vrij vervalleidingen, waarvan het grootste deel een gemengd rioolstelsel is. Op 15 december 2014 heeft de gemeenteraad het Afvalwaterketenplan 2015 t/m 2019 vastgesteld. Dit plan is in samenwerking met het waterschap Veluwe & Vallei en de gemeenten Hattem en Oldebroek gemaakt. De gemeenteraad heeft de ambitie voor het verwerken van afvalwater vastgesteld (beleidsscenario duurzaam toekomstgericht).

Wegen
Voor het wegenbeheer is een geactualiseerd beheerplan opgesteld voor de periode 2013-2022. De gemeente Heerde heeft 245 kilometer weg (exclusief onverharde weg) in beheer. De oppervlakte van deze verharding is 1.350.000 m2. In het beheerplan wegen 2013-2022 staat de financiële behoefte voor het totale onderhoud hiervan. Eenmaal per vijf jaar wordt het beheerplan geactualiseerd. Eind 2018 zal een geactualiseerd beheerplan worden vastgesteld.
Voor het onderhoud van wegen is er structureel een exploitatiebudget van € 580.000,-, gebaseerd op het concept beheerplan 2018-2027 opgenomen. Hierin in rekening gehouden met de areaaluitbreiding als gevolg van de Hoogwatergeul. Het onderhoudsbudget is gebaseerd op de kwaliteitsvisie Openbare Ruimte op onderhoudsniveau C (de ondergrens van verantwoord beheer). Daarnaast is er voor de jaren 2019-2021 een investeringsbudget van € 250.000,- per jaar en voor 2022 van € 150.000,- geraamd voor de reconstructie van wegen voor respectievelijk laatste fase bomenbuurt (2019), Zwaaikolk/Zwaluwkamp/Annenkamp/Wildekampseweg (2020 en 2021) en Bloemstraat (2022).

Kunstwerken
De gemeente beheert 49 bruggen, 4 viaducten, 21 steigers en 133 duikers met toebehoren. De financiële gevolgen voor de instandhouding van deze kunstwerken zijn in beeld Het beheerplan kunstwerken 2013-2017 wordt als gevolg van de areaalwijzigingen Hoogwatergeul en gebiedsontwikkeling Veessen-Wapenveld eerst in 2019 geactualiseerd.

Bij deze actualisatie worden ook alle nieuwe bruggen, duikers en aanlegvoorzieningen uit de Hoogwatergeul en gebiedsontwikkeling meegenomen. Het onderhoudsbudget, gebaseerd op niveau C (de ondergrens van verantwoord beheer) conform de door de gemeenteraad vastgestelde kwaliteitsvisie Openbare Ruimte, voor 2019, is door deze nieuwe voorzieningen bijgesteld.

Watergangen
De gemeente beheert ongeveer 105 km watergangen met toebehoren als (kleine) duikers en beschoeiingen. Het beheer hiervan wordt zo uitgevoerd, dat dit een goede waterafvoer bevordert. Voor de watergangen is geen beheerplan aanwezig. De lengte van de watergangen is bekend en voldoende om eenmaal per jaar het uitmaaien te laten uitvoeren.

Openbare verlichting
In de gemeente Heerde staan ongeveer 3.600 lichtpunten. Het huidige beheer richt zich op tijdige vervanging van lichtmasten en armaturen, waarbij het verlichtingsniveau wordt verbeterd en zo mogelijk het energieverbruik verminderd. Het beleidsplan Openbare Verlichting is in 2015 geactualiseerd en vastgesteld. Het geldt voor de periode 2015-2025. Een nader beheerplan is niet nodig om onderhoud en vervanging uit te voeren.

Openbaar groen
De gemeente Heerde onderhoudt 169.135 m2 beplanting, 3.982 meter hagen, 2.861 are intensief gazon, 925 are bermen en ongeveer 17.840 bomen (inventarisatie 2018). Voor het onderhoud van het openbare groen is in 2013 een groenbeleidsplan vastgesteld. In 2015 is de kwaliteitsvisie openbare ruimte vastgesteld. In 2016 is het beheerplan Openbaar Groen 2016-2020 vastgesteld. Het budget is gebaseerd op het onderhoudsniveau C. Naast de groenelementen onderhoudt de gemeente ook 35 speelplekken en 4 speeltuinen, met in totaal 294 toestellen. Voor de speeltuinen worden de verplichte controles uitgevoerd en is de gemeente eindverantwoordelijk voor de onderhoudsstaat. Het onderhoudsniveau is gebaseerd op B omdat bij niveau C minder toestellen bruikbaar zijn.

Bos
De gemeente Heerde beheert zo'n 383 hectare bos en 147,5 hectare overige natuurgebieden. Deze hebben zowel een functie voor de natuur, de recreatie als de houtproductie. Voor de exploitatie is de houtopbrengst belangrijk. Dit vindt op een duurzame manier plaats, omdat er als regel niet meer wordt geoogst dan dat er jaarlijks bijgroeit. Jaarlijks wordt een beheerplan gemaakt.

Gebouwen
De gemeente is eigenaar van ruim 32 gebouwen (multifunctionele gebouwen, woonhuizen, gemeentehuis, sporthal, gymzalen, sportzaal, brandweerkazerne, diverse scholen en gebouwen op diverse begraafplaatsen).
Er is een beheerplan 2015-2024 opgesteld. . Op basis van het beheerplan worden de onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Dit gebeurt planmatig, doelmatig en efficiënt. Voorkomen dient te worden dat er (duur) achterstallig onderhoud moet worden uitgevoerd. Jaarlijks worden de gemeentelijke gebouwen geïnspecteerd en volgt er een onderhoudsrapportage. Waar nodig worden vanwege het wettelijk kader gebouwen aangepast aan Arbo-eisen, brandveiligheid en gebruiksvergunningen. De nota accommodatiebeleid is vastgesteld. De nota gaat in op het al of niet afstoten van gebouwen die niet voor de publieke dienst gebruikt worden.

Paragraaf Verbonden partijen

Paragraaf Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaat- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Bestuurlijk belang betekent dat de gemeente een zetel in het bestuur heeft van een rechtspersoon of stemrecht heeft. Onder financieel belang wordt verstaan dat de gemeente de ter beschikking gestelde middelen kwijtraakt ingeval van faillissement van de verbonden partij en /of als de financiële problemen bij de verbonden partijen verhaald kunnen worden op de gemeente. In deze paragraaf treft u een overzicht aan van de verbonden partijen en de verwachte financiële en organisatorische ontwikkeling van die verbonden partijen.
Het verstrekken van subsidies aan instellingen valt niet onder het hier bedoelde begrip verbonden partijen, omdat geen sprake is van een bestuurlijke participatie en bij faillissement geen sprake is van juridische aansprakelijkheid.

Het gemeentebestuur (raad en college) van twee of meer gemeenten kunnen afzonderlijk of tezamen een gemeenschappelijke regeling treffen van een of meer belangen van die gemeenten (dit wordt een gemeenschappelijke regeling genoemd).

Beleidskaders
Artikel 15 van het BBV zegt dat de paragraaf betreffende de verbonden partijen tenminste bevat:

1. de visie op de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
2. de lijst van verbonden partijen die wordt onderverdeeld in:
    - gemeenschappelijke regelingen;
    - vennootschappen en coöperaties (niet van toepassing);
    - stichtingen en verenigingen (niet van toepassing);
    - overige verbonden partijen.
3. de lijst van verbonden partijen.

In de lijst van verbonden partijen is tenminste de volgende informatie opgenomen:

1. het openbaar belang dat ermee wordt gediend;
2. het belang dat de gemeente heeft in de verbonden partij;
3. de omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij van de recentste jaren;
4. het resultaat van de verbonden partij van de recentste jaren.

Gemeenschappelijke regelingen

Lucrato (vestigingsplaats Apeldoorn)

Openbaar belang

Lucrato is een werkvoorzieningsschap waarin de gemeente Heerde participeert. Deze GR geeft uitvoering aan de Participatiewet (sociale werkvoorziening plus re-integratie).

Bestuurlijk belang

In GR-verband houden de gemeenten Apeldoorn, Epe en Heerde toezicht. Vanuit elke gemeente is een collegelid afgevaardigd in het Bestuur.

Financieel belang

De bijdrage die Lucrato ontvangt van de gemeente Heerde is gelijk aan de ontvangen rijksvergoeding voor het WSW-deel uit de Participatiewet. Het financieel belang is gerelateerd aan de SW-bijdrage, en bedraagt voor de gemeente Heerde 8%.

GGD Noord- en Oost Gelderland (vestigingsplaats Warnsveld)

Openbaar belang

De GGD Noord- en Oost Gelderland verzorgt de uitvoering van taken in het kader van de publieke gezondheid en hulpverlening. De gemeente Heerde neemt (wettelijk verplicht) deel aan deze gemeenschappelijke regeling tezamen met 21 andere gemeenten.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen bestuur. De stemverhouding is 1 stem per 10.000 inwoners; Heerde heeft 2 stemmen. Het algemeen bestuur beslist bij meerderheid van stemmen.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de GGD is gebaseerd op het aantal inwoners; voor enkele specifieke taken geldt een afwijkende verdeelsleutel. Het financieel belang bedraagt voor 2019 2,5%.

Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland; VNOG (vestigingsplaats Apeldoorn)

Openbaar belang

De Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland verzorgt de uitvoering van taken in het kader van de brandweertaken en de GHOR. De gemeente Heerde neemt (wettelijk verplicht) deel aan deze gemeenschappelijke regeling tezamen met 21 andere gemeenten.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de VNOG is gebaseerd op het aantal inwoners; voor enkele specifieke taken geldt een afwijkende verdeelsleutel. Het financieel belang bedraagt voor 2019 2,09%.

Omgevingsdienst Noord-Veluwe; ODNV (vestigingsplaats Harderwijk)

Openbaar belang

De Omgevingsdienst Noord-Veluwe is de uitvoeringsorganisatie voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op het terrein van milieu(veiligheid).

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen en dagelijks bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de ODNV zijn gebaseerd op de afgenomen taken; deze zijn in verschillende pakketten ondergebracht. De gemeente Heerde neemt de pakketten 1 en 4 af; het financieel belang bedraagt 4,2% voor 2019.

PlusOV (vestigingsplaats Lochem)

Openbaar belang

PlusOV verzorgt het WMO-vervoer (dagbesteding/dagbehandeling), leerlingenvervoer en vervoer van mensen die geen gebruik kunnen maken van eigen vervoer of openbaar vervoer.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan PlusOV zijn gebaseerd op het aantal vervoersbewegingen. Voor de verdeling van de vaste kosten geldt een afwijkende verdeelsleutel. Het financieel belang bedraagt voor 2019 17,8%.

Cleantech Regio

Openbaar belang

Cleantech heeft als ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn en werkt samen met diverse partijen, waaronder 8 deelnemende gemeenten, om dit doel te verwezenlijken.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen en dagelijks bestuur.

Financieel belang

De gemeenten betalen een vaste bijdrage per inwoner; voor 2019 bedroeg deze bijdrage €50.355,-.

BVO H2O (vestigingsplaats Hattem)

Openbaar belang

De bedrijfsvoeringsorganisatie voert namens en voor de deelnemende gemeenten, ondersteunende processen en uitvoeringstaken uit op het terrein van bedrijfsvoering, te beginnen met diensten op het terrein van ICT en automatisering.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de BVO zijn gebaseerd op meerdere verdeelsleutels zoals inwoners, aantal accounts, werkplekken, etc. Het financieel belang bedraagt voor 2019 33,6%.

Financiële gegevens

Verbonden partijen	Resultaat 2018	Resultaat 2017	Eigen vermogen 2018	Eigen vermogen 2017	Vreemd vermogen 2018	Vreemd vermogen 2017
Gemeenschappelijke regelingen						
Lucrato	-238.000	-702.000	3.126.000	3.718.000	3.078.000	2.713.000
GGD NOG	213.000	193.000	3.028.000	3.156.000	2.923.000	2.793.000
VNOG	-2.855.000	930.000	1.919.000	1.775.000	51.146.000	45.919.000
ODNV	312.000	88.000	432.000	143.000	920.000	765.000
PlusOV	0	0	148.705	148.705	8.437.201	3.840.018
Cleantech	-67.000	1.000	105.000	221.000	1.737.000	2.625.000
BVO H2O	122.437	0	23.498	0	0	0
Overig						
BNG	337.000.000	393.000.000	4.990.000.000	4.953.000.000	132.519.000.000	135.072.000.000
Leisurelands	niet bekend	1.277.000	niet bekend	57.556.000	niet bekend	21.679.000
Rova N.V.	5.784.000	7.441.000	36.742.000	36.516.000	53.791.000	47.091.000
Stichting PrOo	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend
Vitens N.V.	45.300.000	81.700.000	533.000.000	533.700.000	1.233.500.000	1.194.400.000

Paragraaf Lokale heffingen

Paragraaf Lokale heffingen

In deze paragraaf wordt in de jaarrekening een overzicht gegeven van de heffingen die de gemeente Heerde in 2019 heeft opgelegd aan haar inwoners en bedrijven.

Voor 2019 zijn de tarieven grotendeels slechts geïndexeerd met het inflatiepercentage (2,4%). Wijzigingen die een grotere invloed hebben gehad op de begroting en realisatie in 2019 waren:
(1) de budgetneutrale verlaging van de rioolheffing, onder gelijktijdige verhoging van de onroerende-zaakbelasting;
(2) de verhoging van de leges omgevingsvergunningen activiteit bouwen van 2,24% naar 2,74% van de bouwkosten;
(3) de verhoging van de toeristenbelasting van €1,00 naar €1,10 per persoon per nacht.

Een overzicht van de geraamde en werkelijke inkomsten op basis van de opgelegde heffingen is hieronder opgenomen. Een toelichting op de verschillen tussen begroting en realisatie vindt u bij de verschillende programma's.

Belastingsoort	realisatie 2018	begroting 2019	realisatie 2019
Onroerende zaakbelasting (OZB)	€ 4.184.150	€ 4.739.528	€ 4.745.569
Afvalstoffenheffing	€ 1.345.276	€ 1.308.923	€ 1.325.679
Rioolheffing	€ 1.699.421	€ 1.389.476	€ 1.397.176
Begrafenisrechten	€ 219.324	€ 234.647	€ 274.608
Forensenbelasting	€ 3.695	*afgeschaft*	*afgeschaft*
Leges			
Publiekszaken	€ 163.940	€ 154.870	€ 146.739
Omgevingsvergunning	€ 621.379	€ 556.250	€ 593.081
APV	€ 12.078	€ 21.730	€ 18.129
Toeristenbelasting	€ 154.687	€ 198.000	€ 198.456
Precariobelasting	€ 1.065.843	€1.070.000	€ 1.074.240
Marktgelden	€ 13.401	€ 15.590	€ 13.108

Kwijtschelding

Gelet op het stijgende aantal (toegekende) kwijtscheldingsverzoeken is voor 2019 het begrote bedrag aan kwijtscheldingen verhoogd van € 20.000 (2018) naar € 30.000 (2019). Uiteindelijk is voor belastingjaar 2019 voor € 37.778 kwijtschelding verleend.

Paragraaf Financiering

Paragraaf Financiering

In deze paragraaf wordt de financieringsfunctie beschreven. De belangrijkste taak hiervan is om te zorgen voor voldoende liquide middelen zodat de gemeente Heerde al haar taken kan uitvoeren. Het uitzetten en aantrekken van gelden tegen zo gunstig mogelijke tarieven hoort ook bij deze functie. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een liquiditeitsprognose die jaarlijks bij de begroting wordt herzien.
Volgens artikel 14 lid 1 van de 'Financiële verordening gemeente Heerde 2019 (incl. 1e wijziging)' houdt het college zich bij de uitvoering van deze financieringsfunctie aan de richtlijnen en kaders zoals opgenomen in de Wet fido en in het 'Treasurystatuut gemeente Heerde 2017 (incl. 1e wijziging)'. Gelet op deze kaders doet het college in deze paragraaf verslag van:

- De ontwikkelingen;
- De kasgeldlimiet;
- De renterisiconorm;
- Het drempelbedrag schatkistbankieren;
- De liquiditeitsplanning en financieringsbehoefte;
- De rentevisie;
- De rentekosten en -opbrengsten;
- Het renteschema.

Beleidskader
De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido), de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) en de Gemeentewet zijn kaderstellend voor deze paragraaf. De Gemeentewet regelt de samenstelling, inrichting en bevoegdheid van het Gemeentebestuur. In de Wet fido staan de regels voor het financieringsbeleid voor gemeenten. De Wet hof moet ervoor zorgen dat het Nederlandse begrotingstekort beperkt blijft tot 3%.

Het gemeentelijk beleid is opgenomen in artikel 3 van het Treasurystatuut. Hierin staan de volgende doelstellingen beschreven:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut.

Liquiditeitsontwikkeling afgelopen jaar
Voor 2019 was een financieringstekort voorzien van € 8.586.000,-. Dit financieringstekort is grotendeels opgelost doordat hiervoor een langlopende geldlening van €7.000.000,- tegen een rentepercentage van 0,375% is afgesloten. Daarnaast is er in augustus een langlopende geldlening van €10.000.000,- tegen een negatief rentepercentage van -/-0,239% aangetrokken waarmee ook het financieringstekort voor de jaren 2020 en 2021 is afgedekt. Tenslotte zijn er 2 leningen voor in totaliteit €16.000.000,- afgesloten die in 2022 worden gestort. Hiermee is ook de

financieringsbehoefte voor de lange termijn afgedekt zonder dat hiervoor rentekosten in rekening worden gebracht (per saldo wordt er voor de 3 geldleningen rente ontvangen). Voor 2019 was tevens rekening gehouden met €85.900,- aan rentekosten om het financieringstekort te kunnen betalen; in werkelijkheid is, voornamelijk door het aanhouden van een kortlopende geldlening met een negatieve rente, €25.700,- aan rentekosten ontvangen.

De nieuwe BBV-richtlijnen dwingen een realistische renteraming af. Wanneer de werkelijke rentelasten meer dan 25% afwijken van de geraamde rentelasten dan is het verplicht om de taakvelden hiervoor te corrigeren.

Kasgeldlimiet
De rente onzekerheid voor de korte termijn wordt uitgedrukt in de kasgeldlimiet. Voor 2019 bedraagt deze limiet € 3.800.000,- (8,5% van het begrotingstotaal). Het is niet toegestaan om voor langere tijd (> 3 achtereenvolgende kwartalen) deze limiet te overschrijden door 'rood' te staan of dit tekort af te dekken met kort vreemd geld (< 1 jaar). De oplossing is dan om een langlopende lening (> 1 jaar) af te sluiten (consolideren). Wanneer het overschrijden van de kasgeldlimiet van tijdelijke aard is dan mag van bovenstaande regel worden afgeweken mits de toezichthouder van de provincie hiervoor goedkeuring verleend. Uit onderstaand overzicht blijkt dat de kasgeldlimiet alleen in het 1e kwartaal van 2019 is overschreden.

Periode	Kasgeldlimiet (* € 1.000,-)	Gemiddelde netto vlottende schuld (€ 1.000,-)	Overschrijding / onderschrijding
1e kwartaal 2019	3.800	7.155	-3.355
2e kwartaal 2019	3.800	-1.341	5.141
3e kwartaal 2019	3.800	-5.777	9.577
4e kwartaal 2019	3.800	-10.671	14.471

Renterisiconorm
De rente onzekerheid voor de lange termijn wordt uitgedrukt in de renterisiconorm. Het percentage voor de renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Spreiding van de looptijd van de leningen en/of leningen afsluiten waarbij jaarlijks wordt afgelost verkleinen de kans op een overschrijding van de renterisiconorm. In onderstaand overzicht is te zien dat de renterisiconorm niet is overschreden in 2019.

	Renterisiconorm	2019	2020	2021	2022
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	5.120.000	6.820.000	6.820.000	8.420.000
3	Renterisico (1+2)	5.120.000	6.820.000	6.820.000	8.420.000
4	Renterisiconorm	8.871.000	9.078.800	9.216.600	9.145.000
5a	Ruimte onder de renterisiconorm	3.751.000	2.258.800	2.396.600	725.000
5b	Overschrijding van de renterisiconorm	0	0	0	0
	Berekening renterisiconorm				
4a	Begrotingstotaal	44.355.000	45.394.000	46.083.000	45.725.000
4b	Percentage regeling	20	20	20	20
4	Renterisconorm (4a*4b/100)	8.871.000	9.078.800	9.216.600	9.145.000

Schatkistbankieren
Gemeenten zijn verplicht om overtollige middelen aan te houden in rijk's schatkist (schatkistbankieren). Gemeenten mogen wel een maximumbedrag aan liquide middelen 'in eigen beheer' houden; het zogenaamde drempelbedrag. Voor de gemeente Heerde is dit drempelbedrag voor 2019 €332.700,-. Uit onderstaand overzicht blijkt dat het drempelbedrag niet is overschreden in 2019.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2019			
(1)	**Drempelbedrag**	**333**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**282**	**193**	**200**	**208**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	50	139	133	125
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	44.355			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	44.355			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	332,7			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	25.417	17.598	18.370	19.111
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	282	193	200	208

Liquiditeitsprognose, banken en leningen
Jaarlijks wordt er een liquiditeitsprognose opgesteld. Deze prognose geeft een inschatting van de in- en uitstroom van liquide middelen (cashflow). Het is een belangrijk hulpmiddel voor het eventueel aantrekken en uitzetten van gelden (financieringsbehoefte).
De gemeente Heerde heeft met drie banken een relatie. De BNG (Bank voor Nederlandse Gemeenten) is de huisbank. Daarnaast heeft de gemeente rekeningen bij de Rabobank en de ING-bank.
Het gebruik van contante geldmiddelen is beperkt tot de legeskas bij Burgerzaken.
Het saldo van de acht langlopende geldleningen die de gemeente Heerde heeft afgesloten was op 1 januari 2019 € 37.695.000,-. Aan het eind van 2019 is het saldo, als gevolg van de aangetrokken nieuwe geldleningen, gestegen naar €49.575.000,-. Op deze leningen wordt jaarlijks lineair afgelost. Het gemiddelde rentepercentage van deze leningen bedraagt 1,31%.

Rentevisie en -kosten
Rentevisie kan kortweg worden omschreven als de toekomstverwachting over de renteontwikkeling, zowel op de geldmarkt (< 1 jaar) - als op de kapitaalmarkt (> 1 jaar). Hoe verder deze periode in de toekomst ligt, hoe moeilijker het is om hierover een voorspelling te doen. De verwachting is dat de rentetarieven de komende periode licht zullen gaan stijgen.

Gemeenten (en ook de gemeente Heerde), hebben regelmatig behoefte aan geld. Dit houdt verband met de voor de gemeenten geldende financiële richtlijnen waarbij de lasten van de investeringsuitgaven worden gespreid over de jaren waarin de investering wordt afgeschreven. De geldstroom heeft hierdoor pieken en dalen terwijl de exploitatie veel gelijkmatiger verloopt. Hierdoor is het noodzakelijk om investeringen te financieren (=er geldmiddelen voor ter beschikking te krijgen). Daarnaast is er vaak een financieringsbehoefte omdat er een tekort ontstaat in de rekening van baten en lasten, bijvoorbeeld doordat de lopende inkomsten achterblijven bij de uitgaven. Om in de financieringsbehoefte te voorzien kunnen er interne financieringsmiddelen (reserves) en externe financieringsmiddelen (leningen/rekening-courant krediet) worden ingezet. Door het inzetten van externe financieringsmiddelen (vreemd vermogen) ontstaan er rentekosten.

De rentekosten over het lang vreemd vermogen waren voor 2019 geraamd op €753.790,- daarnaast was er €85.860,- begroot om het financieringstekort mee te compenseren; totaal €839.650,-. In werkelijkheid is er €728.100,- aan rentekosten betaald.
Naast rentekosten ontstaan er ook rente- en dividendopbrengsten door het uitlenen of beleggen van gelden. Op 1 januari 2019 was er geraamd dat er in totaliteit € 929.600,- aan gelden was uitgezet. Hiervan heeft € 873.300,- betrekking op leningen (geraamde renteopbrengst €44.800,-; werkelijke renteopbrengst €43.900,-). Het restant ad. €56.300,- zijn beleggingen. Hiervan was de geraamde dividendopbrengst €192.000,-; in werkelijkheid is er €159.200,- aan dividendopbrengsten ontvangen.

Als gevolg van het schatkistbankieren, kunnen eventuele overtollige gelden niet meer worden uitgezet; deze vloeien terug in de schatkist.

Renteschema
Conform de BBV-richtlijnen is onderstaand renteschema opgenomen. Dit schema geeft inzicht in de werkelijke rentekosten van de gemeente Heerde en de toerekening ervan.

	Renteschema 2019			
a1.	Rentelasten over het lang vreemd vermogen		€ 753.789	
a2.	Rentelasten over het financieringstekort (2,00%)		€ -25.671	
b.	Externe rentebaten			
	Totaal door te rekenen externe rente		€ 728.118	
c1.	Rentelasten doorberekend aan Grondexploitatie	€ -68.814		
c2.	Rentelasten van projectfinanciering	€ -		
			€ -68.814	
	Door te rekenen externe rente aan de programma's (taakvelden)		**€ 659.304**	
d1.	Rente over eigen vermogen	€ -		
d2.	Rente over voorzieningen	€ -		
	Door te rekenen interne rente aan de programma's (taakvelden)		**€ -**	
	Totaal door te rekenen rente aan de programma's (taakvelden)			**€ 659.304**
e.	**Toegerekende rente aan de programma's (taakvelden) (renteomslag)**			**€ 801.733**
f.	**Renteresultaat op het taakveld Treasury**			**€ -142.429**

Paragraaf Bedrijfsvoering

Paragraaf Bedrijfsvoering

Deze paragraaf omvat de visie op de gemeentelijke bedrijfsvoering. Omdat bedrijfsvoering tot de verantwoordelijkheid van het college behoort en veelal opgedragen is aan de ambtelijke organisatie, beperkt deze paragraaf zich tot de hoofdlijnen.

Beleidskader

De verplichte paragraaf betreffende de bedrijfsvoering geeft tenminste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. De gemeente Heerde probeert om, binnen de mogelijkheden van een kleine gemeente, de meest recente inzichten en werkwijzen op het gebied van planning & control, personeelsbeleid en informatievoorziening te volgen.

Management en organisatie

De ambtelijke organisatie is nog volop in ontwikkeling. Er wordt thematisch gewerkt aan de beweging richting ‘omgevingsbewuste en ondernemende organisatie’. Hierbij gaat het vooral om houding en gedrag van medewerkers; een doorontwikkeling die niet van de ene op de andere dag gerealiseerd wordt, maar een proces is van dagelijkse aandacht. De onderwerpen worden thematisch vormgegeven. Gebleken is dat het functioneel is om de thema’s te koppelen aan het dagelijks werk van elke medewerker. In 2019 is stilgestaan bij zelfexpressie en feedback geven. Dit zal in 2020 ook nog een vervolg krijgen. Naast deze concernbrede ontwikkeling kunnen bepaalde beleidsterreinen hun eigen autonome ontwikkelingen. Te denken valt aan de Omgevingswet. Deze landelijke ontwikkelingen raken naast proces en inhoud, ook de competenties van medewerkers. Hier is het opleidingsprogramma in 2019 ook op gericht geweest.
Behalve deze organisatieontwikkeling ligt de grootste uitdaging voor de gemeentelijke organisatie voor de komende jaren op de arbeidsmarkt. De huidige economische groei in combinatie de aanstaande uitstroom (babyboom) en de beperkte demografische instroom, maken dat er krimp gaat ontstaan op de arbeidsmarkt. Deze trend is ook voor onze ambtelijke organisatie al zichtbaar. In 2019 bleek het voor bepaalde functies zeer lastig om kwalitatief goede mensen te vinden. Dit vraagt naast extra inzet van de zittende medewerkers ook om meer creativiteit en vindingrijkheid in de werving en een extra focus op het binden van onze medewerkers.

Planning en control

<u>Inzicht in de overheadkosten</u>

Kosten die niet rechtstreeks verband houden met het primaire proces worden apart in de begroting opgenomen onder de noemer 'Overhead'. Voorbeelden van deze kosten zijn: huisvestingskosten (gemeentehuis, -kantoor, -werf), facilitaire kosten, kosten van P&O, automatiseringskosten, MT en ondersteunende afdelingen. Kostendekkende exploitaties, grexen etc. worden verhoogd met een opslagpercentage voor deze overhead. Dit opslagpercentage wordt extracomptabel bepaald. De berekeningsmethodiek hiervan is vastgelegd in de financiële verordening.
Voor 2019 is het normale overheadpercentage vastgesteld op 55,73% (van het totaal van de apparaatskosten). Voor de kostendekkende exploitaties 'Riolering en Reiniging' wordt een percentage van 35,18% gehanteerd; voor de kostendekkende exploitatie 'Begraven' geldt een overheadpercentage van 26,57%.
Voor 2019 gelden de volgende uurtarieven voor de afdelingen (exclusief overhead):

	2019	**2018**
Management	€ 74,92	€ 70,44

Bestuursondersteuning en –advisering	€ 47,20	€ 46,85
Bedrijfsondersteuning en –advisering	€ 48,43	€ 44,90
Dienstverlening en informatiebeheer	€ 45,10	€ 41,42
Realisatie, onderhoud en beheer	€ 41,29	€ 39,98
Ruimte, ondernemen en wonen	€ 51,22	€ 48,76
Sociaal maatschappelijke verbinding	€ 55,03	€ 50,66

Beleidsindicatoren en kengetallen
Bij de desbetreffende programma's zijn beleidsindicatoren en kengetallen opgenomen. Deze informatie komt grotendeels van de website 'Waarstaatjegemeente.nl' en geeft tevens een vergelijk met de 'gemiddelde gemeente'. Iedere gemeente is verplicht om deze informatie in de begroting op te nemen zodat een onderling vergelijk mogelijk wordt.

Taakvelden i.p.v. Functies
De budgetten zijn onderverdeeld in taakvelden en vervangen daarmee de IV-3 functies. Uitgangspunten voor deze taakvelden zijn herkenbaarheid, aansluiting op de gemeentelijke praktijk en relevantie voor beleidssturing. In deze begroting is een aparte bijlage opgenomen met alle taakvelden en de daarbij behorende budgetten.

Meerjarenbalans op begrotingsbasis
Voor het bepalen van de financiële kengetallen (schuldquote/solvabiliteitsratio) en het EMU-saldo is er een 6-jarige Meerjarenbalans in de begroting toegevoegd (t-2 t/m t+3).

Gewijzigde rentetoerekening
Tenslotte zijn de regels voor de rentetoerekening aangescherpt. Rente die verband houdt met een taakveld moet hieraan zichtbaar worden toegerekend (voorheen maakte de rentecomponent onderdeel uit van de kapitaallasten). De berekende rentevergoeding over het eigen vermogen mag niet hoger zijn dan het gewogen rentepercentage van de langlopende- en kortlopende leningen. De commissie BBV heeft het advies afgegeven om op termijn helemaal geen rente meer toe te voegen aan het eigen vermogen. De gemeente Heerde heeft dit advies overgenomen. Hiermee behoren de ‘geblokkeerde reserves’ tot het verleden.

Personeelsbeleid

Aan het strategisch personeelsbeleid is verder inhoud gegeven, dat wil zeggen: een HRvisie en het HR-beleid. Speerpunten van dit beleid is de overgang van alle functie binnen de gemeentelijke organisatie naar een ander functieboek (HR21). Dit is een generiek functieboek welke in veel gemeentelijke organisaties is toegepast. De overgang is in 2019 afgerond en alle functies zijn na een doorlopen zienswijzeprocedure definitief vastgesteld. In 2020 volgt nog een mogelijkheid van bezwaar. In 2019 zijn de plannen gerealiseerd voor de vorming van een traineepool. De ambtelijke organisatie wil namelijk de opgedragen taakstelling (€ 300.000,- per jaar) onder andere realiseren door het reduceren van de externe inhuur. In plaats daarvan is het de bedoeling dat trainees worden ingezet op tijdelijke capaciteitsklussen. In 2019 zijn zes trainees de organisatie ingestroomd op diverse klussen binnen onze organisatie. De ervaringen zijn goed en de inzet van de trainees heeft bijgedragen aan het realiseren van de opgedragen taakstelling.

Formatie: 138,58 FTE (7,45 FTE per 1.000 inwoners). In 2018 was de formatie 136,65 FTE.
De gemiddelde formatie per 1.000 inwoners bij gemeenten < 20.000 inwoners was in 2017 8,5 FTE (bron: personeelsmonitor gemeenten 2017).

Inkoop en aanbesteding
Onze inkooporganisatie in H2O-verband zet zich in op de rechtmatig, doelmatig en doeltreffende inkooptrajecten aan de hand van de volgende pijlers: inkoopmanagement, personeel, inkoopbeleid en -doelen, systemen en procedures, inkoopprocessen en inkoopresultaten.

In 2019 zijn een aantal ISNV aanbestedingen uitgevoerd waarin een of meer H2O-gemeenten participeerden, zijn enkele H2O-aanbestedingen begeleid/gecoördineerd door Inkoop H2O en zijn aan de decentrale inkopers schriftelijke inkoopadviezen verstrekt. De gemeente Hattem en Heerde participeren bij aanbestedingen in het sociaal domein voornamelijk in de regio Apeldoorn/Stedendriehoek.

De decentrale inkopers van de gemeente Heerde, Hattem en Oldebroek hebben een groot aantal aanbestedingstrajecten zelfstandig uitgevoerd, een deel ervan is begeleid door de inkoopcoördinatoren/adviseurs H2O. Daarnaast is inkoopbegeleiding ingeschakeld bij het lopende M2A-project.

In 2019 is door ziekte en zwangerschap meer personele inzet gevraagd van de flexibele schil. Om te kunnen voldoen aan de wetgeving om alle Europese aanbestedingen volledig digitaal aan te besteden is in 2019 verwerkt met de tender- en contractmodule van aanbestedingsplatform Negometrix. Enkele aanbestedingen zijn in 2019 via Negometrix uitgevraagd. Tevens is een spendanalyse uitgevoerd en besproken met het management om de inkoopkalender te actualiseren en te adviseren over de mogelijkheden tot verbetering van rechtmatigheid en doelmatigheidsdoelstellingen.

Informatievoorziening

Automatiserings- en informatiseringkosten zijn in deze jaarrekening apart inzichtelijk gemaakt. Daarom ook voor beide onderdelen een korte toelichting op de activiteiten in het afgelopen jaar, te beginnen bij de informatievoorziening.

De gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek werken al een aantal jaren samen op het gebied van informatisering en automatisering. Deze samenwerking is noodzakelijk om de steeds belangrijker en complexer wordende ICT en de gemeentelijke informatievoorziening goed te kunnen beheren en efficiënt om te kunnen gaan met de beperkte middelen. Dit jaar is met de Visie op samenwerking informatievoorziening H2O verder geconcretiseerd wat deze samenwerking inhoud. Om de beoogde voordelen te halen zal er bijvoorbeeld ook een grote mate van harmonisatie van processen van de H2O gemeenten moeten plaatsvinden. Dit is mede aanleiding geweest tot het temporiseren van het project voor de modernisering van het applicatielandschap (M2A). Om te zorgen dat met dit project ook een optimalisatie van de inrichting van bedrijfsprocessen en een toekomstbestendige ondersteuning hiervan gerealiseerd wordt is een belangrijke voorbereidingsfase ingebouwd. Ook het project zaakgericht werken zal conform de afgesproken werkwijze van M2A een herstart kennen begin 2020.

Automatisering door de bedrijfsvoeringsorganisatie (iDienst)

In 2019 is onder andere gewerkt aan een nieuwe vorm van Wifi, genaamd Govroam. Govroam is een landelijk netwerk wat het mogelijk maakt om veilig op andere Govroam locaties in te loggen. Op alle locaties binnen de drie gemeenten die voorzien zijn van wifi van de i-Dienst is dit netwerk beschikbaar. Dit maakt het mogelijk voor andere overheidsmedewerkers die ook aangesloten zijn bij Govroam om

veilig van ons netwerk gebruik te maken. Ook kunnen medewerkers van de gemeente Heerde in andere overheidsgebouwen via Govroam veilig inloggen op het netwerk.

Het back-up systeem is het afgelopen jaar vervangen door twee nieuwe servers met voldoende opslag voor de aankomende jaren. Dit systeem is inmiddels volledig

operationeel en functioneert goed. Het nieuwe systeem is zo opgezet dat de data altijd in beide datacenters beschikbaar is. Zo is er bij uitval van een datacenter altijd een veilige back-up. Daarnaast is de technische beveiliging verder up-to-date gebracht.

Informatiebeveiliging en privacy

De medewerkers van Heerde die zich met informatieveiligheid bezig houden werken nauw samen in H2O verband. Door de aanstelling van vaste formatie voor de functies van Functionaris Gegevensbescherming (één functionaris voor de drie H2O gemeenten), CISO's en privacy functionarissen is een stabiele basis gelegd. Aan de hand van het informatieveiligheidsplan en het jaarplan privacy is het informatieveiligheidsbeleid verder vorm gegeven. Van hieruit werken we aan bewustwording van informatiebeveiliging en privacy. Met onder andere de inzet van e-learning is gewerkt aan de bewustwording bij de medewerkers. De uitwerking hiervan is dat de organisatie zich meer en meer bewust is van het belang van het veilig omgaan met (persoons)gegevens en de CISO en privacy functionaris betrokken worden bij nieuwe initiatieven en projecten. Zo denken zij aan de voorkant al goed mee over het veilig behandelen van de gegevens die ons zijn toevertrouwd.

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering

I. Activa
Voor zover niet anders vermeld, zijn de activa gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten. Indien in de vervaardigingsprijs is opgenomen de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend, dient te worden toegelicht dat deze rente is geactiveerd. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de afschrijvingen en/of eventuele beschikkingen over reserves voor zover het investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreft. De afschrijvingstermijn van kosten onderzoek en ontwikkeling bedraagt ten hoogste vijf jaar. De bijdrage in activa in eigendom van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdrage, verminderd met afschrijvingen. Onder uitzettingen worden aandelen, obligaties, maar ook leningen en vorderingen verstaan.

Materiële vaste activa
Economisch nut
De materiële vaste activa met een economisch nut zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen en/of bijdragen van derden (voor zover er een directe relatie bestaat met het actief).

Economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
De materiële vaste activa met een economisch nut zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen en/of bijdragen van derden (voor zover er een directe relatie bestaat met het actief).

Maatschappelijk nut
Aankoop en vervaardiging van activa met een meerjarig maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden ten laste van de exploitatie gebracht. Indien hiervan bij raadsbesluit wordt afgeweken, wordt het actief lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere door de raad aan te geven tijdsduur.

In erfpacht uitgegeven gronden
De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen uitgifteprijs van (eerste) uitgifte. De geactiveerde investeringen in activa met een maatschappelijk nut zijn geactiveerd op basis van het gestelde in de verordening ex art. 212 dan wel op basis van afzonderlijke raadsbesluiten. De afschrijvingsmethode is vastgelegd in de door de raad vastgestelde verordening ex art. 212. Indien hierop extra wordt afgeschreven wordt dit toegelicht.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen leningen, overige langlopende leningen en overige uitzettingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van eventuele aflossingen. Deelnemingen worden in afwijking hiervan gewaardeerd tegen marktwaarde, indien deze waarde lager is dan de verkrijgingsprijs. Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar worden opgenomen onder de vlottende activa. Uitzettingen met een oorspronkelijke looptijd van langer dan één jaar worden gedurende de gehele looptijd onder de financiële vaste activa opgenomen.

Voorraden
Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en verliesvoorziening wordt getroffen voor het verschil tussen de boekwaarde en de lagere marktwaarde of wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde. Voor bepaling van de winst wordt vanaf 2017 de voorgeschreven 'percentage-of-completion' methode voor het nemen van winsten gehanteerd.

De rente wordt berekend conform de BBV voorschriften en de discontovoet is vastgesteld op 2% (ook conform BBV voorschriften). Administratieve kosten en Interne uren worden doorberekend op basis van werkelijke geschreven uren. Een uitgebreide toelichting over parameters is opgenomen in het niet openbare MPG.

Vorderingen
De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de nominale waarde van de vorderingen verrekend.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende activa
De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

II. Passiva
Voor zover niet anders vermeld, zijn passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd ter afdekking van:
Verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
De pensioenvoorziening bestuurders is gewaardeerd tegen contante waarde.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, vermindert met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van langer dan één jaar.

Vlottende schulden
De vlottende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva
De overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Grondslagen voor resultaatbepaling
Onder baten worden verstaan de baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. Verwachte baten zijn voorzichtigheidshalve niet als baten verantwoord. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De afschrijvingen geschieden tijdsevenredig op basis van de verwachte economische levensduur. Op aanschaffingen in het verslagjaar wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar op basis van de door de raad vastgesteld afschrijvingsmethoden/afschrijvingstermijnen.

COVID-19 (Coronavirus)
Sinds begin maart 2020 is er een uitbraak van het Coronavirus in Nederland. Wat de consequenties van deze Coronacrisis zijn, zal pas in de loop van 2020 duidelijk worden. Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Wij hebben de eventuele gevolgen van de Corona uitbraak, zoals benoemd onder de gebeurtenissen na balansdatum, hierin betrokken.

Onzekerheden omtrent het sociaal domein

Onzekerheden rond het sociaal domein hebben, zoals in alle gemeenten, de controlewerkzaamheden van de accountant vertraagd. Tevens hebben deze onzekerheden ertoe geleid dat er door de accountant geen goedkeurende verklaring kan worden afgegeven.
Hieronder is een opsomming gegeven van de onzekerheden waarmee de gemeente Heerde te maken heeft.

- Onzekerheid voor de Jeugdzorg van alle zorginstellingen waar geen verantwoording van is ontvangen en/of waar geen accountantsverklaring van is ontvangen;
- Onzekerheid voor de Wmo van alle zorginstellingen waar geen verantwoording van is ontvangen en/of waar geen accountantsverklaring van is ontvangen;
- Onzekerheid van de volledigheid van de door het CAK geïnde eigen bijdragen (Wmo);
- Onzekerheid, dan wel onrechtmatigheid, over de PGB's van de Jeugdzorg die door de SVB zijn uitbetaald;
- Onzekerheid, dan wel onrechtmatigheid, over de PGB's van de Wmo die door de SVB zijn uitbetaald;
- Onzekerheid over de regionale verrekeningen/vereffeningen van de Jeugdzorg die nog niet definitief zijn.

Balans

Balans

ACTIVA **BALANS GEMEENTE HEERDE** **PASSIVA**

Vlg. nr.	Omschrijving		31-12-2019	31-12-2018	Vlg. nr.	Omschrijving		31-12-2019	31-12-2018
1	*VASTE ACTIVA*				2	*EIGEN VERMOGEN*			
	a.	Immateriële activa	1.464.314	1.585.282		a.	Reserves	*22.176.968*	*20.615.430*
		- Kosten onderzoek en ontwikkeling	0	3.360			- Algemene Reserve	*10.592.632*	*9.173.982*
		- Bijdrage aan activa in eigendom van derden	1.464.314	1.581.922			- Bestemmingsreserves	*11.584.336*	*11.441.448*
	b.	Materiële activa	58.575.296	58.413.618		b.	Resultaat na bestemming	*919.912*	*1.883.432*
		- Investeringen met een economisch nut	36.407.332	37.437.698					
		- Investeringen met een economisch nut,	12.495.109	11.808.267			*Totaal eigen vermogen*	23.096.881	22.498.862
		waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing							0
		kan worden geheven			4	*VOORZIENINGEN*		6.526.156	6.340.603

		- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	8.812.855	8.307.652				
		- In erfpacht uitgegeven gronden	860.000	860.000	6	*Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer*		49.575.000	37.695.000
c.		Financiële activa	1.327.598	1.403.607			onderhandse leningen van:		
		- Kap.verstrekking aan deelnemingen	*6.000*	*6.000*			- Binnenlandse banken en overige financiële	*49.575.000*	*37.695.000*
		- Kap.verstrekking aan ov.verbonden partijen	*60.013*	*60.013*			instellingen		
		- Leningen aan ov.verbonden partijen	*618.311*	*689.918*			*Totaal vaste passiva*	79.198.036	66.534.465
		- Overige langlopende leningen	*643.274*	*647.676*					
					8	*VLOTTENDE PASSIVA*			
		Totaal vaste activa	61.367.208	61.402.507					
						a.	netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	12.517.918	12.193.273
VLOTTENDE ACTIVA							- Overige kasgeldleningen	*10.000.000*	*10.000.000*

3						- Overige schulden	*2.517.918*	*2.193.273*
	a.	Voorraden	2.883.369	4.764.373				
		- Bouwgronden in exploitatie	*2.883.369*	*4.764.373*	b. Overlopende passiva		2.684.713	3.305.638
						- Te betalen kosten/verplichtingen	*2.071.000*	*3.212.199*
	b.	Uitzettingen < 1 jaar	28.073.688	13.141.709		- Van de Europese en Nederlandse	*560.422*	*42.923*
		- Vorderingen op openbare lichamen	*4.867.683*	*8.741.195*		overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen		
		- Uitzettingen in ’s Rijks schatkist met een	*21.572.193*	*2.213.434*		- overige vooruit ontvangen bedragen	*53.291*	*50.516*
		rentetypische looptijd korter dan één jaar						
		- Overige vorderingen	*1.633.812*	*2.187.081*				
	c.	Liquide middelen	210.484	272.192				
		- Banksaldi	*210.484*	*272.192*				
	d.	Overlopende activa	1.865.919	2.452.596				
		Totaal vlottende activa	33.033.459	20.630.870		*Totaal vlottende passiva*	15.202.631	15.498.911
	TOTAAL GENERAAL		**94.400.667**	**82.033.376**	*TOTAAL GENERAAL*		**94.400.667**	**82.033.376**

Recht op verliescompensatie volgens de wet			***Gewaarborgde geldleningen***	**14.657.999**	**14.657.999**
op de Vennootschapsbelasting	**9.158**	**-**	***Gewaarborgde leningen met een***		
			achtervang positie	**77.995.000**	**79.002.000**

Toelichting op de balans

Toelichting op de balans

	31.12.2019	31.12.2018

1. ***Vaste activa***

a. Immateriële vaste activa

	2019	***2018***
-Kosten onderzoek en ontwikkeling	-	3.360
-Bijdrage aan activa in eigendom van derden	1.464.314	1.581.922
Totaal	*1.464.314*	*1.585.282*

Bijdrage aan activa in eigendom van derden, belangrijkste posten:

	Boekwaarde 31.12.2018	Investeringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31.12.2019
Open Leercentrum de Noordgouw	388.500	-	10.500	378.000
Streekarchief	150.507	-	4.165	146.342
St.Buitensport, kunstgras Eeuwlanden	417.835	-	42.629	375.206
Kunstgrasvelden Molenbeek	198.303	-	19.608	178.695
Kunstgrasvelden VEVO	221.427	-	19.783	201.643
Kunstgrasvelden Monnikenbos	176.981	-	18.558	158.423

b. Materiële vaste activa

	2019	***2018***
-Investeringen met een economisch nut	36.407.332	37.437.698
-Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	12.495.109	11.808.267
-Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	8.812.855	8.307.652
-In erfpacht uitgegeven gronden	860.000	860.000
Totaal	*58.575.296*	*58.413.618*

Het verloop van de posten is als volgt:

Investeringen met een economisch nut:

	31.12.2018	investering	bijdr.derden/ desinvestering	afschrijving	31.12.2019
gronden en terreinen	4.599.071	-	11.072	-	4.587.999
woonruimten	19.923	-	-	1.411	18.512
bedrijfsgebouwen	30.058.256	97.121	35.297	728.823	29.391.258
grond,weg,waterb.k.werken	738.050	42.435	-	63.973	716.512
vervoermiddelen	67.996	-	-	17.749	50.247
mach.,app.,installaties	598.928	16.772	-	69.384	546.316
overige mat.vast activa	1.355.475	124.431		383.417	1.096.488
totaal	37.437.698	280.759	46.369	1.264.756	36.407.332

De voornaamste investeringen zijn:

		2019	***2018***
Bedrijfsgebouwen:	Brandweerkazerne Heerde	-	640.966
Grond,weg,waterb.k.werken	Renovatie sportvelden	30.307	40.000
Machines, apparaten en installaties	Vervanging CV installatie Faberhal	-	166.920
overige mat.vast activa	investering ICT (M2I en M2A)	17.527	248.222
	Aanschaf zonnepannelen	-	42.657
	Ondergrondse containers	52.070	-

Voornaamste bijdr.derden/desinvestering:		***2019***	***2018***
grond,weg,waterb.k.werken	Gronddepot	11.072	15.029

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

	31.12.2018	investering	bijdr.derden/ desinvestering	afschrijving	31.12.2019
bedrijfsgebouwen	33.171	-	-	3.411	29.760
grond,weg,waterb.k.werken	11.766.728	1.054.158	18.172	343.640	12.459.073
overige mat.vast activa	8.368	-	-	2.092	6.276
totaal	11.808.267	1.054.158	18.172	349.143	12.495.109

De voornaamste investeringen zijn:		***2019***	***2018***
grond,weg,waterb.k.werken	Afkoppelen hemelwater	229.095	648.445
	Vervangen en vernieuwen riolering	27.233	67.870
	Vervanging drukriolering	219.622	
	Vernieuwen riolering	246.957	-
	Verbetering vuilemissie	279.156	-
	Bomenbuurt fase 2 (riolering)		107.365

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

	31.12.2018	investe- ring	bijdr.derden/ desinvestering	afschrijving	31.12.2019
grond,weg, waterbouwk.werken	8.307.652	903.402	33.843	364.356	8.812.855

De voornaamste investeringen zijn:		***2019***	***2018***
	Diverse fietspaden	189.894	405.565

Reconstructie wegen	319.721	267.126
Vernieuwen openbare verlichting	137.884	72.737
Renovatie plantsoenen	19.780	30.950
Fietspad Kamperweg	99.027	11.374
Bomenbuurt, fase 2	-	206.131
Investeringen speelplan	23.763	-
het Zwarte Paard	33.843	311.124
Grasbetonstenen buitenwegen	15.660	104.240
Aanpassing conflictsituatie	25.074	-

Voornaamste bijdr.derden/desinvestering:	***2019***	***2018***
het Zwarte Paard	33.843	311.124
Diverse fietspaden	-	180.000

In erfpacht uitgegeven gronden

	31.12.2018	investe-ring	bijdragen derden	beeindiging erfpacht	31.12.2019
In erpacht uitgegeven gronden	860.000	-	-	-	860.000

c.

Financiële vaste activa		***2019***	***2018***
-Kap.verstrekking aan deelnemingen		6.000	6.000
-Kap.verstrekking aan ov.verbonden partijen		60.013	60.013
-Leningen aan ov.verbonden partijen		618.311	689.918
-Overige langlopende leningen		643.274	647.676
	totaal	1.327.598	1.403.607

Kapitaal verstrekking aan ov.verbonden partijen:	***2019***	***2018***
Aandelen RGV Holding BV	3.726	3.726
Aandelen Vitens (preferente en gewone)	2.615	2.615
Aandelen NV ROVA Holding	30.857	30.857
Aandelen BNG	22.815	22.815
	60.013	60.013

Het dividend van de aandelen RGV, Vitens, ROVA, BNG wordt verantwoord in het jaar van ontvangst.

Leningen aan overige verbonden partijen:

	2019	***2018***
Hoofdsom lening Vitens	143.209	214.816
Rentepercentage (variabel)	1,55%	1,92%
Aflossing per jaar	71.607	71.607
Resterende looptijd	2 jaar	3 jaar
Hoofdsom lening Rova	475.101	475.101
Rentepercentage (vast)	8%	8%
Aflossing per jaar	-	-
Resterende looptijd	-	-

Overige langlopende leningen belangrijkste posten:

	Boekwaarde 31.12.2018	Investeringen	Aflossing	Boekwaarde 31.12.2019
Hypothecaire leningen ambtenaren	153.416	-	9.243	144.173
Startersleningen	482.260	4.840	-	487.100

3. ***Vlottende activa***

a. *Voorraden*

	2019	***2018***
Onderhanden werk: in exploitatie genomen bouwgrond	2.883.369	4.764.373
	2.883.369	4.764.373

	Specificatie onderhanden werk: in exploitatie genomen bouwgrond:		***2019***	***2018***
	complex Eeuwlandseweg noord		1.447.349	1.427.166
:	complex Eeuwlandseweg zuid		347.950	343.614
	complex gemeentewerf Veldweg		13.724-	49.390-
	complex Bovenkamp II		687.313	954.587
	complex de Kolk		1.146.516	2.629.030
	complex Wezeweg 4		467.544	678.855
		totaal	4.082.946	5.983.864
	Voorziening t.b.v. het complex Eeuwlandseweg zuid		280.724	297.400
	Voorziening t.b.v. het complex de Kolk		598.916	618.522
	Voorziening t.b.v. het complex Wezeweg 4		319.937	303.569
		totaal	2.883.369	4.764.373

Verwachting van het toekomstige verloop:

Omschrijving	balanswaarde 31-12-2019	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (positief)
In exploitatie genomen bouwgrond	2.883.369	2.429.670	7.423.252	2.110.213-

b.

Uitzettingen < 1 jaar	***2019***	***2018***
Vorderingen op andere publiekrechtelijke lichamen	4.867.683	8.741.195
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	21.572.193	2.213.434
Overige vorderingen	1.633.812	2.187.081
totaal uitzettingen < 1 jaar	28.073.688	13.141.709

Overige vorderingen:		31.12.2019	31.12.2018
Belasting vorderingen		340.492	381.055
Overig		1.374.316	2.024.076
Raming voor oninbare belasting en overige vorderingen		214.871-	351.804-
Verhaalsvorderingen SOZA		425.370	425.247
Voorziening oninbare verhaalsvorderingen SOZA		291.494-	291.494-
	subtotaal	1.633.812	2.187.081

Toelichting:

Voornaamste vorderingen op andere publiekrechtelijke lichamen:	***2019***	***2018***
Belastingdienst, aangifte BTW	2.242.706	3.323.752
Provincie Gelderland	148.930	1.711.671
Gemeente Oldebroek, projecten inzake samenwerkingen	1.657.343	1.678.903
Gemeente Hattem, projecten inzake samenwerkingen	885.993	1.140.100
Ministerie van Binnenlandse Zaken	71.301	436.678

Belasting vorderingen:	***2019***	***2018***
Camping de Zandkuil, belastingaanslagen	46.688	-

Overig, belangrijkste vorderingen	***2019***	***2018***
Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O	38.720	240.473
Geveke Bouw	83.893	83.893
Hummelhuis	27.143	69.428

Verhaalsdebiteuren SOZA:

Betreft vorderingen in het kader van de WWB (Wet Werk en Bijstand) en BBZ (Besluit Bijstand Zelfstandigen)

Voorziening oninbare verhaalsvorderingen SOZA:

De vorderingen zijn dynamisch bepaald en statisch getoetst op inbaarheid

c.

Liquide middelen

banksaldi:	***2019***	***2018***
ING rekening	79.307	73.903
RABO rekening	31.944	97.984
BNG rekeningen	99.232	100.305
	210.484	272.192

d.

Overlopende activa	***2019***	***2018***
Van Europese overheidslichamen te ontvangen voorschotbedragen		-
Van het Rijk te ontvangen voorschotbedragen	16.342	429.952
Van overige Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotbedragen	-	-
Overige te ontvangen bedragen	1.787.909	1.622.644
Vooruitbetaalde kosten	61.668	400.000
	1.865.919	2.452.596

Specificatie voorschotbedragen

	31.12.2018	toevoegingen	onttrekkingen	31.12.2019
Vangnetuitkering	426.027		409.685	16.342
BBZ	3.925		3.925	-
			subtotaal	16.342

Te ontvangen bedragen, belangrijkste posten:	***2019***	***2018***
Nedvang, verpakkingsafval	55.677	-

ROVA, afrekening (incl.kunststofverpakkingen Afvalfonds)		71.696	67.681
Belastingkohieren		1.492.470	1.469.252

2. ***Eigen vermogen***

		31.12.2019	**31.12.2018**
a.	Reserves	***2019***	***2018***
	Algemene reserve	10.592.632	9.173.982
	Bestemmingsreserve	11.584.336	11.441.448
	Totaal	22.176.969	20.615.430

Verloop Algemene Reserve:	
Saldo per 31-12-2018	9.173.982
Mutaties tussen reserves	-
Toevoegingen volgens programmarekening	655.218
Onttrekkingen volgens programmarekening	350.000
Toevoegingen wegens resultaat vorig dienstjaar	1.113.432
Ontrekkingen wegens resultaat vorig dienstjaar	
Saldo per 31-12-2019	10.592.632

Toevoegingen wegens resultaat vorig dienstjaar, belangrijkste posten	***2019***	***2018***
Resultaat 2018	1.113.432	-

Verloop Bestemmingsreserves:	
Saldo per 31-12-2018	11.441.448

Mutaties tussen reserves		-
Toevoeging volgens programmarekening		1.225.589
Onttrekkingen volgens programmarekening		1.599.200
Toevoeging wegens resultaat vorig dienstjaar		516.500
Ontrekkingen wegens resultaat vorig dienstjaar		-
Verminderingen i.v.m. afschrijvingen		
Saldo per 31-12-2019	-	11.584.336

Belangrijkste toevoegingen volgens programmarekening:	***2019***	***2018***
Afkoop onderhoud infrastructuur Hoogwatergeul	-	1.108.347
Reserve gebouwen, achterstallig onderhoud	-	642.000
Afslag A28 bedrijventerrein H2O	516.500	430.000
de Heerd	88.350	-
Aanpak 0-100	250.000	-
Renovatie raadhuis	500.000	-

Belangrijkste onttrekkingen volgens programmarekening:	***2019***	***2018***
Bijdrage gebiedsontwikkeling	-	38.294
Resultaat reiniging	-	195.252
Terugbetaling en onttrekking areaal Hoogwatergeul	-	302.470
Asbest Horsthoekschool	-	80.000
Onderhoud gebouwen	859.913	

		2019	***2018***
b.	Saldo rekening van baten en lasten	919.912	1.883.432

Het rekeningsaldo kan als volgt worden verklaard:		***2019***	***2018***
Exploitatiesaldo		919.912 pos	1.289.132 pos
Complexen grondexploitatie		-	594.300 pos
	totaal	919.912 pos	1.883.432 pos

4 ***Voorzieningen*** ***2019*** ***2018***

	Omschrijving	saldo 31-12-'18	toevoegingen	vrijval	aanwendingen	saldo 31-12-'19
1.	Pensioenvoorziening bestuurders	1.803.233	343.980	-	95.074	2.052.139
2.	Voorziening riolering	4.484.370	65.077	-	75.430	4.474.017
3.	Bedrijventerrein H2O	53.000	500	-	53.500	-
	Totaal Voorzieningen	6.340.603	409.557	-	224.004	6.526.156

1.	*Pensioenvoorziening Bestuurders*	Deze voorziening is gevormd voor de pensioenverplichtingen aan (oud) wethouders.
2.	*Voorziening riolering*	De van derden verkregen middelen (rioolheffing) dienen specifiek besteed te worden aan uitgaven conform het GRP (Gemeentelijk Rioleringsplan). voorkomen van duur achterstallig onderhoud.
3.	*Bedrijventerrein H2O*	Voorziening voor toekomstige verliezen op het bedrijventerrein H2O (zie ook de paragraaf Weerstandsvermogen).

6

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

*onderhandse leningen	***2019***	***2018***
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	49.575.000	37.695.000

De langlopende onderhandse leningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving	saldo 31-12-'18	aflossingen	opnames	saldo 31-12-'19	Rente
BNG / 2025 - 4,65%	3.541.667	566.667	-	2.975.000	152.541
BNG / 2025 - 3,56%	3.733.333	533.333	-	3.200.000	117.561
Ned.Watersch.bank / 2029 - 4,675%	1.320.000	120.000	-	1.200.000	58.905
BNG / 2032 - 3,445%	6.300.000	450.000	-	5.850.000	203.699
BNG / 2023 - 2,07%	5.000.000	1.000.000	-	4.000.000	97.432
Provincie NB / 2024 - 1,12%	4.500.000	750.000	-	3.750.000	48.651
BNG / 2025 - 0,58%	7.000.000	1.000.000	-	6.000.000	37.168
BNG / 2027 - 0,647%	6.300.000	700.000	-	5.600.000	37.833
BNG / 2029 - 0,375%			7.000.000	7.000.000	
NWB / 2029 - -0,239%			10.000.000	10.000.000	
Totaal	37.695.000	5.120.000	17.000.000	49.575.000	753.789

8.

Vlottende passiva

a.

netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		***2019***	***2018***
-Overige kasgeldleningen		10.000.000	10.000.000
-Overige schulden		2.517.918	2.193.273
	totaal	12.517.918	12.193.273

Specificatie van overige schulden:	***2019***	***2018***
Schulden aan publiekrechtelijke lichamen	552.548	665.132
Schulden aan crediteuren privaatrechtelijk	1.286.826	1.173.387
Schulden aan crediteuren overig	678.544	354.754
totaal	2.517.918	2.193.273

Belangrijkste schuld aan publiekrechtelijke lichamen:	***2019***	***2018***
Belastingdienst (omzetbelasting/loonheffing)*	315.919	74.574
Gemeente Hattem	71.159	77.195
Gemeente Zwolle	88.299	23.340
Gemeente Oldebroek	6.050	-
Gemeente Apeldoorn	52.678	-

* De gemeente Heerde is in overleg met de Belastingdienst inzake de afwikkeling van suppleties over oude jaren. De verwachting is dat de effecten hiervan beperkt zijn.

Belangrijkste schulden aan crediteuren privaatrechtelijk:	***2019***	***2018***
ABP	128.597	113.246
Verian	71.560	59.098
Bouwbedrijf Salverda	-	93.795
Veluwenkamp Bedrijven B.V.	30.838	56.903
Kinderopvang op Maat	42.438	49.419
Schagen Infra	135.326	1.012
Knipscheer Infrastructuur B.V.	82.007	-

b.

<u>Overlopende passiva</u>		***2019***	***2018***
Te betalen kosten/verplichtingen		2.071.000	3.212.199
Van de Europese overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen		-	-
Van het Rijk ontvangen voorschotbedragen		-	-
Van overige Nederlandse overheidslichamen		560.422	42.923
Overige vooruit ontvangen bedragen		53.291	50.516
	totaal	2.684.713	3.305.638

Specificatie Van overige Nederlandse overheidslichamen

31.12.2018	ontvangen	vrijval / terugbetaling	31.12.2019
42.923	595.719	78.220	560.422
		totaal	560.422

te betalen kosten/verplichtingen, belangrijkste posten:	***2019***	***2018***
rente langlopende geldleningen	402.870	430.160
nog te ontvangen facturen ZIN jeugd	608.031	392.949
nog te ontvangen facturen WMO	226.535	120.000
Kosten uitvoeringsorganisatie Oldebroek	216.394	240.533
Rova	-	112.380
Plus OV	-	-
Woningaanpassing	-	100.000
Bijdrage GR Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O	-	218.248
Verian, afrekening AVR 2018	-	185.000
Gemeente Oldebroek, doorbelasting salariskosten	189.230	183.851
Schagen, Beatrixweg	-	100.072

	2019	***2018***
Gewaarborgde geldleningen	**14.657.999**	**14.657.999**
Gewaarborgde leningen met een achtervangpositie	**77.995.000**	**79.002.000**
Betreft door het W.S.W. gewaarborgde schulden waarbij het Rijk samen		

met de gemeente een achtervang functie heeft.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Jaarlijks dient de gemeente in de toelichting op haar balans haar belangrijkste financiële verplichtingen te vermelden waaraan de gemeente voor de toekomstige jaren is verbonden
(artikel 53, lid a BBV). In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste verplichtingen opgenomen (bedragen > €40.000,- restant totale looptijd contract).

Omschrijving	Verplichting	Looptijd
Pink Roccade diverse applicaties	€365.285,-	Deels wordt jaarlijks herzien (stilzwijgend karakter) iBurgerzaken loopt t/m 2028
TOG Nederland Zuid, WOZ taxaties	€116.000,-	Looptijd t/m 2021
ETP, gebruiksfase onderhoud Warmte Koude opslag De Rhijnsberg	€119.130,-	Looptijd t/m 2028
Jaarrekeningcontrole externe accountant	€66.690,-	Looptijd t/m 2020 (inclusief optie tot verlening 2 jaar)
SDV Zwolle (stadsbank)	€40.000,-	Looptijd t/m 1 juli 2021
Menzis (zorgverzekering t.b.v. minima)	€60.000,-	Looptijd t/m 2021
Born Bos- en Faunabeheer	€138.600,-	Looptijd t/m 1 april 2023
Dynniq, onderhoud openbare verlichting	€120.000,-	Looptijd t/m mei 2023
Brandverzekering	€781.452,-	Looptijd t/m 1-1-2023
Bedrijfsarts	€59.520,-	Looptijd t/m 31-12-2024
Afas	€80.000,-	Looptijd t/m 2021
Totaal	**€1.946.677,-**	

Gebeurtenissen na balansdatum

Impact coronacrisis

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

De intern uitgevoerde corona impactanalyse heeft niet geleid tot een bijstelling van de continuïteitsgrondslag in de jaarrekening.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van Baten en lasten

	Lasten	Primaire begroting 2019	Begr. wijzigingen 2019	Begr. na wijziging 2019	Realisatie 2019 voor reserves	Mutaties reserves	Realisatie 2019 na reserves
1	Bestuur	2.689.155	215.926	2.905.081	3.142.125		3.142.125
2	Bedrijfsvoering	1.644.453	-114.348	1.530.105	3.165.358	655.218	3.820.576
3	Ruimte, ondernemen en wonen	9.406.371	996.196	10.402.567	9.987.638	2.426	9.990.064
4	Sociaal maatschappelijk	21.941.591	1.236.599	23.178.190	22.284.724	323.163	22.607.887
	Overhead	7.490.618	2.014.520	9.505.138	8.967.763	50.000	9.017.763
	Algemene dekkingsmiddelen	1.132.332	-57.000	1.075.332	1.035.443		1.035.443
	Onvoorzien	50.000	-50.000	-			
	Totalen	**44.354.520**	**4.241.893**	**48.596.413**	**48.583.050**	**1.030.807**	**49.613.856**

	Baten	Primaire begroting 2019	Begr. wijzigingen 2019	Begr. na wijziging 2019	Realisatie 2019 voor reserves	Mutaties reserves	Realisatie 2019 na reserves
1	Bestuur	-21.730	8.500	-13.230	-48.990		-48.990
2	Bedrijfsvoering	-426.983	-728.200	-1.155.183	-2.821.640	-304.167	-3.125.807
3	Ruimte, ondernemen en wonen	-5.342.317	-777.975	-6.120.292	-5.067.451	-919.784	-5.987.235
4	Sociaal maatschappelijk	-3.546.953	-690.879	-4.237.832	-4.217.534	-106.247	-4.323.781
	Overhead	-651.275	-1.742.767	-2.394.042	-2.042.314	-22.003	-2.064.317
	Algemene dekkingsmiddelen	-34.365.261	-310.572	-34.675.833	-34.983.639		-34.983.639
	Onvoorzien						
	Totalen	**-44.354.520**	**-4.241.893**	**-48.596.413**	**-49.181.568**	**-1.352.201**	**-50.533.769**

	Saldo	Primaire begroting 2019	Begr. wijzigingen 2019	Begr. na wijziging 2019	Realisatie 2019 voor reserves	Mutaties reserves	Realisatie 2019 na reserves
1	Bestuur	2.667.425	224.426	2.891.851	3.093.135	-	3.093.135
2	Bedrijfsvoering	1.217.470	-842.548	374.922	343.718	351.051	694.769
3	Ruimte, ondernemen en wonen	4.064.054	218.221	4.282.275	4.920.187	-917.358	4.002.829
4	Sociaal maatschappelijk	18.394.638	545.720	18.940.358	18.067.190	216.916	18.284.106
	Overhead	6.839.343	271.753	7.111.096	6.925.449	27.997	6.953.446
	Algemene dekkingsmiddelen	-33.232.929	-367.572	-33.600.501	-33.948.196	-	-33.948.196
	Onvoorzien	50.000	-50.000	-	-	-	-
	Totalen	**-**	**-**	**-**	**-598.517**	**-321.394**	**-919.912**

In de jaarstukken bij de programmaverantwoording zijn de analyses opgenomen van de financiële afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de (werkelijke) realisatiecijfers.

Overzicht mutaties reserves en voorzieningen

Overzicht mutaties reserves en voorzieningen

Reserves / voorzieningen	saldo begin 2019	resultaatbestemming 2018	toevoegingen	aanwendingen	saldo begin 2020
Algemene reserves (niet geblokkeerd)					
Reserve algemeen grondbedrijf (niet geblokkeerd)	4.290.019	1.113.432	655.218	-350.000	5.708.670
Algemene reserves (geblokkeerd)					
Reserve algemeen geblokkeerd	4.883.962	0	0	0	4.883.962
Bestemmingsreserves					
Reserve afkoop onderhoud graven (niet geblokkeeerd)	1.094.523	0	0	-21.863	1.072.660
Reserve afvalstoffenheffing	743.538	0	0	-304.044	439.494
Reserve Apeldoorns kanaal	56.431	0	0	0	56.431
Reserve starterslening	475.441	0	0	0	475.441
Reserve klompenpadennetwerk	18.067	0	2.426	0	20.493
Reserve beheer en onderhoud infrastructuur en kunstwerken voorm. projectgebied Hoogwat	4.125.769	0	0	-180.316	3.945.452
Reserve op- en afrittenstelsel A28	430.000	516.500	0	0	946.500
Reserve functieboek	22.003	0	0	-22.003	0
Reserve duurzaamheid	32.402	0	0	0	32.402
Reserves t.b.v. investeringen	1.815.856			-51.167	1.764.689
Reserve Sutuwall	1.995	0	0	0	1.995
Reserve verhuiskosten Eperweg 5	8.954	0	0	0	8.954
Reserve privatisering zwembad	131.363	0	0	-2.953	128.410
Reserve budget re-integratie	47.850	0	0	0	47.850
Reserve co-financering rivierfront	210.379	0	0	0	210.379
Reserve sociaal domein	0	0	246.583	0	246.583
Reserve herstel degeneratieschade	53.648	0	0	-53.648	0
Reserve gebouwen	1.796.208	0	0	-859.913	936.296
Reserve De Rhijnsberg	205.520	0	38.230	0	243.750
Reserve De Heerd	171.501	0	88.350	0	259.851
Reserve raadhuis	0	0	500.000	0	500.000
Reserve voorbereidingskrediet MFA Wapenveld	0	0	100.000	-63.294	36.706
Reserve aanpak 0-100 jaar	0		250.000	-40.000	210.000
Reserve resultaat na bestemming	1.883.432	-1.883.432			0
Totaal reserves	**22.498.862**	**-253.500**	**1.880.807**	**-1.949.200**	**22.176.968**
Voorziening pensioen bestuurders	1.803.233	0	343.980	-95.074	2.052.138
Voorziening vervanging riolering	4.484.370	0	65.077	-75.430	4.474.018
Voorziening bedrijventerrein H2O	53.000	500	0	-53.500	0
Totaal voorzieningen	**6.340.603**	**500**	**409.057**	**-224.004**	**6.526.156**
Totaal reserves en voorzieningen	**28.839.465**	**-253.000**	**2.289.864**	**-2.173.204**	**28.703.124**

Toelichting reserves en voorzieningen

De **algemene reserve Grondexploitatie (niet geblokkeerd)** dient als weerstandsvermogen voor de grondexploitatie en incidentele risico's van de normale exploitatie. Toevoeging van € 655.218,- betreffende inkomsten precariobelasting conform raadsbesluit van 16 december 2013. Vanuit de resultaatbestemming 2018 is €1.113.432,- toegevoegd (raadsbesluit 8 juli 2019). Verder is er voor het voorbereidingskrediet MFA (raadsbesluit 15 april 2019) en voor het loket 0-100 (raadsbesluit 8 juli 2019) respectievelijk €100.000,- en €250.000,- onttrokken.

De **algemene reserve (geblokkeerd)** dient als weerstandsvermogen voor de normale exploitatie. In 2019 is er niet gemuteerd op deze reserve.

De **reserve afkoop onderhoud graven** dient voor de bekostiging van het onderhoud van de afgekochte graven. Onttrekking van €21.863,- op basis van het jaarrekeningresultaat 2019; e.e.a. conform de Financiële verordening gemeente Heerde 2019 (incl. 1e wijziging).

De **reserve afvalstoffenheffing** dient voor het opvangen van de jaarlijkse tekorten van de exploitatie van de huishoudelijke afvalstoffen. Onttrekking van €304.044,- op basis van het jaarrekeningresultaat 2019; e.e.a. geformaliseerd in de Financiële verordening gemeente Heerde 2019 (incl. 1e wijziging).

De **reserve Apeldoorns kanaal** dient voor het tijdelijk reserveren van de gemeentelijke bijdrage aan het project Apeldoorns kanaal. In 2019 is er niet gemuteerd op deze reserve.

De **reserve startersleningen** dient als buffer voor de uitgezette startersleningen. In 2019 is er niet gemuteerd op deze reserve.

De **reserve Klompenpadennetwerk** dient voor het op termijn herstellen van het klompenpadennetwerk en wordt gevoed door sponsorbijdragen. Aan deze reserve is €2.426,- toegevoegd conform najaarsnota 2019 (raadsbesluit 16 december 2019).

De **reserve infrastructuur, kunstwerken HWG** dient voor het beheer en onderhoud van de infrastructuur en kunstwerken van het voormalig projectgebied Hoogwatergeul. Voor het beheer en onderhoud van dit gebied is in 2019 €180.316,- aan deze reserve onttrokken (primaire begroting 2019; raadsbesluit 6 november 2018).

De **reserve afrit A28 bedrijventerrein H2O** is bestemd voor de gemeentelijke bijdrage aan dit op- en afrittenstelsel. In 2019 is hieraan €516.500,- toegevoegd conform resultaatbestemming 2018 (raadsbesluit 8 juli 2019).

De **reserve functieboek** is bij de najaarsnota voor het volledige bedrag van €22.003,- afgeraamd (raadsbesluit 16 december 2019).

De **reserve duurzaamheid** is bij de najaarsnota 2018 gevormd en is ontstaan doordat het beschikbare budget voor 2018 maar voor een gering deel is ingezet. In 2019 heeft er geen mutatie plaatsgevonden op deze reserve.

De **reserve t.b.v. investeringen** is een totaal van reserves die hoofdzakelijk dienen ter dekking van de afschrijvingskosten van in het verleden gedane investeringen. De onttrekking van €51.167,- bestaat uit meerdere afboekingen (op investeringen).

De **reserve herstel degeneratieschade** wordt gebruikt om de ontvangsten uit degeneratieschade op een later moment / in een ander jaar in te kunnen zetten voor het herstel. In 2019 is het totaalbedrag van €53.648,- ingezet voor de herstelwerkzaamheden.

De **reserve gebouwen** dient als dekking van het (onvoorzien) groot onderhoud van gebouwen met als doel het voorkomen van achterstallig onderhoud. Voor de renovatie van het raadhuis is hieraan €500.000,- onttrokken (raadsbesluit 28 januari 2019). Voor het achterstallig onderhoud van sportaccommodaties is €301.000,- onttrokken (raadsbesluit 17 juni 2019) en voor het achterstallig onderhoud van kleedkamers van een voetbalvereniging is €58.971,- onttrokken (raadsbesluit 14 oktober 2019).

De **reserve Rhijnsberg** dient als dekking van het (onvoorzien) groot onderhoud met als doel het voorkomen van achterstallig onderhoud. In 2019 is hier, conform primaire begroting, €38.230,- aan toegevoegd. (raadsbesluit 6 november 2018).

De **reserve de Heerd** dient als dekking van het (onvoorzien) groot onderhoud met als doel het voorkomen van achterstallig onderhoud. In 2019 is hier, conform primaire begroting, €88.350,- aan toegevoegd raadsbesluit 6 november 2018).

De **reserve raadhuis** is een reserve van waaruit de toekomstige (meer)kosten van de renovatie van het raadhuis worden betaald. Hieraan is €500.000,- vanuit de reserve gebouwen toegevoegd (raadsbesluit 28 januari 2019).

De **reserve voorbereidingskrediet MFA Wapenveld** is een reserve van waaruit de (toekomstige) voorbereidingskosten van de totstandkoming van een MFA in Wapenveld worden betaald. Bij raadsbesluit van 15 april 2019 is hieraan €100.000,- toegevoegd; inmiddels is hieraan weer €63.294,- onttrokken (najaarsnota 2019; raadsbesluit 16 december 2019).

De **reserve aanpak 0-100 jaar** is een reserve van waaruit de (toekomstige) voorbereidingskosten van het loket van 0-100 jaar worden betaald. Bij raadsbesluit van 8 juli 2019 is hier vanuit de algemene reserve Grondexploitatie €250.000,- toegevoegd. Inmiddels is hieraan weer €40.000,- onttrokken (najaarsnota 2019; raadsbesluit 16 december 2019).

Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma

Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma

Programma	Omschrijving	Uitgaaf / inkomst	Bedrag
Bestuur en Veiligheid	Project buurtbemiddeling	inkomst	€ -11.450
Bestuur en Veiligheid	Ontvangen dwangsom	inkomst	€ -10.000
Ruimte, Ondernemen en Wonen	Achterstallig onderhoud sportaccommodaties	uitgaaf	€ 359.913
Ruimte, Ondernemen en Wonen	Onttrekking reserve gebouwen (onderhoud sportaccommodaties)	inkomst	€ -359.913
Sociaal maatschappelijk	Subsidie gemeentelijke monumenten	inkomst	€ -28.908
Sociaal maatschappelijk	Voorbereidingskrediet MFA Wapenveld	uitgaaf	€ 63.294
Sociaal maatschappelijk	Onttrekking reserve voorbereidingskrediet MFA Wapenveld	inkomst	€ -63.294
Sociaal maatschappelijk	Kosten project 0-100 jaar	uitgaaf	€ 40.000
Sociaal maatschappelijk	Onttrekking reserve project 0-100 jaar	inkomst	€ -40.000
Sociaal maatschappelijk	Toevoeging reserve sociaal domein	uitgaaf	€ 246.583
Sociaal maatschappelijk	Verevening PlusOV	inkomst	€ -83.967
Overhead	Kosten functiewaardering	uitgaaf	€ 20.104
Overhead	Onttrekking reserve functieboek	inkomst	€ -22.003

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen en semi publiek sector (WNT)

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen en semi publiek sector (WNT)
WNT-verantwoording 2019 Gemeente Heerde

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de gemeente Heerde en de essentie is dat de bestuurders niet meer mogen verdienen dan een minister. Voor de Gemeente Heerde is het algemene bezoldigingsmaximum van toepassing. Deze is in 2019 vastgesteld op € 194.000,-. Er zijn binnen de Gemeente Heerde geen functionarissen met een bezoldiging op of over dit bedrag.

1. Bezoldiging topfunctionarissen
1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2019		
bedragen x € 1	**B. van Zuthem**	**B. Espeldoorn - Bloemendal**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,89
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 102.717	€ 68.963
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.904	€ 11.501
Subtotaal	*€ 120.621*	*€ 80.464*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 194.000	€ 172.446
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	*€ 120.117*	*€ 78.223*
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018		
bedragen x € 1	**B. van Zuthem**	**B. Espeldoorn - Bloemendal**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,89
Dienstbetrekking?	ja	Ja

Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 100.746	€ 62.838
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.734	€ 10.722
Subtotaal	*€ 117.480*	*€ 73.560*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 189.000	€ 168.000
Bezoldiging	€ 117.480	€ 73.560

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

Deze categorie is in 2019 niet van toepassing voor de Gemeente Heerde.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Evenmin als de hierboven vermelde topfunctionarissen, zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Overzicht SiSa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020									
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** **Gemeenten**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D8 / 01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D8 / 02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D8 / 03*			
			€ 163.557	€ 11.718	€ 15.664			
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: D8 / 04*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstanden beleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D8 / 05*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: D8 / 06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstanden beleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D8 / 07*		
		1						
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2019** **Alle gemeenten verantwoorden hier het**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente

		gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	*Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*
			€ 2.128.006	€ 17.001	€ 237.488	€ 902	€ 6.904	€ 674
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 11*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 12*
			€ 5.254	€ 300	€ 0	€ 180.006	€ 0	Ja
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2019**	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R*

		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	*Indicatornummer: G3 / 01*	*Indicatornummer: G3 / 02*	*Indicatornummer: G3 / 03*	*Indicatornummer: G3 / 04*	*Indicatornummer: G3 / 05*	*Indicatornummer: G3 / 06*
			€ 5.687	€ 0	€ 3.854	€ 0	€ 5.320	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicatornummer: G3 / 07	*Indicatornummer: G3 / 08*	*Indicatornummer: G3 / 09*			
			€ 0	€ 0	Ja			
VWS	**H4**	**Specifieke uitkering Sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle R.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicatornummer: H4/ 01	*Indicatornummer: H4 / 02*	*Indicatornummer: H4 / 03*	*Indicatornummer: H4 / 04*	*Indicatornummer: H4 / 05*	*Indicatornummer: H4 / 06*
		1	€ 87.321	632822	€ 79.689	€ 30.905	€ 33.273	€ 15.511
			Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project tenopzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld	

					(automatische berekening)	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicatornummer: H4 / 07	*Indicatornummer: H4 / 08*	*Indicatornummer: H4 / 09*	*Indicatornummer: H4 / 10*	*Indicatornummer: H4 / 11*		
		1	632822	79689	91,26%		€ 7.632		

Overzicht Taakvelden

Prog	Programma	Taakveld	Naam taakveld	Bedrag
PR1	Bestuur	0.1	Bestuur	1.487.551
PR1	Bestuur	0.4	Overhead	13.557
PR1	Bestuur	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.065.059
PR1	Bestuur	1.2	Openbare orde en veiligheid	315.510
PR1	Bestuur	7.4	Milieubeheer	8.799
PR1	Bestuur	8.3	Wonen en bouwen	202.658
			Totaal PR1 Bestuur	**3.093.135**
PR2	Bedrijfsvoering	0.1	Bestuur	72.400
PR2	Bedrijfsvoering	0.10	Mutaties reserves	390.551
PR2	Bedrijfsvoering	0.2	Burgerzaken	205.286
PR2	Bedrijfsvoering	0.4	Overhead	-53.500
PR2	Bedrijfsvoering	0-8	Overige baten en lasten	-
PR2	Bedrijfsvoering	1.2	Openbare orde en veiligheid	9.500
PR2	Bedrijfsvoering	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-
PR2	Bedrijfsvoering	3.4	Economische promotie	-
PR2	Bedrijfsvoering	5.4	Musea	55.072
PR2	Bedrijfsvoering	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	15.461
			Totaal PR2 Bedrijfsvoering	**694.769**
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	0.10	Mutaties reserves	-917.358
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	0.2	Burgerzaken	342
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.162
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	2.1	Verkeer en vervoer	2.252.198
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	3.1	Economische ontwikkeling	285.231
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	14.201
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	132
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	3.4	Economische promotie	363.973
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	5.2	Sportaccommodaties	716.629
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.183.368
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	7.2	Riolering	-298.803
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	7.3	Afval	-178.334
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	7.4	Milieubeheer	300.796
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-124.372

PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	8.1	Ruimtelijke Ordening	404.583
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	-108.813
PR3	Ruimte, ondernemen en wonen	8.3	Wonen en bouwen	107.895
			Totaal PR3 Ruimte, ondernemen en wonen	**4.002.829**
PR4	Sociaal Maatschappelijk	0.10	Mutaties reserves	216.916
PR4	Sociaal Maatschappelijk	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	10.319
PR4	Sociaal Maatschappelijk	4.1	Openbaar basisonderwijs	139.342
PR4	Sociaal Maatschappelijk	4.2	Onderwijshuisvesting	849.762
PR4	Sociaal Maatschappelijk	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	624.494
PR4	Sociaal Maatschappelijk	5.1	Sportbeleid en activering	188.130
PR4	Sociaal Maatschappelijk	5.2	Sportaccommodaties	255.993
PR4	Sociaal Maatschappelijk	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	276.302
PR4	Sociaal Maatschappelijk	5.5	Cultureel erfgoed	19.256
PR4	Sociaal Maatschappelijk	5.6	Media	279.201
PR4	Sociaal Maatschappelijk	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.375
PR4	Sociaal Maatschappelijk	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.054.428
PR4	Sociaal Maatschappelijk	6.2	Wijkteams	1.342.548
PR4	Sociaal Maatschappelijk	6.3	Inkomensregelingen	977.927
PR4	Sociaal Maatschappelijk	6.4	Begeleide participatie	2.500.626
PR4	Sociaal Maatschappelijk	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	503.867
PR4	Sociaal Maatschappelijk	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	7.272.116
PR4	Sociaal Maatschappelijk	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	84.537
PR4	Sociaal Maatschappelijk	7.1	Volksgezondheid	613.517
PR4	Sociaal Maatschappelijk	8.3	Wonen en bouwen	71.451
			Totaal PR4 Sociaal Maatschappelijk	**18.284.106**
PR5	Overhead	0.4	Overhead	6.925.449
PR5	Overhead	0.10	Mutaties reserves	27.997
			Totaal PR5 Overhead	**6.953.446**
PR6	Algemene dekkingsmiddelen	0.10	Mutaties reserves	-
PR6	Algemene dekkingsmiddelen	0.5	Treasury	-218.868
PR6	Algemene dekkingsmiddelen	0.61	OZB woningen	-3.329.159
PR6	Algemene dekkingsmiddelen	0.62	OZB niet-woningen	-1.142.738
PR6	Algemene dekkingsmiddelen	0.64	Belastingen overig	-1.097.973
PR6	Algemene dekkingsmiddelen	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-27.961.004
PR6	Algemene dekkingsmiddelen	3.4	Economische promotie	-198.456
			Totaal PR6 Algemene dekkingsmiddelen	**-33.948.196**
			Saldo	-919.912

Bijlagen

Bijlage 1: Interne beheersing

Voortgang / beleidsontwikkeling

Interne beheersing

De gemeente Heerde streeft een zelfcontrolerende organisatie na, waarbij zij voortdurend aandacht schenkt aan het verbeteren van haar procesinrichting en haar sturende en beheersende taken. Vanzelfsprekend pakt zij de aanbevelingen die zij ontvangt van haar accountant op door gericht deze aanbevelingen uit te zetten en te monitoren op welke wijze de organisatie deze aanbevelingen afweegt, oppakt en implementeert. Twee keer per jaar beoordeelt en rapporteert de Control-functie over de mate waarop de organisatie opvolging heeft gegeven aan de aan haar opgelegde aanbevelingen. Verantwoording over de mate waarop de organisatie opvolging geeft aan de opgelegde aanbevelingen door de accountant vindt in deze paragraaf plaats (verantwoording in de najaarsnota en de jaarstukken).

Ontwikkelingen op het gebied van 'Interne beheersing' binnen gemeenten

De commissie Depla heeft in 2015 een advies uitgebracht op het vernieuwde BBV (Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten). Eén van die adviezen betreft de invoering van een 'rechtmatigheidsverantwoording' door gemeenten. Met het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording, neemt het college expliciet de verantwoordelijkheid voor het financieel rechtmatig handelen van de gemeente. Rechtmatigheid is hierbij één kernbegrip van goed overheidsbestuur. Doel is dat gemeenten professionaliseren in het verantwoord omgaan met publieke middelen en dat zij daarbij mogelijkheden biedt om de service aan de inwoners (klanten) naar tevredenheid en in continuïteit te organiseren. Burgers en bedrijven moeten er op kunnen vertrouwen dat overheden publieke gelden rechtmatig verwerven en besteden en dat hun vertegenwoordigers in de besturen van overheden erop toezien dat dit gebeurt.

Het college is verantwoordelijk voor een rechtmatige uitvoering van de begroting. Het is daarom aan het college om hier verantwoording over af te leggen.

Een toelichting op de stand van zaken rondom de ontwikkeling en implementatie van de genoemde rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in deze paragraaf.

De gesprekken tussen het ministerie van Binnenlandse Zaken en de commissie BBV (met betrokkenheid van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA), de VNG en het IPO) bevinden zich in een vergevorderd stadium t.a.v. de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Duidelijkheid is er t.a.v.:

- De reikwijdte van de verantwoording: deze zal betrekking hebben op de financiële beheershandelingen. Daarmee komt de reikwijdte van de verantwoording door het college overeen met de huidige rechtmatigheidsverklaring door de accountant. Vooralsnog sluit het college zich aan bij de reikwijdte van deze scope;
- Rechtmatig handelen omvat de financiële beheershandelingen die in overeenstemming zijn met de begroting en de relevante wet- en regelgeving (waaronder gemeentelijke verordeningen);
- De rechtmatigheidscriteria waarover het college verantwoording dient af te leggen:
    1. Calculatiecriterium;
    2. Valuteringscriterium;
    3. Volledigheidscriterium;
    4. Adresseringscriterium;

5. Aanvaardbaarheidscriterium;
6. Leveringscriterium;
7. Begrotingscriterium;
8. Voorwaardencriterium;
9. Misbruik & oneigenlijk gebruikscriterium.

Aangezien de accountant een oordeel geeft over de getrouwheid van de financiële verantwoording én de eerste 6 rechtmatigheidscriteria eveneens dit getrouwheidsaspect afdekken zal het getrouwheidsoordeel van de accountant impliciet een oordeel geven over deze rechtmatigheidsaspecten.

- De rechtmatigheidsverantwoording zal binnen de jaarstukken onderdeel gaan uitmaken van het onderdeel 'de jaarrekening', het onderdeel waarover de accountant haar getrouwheidsverklaring verstrekt. Door het plaatsten van de verantwoording binnen dit deel van de jaarstukken maakt dat de accountant eveneens een oordeel over het *beheerssysteem*, wat leidt tot de rechtmatigheidsverantwoording door het college, geeft.

Ontwikkelingen binnen uw gemeente

Met de komst van de rechtmatigheidsverantwoording neemt het belang van rechtmatigheid en de bijbehorende goede interne beheersing toe. Het gaat hierbij niet alleen om de beheersing van processen, maar vooral ook om het versterken van de cultuur (de houding en het gedrag) en het bewustzijn binnen de organisatie. Hier ligt een gezamenlijke verantwoordelijkheid bij het college, het MT én de lijn. Daarbij zal er duidelijkheid moeten komen over de invulling van de rol van de raad, het college, de ambtelijke organisatie en de accountant. Deze rol zal daarbij (deels) veranderen. Vragen die hierbij spelen zijn o.a. wat is de aan te nemen grondhouding t.a.v. de te nemen verandering bij de raad en het college en zijn zij zich hiervan bewust?

Door het college wordt momenteel ingezet op het nog verder optimaliseren van het beheerssysteem binnen de gemeente, waaronder explicitering van het te hanteren managementmodel[1]. Expliciet heeft het college hierbij aandacht voor de verantwoordelijkheden die zij krijgt m.b.t. de afgifte van de rechtmatigheidsverantwoording. Het college laat zich hierbij informeren door zowel interne deskundigen als haar accountant. Het college neemt de raad, het MT en de lijn hierin mee. Op 10 februari 2020 heeft de raad in gezamenlijkheid met het college een workshop gevolgd rondom de impact van de rechtmatigheidsverantwoording.

Basis voor het normenkader van de rechtmatigheidsverantwoording is de Kadernota rechtmatigheid 2019. De kaders vanuit deze kadernota verwerkt het college in het controleprotocol 2020 e.v. Met de jaarlijkse vaststelling van het controleprotocol door de raad heeft zij invloed op de scope van de rechtmatigheidsverantwoording door het college.

De kaders vanuit het controleprotocol zijn voor de Control-functie binnen de gemeente Heerde (de 3e controlelijn[2]) uitgangspunt voor de uit te voeren audits. De audits zijn nader omschreven in het intern controleplan en de onderliggende opdrachtformuleringen. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Control-functie liggen vast in het Interne Controle Statuut. Begin dit jaar is een aanzet gemaakt tot het doorvoeren van een transparante splitsing tussen het beheerssysteem getrouwheid en rechtmatigheid en de verwerking daarvan binnen de opdrachtformuleringen voor de uit te voeren audits.

De commissie BBV heeft in januari 2020 de model tekst en toelichting voor de rechtmatigheidsverantwoording uitgebracht.

Follow-up aanbevelingen accountant

Naast de toelichting op de ontwikkeling en implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording geeft deze paragraaf inzicht in de wijze waarop de

organisatie is omgegaan met de opvolging van de aanbevelingen welke zijn aangereikt door uw accountant. De bijbehorende toelichting hierop is opgenomen onder de navolgende kop 'Risicogebieden'.

Raakvlak paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheer'

De paragraaf Interne Beheersing heeft direct een raakvlak met de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheer'. Beiden geven inzicht in de wijze waarop wij als gemeente de risico's inventariseren en hoe wij deze willen beheersen. Voor zover risico's te kwantificeren zijn, zijn deze opgenomen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheer'.

Risicogebieden

In de onderstaande tabel is zichtbaar gemaakt binnen welk risicogebied of proces verbeteringen zijn doorgevoerd en binnen welke processen nog procesverbeteringen te realiseren zijn. Aansluitend op de tabel is een toelichting opgenomen op de ontwikkelingen binnen de aangewezen risicogebieden. De openstaande aanbevelingen zijn aansluitend in tabelvorm opgenomen, waarbij in een afzonderlijke kolom de geplande realisatiedatum is toegevoegd.

Risicogebied/ proces	**Aanbevelingen onderhanden ten tijde van de jaarstukken 2018**	**Aanbevelingen nieuw**	**Aanbevelingen afgerond, niet opgevolgd of vervangen door nieuwe aanbeveling**	**Aa o**
Decentralisatie rijkstaken	1			
Inkoop & aanbesteding	1			
Planning & Control	2			
Bestuurlijke samenwerking	1			
Subsidieverstrekking				
Verbonden Partijen/ H2O	1			
Wet- en regelgeving	1			
Totaal	**7**	**0**	**0**	

Decentralisatie rijkstaken

Met ingang van 1 januari 2015 zijn de Jeugdwet 2015, de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Participatiewet 2015 in werking getreden. Gemeenten zijn per deze datum verantwoordelijk voor de uitvoering van deze wetten.

Over de boekjaren 2017 en 2018 is een goedkeurende controleverklaring verstrekt aan uw gemeente. Om de resterende onzekerheden zoveel als mogelijk in te perken en zodoende meer grip te krijgen op de jeugd en Wmo (nieuw) processen is in de afgelopen

jaren ingezet op de implementatie van een aantal beheersmaatregelen. Enerzijds gericht op het zicht krijgen op de jaarlast (gereed), anderzijds op het inrichten van beheersmaatregelen die zijn gericht op het verkrijgen van zekerheid t.a.v. de prestatielevering. Deze beheersmaatregelen omvatten zogenaamde 'soft controls' en zijn deels door uw gemeente in richten, deels zijn wij daarbij afhankelijk van te maken afspraken met uw regio. De beheersing zal bestaan uit een mix van de implementatie van onderstaande beheersmaatregelen:

a. Transparante klachtenregistratie en bijbehorende klachtafhandeling;
b. Toets op geleverde prestatie door zichtbare uitvraag omtrent bevindingen en toekenningen ter zake van herindicaties;
c. Uitbreiden van cliëntervaringsonderzoeken met vragen rondom de prestatielevering;
d. Periodieke evaluaties met zorgaanbieders, waarbij de prestatielevering onderdeel uitmaakt van de bespreekpunten tijdens de jaarcyclus;
e. Evaluaties tegengestelde belangen eigen bijdrage zorg vs ontvangen zorg;
f. Steunen op controlemogelijkheden die het elektronisch berichtenverkeer ons biedt.

Inmiddels is het concept controleplan, gericht op de beheersing van de prestatielevering, afgestemd met uw accountant en de regio (inkoop, accountmanagement en toezichthouder). Uitwerking en implementatie van de daaruit voortvloeiende afspraken vinden plaats ultimo 2019 en 2020. Realisatie vindt naar verwachting ultimo 2020/primo 2021 plaats.

Inkoop & aanbesteding

Om zicht te krijgen op het toepassen van de juiste aanbestedingsprocedure is m.i.v. 1 juli 2019 het inkoopstartformulier beschikbaar gekomen. Het invullen van het inkoopstartformulier maakt dat de inkoopadviseurs, de door de inkopers ingenomen overwegingen, kunnen toetsen die leiden tot het innemen van de juiste keuze van de aanbestedingsprocedure. Daarbij is er zicht op het toerekenen van facturen aan het juiste project of de juiste kostenplaats.

De pilot-periode omvat 9 maanden. Momenteel wordt de evaluatie van het gebruik van het inkoopstartformulier opgestart. Oplevering van de evaluatie vindt plaats in Q2 2020, waarna zo nodig bijstelling en optimalisatie van het proces en het formulier plaats kan vinden.

Planning & Control

In 2018 zijn de kosten voor het achterstallig groot onderhoud gebouwen in beeld gebracht en is er een reserve voor aangemaakt. De feitelijke onttrekking in 2019 blijft achter op de geplande uitgaven.

Het onderhoudsplan gebouwen is onderhanden, de vertaling naar een meerjarenonderhoudsplan is nog niet gemaakt, evenmin het concretiseren van de investeringsbeslissing en de vertaling naar de exploitatie. Er is momenteel geen aansluiting met het in de reserve opgebouwde kapitaal.

Wet- en regelgeving

Het college heeft primo 2020 het geactualiseerde beleid ter voorkoming van Misbruik en Oneigenlijk gebruik vastgesteld. Daarmee zal de aanbeveling tot het opstellen en implementeren van een overkoepelend anticorruptiebeleid in de najaarsnota 2020 als gereed worden aangemerkt. De toets op de naleving van het beleid zal vwb de rechtmatigheid en getrouwheid onderdeel gaan uitmaken van de toets op de meest materiële financiële processen binnen de gemeente Heerde.

Openstaande aanbevelingen

Een overzicht van de openstaande aanbevelingen is in onderstaande tabel opgenomen.

	Risicogebied	Aanbeveling	Realisatiedatum
1	Decentralisatie rijkstaken	Extra bezuinigingen gecombineerd met extra taken en invoering van de wet Werken naar Vermogen zullen grote aandacht van de gemeente vragen de komende tijd. Zie toe op het beschikbaar stellen van voldoende randvoorwaarden die een beheerste uitrol van de gedecentraliseerde taken waarborgen.	2019
2	Inkoop & aanbesteding	Formaliseren van de controle op de prestatielevering in de huidige procesgang van het goedkeuren van inkoopfacturen.	Primo 2020
3	Planning & Control	Actualiseer het onderhoudsplan en herreken de voorziening[3], rekening houdende met onderstaande uitgangspunten: • de voorziening voor groot onderhoud bestaat uit kosten die samenhangen met te plegen groot onderhoud in de toekomstige jaren (gehele looptijd); • kosten voor achterstallig onderhoud maken onderdeel uit van de exploitatie en mogen niet worden voorzien.	2019
4	Planning & Control	Stem het beheerplan af op het accommodatiebeleid en stem de onderhoudsvoorziening af op het beheerplan. Een financiële vertaling van het beheerplan is voor de bepaling van de hoogte van de voorziening noodzakelijk.	2019/primo 2020
5	Samenwerking H2O	Houd goed toezicht op de samengevoegde of op afstand gezette activiteiten en ontwikkel hiervoor een beheersinstrumentarium.	2019
6	Verbonden partijen/ H2O	De drie gemeenten dienen gezamenlijk bestuurlijk op te trekken om de noodzakelijke randvoorwaarden (zoals beschreven in het nieuwe perspectief) te realiseren.	2019
7	Wet- en regelgeving	Er wordt geadviseerd om een overkoepelend anti-corruptiebeleid op te stellen en te implementeren, waar nodig aangevuld met trainingen. In het verlengde hiervan wordt geadviseerd om periodiek te toetsen of de maatregelen als opgenomen in dit beleid zichtbaar worden nageleefd.	2019/primo 2020

[1] Tevens referentiemodel dat door auditors wordt gebruikt bij het uitvoeren van een onderzoek. Dit beheersmodel geeft inzicht in de wijze waarop de organisatie omgaat met de beheersing van risico's t.a.v. de realisatie van haar doelstellingen.

[2] Eerste lijn omvat het primaire proces, waarbij de business verantwoordelijkheid draagt voor de beheersing van haar eigen processen. De tweede lijn is ingericht om ondersteuning te bieden aan de eerste lijn. Zij adviseert, coördineert en bewaakt dat het lijnmanagement haar verantwoordelijkheid in de eerste lijn ook daadwerkelijk neemt.

[3] Met het ontbreken van een actueel beheerplan is de voorziening omgezet in een reserve onderhoud gebouwen. In aansluiting op de actualisatie van het beheerplan en de aansluiting op het accommodatiebeleid zal de keuze moeten worden gemaakt de reserve te handhaven, hetzij deze om te vormen naar een voorziening.

Bijlage 2: Voortgang ombuigingen 2019

Overzicht voortgang ombuigingsvoorstellen 2019

Nr.	Ombuigingsvoorstel	Bedrag	Stand van zaken
	Bestuur en Financiën		
1	Openingstijden gemeentekantoor	€ 16.500	Deze taakstelling is gerealiseerd binnen de lopende personeelskosten.
2	Mediation en juridisch advies	€ 15.000	Deze ombuiging is grotendeels gerealiseerd (overschrijding €3.500,-).
3	Afschrijving De Heerd en De Rhijnsberg	€ 80.000	Deze ombuiging is grotendeels gerealiseerd (overschrijding €26.000,-).
4	Hondenbelasting (wordt van afgezien; amendement 2019-09)		Niet van toepassing.
5	Toeristenbelasting (gefaseerd verhoogd met €0,10 voor 2019; €0,25 voor 2020 en 2021 en €0,50 voor 2022 e.v.)	€ 18.000	Deze ombuiging is volledig gerealiseerd.
	Ruimte		
6	Leges WABO	€ 75.000	Deze taakstelling is gerealiseerd; er is nog €74.600,- extra aan legesinkomsten ontvangen.
7	Tarieven riolering verlagen/tarieven OZB verhogen	€ 300.000	De aangepaste tarieven zijn verwerkt in de legesverodening; daarmee is de ombuiging ook gerealiseerd.
8	Verkoop gemeentelijke gronden	p.m.	In 2019 is voor €45.000,- extra inkomsten aan grondverkoop ontvangen.
9	Beheerplan Openbaar Groen	€ 11.000	Deze taakstelling is gerealiseerd.
10	Kadaster en Landmeten	€ 2.400	Deze taakstelling is gerealiseerd.
11	Beheerplan Wegen en Vegen	€ 4.000	Deze taakstelling is gerealiseerd.
12	Beheerplan Water verwerkingskosten	€ 10.000	Deze taakstelling is gerealiseerd.
13	Beheerplan Wegen verwerkingskosten	€ 10.000	Deze taakstelling is gerealiseerd.
14	Beheerplan Wegen weginspectie	€ 5.500	Deze taakstelling is gerealiseerd.
15	Voormalige zoutloods Zwarteweg	€ 27.086	Deze ombuiging is niet gerealiseerd omdat de zoutloods nog niet is verkocht. Verkoop vindt plaats binnen zes maanden na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan.
	Samenleving		
16	Investeren en doorontwikkelen toegang sociaal domein	€ -100.000	In 2019 is hiervan €50.000 uitgegeven; het restant is toegevoegd aan de reserve ' Sociaal domein' en kan op een later moment worden ingezet voor vakgerichte opleidingen.
18	Algemene voorziening regieondersteuning (AVR)	€ 115.000	In 2019 is het algemeen maatschappelijk werk omgevormd naar sociaal werk onder de vlag van de AVR. Daarbij is de uitstroom vanuit de AVR zoals verwacht op gang gekomen, conform het ombuigvoorstel is de besparing gerealiseerd.
19	Woningaanpassingen	€ 25.000	Conform het ombuigvoorstel wordt bij complexe woningaanpassingen technisch advies ingewonnen. Het oorspronkelijke budget van €110.900,- is echter bij de voorjaarsnota als bij de najaarsnota met €70.000,- respectievelijk €73.000,- bijgeraamd tot een totaal budget van €253.900,-. In werkelijkheid is er €192.900,- uitgegeven.
20	Specialistische GGZ kennis in het CJG	€ -35.000	Met ingang van 1 juli 2019 is een GZ-psycholoog toegevoegd aan het CJG. We zien dat de doorverwijzingen vanuit huisartsen nu langzaam op gang komt.
22	Inzet op activerings- en participatiekandidaten	€ -43.200	In 2019 is met ingang van 1 maart de formatie gespreksvoering voor de participatiewet uitgebreid conform

€ 5

			het ombuig voorstel. Er is daarmee meer tijd beschikbaar om de doorstroom van participatie- en activeringskandidaten naar de re-integratiegroep te vergroten. We zien daar ook de eerste resultaten van.
25	Mantelzorgcompliment	€ 20.500	Het mantelzorgcompliment is in oude vorm gecontinueerd. Op basis van de verordening is geen plafond ingesteld waardoor de ombuiging niet volledig kon worden gerealiseerd. Van de geraamde besparing is €14.000,- gerealiseerd.
26	Subsidies < € 1.000,- (niet overgenomen; burgerparticipatie)		Niet van toepassing.
	Overhead		
29	Taakstellende bezuiniging	€ 300.000	Deze ombuiging is onder andere door de inzet van trainees binnen de organisatie gerealiseerd voor 2019.
		€ 856.786	

Bijlage 3: Emu - saldo

				Balansstand 31-12-2018	Balansstand 31-12-2019	Mutaties T-1
EMU-SALDO						3.091
Mutaties (1 januari tot 31 december)	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	1.404	1.328	-76
			Uitzettingen	-	-	-
		Vlottende activa	Uitzettingen	13.142	27.479	14.337
			Liquide middelen	272	210	-62
			Overlopende activa	2.453	1.764	-689
	Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	37.695	49.575	11.880
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	12.193	11.861	-332
			Overlopende passiva	3.306	2.177	-1.129
Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa				-	-	-

Het berekend positieve EMU saldo is € 3.091.000,-. Dat betekent dat in EMU termen € 3.091.000,- via reële transacties met derden meer geld is ontvangen dan is uitgegeven.
Daarmee draagt de gemeente positief bij aan het EMU-saldo van Nederland.

Bijlage 4: Investeringen mee naar volgend jaar

Investeringen automatisering

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7999010	Zaakgericht werken	314.452	27.038	287.414	Eind 2019 is het project zaakgericht werken gestart. In december is besloten dat de voorbereidingsfase moet voldoen aan de nieuwe afspraken in H2O verband. Met ondersteuning van een O&I-adviseur wordt dit begin 2020 opgepakt. Het project loopt hierdoor iets achter op planning en zal waarschijnlijk in 2021 nog doorlopen. Op dit moment is er nog geen reden om aan te nemen dat het beschikbaar gestelde budget ontoereikend zou zijn.

Investeringen begraafplaatsen

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7724026	Renovatie Groenstructuur EK, 1301	25.000	18.569	6.431	Budget noodzakelijk voor het aanleggen van nieuwe lobben op de begraafplaats Engelmanskamp
7724200	Wapenveld, div onderhoud 1701	10.000	3.482	6.518	Aandrijving scheidingswand is vervangen. Deur van de sportberging moet nog worden aangepast.
7724201	Wapenveld, led verlichting, 1701	12.000	3.510	8.490	Bij defecten zijn de tl lichtbronnen vervangen door led lichtbronnen. Dit is de komende jaren een doorlopend proces. Het natuurlijke onderhoudsmoment wordt aangemerkt als vervangingsmoment.

Investeringen gebouwen

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7120113	W'veld, verv. CV ketel,1701	9.680	2.420	7.260	ja, graag 2500 euro meenemen.Reservering is gedaan voor oa Sprengen College, maar daar loopt een onderzoek naar voor renovatie/vervangende nieuwbouw en brandweerkazerne maar die cv ketel is inmiddels vervangen, heater is nog niet vervangen. Daarnaast is de tennishal in eigendom gekomen die cv ketel/installatie dienen nog werkzaamheden aan uitgevoerd te worden.
7421004	Bouwk.voorz.verh.scholen,B1701	10.000	472	9.528	Horsthoekschool heeft een sterk verouderde en zeer slecht functionerende cv ketel in het deel van de kleuters. Tevens is er geen brandmeldinstallatie aanwezig welke vanuit de wet- en regelgeving wel benodigd is. Brandveiligheid wordt nog nader onderzocht.
7424008	Rhijnsberg - verv. Gymtoestel,1901	10.000	0	10.000	Keuring op het sportmateriaal is uitgevoerd, geen bijzonderheden geconstateerd. MJOP geeft volgend jaar preventief onderhoud voor sporttoestellen weer. Budget daarom beschikbaar houden voor 2021.
7424104	De Heerd - reservering BTW	868.447	59.092	809.355	Proces is nog lopende. Kan nog niet worden afgesloten.

7424106	De Heerd - Laatste fase,1799	75.000	83.883	-8.883	Proces is nog lopende. Kan nog niet worden afgesloten.
7530413	Wapenveld - Led verlichting 1701	9.500	6.990	2.510	Led verlichting in sporthal deels aangepast, met name de sportvelden. Overige armaturen en noodverlichting moeten nog worden omgebouwd. Dat gebeurt op 'natuurlijke' onderhoudsmomenten.
7530414	Wapenveld - Verv.Linoleum, 1801	16.500	0	16.500	In verband met onderzoek naar ontwikkeling ter plaatse van de sporthal zijn de daarmee in relatie staande gebouwen/activiteiten preventief onderhoud on hold gezet. Volgens MJOP dient preventief onderhoud wel uitgevoerd te worden. Graag budget meenemen.
7530415	Wapenveld - Verv. Elec.installatie,1801	12.000	0	12.000	NEN 3140 keuringen dienen nog uitgevoerd te worden.
7530416	Wapenveld - verv. Gymtoestellen, 1901	18.000	1.263	16.737	Keuringen zijn uitgevoerd. Geen bijzonderheden uit naar voren gekomen. Preventief onderhoud stilgelegd in verband met onderzoek naar ontwikkelingsmogelijkheden op deze locatie. Preventief onderhoud bij handhaven sporthal wel weer uitvoeren in 2021. Vandaar verzoek om budget mee te nemen naar 2021.
7530534	Faberhal - Verv.boilers+ exp.vaten, 1401	9.000	0	9.000	Investering groot onderhoud keukenfaciliteiten in 2020.
7530541	Faberhal - Ventilatie/luchtbehandeling	30.000	0	30.000	Keukenrenovatie wordt uitgevoerd in 2020.
7530543	Faberhal - vloerafwerking, 1801	35.000	0	35.000	Investering benodigd volgens MJOP in 2022.
7530544	Faberhal - TL verlichting naar Led, 1801	25.000	10.743	14.257	Tijdens natuurlijke onderhoudsmomenten in relatie tot defecten worden de tl lichtbronnen omgezet naar led lichtbronnen. Een lopend proces, ingezet in 2019.
7530545	Faberhal - Verbetering 1873	20.000	14.774	5.226	Sanitaire ruimten van turnhal vertoonden bouwkundige gebreken. De wanden trokken krom waardoor het tegelwerk los knapte van de ondergrond. Bouwkundig probleem is opgelost. Loskomende wandafwerking moet nog worden aangepakt.
7530546	Faberhal - verv. Gymtoestellen, 1901	15.000	0	15.000	Keuringen uitgevoerd en er volgen herstelkosten voor herstel springbokkasten. Overig budget meenemen naar 2021 voor preventief-/vervangingsonderhoud.
7530625	Veessen - HWA,Hekwerk,dakvent. B1701	11.000	0	11.000	Meenemen naar 2021. Divers groot onderhoud gepland.
7530626	Veessen - dakbedek, sportvloer, 1701	36.000	0	36.000	Sportvloer wordt in 2020 vervangen naar aanleiding van afkeur tijdens keuring.
7530627	Veessen - Verv. Gymtoestellen, 1801	12.500	0	12.500	Touwconstructie moet in 2020 preventief worden vervangen. Bedrag hiervoor benodigd.
7530629	Veessen - verv.E-installatie,1901	6.500	0	6.500	Groot onderhoud is in voorbereiding.
7530631	Veessen - Verv.TL verlichting - Led 1901	19.000	0	19.000	Groot onderhoud wordt voorbereid.
7650009	Flessenberg - Keukenblok,verlichting,170	20.000	0	20.000	Dit jaar wordt er groot onderhoud uitgevoerd aan het speellokaal. Verlichting wordt dan ook aangepakt.

7650010	Flessenberg - Verv. E Installatie, 1801	5.000	0	5.000	Elektrische installatie aanpassen/vervangen naar aanleiding van NEN 3140 keuring.
7724200	Wapenveld, div onderhoud, 1701	10.000	3.482	6.518	Aandrijving scheidingswand is vervangen. Deur van de sportberging moet nog worden aangepast.
7724201	Wapenveld, Led verlichting, 1701	12.000	3.510	8.490	Bij defecten zijn de tl lichtbronnen vervangen door led lichtbronnen. Dit is de komende jaren een doorlopend proces. Het natuurlijke onderhoudsmoment wordt aangemerkt als vervangingsmoment.
7822753	Groteweg - keukenblok, 1701	6.000	0	6.000	Budget nog niet besteed. Graag meenemen naar 2021.
7822754	Algemeen - Verv. CV, 1701	18.400	12.300	6.100	Bij de Horsthoekschool is de hoofd cv ketel vervangen vanwege lekkage van rookgassen. Resterend budget graag meenemen voor verouderde cv toestellen/geisers (vervangen door elektrische boilers).
7822900	Gemeentelijke gebouwen, B1799	490.605	5.686	484.919	Budget samengesteld uit meerdere activiteiten op het gebied van verduurzaming en investeringen op onderhoud. Budget wordt op natuurlijke onderhoudsmomenten aangesproken. Proces is lopende. Gelieve niet af te sluiten.
7960129	Raadhuis - Renovatie,B1799	1.860.508	-655.928	2.516.436	Proces renovatie raadhuis is lopende. Aanbesteding is geweest, aannemer is gekozen, bouwteam wordt opgestart.
7960306	Eperweg - Verbeterpunten B1701	50.000	21.718	28.282	Budget handhaven, proces is lopende naar onderzoek uitbreiding huisvesting.
7960307	Eperweg - Verv.TL Verlichting Led, 1801	30.000	0	30.000	Vervangen TL verlichting door LED verlichting. Installatie wordt in beeld gebracht waarna dit opgepakt kan worden. NEN 3140 keuring heeft voorrang.
7960308	Eperweg - Verv. Elektr.installatie, 1901	8.000	5.288	2.712	Elektrische installatie heeft een afkeur op de NEN 3140. Voorbereiding opgestart om een goedkeur te krijgen op de e-installatie.

Investering onvoorzien

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7210241	Onvoorzien investeringen, 1901	25.000	0	25.000	Er zijn een aantal parkeer,- en verkeerssituatie die nader moeten worden uitgewerkt en opgelost (uitgevoerd).

Investering Platsoenen

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7560014	Renovatie plantsoenen, 1701	100.000	92.129	7.871	Omvormen openbaar groen, div. locaties.
7560016	Renovatie Plantsoenen, 1901	50.000	0	50.000	In 2019 zijn een aantal omvormingsprojecten uitgesteld vanwege de PFAS problematiek. Deze projecten zijn uitgesteld naar 2020.

Investering Riolering

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking

7211999	Distelakker Kloosterakker(niet afschr)	590.000	12.128	577.872	De voorbereiding is in 2019 gestart en de werkzaamheden worden in 2020 uitgevoerd.
7722087	Vervanging drukriolering, 1601	66.391	2.478	63.913	Op het moment wordt een nulmeting uitgevoerd op de mechanische riolering. De eerste berichten zijn dat de vastgestelde investeringen van 2016, 2017 en 2018 noodzakelijk zijn om de drukriolering op orde te brengen. Grote projecten als de hoogwatergeul hebben er toe geleid dat een achterstand in de vervanging is ontstaan. Dit willen we in 2020, voor zover mogelijk, in gang zetten
7722090	Vervanging drukriolering, B1567	36.399	25.832	10.567	Op het moment wordt een nulmeting uitgevoerd op de mechanische riolering. De eerste berichten zijn dat de vastgestelde investeringen van 2016, 2017 en 2018 noodzakelijk zijn om de drukriolering op orde te brengen. Grote projecten als de hoogwatergeul hebben er toe geleid dat een achterstand in de vervanging is ontstaan. Dit willen we in 2020, voor zover mogelijk in gang zetten.
7722095	Export DG Dialog (HWA),1701	485.294	242.641	242.653	Op het moment wordt een nulmeting uitgevoerd op de riolering. De eerste berichten zijn dat de vastgestelde investeringen van 2016, 2017 en 2018 noodzakelijk zijn om de drukriolering op orde te brengen. Grote projecten als de hoogwatergeul hebben er toe geleid dat een achterstand in de vervanging is ontstaan. Dit willen we in 2020, voor zover mogelijk in gang zetten
7722097	Vervanging drukriolering, 1701	41.422	0	41.422	Op het moment wordt een nulmeting uitgevoerd op de mechanische riolering. De eerste berichten zijn dat de vastgestelde investeringen van 2016, 2017 en 2018 noodzakelijk zijn om de drukriolering op orde te brengen. Grote projecten als de hoogwatergeul hebben er toe geleid dat een achterstand in de vervanging is ontstaan. Dit willen we in 2020, voor zover mogelijk in gang zetten.
7722098	Deelrep. Vrijverval riolering, 1701	49.000	4.863	44.137	Op het moment wordt een nulmeting uitgevoerd op de riolering. De eerste berichten zijn dat de vastgestelde investeringen van 2016, 2017 en 2018 noodzakelijk zijn om de drukriolering op orde te brengen. Grote projecten als de hoogwatergeul hebben er toe geleid dat een achterstand in de vervanging is ontstaan. Dit willen we in 2020, voor zover mogelijk, in gang zetten.
7722099	Verbetering vuilemmissie, 1701	36.272	16.945	19.327	Op het moment wordt een nulmeting uitgevoerd op de riolering. De eerste berichten zijn dat de vastgestelde investeringen van 2016, 2017 en 2018 noodzakelijk zijn om de drukriolering op orde te brengen. Grote projecten als de hoogwatergeul hebben er toe geleid dat een achterstand in de vervanging is ontstaan. Dit willen we in 2020, voor zover mogelijk in gang zetten.
7722101	Export DG Dialog (HWA),1801	605.026	561.842	43.184	Op het moment wordt een nulmeting uitgevoerd op de riolering. De eerste berichten zijn dat de vastgestelde investeringen van 2016, 2017 en 2018 noodzakelijk zijn om de drukriolering op orde te brengen. Grote projecten als de hoogwatergeul hebben er toe geleid dat een achterstand in de vervanging is ontstaan. Dit willen we in 2020, voor zover mogelijk in gang zetten.
7722102	Vernieuwen roilering, 1801	66.390	0	66.390	Op het moment wordt een nulmeting uitgevoerd op de riolering. De eerste berichten zijn dat de vastgestelde investeringen van 2016, 2017 en 2018 noodzakelijk zijn om de riolering op orde te brengen. Grote projecten als de hoogwatergeul hebben er toe

					geleid dat een achterstand in de vervanging is ontstaan. Dit willen we in 2020, voor zover mogelijk in gang zetten.
7722103	Vervanging drukriolering, 1801	245.754	219.622	26.132	Op het moment wordt een nulmeting uitgevoerd op de mechanische riolering. De eerste berichten zijn dat de vastgestelde investeringen van 2016, 2017 en 2018 noodzakelijk zijn om de drukriolering op orde te brengen. Grote projecten als de hoogwatergeul hebben er toe geleid dat een achterstand in de vervanging is ontstaan. Dit willen we in 2020, voor zover mogelijk, in gang zetten.
7722104	Vervanging gemalen em, 1801	12.540	4.995	7.545	Op het moment wordt een nulmeting uitgevoerd op de mechanische riolering. De eerste berichten zijn dat de vastgestelde investeringen van 2016, 2017 en 2018 noodzakelijk zijn om de drukriolering op orde te brengen. Grote projecten als de hoogwatergeul hebben er toe geleid dat een achterstand in de vervanging is ontstaan. Dit willen we in 2020, voor zover mogelijk in gang zetten.
7722105	Verbetering vuilemmissie, 1801	248.766	6.741	242.025	Op het moment wordt een nulmeting uitgevoerd op de riolering. De eerste berichten zijn dat de vastgestelde investeringen van 2016, 2017 en 2018 noodzakelijk zijn om de riolering op orde te brengen. Grote projecten als de hoogwatergeul hebben er toe geleid dat een achterstand in de vervanging is ontstaan. Dit willen we in 2020, voor zover mogelijk, in gang zetten.
7722106	Export DG Dialog (HWA),1901	283.203	89.243	193.960	In 2019 zijn de voorbereidingswerkzaamheden gestart. In 2020 worden de werkzaamheden uitgevoerd.
7722107	Vernieuwen roilering, 1901	283.017	246.957	36.060	In 2019 zijn de voorbereidingswerkzaamheden gestart. Planning is om de werkzaamheden in 2020 uit te voeren.
7722108	Vervanging drukriolering, 1901	64.554	0	64.554	In 2019 zijn de voorbereidingswerkzaamheden gestart. In 2020 worden de werkzaamheden uitgevoerd.
7722109	Vervanging gemalen EM, 1901	5.000	0	5.000	In 2019 zijn de voorbereidingswerkzaamheden opgestart. In 2020 worden de werkzaamheden in gang gezet.
7722110	Verbetering vuilemmissie, 1901	330.689	279.156	51.533	De voorbereidingen van de werkzaamheden zijn in 2019 gestart. In 2020 worden de werkzaamheden buiten in gang gezet.

Investering Speelplan

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7580015	Investeringen speelplan, B1901	25.000	0	25.000	Renovatie/vervanging speelplek is in 2019 uitgesteld. Deze is doorgeschroven naar 2020

Investering Sport

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7531520	Verv.bereg.instal, bron, ond.w.pomp,1601	40.000	11.448	28.552	Afgelopen jaar zijn de slangen en pomp voor de beregeningsinstallatie bij voetbalvereniging vv Heerde vervangen. Budget dient behouden te blijven voor toekomstige vervanging/reparaties.

7531524	Renovatie sportvelden, b1801	40.000	30.307	9.693	Afgelopen jaar zijn op meerdere sportparken hekwerken geplaatst/vervangen. Er staat nog een restbedrag open dat voor toekomstige vervanging gebruikt kan worden.
7531525	Ver.sportvelden div.object,B1901	7.500	6.330	1.170	In 2019 is een gedeelte van het budget uitgegeven aan herstel van de voetbalvelden bij SEH. Hier was schade ontstaan door de wilde zwijnen. Het resterend budget dient behouden te blijven voor toekomstige uitgaven.
7531526	Renovatie sportvelden, B1901	40.000	0	40.000	Nog geen budget uitgegeven. Budget dient behouden te blijven in verband met mogelijke subsidie aanvragen van de sportverenigingen

Investering Toerisme

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7560120	Verbet.fietsvoorziening Kamperweg,1701	350.000	254.881	95.119	De omschrijving is niet correct. Het fietspad langs de Eperweg is vernieuwd en het fietspad over de spoorbaan tussen de Elburgerweg en Bovenkamp. Het resterende bedrag is gereserveerd voor het verbeteren van het fietspad tussen het Heerderstrand en de Elburgerweg. Het probleem is dat de vergunningen nog niet worden afgegeven door de Provincie Gelderland.
7560124	Verbetering fietsvoorziening, 1901	200.000	189.894	10.106	De fietspaden langs de Groteweg in Wapenveld zijn vernieuwd. Het resterende bedrag is gereserveerd voor een bijdrage van een snelle fietsroute Epe-Zwolle.

Investering Tractie

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7960776	Bestelauto plus kraan 1, 1601	51.000	0	51.000	Aanbesteding loopt.
7960777	Bestelauto plus kraan 2, 1601	51.000	0	51.000	Aanbesteding loopt.
7960900	Tractie investeringen	405.406	0	405.406	We proberen zo lang mogelijk met bestaande tractie te doen. Maar op het moment dat vervangen moet worden, is de noodzaak ook acuut en moet er voldoende geld beschikbaar zijn. Er is veel tractie dat ruimschoots over de afschrijvingstermijn heen gaat maar ook op de laatste benen loopt. De meetwagen is vervangen door een elektrische auto in 2018. Deze kent een nieuwe afschrijvingstermijn en komt voorlopig nog niet op de lijst voor te vervangen tractie.

Onderbouwing tractie

oud nummer	Investering	Bedrag
7960723	Hogedrukreiniger 2006	€ 8.000,-
7960727	Bladzuigwagen 2007	€ 9.500,-

7960734	Meetwagen 2008	€ 21.000,-	deze is vervangen door Elektrische auto.
7960735	Rolbezem 2008	€ 7.000,-	
7960747	Peugeot Partner 2009	€ 21.000,-	
7960753	Voorlader 2010	€ 12.000,-	
7960754	Frees 2010	€ 8.000,-	
7960758	Klein materiaal 2011	€ 1.365,-	
7960759	Grasmachines 2011	€ 10.000,-	
7960767	Takkenversnipperaar 2012	€ 24.000,-	
7960768	Klein materiaal 2012	€ 5.000,-	
7960770	Verv. Sneeuwploeg 2013	€ 15.000,-	
7960773	Aanhanger/ bladwagen 2015	€ 9.500,-	
7960774	Cultivator 2015	€ 10.000,-	
7960775	Bladblazer 2015	€ 9.000,-	
	Mini kipper 1701	€ 21.500,-	
	Bestelauto 1701	€ 21.000,-	
	Bestelauto 1701	€ 21.000,-	
	Vrachtauto 1801	€ 135.000,-	
	Piaggio Porter 1801	€ 15.000,-	
2018	Peugeot RP 911 F, 1800 (7961015)	- € 22.459,-	
2019	Vrachtauto 1901	€ 35.000,-	
2019	Weidesleep, 1901	€ 6.000,-	
2019	Piaggio porter 1901	€ 3.000,-	
Totaal investering	**7960900**	**€ 405.406,-**	

Investering Verkeersveiligheid

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7211035	Actualisatie GVVP, 1701	25.000	7.522	17.478	De opdracht voor het actualiseren van het GVVP te verstrekt. In 2019 is de voorbereiding gestart en de afronding is in 2020
7211037	Aanp. conflictsituatie GVVP, B1901	25.000	9.358	15.642	Aanpassing wegmarkering Groteweg Wapenveld. In 2020 is er een opdracht verstrekt om voor de Oude IJssel de wegmarkering aan te passen (60 km/h) en een verhoogd plateau aan te brengen met de kruising Hondehoekseweg.

Investering Wegen

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7210236	Reconstructie wegen, 1701	35.000	18.129	16.871	Deze investering moet mee naar volgend jaar, omdat alle mutaties als gevolg van de Hoogwatergeul nog niet zijn verwerkt.
7210240	Reconstructie wegen, 1901	250.000	95.902	154.098	herinrichting Bomenbuurt is afgerond. De herinrichting van de Zwaaikolk in Wapenveld loopt nog door in 2020. De planning is dat deze werkzaamheden medio april 2020 zijn afgerond

Bijlage 5: Investeringen afgesloten

Investeringen begraafplaatsen

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7724030	W'veld, schutting 1907	0	21.796	-21.796	Op de begraafplaats aan de Kwartelweg in Wapenveld is in 2019 (afgelopen jaar) een schutting geplaatst. Het project is afgerond.

Investeringen gebouwen

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7120115	W'veld, vervanging buitenkozijnen 1801	12.000	0	12.000	
7421005	Bouwk.voorz.verh.scholen,B1801	10.000	0	10.000	Budget niet aangesproken, beheer scholden ligt bij schoolbesturen. Achterstallig onderhoud is voor zover mogelijk, muv Sprengen College, afgehandeld.
7421006	Bouwk.voorz.verh.scholen, B1901	0	0	0	Budget niet aangesproken. Onderhoud onderwijshuisvesting ligt bij schoolbesturen
7530628	Veessen - Vervanging CV	7.000	7.028	-28	CV is vervangen.

7530630	Veessen - verg.gymtoestellen, 1901	0	19.857	-19.857	Vervanging heeft plaats gevonden, graag afsluiten. Afkeur op klimrek en basketbal voorziening. Vervanging heeft plaats gevonden. Helaas meer afkeur dan in MJOP aangegeven.
7530800	Gem.gebouwen - Zonnepanelen	293.000	289.877	3.123	Zonnepanelen zijn aangebracht op meerdere gebouwen.
7630202	Hof Cramer - verv.b.kozijnen, dakop1901,	0	0	0	Hof van Cramer is geschilderd in 2018 en alle rotte delen zijn hersteld. Er loopt een haalbaarheidsonderzoek naar een Hof van Cramer in het centrum van Wapenveld. Kozijn vervanging wordt niet ingezet tot er helderheid is of dit doorgaat.

Investering onvoorzien

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7210237	Klein onvoorziene wegen, B1701	29.175	20.892	8.283	afgerond
7210238	Onvoorziene investeringen, 1801	25.000	23.243	1.757	Aanpassing bewegwijzering ISALA en openbare verlichting Groteweg

Investering Openbaar groen

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7560010	Herplant bomen Bonenburgerlaan, 1407	30.000	15.517	14.483	In 2015 is circa 15.500,- euro uitgegeven aan het rooien en herplanten van de bomen langs de Bonenburgerlaan. Dit project is afgerond. In navolging van de bomen langs de Bonenburgerlaan dienen de bomen langs de Griftdijk vervangen te worden. Voor dit project zal een nieuwe investering aangevraagd worden.

Investering Openbare verlichting

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7210616	Vern. openbare verlichting,1801	80.000	82.566	-2.566	Afgerond.
7210617	Vern. Openbare verlichtingen, B1901	80.000	92.652	-12.652	Budget is met een bedrag van € 12.652,- overschreden. Reden hiervoor is dat de aannemer de kosten van de infrastructuur voor OV-verlichting in het plangebied Wendhorst bij ons heeft neergelegd. De ontwikkelaar heeft hier het recht toe en wij zijn verplicht deze kosten te vergoeden. De ontwikkelaar heeft een periode van zes jaar om deze kosten te claimen en dat gebeurt vrijwel altijd na afronding. Nu heeft de aannemer de kosten vroegtijdig geclaimd, terwijl de opdrachten voor 2019 al waren gegeven.

Investering Riolering

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7210054	Reconstruction Beatrixweg, 1801	50.000	35.029	14.971	De reconstructie is afgerond.
7722089	Vernieuwing vrijval riool, b1567	10.386	10.396	-10	De werkzaamheden betreffende de vervanging van de riolering zijn uitgevoerd.

7723000	Ondergrondse containers, 2019	0	52.070	-52.070	Zonder besluitvorming van de raad

Investering Speelplan

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7580014	Investeringen speelplan, B1801	25.000	23.763	1.237	In 2019 is de speelplek in het Van Apeldoornshof vervangen. Project afgerond, geen uitgaven meer verwacht.

Investering Sport

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7531522	Sportvelden renovatie,B1701	40.000	40.000	0	Volledig budget uitgegeven aan diverse werkzaamheden omtrent renovatie sportvelden.
7531523	Ver.sportvelden div objecten, B1801	7.500	7.937	-437	Investering kan worden afgerond. Budget uitgegeven aan diverse werkzaamheden en investeringen in het kader van de privatisering sportverenigingen.

Investering Toerisme

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7560117	Natuurtransferium, 1401	57.000	60.612	-3.612	
7560122	Ren. Recreatieve Fietspaden, 1801	30.000	36.479	-6.479	fietspad Weteringdijk verbeterd

Investering Verkeersveiligheid

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7211036	Aanpassing conflictsituatie GVVP, 1801	25.000	25.074	-74	Aanpassing snelheidsverlaging Groteweg in Wapenveld

Investering Wegen

Order	Omschrijving	Begroting	werkelijk	restant	opmerking
7210051	Wapenveld- zwartepaard ,17				Het nieuwbouw project Het Zwartepaard in Wapenveld is afgerond. De infrastructuur en groenvoorziening rondom de nieuwbouw is aangepast en gereed.
7210234	Grasbetonstenen buitenwegen, 1601	40.000	39.758	242	Aanleg grasbetonstenen Kerkdijk en IJsseldijk en aanleg bermbeton Kloosterweg
7210239	Grasbeton buitenwegen, 1801	40.000	40.027	-27	Aanleg bermbeton Kloosterweg en grasbetonstenen IJsseldijk
7210242	Reconstructie wegen HWG, 1901	200.000	200.588	-588	De Oenerweg .en Kloosterweg zijn hersteld (transportwegen HWG)

Bijlage 6: Begrotingsrechtmatigheid

Conform de kadernota rechtmatigheid dient de jaarrekening rechtmatig tot stand te komen. Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) wordt begrotingsrechtmatigheid omschreven als:
'Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn'.

Begrotingsafwijkingen en –overschrijdingen (beleidsmatig en/of financieel) behoeven autorisatie door de raad. In de regel zullen begrotingswijzigingen vooraf door het college aan de raad worden voorgelegd ter autorisatie. Hiermee wordt toestemming gevraagd voor het te realiseren beleid en voor de besteding van het benodigde bedrag. Alleen als de omstandigheden een autorisatie vooraf niet mogelijk maken, zal achteraf een begrotingswijziging moeten worden voorgelegd. Indien de raad ermee instemt wordt de besteding alsnog geautoriseerd en is deze rechtmatig. Begrotingswijzigingen moeten volgens de Gemeentewet tijdens het jaar zelf nog door de raad worden vastgesteld.

Met het vaststellen van de tussentijdse rapportages (voorjaars- en najaarsnota) door de raad zijn de budgetten bijgesteld en zijn daarmee de begrotingsafwijkingen en –overschrijdingen rechtmatig.

Een toelichting op het restant van de begrotingsafwijkingen en –overschrijdingen zijn in deze jaarstukken toegelicht in de programma's. Onder het onderdeel 'toelichting op de producten' zijn de verschillen in deze zichtbaar gemaakt en verklaard. Met de vaststelling van de jaarstukken zijn deze bijstellingen rechtmatig.

Bijlage 7: Afkortingenlijst

AED = automatische externe defibrillator

AmvB = Algemene maatregel van Bestuur

AMW = Algemeen Maatschappelijk Werk

AOV-er = Ambtenaar Openbare Veiligheid

APV = Algemeen Plaatselijke Verordening

Arbo = Arbeidsomstandigheden

AU = Algemene Uitkering

AWBZ = Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten

BAG = Basisregistratie Adressen en Gebouwen

BB = Bijzondere Bijstand

BBO = Bijzonder Basis Onderwijs

BBV = Besluit Begroting en Verantwoording

Bbz = Besluit bijstandverlening zelfstandigen

Begr.wijz. = begrotingswijziging

BGT = Basiskaart Grootschalige Topografie

BJZ = Bureau Jeugdzorg

BNG = Bank Nederlandse Gemeenten

Bofv = Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen

BRO = Besluit Ruimtelijke Ordening

BRP = Basis Registratie Personen

BSHW = Brede School Heerde West

BTW = Bruto Toegevoegde Waarde

BV = Besloten Vennootschap

BWS = Besluit woning gebonden subsidies

c.q. = casu quo

CAK = Centraal Administratie Kantoor

Cao = Collectieve arbeidsovereenkomst

CJG = Centra Jeugd en Gezin

CMS = contentmanagementsysteem

CVN = Centraal Veluws Natuurgebied

d.d. = de dato

DD JGZ = Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg

DigiD = Digitale identiteit

DLG = Dienst Landelijk Gebied

DVA = dienstverleningsafspraken

e.d. = en dergelijke

EG = Europese Gemeenschap

E-gem = Elektronische gemeenten

EKD = Elektronisch Kinddossier

EMU = Economische en Monetaire Unie

EPC = Energie Prestatie Coëfficiënt

etc. = et cetera

EVA = Epe, Voorst en Apeldoorn

Fido = Financiering decentrale overheden

fte = fulltime-equivalent

FWI = Fonds Werk en Inkomen

GAP = Gemeentelijk Afkoppel Plan

GBA = Gemeentelijke Basis Administratie

GBKN = Grootschalige Basiskaart Nederland

GFT = Groente, Fruit en Tuin

GGD = Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst

GGNet = Geestelijke Gezondheidszorg Net (instelling voor geestelijke gezondheidszorg)

GGZ = Geestelijke Gezondheidszorg

GHOR = Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen

GPR = Gemeentelijke Praktijk Richtlijn

GRP = Gemeentelijk rioleringsplan

GVVP = Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan

H2O = Hattem, Heerde en Oldebroek

ha. = hectare

HAVO = hoger algemeen voortgezet onderwijs

HHV = Heerder Historische Vereniging

HOF = Houdbare Overheidsfinanciën

HUP = Handhavings Uitvoerings Programma

HV = Huishoudelijke Verzorging

IAU = Incidenteel aanvullende uitkering

i.h.k.v. = in het kader van

I&M = Infrastructuur en Milieu

i.o.	= in oprichting
i.r.t.	= in relatie tot
ICT	= informatie- en communicatietechnologie
ID-kaart	= Identiteitskaart
IOAW	= Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	= Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
ISV	= Investeringsbudget stedelijke vernieuwing
JCO	= Justitieel casusoverleg
KCC	= Klant Contact Centrum
KWP3	= Kwalitatief Woonprogramma 2010-2019
LEA	= Lokale Educatieve Agenda
LOP	= landschapsontwikkelingsplan
m.b.t.	= met betrekking tot
m2	= vierkante meter
M2A	= project modernisering applicatielandschap
mbo	= middelbaar beroeps onderwijs
MD Veluwe	= Maatschappelijke Dienstverlening Veluwe
MDT	= Multi Disciplinair Team
Mer	= Milieueffectrapportage
MFA	= multifunctionele accommodatie
MPG	= Meerjaren Prognose Grondexploitatie
MT	= Managementteam

NAW = Naam, adres en woonplaats

NEN = Nederlandse norm

NHR = Nieuwe Handels Register

NIEGG = Niet in exploitatie genomen gronden

n.l. = namelijk

NOG = Noord- en Oost Gelderland

NSVV = Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde

NT = Nederlandse Taal

NUP = Nationaal Uitvoerings Programma

NV = Naamloze Vennootschap

o.a. = onder andere

OAB = Onderwijs Achterstanden Beleid

OBO = Openbaar Basis Onderwijs

ODNV = Omgevingsdienst Noord- Veluwe

OEM = Overige eigen middelen

OKE = Wet ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie

OM = Openbaar Ministerie

OW = Openbare Werken

OZB = Onroerende Zaak Belasting

PDCA = Plan, Do, Check en Act

PDR = Programma Directie Rijkswaterstaat

pgb = Persoonsgebonden budget

PGO = Patiënten-, gehandicaptenorganisatie en ouderenbonden

PGO = Periodiek Gezondheids Onderzoek

PIOFACH = Personeel, Inkoop, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting

PKB = planologische kernbeslissing

pva = plan van aanpak

P&C cyclus = Planning- en control cyclus

RDW = Rijksdienst Wegverkeer
RGV = Recreatiegemeenschap Veluwe
RIP = Rijksinpassingsplan
RMC/VSV = Regionaal meld- en coördinatiepunt vroegtijdig schoolverlaten
RNV = Regio Noord-Veluwe
RO = Ruimtelijke ontwikkeling
ROD = Regionale Omgevingsdiensten
ROVA = Regionale Organisatie Verwijdering Afvalstoffen
RPD = Regionaal Programma Bedrijventerreinen
RROL = Regionale Regeling Operationele Leiding
RUD = Regionale Uitvoeringsdiensten

SLOK = Stimulering van Lokale Klimaatinitiatieven
soza = sociale zaken

t.b.v. = ten behoeve van
TOP = toeristisch overstap punt

UWV = Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen

VAVO = Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs
VBT = Veluws Bureau voor Toerisme
vm. = Voormalig
VNG = Vereniging van Nederlandse gemeenten
VNOG = Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland
VOF = Vennootschap onder firma
VRM = Veiligheid, Ruimte en Milieu
VROM = Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VSV = Vroegtijdig schoolverlaten
VTH = Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VVE = Voor- en Vroegschoolse Educatie

vwo = voortgezet wetenschappelijke onderwijs

VWS = Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Wabo = Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

WGS = Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

WIJ = Wet Investeren in Jongeren

WION = Wet Informatie Ondergrondse Netwerken

WIW = Wet inschakeling werkzoekenden

WMO = Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Wob = Wet openbaarheid van bestuur

WOZ = Wet Onroerende Zaken

WRO = Wet Ruimtelijke Ordening

WSNP = Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen

Wsw = Wet sociale werkvoorziening

WWB = Wet Werk en Bijstand

ZAT = Zorg Advies Team

ZAS = Ziekteverzuim als signaal